

POROVNÁNÍ PRAHY SE STŘEDOEVROPSKÝMI MĚSTY

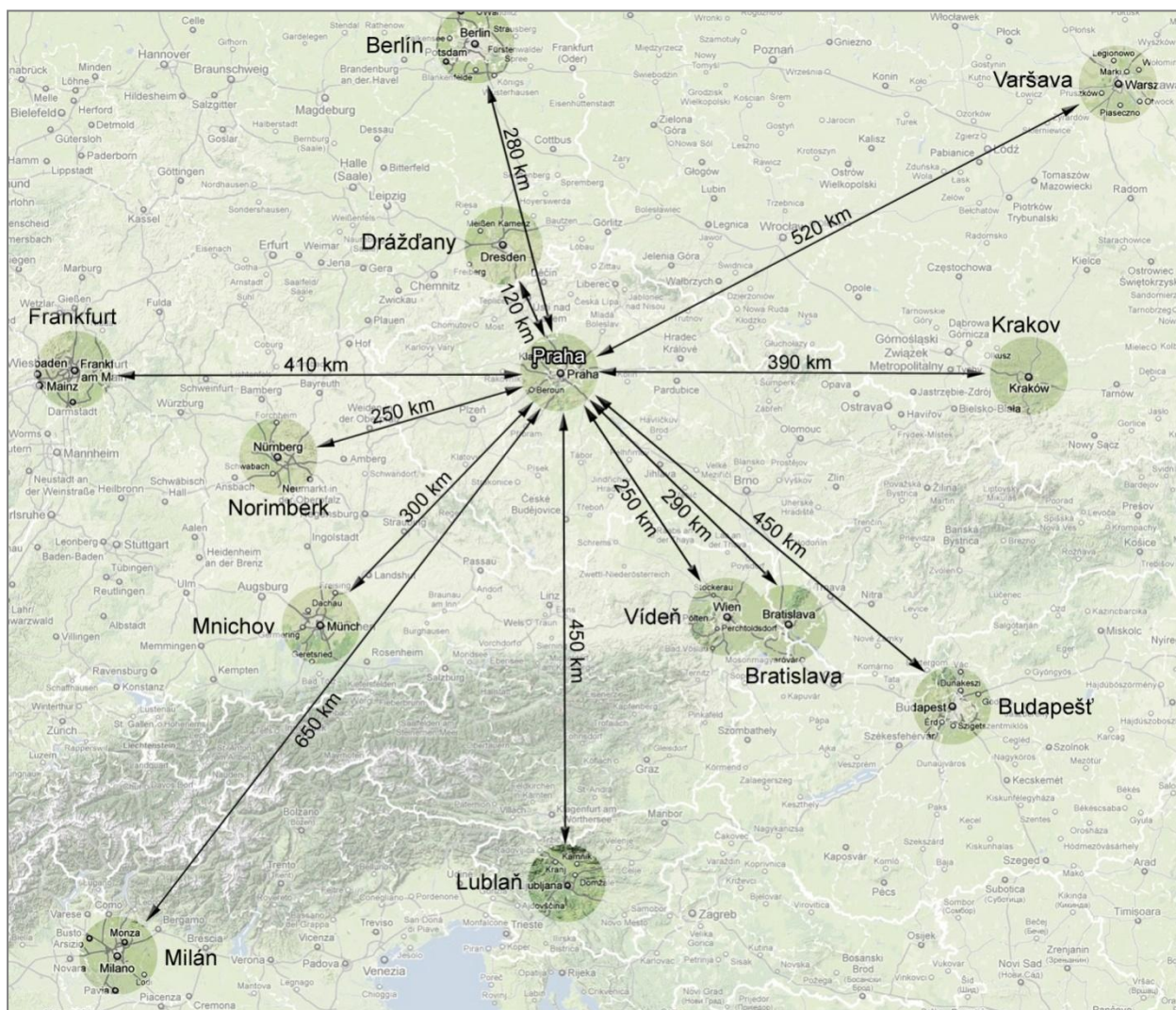
podle vybraných ukazatelů

BERLÍN
BRATISLAVA
BUDAPEŠŤ
DRÁŽĎANY
FRANKFURT
KRAKOV
LUBLAŇ
MILÁN
MNICHOV
NORIMBERK
PRAHA
VARŠAVA
VÍDEŇ

Aktualizace prosinec 2011

Města zahrnutá do porovnání a jejich vzdušná vzdálenost od Prahy

Zdroj: mapový podklad © 2010 Google – Data map © Google, PPWK, Tele Atlas, Transnavicom, Geocentre Consulting

OBSAH

ÚVOD	9
STRUČNĚ O VYBRANÝCH MĚSTECH	10
SHRNUTÍ.....	13
METODIKA	15
EKONOMIKA	15
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele za rok (v PPS)	16
Vývoj HDP na 1 obyvatele v PPS (v %)	17
Porovnání HDP v PPS na 1 obyvatele s ročními průměry EU (v %).....	18
Zaměstnanost v jednotlivých národohospodářských sektorech (v %)	19
Odvětvová struktura ekonomické základny podle zaměstnanosti (v %)	20
Míra nezaměstnanosti dle výběrového šetření pracovních sil – VŠPS (v %)	21
HOSPODAŘENÍ.....	23
Celkové rozpočtové výdaje na 1 obyvatele (v EUR)	24
Rozpočtové saldo na 1 obyvatele (v EUR).....	25
Dluh města (dlouhodobé závazky) na 1 obyvatele (v EUR).....	26
VÝZKUM A VÝVOJ	27
Podíl výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP (v %)	28
Podíl soukromých výdajů na výzkum a vývoj na celkových výdajích (v %)	29
Podíl zaměstnanců výzkumu a vývoje na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (v %)	30
CESTOVNÍ RUCH.....	31
Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních.....	32
Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních na 1 tis. obyvatel.....	33
Počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování	34
Počet přenocování cizinců.....	35
Počet kongresů podle ICCA	36
KANCELÁŘSKÝ TRH.....	37
Objem kancelářských ploch (v m ²)	38
Objem kancelářských ploch na 1 obyvatele (v m ²)	39
Nová nabídka kancelářských ploch (v m ²)	40
Nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel (v m ²)	41
Objem realizované poptávky (v m ²).....	42
Míra neobsazenosti kancelářských ploch (v m ²)	43
Nejvyšší dosahované měsíční nájemné (v EUR/m ²).....	44
INFORMAČNÍ SPOLEČNOST	45
Vybavenost domácností internetem	46
Vybavenost domácností vysokorychlostním internetem	47
Podíl obyvatel používajících internet	48

OBYVATELSTVO	49
Počet obyvatel a celkový přírůstek obyvatelstva	50
Přirozený přírůstek obyvatelstva a jeho přepočít na 1 tis. obyvatel	52
Saldo migrace a jeho přepočít na 1 tis. obyvatel	53
Počet cizinců a jejich podíl na obyvatelstvu (v %)	54
Index stáří	55
ŠKOLSTVÍ.....	56
Průměrný počet žáků základních škol ve třídě	58
Studenti a studentky vysokých škol.....	59
Podíl žen na počtu vysokoškolsky studujících (v %)	60
BYDLENÍ.....	61
Počet bytů	62
Počet bytů na 1 tis. obyvatel.....	63
Průměrná velikost užitné plochy bytu na osobu (v m ²)	64
Počet dokončených bytů	65
Počet dokončených bytů na 1 tis. obyvatel	66
ZELEŇ.....	67
Veřejně přístupné zelené plochy na 1 obyvatele (v m ²)	68
Podíl zelených ploch na celkové ploše (v %)	69
OVZDUŠÍ.....	70
Průměrné roční koncentrace oxidu dusičitého (NO ₂)	71
Průměrné roční koncentrace suspendovaných částic PM ₁₀	72
Průměrné roční koncentrace ozonu (O ₃).....	73
DOPRAVA.....	74
Veřejná hromadná doprava	74
Délka sítě metra (v km) a její přepočít na 1 mil. obyvatel	75
Délka sítě tramvajových tratí (v km)	77
Délka sítě kolejové veřejné dopravy (v km) a její přepočít na 1 km ² a 1 mil. obyvatel	78
Počet přepravených osob MHD a jeho přepočít na 1 obyvatele	80
Automobilová doprava a bezpečnost silničního provozu	82
Počet registrovaných motorových vozidel a stupeň motorizace	83
Počet usmrcených osob při dopravních nehodách a jeho přepočít na 1 mil. obyvatel	85
Letecká doprava	87
Počet cestujících využívajících nejbližší letiště a jeho přepočít na 1 obyvatele	88
TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA	90
Voda pro veřejnou potřebu z vodovodu za rok (v mil. m ³)	91
Denní spotřeba fakturované vody z veřejných vodovodů na 1 obyvatele (v litrech).....	92
Denní spotřeba vody v domácnostech na 1 obyvatele (v litrech).....	93
Délka veřejné kanalizační sítě (v km).....	94
Délka veřejné kanalizační sítě na 1 km ² (v km)	95
ZDRAVOTNICTVÍ	96

Počet lůžek v nemocnicích na 1 tis. obyvatel.....	97
Počet lékařů v nemocnicích na 10 tis. obyvatel	98
Počet lůžek v nemocnicích na 1 lékaře	99
BEZPEČNOST	100
Počet ohlášených trestných činů a jeho přepočet na 1 tis. obyvatel.....	101
Objasněnost trestných činů	102
KULTURA	103
Počet kin a jeho přepočet na 1 mil. obyvatel.....	104
Počet návštěvníků kin na 1 obyvatele	106
Počet sedadel v kinech na 1 tis. obyvatel	107
Počet návštěvníků divadel na 1 obyvatele	108
Počet návštěvníků muzeí na 1 obyvatele.....	109
VOLBY	110
Volební účast v komunálních volbách (v %).....	111
Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu (v %).....	112
MEZINÁRODNÍ ŽEBŘÍČKY HODNOTÍCÍ PRAHU	113
Kvalita života ve městech podle studie Mercer	114
Podnikatelská atraktivita měst podle European cities monitor	115
„Hot Spots“ – podnikatelská atraktivita hlavních měst ve střední a východní Evropě podle Roland Berger	116
Podnikatelské očekávání a spokojenost v evropských městech podle ECER	117
Realitní trhy evropských měst podle PwC a ULI	118
Hodnocení z hlediska investičních příležitostí.....	119
Hodnocení z hlediska příležitostí k nové výstavbě.....	120
Nejlepší inovační města podle „Innovation Cities™ Top 100 Index 2011“	122
EuroTest 2010: test veřejné dopravy v evropských městech	123
Nejucpanější města v Evropě podle TomTom.....	125
European Green City Index: hodnocení evropských měst z hlediska vlivu na životní prostředí.....	127
POUŽITÉ ZKRATKY	130

ÚVOD

Porovnání Prahy se středoevropskými městy poskytuje přehled o postavení hlavního města České republiky v mnoha oblastech sociálního, environmentálního a ekonomického rozvoje. Jde již o druhé vydání, zpracované na základě aktualizovaných dat z vybraných statistických zdrojů a je doplněné o několik mezinárodních žebříčků měst, které sestavují renomované nadnárodní společnosti.

Řízení rozvoje města v současnosti vyžaduje sledovat vývoj konkurenčních a partnerských měst. Tento všeobecný trend přispívá k tomu, že se oficiální datové základny z hlediska rozsahu, validity dat i mezinárodní srovnatelnosti ukazatelů neustále zdokonalují a také dostupnost databází se především díky internetu zlepšuje. Významnou roli hraje Evropská unie a zejména její politika soudržnosti. Pro monitorování rozvoje EU spravuje Evropský statistický úřad – Eurostat – řadu obsáhlých databází včetně tzv. Urban Auditů zaměřeného právě na města. Urban Audit poskytuje rozsáhlou škálu oborových statistik pro širší městské zóny (Larger Urban Zones), města a městské části. Výhodou této databáze je, kromě širokého záběru tematických oblastí, snaha zajistit vysokou metodologickou kvalitu dat, která jsou způsobem sběru, zpracování i prezentace srovnatelná. Do projektu je zapojeno více než 360 evropských měst (včetně 14 českých), která jsou sledována podle několika stovek ukazatelů. U takto rozsáhlé databáze není možné provádět sběr dat každým rokem, data jsou tak k dispozici za čtyřletá období a s několikaletým zpožděním. Kromě Urban Auditů existují už jen dílčí statistiky pro omezený soubor měst zpracovávané národními či městskými statistickými úřady (vč. ČSÚ), případně různá šetření a žebříčky měst.

Odbor strategické koncepce Útvaru rozvoje města hl. m. Prahy, jedno z koncepčních pracovišť Prahy, sleduje, jak si vede hlavní město České republiky ve srovnání s ostatními konkurenty, ale i potenciálními partnery v Evropě. Pro tyto účely vznikla databáze třinácti středoevropských metropolí, která zahrnuje většinu statisticky monitorovaných oblastí městského rozvoje. Dokument Porovnání Prahy se středoevropskými městy nabízí v přehledné podobě velkou část zjištěných dat formou grafů, tabulek a jejich komentářů. Účelem je poskytnout zájemcům rámcový přehled o postavení Prahy mezi sledovanými městy.

Druhé vydání dokumentu, kromě aktualizovaných dat, zahrnuje také tři nové tematické oblasti – výzkum a vývoj, informační společnost a zeleň. Prezentovány jsou tak ukazatele, které se sledují zejména pro hodnocení konkurenceschopnosti územního celku, resp. životní úrovně obyvatel. První dvě zmíněné tematické oblasti bohužel nedisponují relevantními daty na úrovni měst, proto jsou ukazatele prezentovány za regiony NUTS 2, pro informační společnost zčásti za NUTS 1. V těchto případech již tedy nejde o porovnání měst, ale větších statistických celků. Pro velkou poptávku po datech jsme je zahrnuli. Na závěr dokumentu jsou nově připojeny vybrané mezinárodní žebříčky měst, které jsou stále více žádané a informačními médii často přebírané, neboť v přehledné podobě poskytují výsledky komplexního zhodnocení některého aspektu života ve městě a jeho porovnání v rámci větší či menší skupiny měst.

V mnoha tematických oblastech hlavní statistické části dokumentu byla data čerpána z více zdrojů, a proto není zaručena úplná metodická shoda jejich sběru či výpočtu. Čtenář by měl vzít v úvahu možné metodické nepřesnosti.

STRUČNĚ O VYBRANÝCH MĚSTECH

Praha

Hlavní město České republiky patří v rámci sledovaného souboru do skupiny středně velkých měst. Na území 496 km² žije 1,249 milionů obyvatel. Hustota obyvatelstva 2 535 na 1 km² je relativně nízká. Praha je politickým, ekonomickým, kulturním a vzdělanostním centrem státu. Leží ve středních Čechách na řece Vltavě a nadmořská výška se pohybuje od 177 do 399 m n. m. Je také krajem (NUTS 3) a regionem soudržnosti (NUTS 2).

Berlín

Hlavní město Německa a také spolková země Berlín se rozkládá v Severoněmecké nížině při soutoku Sprévy s Havolou. V Berlíně žije 3,443 milionů obyvatel a jde o druhé největší město Evropské unie. Rozloha Berlína je 892 km² a hustota obyvatelstva je 3 880 na 1 km². Území města je poměrně rovinaté – nadmořská výška se pohybuje od 29,5 do 115 m n. m. Berlín je regionem NUTS 2 i NUTS 3, stejně jako Praha a Vídeň.

Bratislava

Bratislava, politické, obchodní a vzdělanostní centrum Slovenska, je druhé nejmenší sledované město. Žije v něm něco málo přes 431 tisíc obyvatel. Leží v Podunajské nížině u hranic s Rakouskem a Maďarskem a je součástí Bratislavského kraje (NUTS 2 a NUTS 3). Rozkládá se na území o velikosti 368 km² s nadmořskou výškou od 126 do 214 m n. m. Bratislava má nízkou hustotu obyvatelstva – pouze 1 176 obyvatel na 1 km². Městem protéká Dunaj, druhá největší evropská řeka.

Budapešť

Svou rozlohou 525 km² a počtem obyvatel 1,712 milionů se Budapešť velmi podobá Varšavě. Jde o lázeňské město, které leží na řece Dunaji a je součástí regionu Pešťská župa, respektive Střední Maďarsko (Közép-Magyarország, NUTS 2). Terén města, zejména jeho západní část, je poměrně členitý – nadmořská výška se pohybuje od 98 do 527 m n. m. Budapešť je z hlediska struktury územních statistických jednotek regionem NUTS 3.

Drážďany

Město Drážďany (NUTS 3) se nachází v jihozápadní části spolkové země Sasko na řece Labi. Jeho funkce jsou spjaté s úlohou hlavního zemského města. Na území o rozloze 328 km² žije přes 511 tisíc obyvatel. Hustota obyvatelstva patří k nejnižším ze sledovaných měst – 1 598 obyvatel na km². Drážďany jsou významnou dopravní křižovatkou střední Evropy. Nadmořská výška se pohybuje od 101 do 383 m n. m.

Frankfurt nad Mohanem

Frankfurt, multikulturní město známé jako finanční centrum a významný dopravní uzel Evropy, se nachází v jižní části spolkové země Hessensko. Jde o pátou největší metropoli Německa. Rozkládá se na území o rozloze 248,3 km² a žije v něm přes 670 tisíc obyvatel (tj. 2 775 obyvatel na km²). Jižní polovinou města protéká řeka Mohan, kde se také nachází nejnižší bod v nadmořské výšce 88 m n. m. Nejvyšším bodem je pak Berger Warte s 212 m n. m. Město je regionem NUTS 3.

Krakov

Druhé největší polské město Krakov leží na řece Visle v regionu Malopolské vojvodství. Jde o kulturní, historické a turistické centrum Polska. Rozloha města činí 326,8 km² a žije v něm 755 tisíc obyvatel. Patří k městům s nižší hustotou obyvatelstva, na 1 km² žije 2 312 obyvatel. Nadmořská výška území Krakova se pohybuje mezi 188 a 383 m n. m. Jde o region NUTS 3.

Lublaň

Nejmenším městem sledovaného souboru je hlavní město Slovinska Lublaň. Rozloha města je 274 km² a počet obyvatel 278 tisíc. Lublaň má nejnižší hustotu obyvatelstva, činí 1 019 obyvatel na km². Leží na řece Ljubljanica v regionu Střední Slovinsko (Osrednjeslovenska, NUTS 3), respektive v regionu Západní Slovinsko (Zahodna Slovenija). Nejnížší bod Lublaně se nachází ve 282 m n. m. a nejvyšší ve 340 m n. m.

Milán

Milán, druhé největší italské město, centrum obchodu, módy, kultury a sportu, patří k nejrozvinutějším městům Evropské unie. Metropole je součástí regionu Milano (NUTS 3), respektive Lombardie (NUTS 2). Na poměrně malém území 182 km² žije přes 1,306 milionů obyvatel a hustota obyvatelstva je proto nejvyšší ze sledovaných měst, a to 7 275 obyvatel na km². Průměrná nadmořská výška je 120 m n. m.

Mnichov

Bavorská metropole Mnichov leží v jižní části spolkové země v podhůří Alp. Jde o třetí největší město Německa, ve kterém žije přes 1,364 milionů obyvatel. Vzhledem k relativně malé rozloze území 310 km² má Mnichov vysokou hustotou obyvatelstva - 4 459 obyv./km². Městem protéká řeka Isar. Nadmořská výška se pohybuje od 482 do 579 m n. m., nejvyšším místem je hora Warnberg. Mnichov je regionem NUTS 3.

Norimberk

Norimberk je druhým největším městem Bavorska a také ekonomickým, obslužným a kulturním centrem jeho severní části. Na rozloze 186 km² žije téměř 504 tisíc obyvatel. Hustota obyvatelstva na 1 km² je 2 718. Městem protéká řeka Pegnitz, která dělí území města na severní a jižní část. Uváděná nadmořská výška je 284 až 407 m n. m. Norimberk je regionem NUTS 3.

Varšava

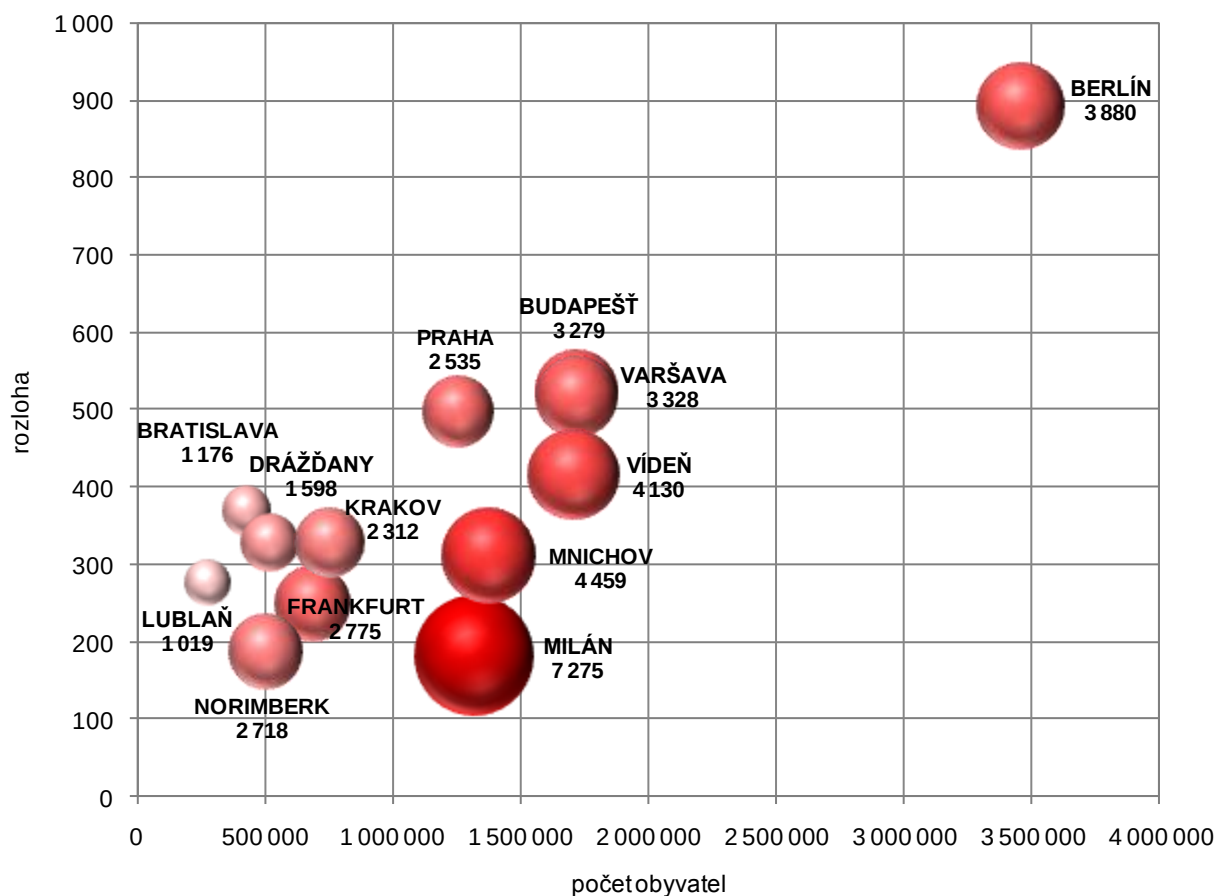
Hlavní polské město Varšava je druhým největším městem sledovaného souboru, avšak jen s malým náskokem před Budapeští. V roce 2009 bylo ve městě zaznamenáno 1,714 milionů obyvatel. Město leží na řece Visle v regionu Mazovské vojvodství. Rozloha Varšavy je 517 km² a nadmořská výška mezi 78 a 115 m n. m. Město má průměrnou hustotu obyvatelstva 3 328 obyvatel na km². Jde o region NUTS 3.

Vídeň

Vídeň je hlavní město a také jedna ze spolkových zemí Rakouska. Jde o politické, hospodářské a vzdělanostní centrum země a rovněž o významnou evropskou kulturní metropoli. Stejně jako Berlín a Praha je regionem NUTS 3 i NUTS 2. Leží na řece Dunaji v severovýchodní části Rakouska. Vídeň patří do skupiny větších měst sledovaného souboru. Na rozloze 415 km² žije 1,699 milionů obyvatel (hustota obyvatelstva činí 4 130 obyvatel na km²). Reliéf města je poměrně členitý a nadmořská výška se pohybuje od 151 do 542 m n. m (nejvyšším bodem je Hermannskogel).

Hustota obyvatelstva sledovaných měst v roce 2010

(počet obyvatel na 1 km²)

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istat, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Stadt Frankfurt am Main, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
propočet – STR URM

Poznámka:

Hodnoty byly vypočítány na základě počtu obyvatel a rozlohy měst. Budapešť a Varšava mají téměř totožné hodnoty a jejich bubliny se překrývají.

SHRNUTÍ

Předkládané porovnání měst přibližuje pozici Prahy v souboru 13 středoevropských metropolí, které jsou v rámci Evropské unie nejen vzájemnými konkurenty, ale také partnery při prosazování společných zájmů a cílů. Jde o hlavní města sousedních zemí a dalších středoevropských států – Berlín, Bratislava, Budapešť, Lublaň, Varšava a Vídeň – a dále Drážďany, Frankfurt nad Mohanem, Krakov, Mnichov a Norimberk. Třináctou metropolí je vzdálenější Milán, který bývá začleněn do skupiny nejvýznamnějších středoevropských měst a je také často porovnáván s Prahou, neboť má podobný počet obyvatel.

Dokument zahrnuje 69 ukazatelů sledujících sociální, ekonomické a environmentální prostředí měst. Je zřejmé, že většina ukazatelů je ovlivněna odlišnými charakteristikami měst – například velikostí, polohou, morfologickými podmínkami, postavením v sídelní struktuře, funkcemi či historickým vývojem. Komparaci mnohdy ztěžují větší či menší metodické odlišnosti. Přesto zjištěné výsledky poskytují rámcové porovnání metropolí a především ukazují trend vývoje.

Praha si stojí ve skupině 13 měst střední Evropy dobře. Ve většině ukazatelů je hodnocena průměrně a leckdy i výborně. Ve skupině postsocialistických měst, kterou tvoří Bratislava, Budapešť, Drážďany, Krakov, Lublaň a Varšava, se Praha nejčastěji umísťuje na jedné z vedoucích pozic. Také vývoj ukazatelů lze hodnotit pozitivně, přestože zejména u ekonomických ukazatelů a s nimi přímo spjatých ukazatelů hospodaření, cestovního ruchu nebo kancelářského trhu se od roku 2010 projevují dopady hospodářské krize, která obdobně ovlivňuje všechna města.

Nejlépe si Praha vede v hodnocení ukazatelů ekonomiky, cestovního ruchu a dopravy. V ekonomice, konkrétně u výše HDP na obyvatele, je pozice Prahy nejen nejlepší z uvedených postsocialistických měst, ale také již předehnila některé tradiční ekonomické „tahouny“ Evropy, jako je Vídeň. Těsně za Prahou se umístily Bratislava (resp. Bratislavský kraj) s Varšavou, které mají vyšší růst HDP. Praha vykázala nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech měst, avšak je třeba vzít v úvahu, že míra nezaměstnanosti v důsledku hospodářské krize pomalu roste. Na špici se Praha pohybuje také v oblasti cestovního ruchu, disponuje vysokým počtem lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních, je atraktivním cílem turistů nejen podle počtu přenocování cizinců. Snahou Prahy je také posílit kongresovou turistiku. V roce 2010 byla z hlediska počtu pořádaných kongresů v rámci vybraných třinácti měst na čtvrté pozici.

Praha má dobře rozvinutou veřejnou hromadnou dopravu. V délce sítě metra a tramvaje vzhledem k rozloze města předehnila všechna postsocialistická města včetně Berlína. Zjištěné údaje potvrdily, že pražské metro, tramvaje a autobusy přepraví během roku jednoznačně nejvíce osob (v přepočtu na celkový počet obyvatel). Z hlediska bezpečnosti silničního provozu se počet usmrcených osob v přepočtu na obyvatele ve sledovaném období výrazně snížil a Praha se tím zařadila do skupiny měst s průměrnými hodnotami.

Praha, jako středně velká metropole podle počtu obyvatel v rámci střední Evropy, vykázala za období 2001–2010 čtvrtý nejvyšší celkový přírůstek obyvatel. Do města se stěhují noví lidé, zvyšuje se i přirozený přírůstek obyvatel. Přesto se potvrdilo, že obyvatelstvo téměř všech sledovaných měst včetně Prahy dlouhodobě pomalu stárne.

Průměrné nebo kolísavé postavení Praha zaujímá v oblastech hospodaření, školství, zdravotnictví a také v technické infrastruktuře, znečištění ovzduší nebo kultuře. Konkrétně v oblasti hospodaření je možné pozitivně hodnotit především mírně klesající dluh města připadající na 1 obyvatele. V oblasti vzdělávání byl ve všech městech zaznamenán pokles školáků na základních školách, což souvisí s dlouhodobými negativními demografickými trendy. Postavení Prahy je průměrné také počtem vysokoškoláků, který je srovnatelný s Mnichovem. Mnohem více studentů vysokých škol vykazuje všechna větší města, ale i Krakov. Také ve zdravotnictví si Praha nestojí špatně, podle počtu lůžek na obyvatele se umístila uprostřed sledovaného souboru a podle počtu lékařů na 10 tisíc obyvatel je na čtvrté pozici, do porovnání však bylo zahrnuto pouze 9 měst.

V oblasti výzkumu a vývoje je pozitivním zjištěním, že Praha vykazuje v delším období trvalý růst podílu výdajů na VaV na HDP, hodnota podílu je však stále na nízké úrovni. Překvapujícím výsledkem může být, že v roce 2007, ze kterého jsou nejnovější údaje, byl v Praze v této sféře nejvyšší podíl zaměstnanců na ekonomicky aktivním obyvatelstvu ze všech sledovaných regionů.

Zajímavé ukazatele představuje kapitola Informační společnost. Bohužel relevantní údaje jsou dostupné pouze za velké územní celky, což zkresluje postavení Prahy (a také Vídně a Berlína), která je městem i regionem. Podíl domácností s přístupem na internet se v posledních dvou letech v Praze výrazně zvýšil a město tak dohání některé „západní“ regiony. Podle podílu jednotlivců pravidelně využívajících internet postavení české metropole odpovídá vyspělým regionům.

Obecně platí, že mezi kancelářskými trhy postsocialistických měst a městy bývalého „Západu“ přetrvávají významné rozdíly, především co se týká celkové nabídky administrativních ploch. Pozice Prahy na kancelářském trhu je v souboru porovnávaných měst spíše průměrná. V přepočtu na počet obyvatel Praha disponuje relativně nízkou nabídkou kancelářských ploch a také nová nabídka těchto ploch v roce 2010 výrazně klesla.

Pozůstatky doby socialismu s sebou nese i pražský bytový fond, kde oproti německým městům, Vídni a Milánu Praha stále zaostává jak v kvantitativních, tak především v kvalitativních charakteristikách. Z hlediska nové bytové výstavby (v relaci k počtu obyvatel) se Praha umístila uprostřed sledovaného vzorku.

Podprůměrné postavení Prahy způsobené nízkou volební účastí v komunálních volbách a volbách do Evropského parlamentu není lichotivé. Doufejme, že mírný růst volební účasti zaznamenaný během posledních dvou, respektive tří voleb bude pokračovat.

Tyto skutečnosti a trendy jsou sice velmi obecné, přesto by měly být brány v potaz a po hlubší analýze zohledněny v dlouhodobé koncepci dalšího rozvoje města, v politických programech vedení města i v jeho konkrétních rozhodnutích.

METODIKA

Soubor sledovaných měst

Do souboru sledovaných měst byla kromě Prahy vybrána hlavní města sousedních zemí a dalších středoevropských států – Berlín, Bratislava, Budapešť, Lublaň, Varšava a Vídeň – a dále pak města Drážďany, Frankfurt nad Mohanem, Krakov, Mnichov, Norimberk a Milán.

Pokud je v některých tematických oblastech sledován menší počet měst, důvodem je zpravidla nedostupnost relevantních dat. Pro přehlednější prezentaci dat byla ve výjimečných případech vybrána buď jen reprezentativní menší skupina měst, nebo skupina měst s nejvyššími hodnotami.

Tematické oblasti

Dokument je rozdělen do 17 tematických oblastí: ekonomika, hospodaření, výzkum a vývoj, cestovní ruch, kancelářský trh, informační společnost, obyvatelstvo, školství, bydlení, zeleň, ovzduší, doprava, technická infrastruktura, zdravotnictví, bezpečnost, kultura a volby. Kapitola o dopravě je vzhledem ke svému rozsahu členěna na veřejnou hromadnou dopravu, silniční dopravu a bezpečnost silničního provozu, leteckou dopravu.

Ukazatele

V jednotlivých tematických oblastech byly vybrány nejzajímavější ukazatele, u nichž byla zajištěna dostupnost dat za všechna sledovaná města, případně za většinu z nich. Podmínkou také byla co možná nejvyšší metodická shoda sběru či výpočtu dat.

Pro účely komparace měst bylo často zapotřebí využít relativní údaje (tj. vztažené většinou k počtu obyvatel nebo rozloze). Pokud nebyly přímo dostupné, byly absolutní hodnoty přepočítány pomocí údajů o počtu obyvatel nebo rozloze, které jsou součástí výchozí databáze. Pouze pokud byl zdrojem Eurostat, pak i počet obyvatel byl čerpán z tohoto zdroje. U několika ukazatelů jsou prezentovány relativní i absolutní údaje zároveň (např. u dopravy).

Dále jsou zařazeny i propočtové ukazatele, jako například změna HDP na 1 obyvatele v PPS (Purchasing Power Standard – standard kupní síly), index stáří a podíl žen na počtu vysokoškoláků.

Ukazatele s finančními údaji jsou vždy uváděny v eurech a pro případný přepočet byly využity průměrné roční kurzy příslušné měny k euru.

Zdroje

Data byla čerpána především ze čtyř typů zdrojů: 1/ oficiální mezinárodní databáze (regionální databáze Eurostatu a Urban Audit); 2/ oficiální statistiky jednotlivých měst a regionů, případně databáze národních statistických úřadů (tj. zejména všeoborové i tematické městské ročenky a internetové databáze); 3/ oficiální statistiky organizací zajišťujících městské veřejné služby jako např. dopravní a vodohospodářské podniky (výroční zprávy a ročenky); 4/ statistiky renomovaných agentur, které provádějí průzkumy trhu nebo organizací působících v oblasti turismu, kultury apod.

Pro zpracování dokumentu bylo preferováno využití jednoho nebo několika málo zdrojů. U většiny tematických oblastí to však nebylo možné, neboť takový zdroj buď neexistuje, nebo jeho „naplněnost“ daty za sledovaná města je velmi nízká, případně poskytuje příliš zastaralé údaje.

Pro řadu tematických oblastí byla data čerpána ze statistik jednotlivých měst či regionů, jejichž výhodou je nabídka velkého množství údajů za konkrétní roky a uvádění delších časových řad. Projevily se však i slabé stránky, jako je komplikovanější dostupnost dat (i vzhledem k použitému jazyku, kdy veškeré informace jsou uváděny pouze v národním jazyce – problém

zejména u Budapešti), často chybějící informace o způsobu výpočtu ukazatele a jeho přesném časovém určení, odlišná terminologie, nedostatečné vymezení pojmů, zaokrouhlování hodnot v řádech celých čísel, odlišný termín aktualizace dat aj.

Některé ukazatele pocházejí z regionální databáze Eurostatu zjišťované za územní jednotku NUTS 3, NUTS 2 a výjimečně NUTS 1. Pokud jde o NUTS 3, deset sledovaných měst má hranice regionu shodné s hranicemi města a výjimkou jsou Bratislava, Milán a Lublaň. Regiony NUTS 2 představují pouze města Berlín, Praha a Vídeň.

Časová řada

Databáze STR URM sleduje ukazatele nejčastěji od roku 2001. Do této analýzy byly vybrány buď jen některé roky (často jde o výběr 2 až 3 let z časové řady, příp. o nejaktuálnější dostupné údaje), nebo kratší období, případně jsou za vybraná období vypočteny průměry nebo rozdíly. U mnoha ukazatelů je prezentována celá časová řada 2001 až 2009 respektive 2010.

Starší údaje než za rok 2001 nejsou sledovány (až na výjimky, kdy se například nepodařilo získat údaj za rok 2001 a zjištěn byl proto údaj za rok 2000, případně 1999), neboť se dá předpokládat, že v delší časové řadě je četnost změn metodiky výpočtu ukazatele vyšší, také dostupnost starších údajů je horší.

Nejnovější údaje jsou většinou z roku 2009. U některých ukazatelů, respektive z některých zdrojů byly v době zpracování dokumentu dostupné údaje již za rok 2010. Makroekonomická data jsou zveřejňována s tříletým zpožděním, v tomto případě jsou nejaktuálnější hodnoty z roku 2008.

Ukazatele budou v rámci databáze STR URM sledovány i nadále.

EKONOMIKA

Hodnocení ekonomické základny a dalších sociálně-ekonomických atributů měst je postaveno zejména na makroekonomických ukazatelích. Je tak prezentována celková výkonnost městské ekonomiky ve formě dohodnuté členy Evropské unie. Význam pak spočívá v tom, že zjištěné údaje se stávají zásadním informačním vstupem pro vymezení finančních vztahů jednotlivých regionů (a v rámci nich měst, resp. měst, pokud jsou vymezena jako příslušné regiony soudržnosti NUTS 2) a unijních dotačních zdrojů.

Vzhledem k uvedenému účelu je nutné údaje čerpat ze zdrojů využívajících jednotnou metodiku. Pro oblast ekonomiky národní údaje, jež jsou oficiálně publikovány, objektivizuje a dále zpracovává Eurostat. Z tohoto důvodu jsou statistické údaje na úrovni národních statistik k dispozici velmi omezeně a na městské úrovni v podstatě absentují, resp. jsou ex post přebírány z Eurostatu, a to ne příliš důsledně.

Makroekonomická data z Eurostatu mají svá specifika. Jsou zveřejňována s určitým časovým zpožděním, proto většina ekonomických údajů je zde uvedena za rok 2008. Nejmenší územní jednotkou, za kterou Eurostat sleduje makroekonomická data, jsou regiony NUTS 3. Tyto regiony odpovídají svou rozlohou většině sledovaných měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano). Snaha o objektivitu ukazatelů hrubého domácího produktu je zajišťována jejich přepočtem na „standard kupní síly“. Takto formulovaný ukazatel výrazně ovlivňuje výsledky jednotlivých měst s tím, že se hodnoty za některé regiony (města) v nových členských zemích EU přibližují unijnímu průměru, nebo jej výrazně překračují. Přesto existují v údajích o HDP na 1 obyvatele u vybraných měst jak větší mezinárodní rozdíly s jasným prvenstvím Frankfurtu, tak i velké difference vnitrostátní. To platí zejména o sledovaných německých městech a především o menších hodnotách dosahovaných městy východní části země (Drážďany a zásadní vývojovou transformací ovlivněný Berlín). Charakteristiku úrovně ekonomické základny doplňují další ze základních ukazatelů – míra nezaměstnanosti hodnotící kvalitu lokálního trhu práce a odvětvová struktura zaměstnanosti. Pro tyto indikátory rovněž platí zmíněná metodologická charakteristika. Sběr údajů však umožňuje v tomto případě prezentovat hodnoty za roky 2001–2009 a z části i 2010.

Postavení Prahy v souboru sledovaných měst je nadprůměrně příznivé¹. V absolutním vyjádření ukazatele HDP Prahu očekávaně předstihují jen města bývalého západního Německa a z ostatních měst obdobných hodnot dosahuje jen Varšava, Vídeň a rychle rostoucí výkonnost Bratislavy. Podle trendových ukazatelů však města s vysokým základem vykazují za uplynulé období výrazně nižší tempa růstu.

Ekonomická výkonnost je jednou z oblastí nejvíce zasažených globálním nepříznivým vývojem v posledních letech. Lze však očekávat, že se krizové jevy vyskytnou téměř ve všech sledovaných městech a jejich difference nebude řádově odlišná. Absolutní hodnoty i trendy růstu budou víceméně stagnovat. Některé projevy trvalého nepříznivého vývoje již jsou zřetelné podle některých individuálních údajů zjištěných za rok 2010 (např. růst míry nezaměstnanosti).

¹ Pozice regionů závisí na zvolené statistické územní jednotce. To se týká i Prahy – jako region NUTS 2 je hodnocena lépe než jako region NUTS 3.

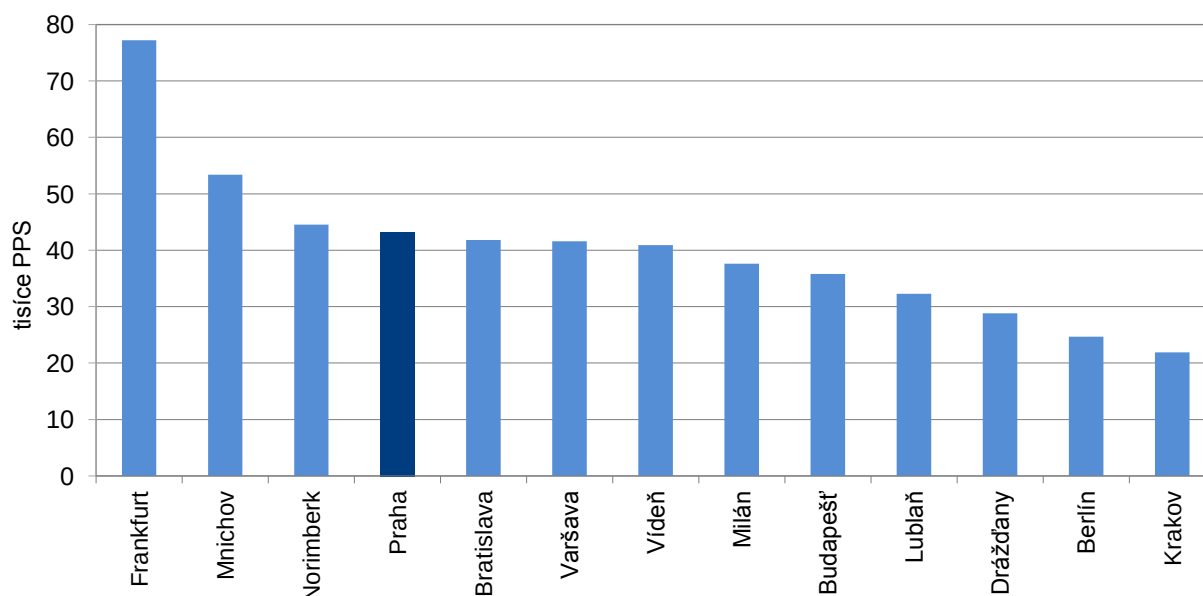
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele za rok (v PPS)

Přepočet jednotlivých měn na společnou jednotku „standard kupní síly“ (Purchasing Power Standard – PPS) umožňuje porovnat výkonnost lokální ekonomické základny.

V čele vybrané skupiny je Frankfurt (v roce 2008 více než 77 tisíc PPS), druhý s odstupem více než 30 % se umístil Mnichov. Následuje skupina 5 měst s HDP na obyvatele v rozmezí 41 až 44 tisíc PPS, kde výsledky Prahy se blíží k horní hranici. Zbylá čtyři města jsou Norimberk, Varšava, Vídeň a Bratislava (resp. Bratislavský kraj), a to zásluhou dlouhodobě vysokého meziročního přírůstku. V roce 2008 tak Bratislava předstihla nejen Vídeň, ale i Varšavu (Pozn.: Bratislava resp. Bratislavský kraj se v roce 2008 posunul do první desítky regionů NUTS 2 – na 9. místo – a doplňuje tak Prahu na 6. a Vídeň na 10. místě; toto pořadí uvedených měst současně potvrzuje některé difference, které vyplývají z rozdílného vymezení územních jednotek při hodnocení jejich ekonomické výkonnosti.). Zřetelný odstup – okolo 15 až 20 % – za uvedenými 5 městy vykazuje Budapešť, Lublaň (resp. region Osrednjeslovenska) a zčásti také Milán (resp. region Milano). Možná překvapující údaj uvádí Eurostat u Berlína – 24,7 tisíc PPS. Důvody jsou jak historicky menší výkonnost ekonomiky bývalého Východního Berlína, tak i funkční transformace celého města. Rozdílný vývoj ve sledovaných městech (regionech) – s větší dynamikou růstu HDP na obyvatele v nových členských zemích – se promítl i do absolutních přírůstků. Zatímco v Bratislavě se od konce roku 2001 do konce roku 2008 zvýšil objem o 19 tisíc PPS, v Berlíně to bylo pouze 3,8 tisíce PPS a v regionu, kam patří Milán, dokonce pouze 0,7 tisíc PPS. Praha a Varšava překročily 40 tisíc PPS. Globální krize však již ovlivnila vývoj ve většině měst. Hodnoty ukazatele HDP na obyvatele za rok 2008 nedosahují ani hranici inflace, a tento rok v některých případech znamená již radikální snížení tempa růstu. V některých městech je v roce 2008 zaznamenán i pokles (Mnichov, Milán, Drážďany).

Za rok 2009 vykázal ČSÚ za Prahu „pouze“ 41,8 tisíc PPS, tj. meziroční pokles o 3,2 % resp. 1,4 tisíc PPS. S velkou pravděpodobností však obdobná či ještě větší deprese bude zjištěna v rozhodující většině měst/regionů.

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele za rok v tis. PPS v roce 2008

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano).

Vývoj HDP na 1 obyvatele v PPS (v %)

Otevření evropského ekonomického prostoru mělo příznivý vliv na vývoj ekonomické základny většiny měst, respektive regionů. Patrné je to zejména u měst z nových členských zemí.

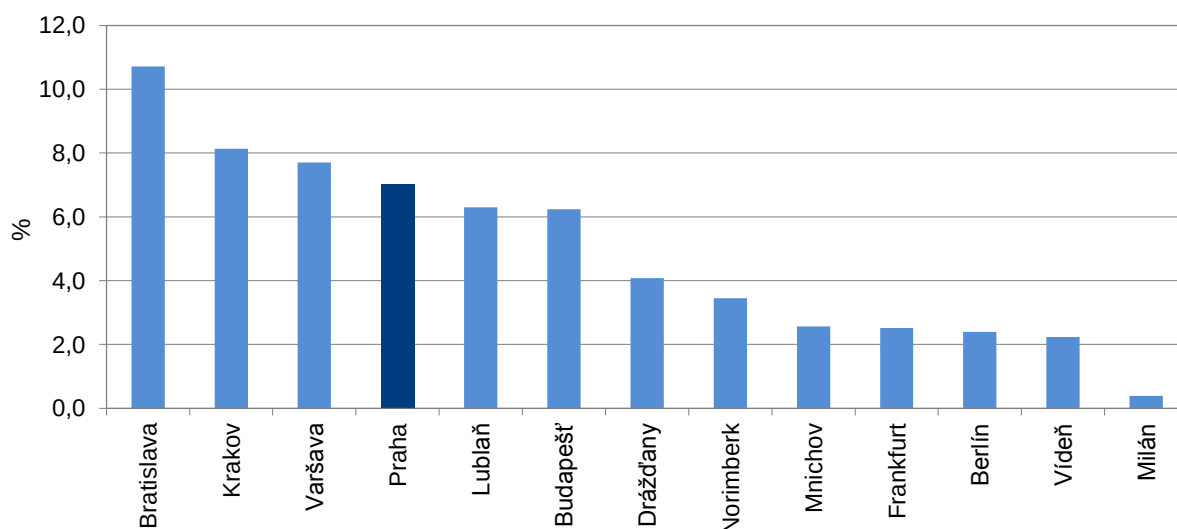
Ukazatel porovnává vývoj HDP na obyvatele v letech 2002–2008 k roku 2001 (rok 2001 = 100%) v relativním indexovém vyjádření. Města je možné rozdělit na dvě výrazně odlišné skupiny. Města nových členských zemí navýšila hodnotu ukazatele v uvedeném období o 50 % (Krakov 160 %, Varšava 155 %, Praha 151 %, Budapešť 152 % a region Osrednjeslovenska zahrnující Lublaň o 147 %). Dominuje však Bratislava (resp. Bratislavský kraj), jejíž index růstu dosáhl dokonce 183 %. Opakem jsou německá města (Mnichov 114 %, Berlín 118 %, Frankfurt 119 %, Norimberk 125 %) a Vídeň se 117 %. Zcela minimální přírůstek byl zaznamenán u regionu Milano, který jako jediný v průběhu sledovaného období vykázal i pokles ukazatele pod výchozí hodnotu a v roce 2008 činil 102 %. Relativně menší růst většiny německých měst i Vídně je však důsledkem vysoké výchozí úrovně. V případě Berlína dosažená výše HDP na 1 obyvatele potvrzuje silný transformační proces tamní ekonomiky s útlumem některých významných produkčních aktivit.

Praha patří do skupiny s největším přírůstkem. Zasluhou trvalého nadprůměrného meziročního nárůstu HDP předstihla Praha spolu s Varšavou v závěru sledovaného období (v roce 2008 spolu s Bratislavou) i absolutní hodnotu tohoto ukazatele vykázanou za Vídeň (viz předchozí ukazatel „hrubý domácí produkt na 1 obyvatele za rok v PPS“).

Graf zachycuje pořadí měst podle průměrného meziročního nárůstu. Údaje za jednotlivá města potvrzují výraznou dynamiku skupiny měst z nových členských zemí, i když je nutno vzít v úvahu nižší startovací úroveň.

Vzhledem k dopadům ekonomické a finanční krize nelze za poslední 2–3 roky počítat s tím, že většina měst dosáhne uvedeného průměru, tj. tempa růstu dosaženého v posledních vyčíslených letech (i přes započtený výrazný pokles mezi roky 2008 a 2007). Propad tempa je možné očekávat i ve městech z nových členských zemí. Například mezi roky 2009 a 2008 vykázal ČSÚ v Praze pokles více než 2,3 %, ale přesto další zvýšení vůči unijnímu průměru (EU27).

Průměrný meziroční přírůstek HDP na 1 obyvatele v PPS v letech 2002–2008

Zdroj dat: Eurostat; propočet – STR URM

Poznámka:

Ukazatel byl vypočten na základě ročních údajů o HDP/obyv. Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano).

Porovnání HDP v PPS na 1 obyvatele s ročními průměry EU (v %)

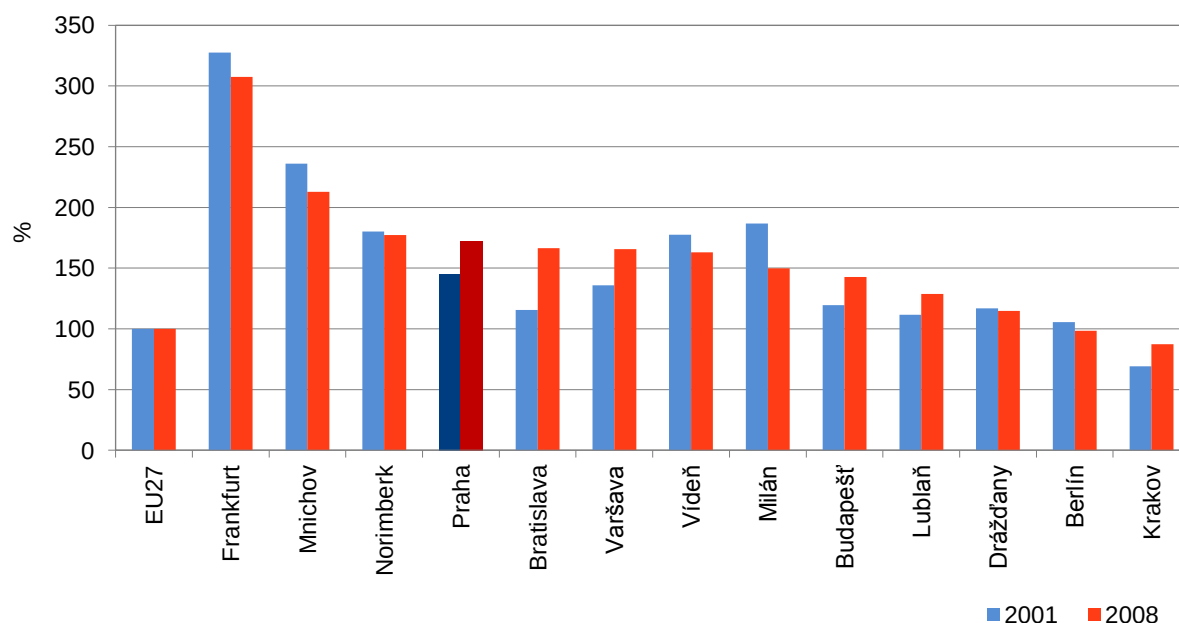
Tento ukazatel má mimořádný význam. Na úrovni regionů soudržnosti NUTS 2 ilustruje jejich výkonnost a je rozhodujícím ukazatelem pro zařazení jednotlivých regionů do různých stupňů dotační pomoci ze zdrojů Evropské unie, především strukturálních fondů.

Pro bližší identifikaci jsou využity údaje za regiony NUTS 3, které ukazují relaci ekonomické úrovně velkých měst k průměru EU (EU27 = 100 %). I když je vývoj značně nevyrovnaný, svědčí o tom, že městské regiony většinou vykazují vyšší výkonnost než je průměr EU.

Rychlejší tempo hospodářského růstu měst (regionů) nových členských zemí, opírající se o širší ekonomický prostor, je rovněž zcela zřejmé. Všechna města zvýšila svůj náskok před průměrem EU nebo se k němu výrazně přiblížila (Krakov). Praha stále vykazuje nejlepší pozici (172,1 %) s náskokem několika procentních bodů před nejrychleji rostoucím Bratislavským krajem (zvýšení o 51 % v průběhu let 2002–2007) a Varšavou. Na druhé straně se ve všech sledovaných městech starých členských zemí rozdíl v porovnání s průměrem EU snížil, přestože unijní průměr se už snížil vstupem několika méně výkonných národních ekonomik. To je případ Vídně (pokles o více než 14 %) konkurující Praze. Největší pokles vůči průměru EU27 zaznamenal region Milano – více než 35 % – i když jej stále překračuje o více než 50 %. Vývoj Berlína potvrzuje již naznačené vlivy celkové transformace jeho ekonomické základny, přesto pokles pod průměr EU může být překvapující.

Údaje za poslední 2–3 roky s velkou pravděpodobností potvrdí dosavadní trend, případné přírůstky u měst s dosavadní největší progresí se však sníží, v některých případech dosti zřetelně. Například aktuální propočet ČSÚ v Regionálních účtech uvádí pro Prahu meziroční navýšení mezi roky 2008 a 2009 o 3,3 %, tj. zhruba polovina průměrného ročního přírůstku za předchozí období. Přesto to znamená zvýšení na 177 % průměru EU27, který meziročně klesl o 4,3 %.

Porovnání HDP v PPS na 1 obyvatele s ročními průměry EU v % v letech 2001 a 2008

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano). Města (regiony) jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

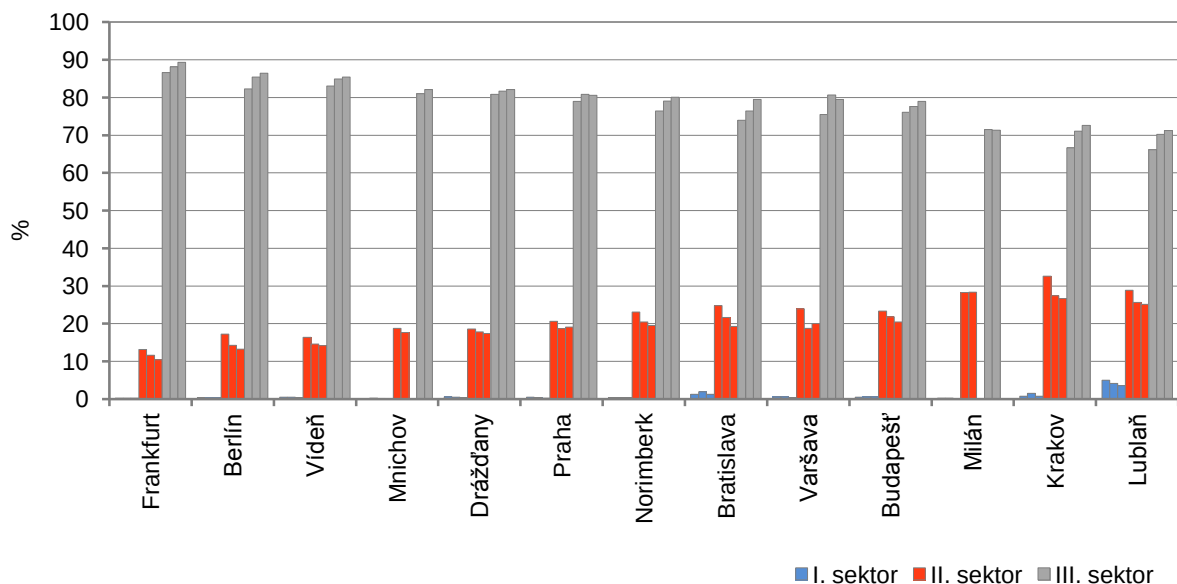
Zaměstnanost v jednotlivých národních hospodářských sektorech (v %)

Podíl zaměstnaných v národních hospodářských sektorech ilustruje základní charakter ekonomické základny města, resp. regionu. Je zřejmé, že ve velkých městech, kde jsou zpravidla koncentrovány kapacity služeb vyššího stupně a také jde často o střediska správy, je podíl III. (obslužného) sektoru výrazně nad průměrem menších municipalit, širšího regionu nebo celého státu.

Obvyklou hranicí zastoupení sektoru služeb ve velkých městech, která jsou centry s regionálními nebo i nadregionálními funkcemi, je 80 % z celkové zaměstnanosti. Z uvedeného grafu je patrné, že tuto hranici v minulosti překročila řada měst západní Evropy. Vývoj v posledním desetiletí potvrdil u všech měst růst zastoupení odvětví a oborů z oblasti služeb, a to i u měst s již dříve dosaženým podílem pohybujícím se kolem 85 % celkové zaměstnanosti. Shodný trend vývoje byl zaznamenán rovněž u měst bývalého socialistického bloku. I zde se projevila rozsáhlá restrukturalizace jejich ekonomické základny s lokalizační preferencí obslužných funkcí. Zejména v hlavních městech byla hranice 80% podílu III. sektoru již překročena nebo je bezprostředně atakována.

Přesto zůstává rozdíl mezi městy s nejsilněji zastoupeným sektorem služeb (Frankfurt, Berlín, Vídeň) a městy s nejnižším podílem rozdíl cca 15 %. Mimořádné zastoupení sektoru služeb má Frankfurt, u kterého se výrazně projevují některá funkční specifika vnitřní skladby odvětví a oborů v rámci obslužného sektoru, která však mohou být příznačná i pro jiná města (viz indikátor struktury zaměstnanosti podle odvětvových agregací). V případě Milána a Lublaně je nižší zastoupení s velkou pravděpodobností ovlivněno hodnocením města jako součásti většího regionálního celku vč. území s odlišnou funkční (odvětvovou) skladnou ekonomikou.

Vývoj podílů zaměstnanosti jednotlivých hospodářských sektorů v letech 2001, 2005 a 2008 (v %)

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano).

Odvětvová struktura ekonomické základny podle zaměstnanosti (v %)

Funkční struktura měst se často odvíjela od jejich geopolitického nebo geografického umístění (křižovatka obchodních cest, centrální poloha apod.). Dalšími vlivy mohly být i politická mocenská rozhodnutí nebo i jiné faktory, například ekonomické (surovinová naleziště, přístavy aj.). V historii však také zaznamenáváme i velmi zásadní změny městských funkcí, které se projevují v zastoupení jednotlivých ekonomických činností nebo i celých oborů a odvětví.

Formování struktury ekonomické základny může ukázat na některé společné rysy velkých měst, nebo také odhalit jejich specifika. Eurostat pro srovnatelnost takové charakteristiky shromažďuje mj. data o zaměstnanosti vymezených odvětvových agregací. Tyto agregace mohou poskytnout základní ilustraci o skladbě ekonomické základny velkých sídel, která jsou současně samostatnou správní jednotkou nebo představují její výraznou část.

Odlíšné zastoupení odvětví je v řadě případů zřetelné a potvrzuje známou specializaci některých měst (Frankfurt – finanční sektor, Berlín – veřejná správa, průmysl v německých městech, milánském a lublaňském regionu). Mimo tyto výrazné výjimky je zastoupení některých odvětvových agregací u velkých měst dosti podobné (obchod a doprava, správa a veřejné služby a také komerční služby, nemovitosti a finančnictví). Některé údaje působí překvapivě, v německých městech zejména podíl zaměstnanosti ve stavebnictví.

Ze srovnání údajů za rok 2001 a 2008 vyplývá všeobecný pokles zaměstnanosti v případě průmyslu a stagnace u agregace obchod, ubytování a doprava a také v oblasti veřejné správy, sociálního zabezpečení a dalších služeb. Shodně ve všech městech došlo k nárůstu podílu zaměstnaných ve sféře finančnictví, nemovitostí a komerčních služeb, a to nejvíce (o cca 5 %) ve městech ze zemí střední a východní Evropy začleněných do EU v pozdějších letech (Budapešť, Bratislava, Praha, Lublaň, Krakov).

Podíl odvětvových agregací na celkové zaměstnanosti v % v roce 2008

	zemědělství rybolov	zpracovatelský průmysl, těžba, elektřina, voda, plyn	stavebnictví	obchod, pohostinství a ubytování, doprava	finančnictví, nemovitosti, komerční služby	veřejná správa, sociální zabezpečení, zdravotnictví, ostatní služby
Berlín	0,3	8,8	4,5	23,2	23,3	40,0
Bratislava	1,3	13,1	6,1	32,0	24,1	23,4
Budapešť	0,6	13,1	7,3	29,9	21,0	28,1
Drážďany	0,4	12,9	4,6	21,2	23,3	37,6
Frankfurt	0,2	7,8	2,7	27,9	38,8	22,7
Krakov	0,7	17,0	9,6	29,4	16,6	26,6
Lublaň	3,6	16,0	9,2	24,3	21,8	25,2
Milán	0,1	21,7	5,4	25,6	22,8	24,2
Mnichov	0,2	15,1	2,6	21,1	29,8	31,2
Norimberk	0,4	16,8	2,8	25,2	27,7	27,2
Praha	0,2	9,5	9,6	29,2	28,3	23,1
Varšava	0,5	12,7	7,4	28,4	22,3	28,8
Vídeň	0,4	8,9	5,3	27,4	24,5	33,5

 nejnižší hodnota podílu

 nejvyšší hodnota podílu

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano). Údaje Milána jsou za rok 2007.

Míra nezaměstnanosti dle výběrového šetření pracovních sil – VŠPS (v %)

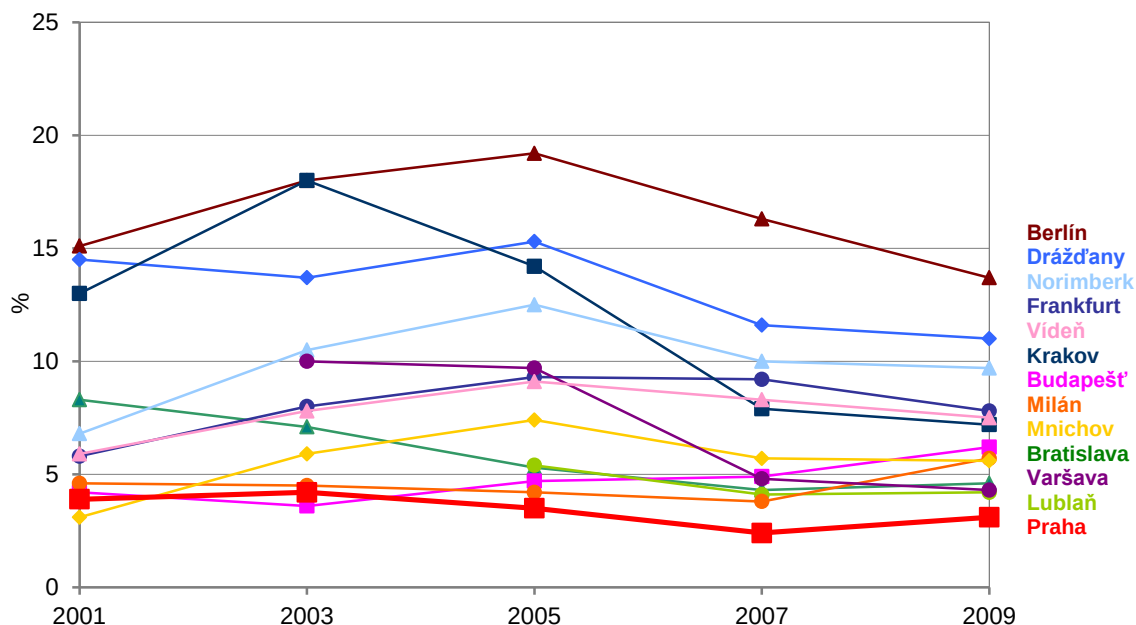
Úroveň zaměstnanosti, tj. uplatnění na trhu práce, je jedním z rozhodujících atributů hodnocení ekonomické a sociální úrovně určitého území. Dostatečnost nebo nedostatečnost zapojení obyvatel určitého vymezeného prostoru do pracovního procesu je mj. prezentována ukazatelem míry nezaměstnanosti.

Na lokálních trzích práce existují značné rozdíly. Rámcově platí, že regiony s příznivým makroekonomickým hodnocením dosahují dobrých výsledků (dostatku pracovních míst), neexistuje však jednoznačný vztah. Významnou roli mohou sehrát „politické“ vlivy nebo motivační ekonomické impulsy.

Během hodnoceného období 2001–2009 města většinou prošla zřetelnými změnami. Praha až na zanedbatelné výjimky byla s minimální hodnotou ukazatele vždy na prvním místě, v letech 2006–2009 zcela jednoznačně. Největší pozitivní vývoj je zřetelný u Bratislavy a polských měst (pokles o cca 5 až 10 %). V případě další velké skupiny měst se do poloviny devadesátých let minulého století situace zhoršovala, pak došlo k zlepšení. Meziroční nárůst nezaměstnanosti mezi roky 2008 a 2009 zaznamenala však téměř všechna města. Mimo jmenovaná města s příznivým vývojem je tak možno konstatovat, že v posledním desetiletí se situace ve většině měst výrazně nezměnila. V roce 2009 se v nepříznivém pásmu pod průměrem EU27 (8,9 %) pohybovala tři německá města. Tento údaj spolu s dalšími ukazuje, že kvalita trhu práce velkých měst není vždy lepší než v jiných lokalitách (regionech).

Nepříznivé vlivy globální krize se promítají do situace na trhu práce s určitým časovým odstupem. Mohou však být dosti výrazné, což je patrné i v případě Prahy. Míra nezaměstnanosti dosažená v roce 2009 (3,1 %) již koncem následujícího roku 2010 doznala dalšího nárůstu – na 3,7 %. Podle dostupných výsledků se situace v roce 2010 výrazněji zhoršila v Bratislavě (o 1,6 %), naopak k dalšímu zlepšení došlo v Berlíně (stále však s největší mírou nezaměstnanosti) a v minimálním rozsahu ve Vídni.

Vývoj míry nezaměstnanosti podle VŠPS v % v letech 2001–2009

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Hodnoty jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano).

Výběrové šetření pracovních sil plně respektuje definice a obsahovou náplň ukazatelů LFS (Labour Force Survey) podle požadavků Eurostatu.

HOSPODAŘENÍ

Oblast hospodaření prezentuje běžně používané rozpočtové údaje, tj. rozpočtové výdaje, saldo, a dále sleduje celkové zadlužení ve formě dlouhodobých závazků. Poskytuje základní přehled, s jakým rozsahem finančních prostředků jednotlivá města ve sledovaném období nakládala a jak přistupují k deficitnímu financování.

Data o hospodaření měst jsou poměrně dobře dostupná v případě celkových příjmů a výdajů. Pro nedostatek údajů a potenciální účetně-legislativní metodické odlišnosti jsme však museli upustit od porovnání kapitálových výdajů a jejich podílu na celkových výdajích. Informace o zadlužení jsou dostupné jen pro omezený počet měst, přesto je jejich porovnání prezentováno. Ukazatele jsou pro zajištění porovnatelnosti přepočítány na eura a obyvatele. I tak je však třeba mít při porovnávání prezentovaných údajů na mysli rozdílný počet obyvatel v jednotlivých městech a také jejich odlišné hospodářské podmínky.

Prezentovány jsou údaje za roky 2004 a 2009 (případně nejbližší dostupný údaj). U rozpočtových výdajů lze sledovat zřetelný rozdíl mezi městy starých a nových členských zemí EU. Rozpočtové saldo až na výjimky pokleslo, často výrazně, což lze přičítat hospodářské recesi. U osmi měst klesl přebytek nebo se prohloubil deficit. Vyšší zadluženost se projevuje u ekonomicky výkonných německých měst (s výjimkou Berlína). Jiné geograficky podmíněné skupiny nelze jednoznačně určit (malá vs. velká města, hlavní vs. ostatní města apod.).

Pozice Prahy mezi porovnávanými městy je relativně příznivá, i když se do hodnot promítají výrazné změny směnného kurzu eura, k nimž došlo ve sledovaném období. Praha vykazuje nejvyšší rozpočtové výdaje na obyvatele mezi městy nových členských zemí, přičemž růst výdajů byl mezi sledovanými roky významný. Dále patří do menší skupiny měst, která dokázala snížit rozpočtový deficit. Motivací je však v případě Prahy zejména potřeba nashromáždit prostředky na splacení objemných závazků. V roce 2009 měla Praha rozsah svých závazků blíže k ekonomicky silným německým městům než k Bratislavě či Vídni. Přesto pro ni rozsah závazků nepředstavuje kritické finanční břemeno.

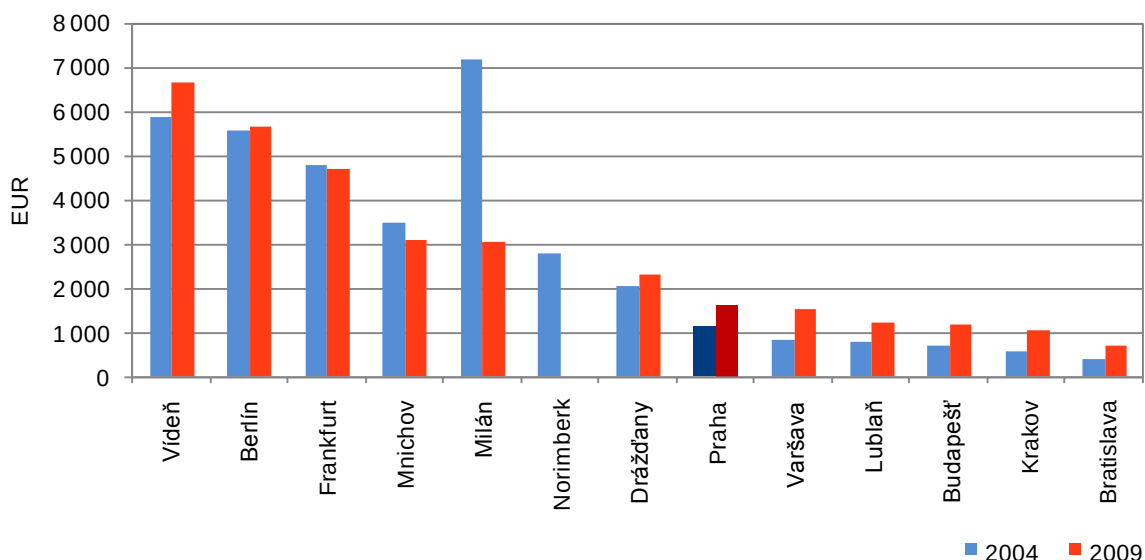
V prezentovaných údajích se již projevují dopady hospodářské recese, která zasáhla Evropu v průběhu roku 2008. Promítlo se to zejména v rozpočtových saldech měst. Většina měst (u nichž byl dostupný údaj o závazcích) i přes nepříznivou ekonomickou situaci dokázala snížit objem svých závazků.

Celkové rozpočtové výdaje na 1 obyvatele (v EUR)

Města starých členských zemí EU podle očekávání disponují většími municipálními rozpočty než města nových členských zemí. Příčiny lze však zřejmě hledat nejen v rozdílné ekonomické výkonnosti jednotlivých regionů, ale i rozdílné legislativě, která stanoví příjmy a mandatorní výdaje měst.

Podle výše rozpočtových výdajů je možné města rozdělit do dvou skupin – města s rozpočtovými výdaji na obyvatele přesahující 3 000 € (kam lze zařadit i Norimberk, který by pravděpodobně tuto hranici přesáhl nebo se jí alespoň významně přiblížil) a města dosahující hodnoty do cca 2 000 €. Města nových členských zemí jsou na přibližně stejné úrovni s výjimkou Bratislavy, kde se rozpočtové výdaje na obyvatele pohybují okolo 500 €, jsou tedy zhruba poloviční. Pokud jde o vývoj mezi dvěma sledovanými obdobími, města v pravé části grafu vykázala nárůst, někdy i velmi výrazný (viz Krakov, Praha, Varšava). Města v levé části grafu spíše stagnovala, případně vykázala pokles, který byl v případě Milána velmi výrazný.

Celkové rozpočtové výdaje na 1 obyvatele v eurech v letech 2004 a 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Budapest Főváros Önkormányzata, Comune di Milano, Hl. m. Praha, Hlavné mesto SR Bratislava, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele, případně eura – STR URM

Poznámka:

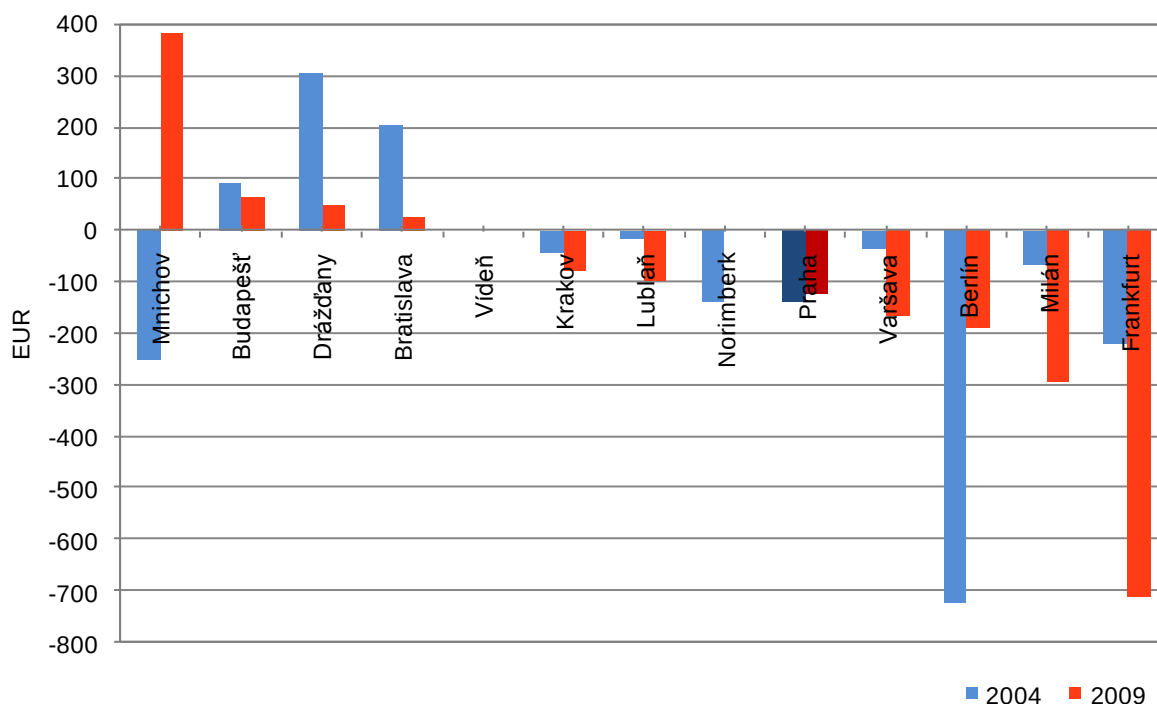
V grafu jsou uvedeny údaje za roky 2004 a 2009 (Budapešť 2007, Mnichov 2008), které byly v případě potřeby přepočteny na eura podle průměrného ročního směnného kurzu dané měny a dále u všech měst přepočteny na jednoho obyvatele. Zvláštní případ představuje Norimberk, který od r. 2005 přešel na podvojný účetnictví, a v dalších letech tak již nejsou dostupné srovnatelné údaje. Města jsou (s výjimkou Norimberku) seřazena podle novějších hodnot. U měst mimo eurozónu je vývoj zatížen změnou směnného kurzu příslušné měny, tj. rozdíl mezi sledovanými roky by byl při uvedení v národní měně odlišný.

Rozpočtové saldo na 1 obyvatele (v EUR)

Na základě získaných údajů můžeme sestavit tři typy měst. Města vykazující přebytek nebo vyrovnaný rozpočet v obou obdobích – Budapešť, Drážďany, Bratislava a Vídeň. Město vykazující v prvním období deficit a ve druhém přebytek – Mnichov. A konečně města vykazující deficit v obou obdobích – Krakov, Lublaň, Norimberk (u kterého je dostupný pouze jeden údaj), Praha, Varšava, Berlín, Milán a Frankfurt. Přebytky jsou často výrazné, přes 200 € na obyvatele, zatímco deficity se pohybují většinou do 200 € na obyvatele, s výjimkou Berlína a Mnichova v roce 2004 a Frankfurtu a Milána v roce 2009, kde deficit přesáhl 200 €, někdy až 700 € na obyvatele.

Na rozdíl od předchozího ukazatele nelze na základě prezentovaných údajů určit geograficky dané skupiny měst. Situace je ovlivněna spíše ekonomickou situací (nejen lokální, ale i globální), aktuálními potřebami měst a také přístupem municipálních vlád k využívání rozpočtového deficitu jako nástroje k řešení těchto potřeb (nutnost připravit si prostředky na velké investiční akce či úhrady závazků apod.). Ukazuje se, že deficitní financování je u sledovaných měst spíše normou než výjimkou.

Rozpočtové saldo na 1 obyvatele v eurech v letech 2004 a 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Budapest Főváros Önkormányzata, Comune di Milano, Hl. m. Praha, Hlavné mesto SR Bratislava, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele, případně eura – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny údaje za roky 2004 a 2009 (Budapešť 2006, Mnichov 2008), které byly v případě potřeby přepočteny na eura podle průměrného ročního směnného kurzu dané měny a dále u všech měst přepočteny na jednoho obyvatele. Zvláštní případ představuje Norimberk, který od r. 2005 přešel na podvojný účetnictví a v dalších letech tak již nejsou dostupné srovnatelné údaje. Vídeň vykazovala v obou sledovaných letech vyrovnaný rozpočet. Města jsou (s výjimkou Norimberku) seřazena podle novějších hodnot. U měst mimo eurozónu je vývoj zatížen změnou směnného kurzu příslušné měny, tj. rozdíl mezi sledovanými roky by byl při uvedení v národní měně odlišný.

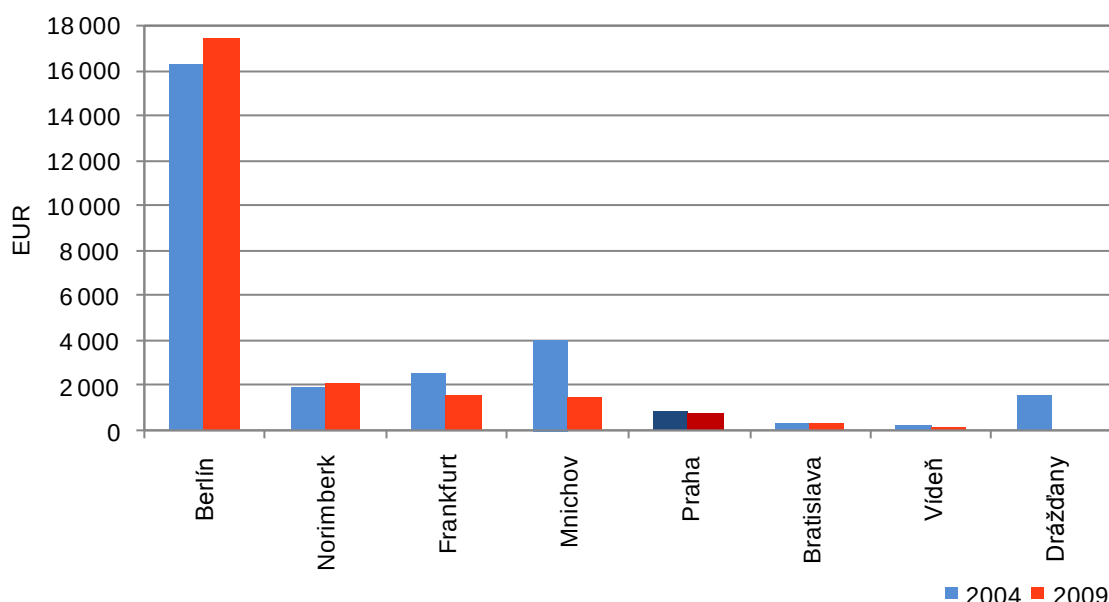
Dluh města (dlouhodobé závazky) na 1 obyvatele (v EUR)

Dlouhodobé závazky měst tvoří zpravidla bankovní úvěry nebo vydané dluhopisy. Ze sedmi sledovaných měst (kde známe údaje za oba sledované roky 2004 a 2009) došlo u šesti (Mnichov, Frankfurt, Vídeň, Drážďany, Bratislava a Praha) k poklesu dluhu na obyvatele a u dvou k růstu (Berlín, Norimberk). Výše dluhu se v roce 2009 pohybovala ve třech případech do 1 000 € na obyvatele, ve třech případech v rozmezí 1 000 až 3 000 €, v případě Berlína pak přesáhla 17 000 € na obyvatele. Drážďany mezi roky 2004 a 2009 všechny své závazky uhradily.

Údaje potvrzují, že ve starých členských zemích EU je využívání cizích zdrojů běžnou praxí. Navíc tři ze čtyř měst s nejvyšším dluhem na obyvatele (kromě Berlína) jsou v paritě kupní síly zároveň městy s nejvyšším HDP na obyvatele. Ekonomická síla měst usnadňuje přístup k cizím zdrojům, resp. taková města nemají obavy, že své závazky nebudou schopna uhradit.

Porovnáme-li rozpočtové výdaje s výší dluhu, zjistíme také například, že Berlín by na uhrazení dluhu potřeboval tři roční rozpočty, Mnichov dva, zatímco Praha jen cca polovinu.

Dluh města na 1 obyvatele v eurech v letech 2004 a 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Hl. m. Praha, Hlavné mesto SR Bratislava, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen
přepočet na obyvatele, případně eura – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny údaje za 8 měst, za ostatní města – Budapešť, Krakov, Lublaň, Milán a Varšavu – nebyly dostupné. Získané údaje byly v případě potřeby přepočteny na eura podle průměrného ročního směnného kurzu dané měny a dále u všech měst přepočteny na jednoho obyvatele. Za Bratislavu jde o údaje za roky 2005 a 2009. Hodnota u Drážďan v r. 2009 je nula. Města jsou seřazena podle novějších hodnot. Údaje Prahy a Bratislavy jsou zatíženy kurzovým přepočtem, například v Praze ve sledovaném období dluh města v absolutní výši klesl téměř o 20 %, avšak vlivem výrazného posílení směnného kurzu eura není změna v grafu příliš výrazná. Ostatní sledovaná města patří do eurozóny.

VÝZKUM A VÝVOJ

Výzkum a vývoj je považován za zdroj budoucí konkurenceschopnosti Evropy i jejích regionů, proto mu orgány Evropské unie, ale i národní úrovně v poslední době věnují zvýšenou pozornost. Tematickou oblast výzkum a vývoj ilustrujeme několika základními ukazateli.

Nevýhodou zkoumání regionálního rozměru výzkumu a vývoje je nedostupnost dat poskytovaných Eurostatem na nižší úrovni, než jsou regiony NUTS 2. Tyto regiony jsou totiž v jednotlivých zemích značně odlišné rozlohou, počtem obyvatel a socioekonomickými charakteristikami. Samotná města navíc tvoří regiony NUTS 2 jen výjimečně. V souboru měst, která porovnáváme, jde pouze o Berlín, Prahu a Vídeň. Ostatní města jsou vždy součástí regionu NUTS 2, který je tvořen zpravidla jádrovým městem a jeho (někdy značně rozlehlým) okolím.

Pro neúplnost časových řad potřebných údajů jsou prezentovány údaje za rok 2003 (výjimečně 2002) a 2007 (jediný rok, kdy jsou dostupné údaje za všechny sledované regiony). Musíme proto konstatovat, že tato data ještě neodrážejí důsledky hospodářské recese, která v roce 2008 zasáhla svět.

V případě podílu výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP a podílu soukromého sektoru na těchto výdajích se potvrdil přetrvávající rozdíl mezi starými členskými státy EU, kde jsou hodnoty tradičně vyšší, a novými členskými státy, jejichž národní i regionální vlády by rády dosáhly stejných hodnot. Dosažení tohoto cíle však znamená dlouhodobý závazek. V případě podílu zaměstnanců výzkumu a vývoje na ekonomicky aktivním obyvatelstvu tato častá bipolárnost neplatí, větší roli hrají konkrétní parametry jednotlivých regionů, jako jsou struktura ekonomiky, koncentrace výzkumných institucí apod.

Pozici Prahy mezi porovnávanými regiony nelze hodnotit zcela jednoznačně, kvůli zmíněným velkým odlišnostem mezi srovnávanými regiony. Pozice Prahy uprostřed (první ukazatel) nebo na konci (třetí ukazatel) skupiny porovnávaných regionů neznamena a priori nepříznivou situaci. Podstatné je, že Praha vykazuje v delším období trvalý růst podílu výdajů na výzkum a vývoj na HDP. Horší pozice mezi regiony v případě podílu výdajů soukromého sektoru je dána zcela mimořádnou koncentrací výzkumných institucí financovaných z veřejných zdrojů, které do jisté míry „zastiňují“ soukromé výdaje. Podíl zaměstnanců výzkumu a vývoje, v němž Praha vykázala v roce 2007 nejvyšší hodnotu ze všech sledovaných regionů, pak lze přičítat jak zmíněné koncentraci výzkumných institucí, tak sektoru služeb a zejména vysoké koncentraci high-tech či znalostně náročných služeb v Praze.

Po kompletaci údajů za další roky bude možné posoudit vliv hospodářské recese, která Evropu zasáhla v průběhu roku 2008.

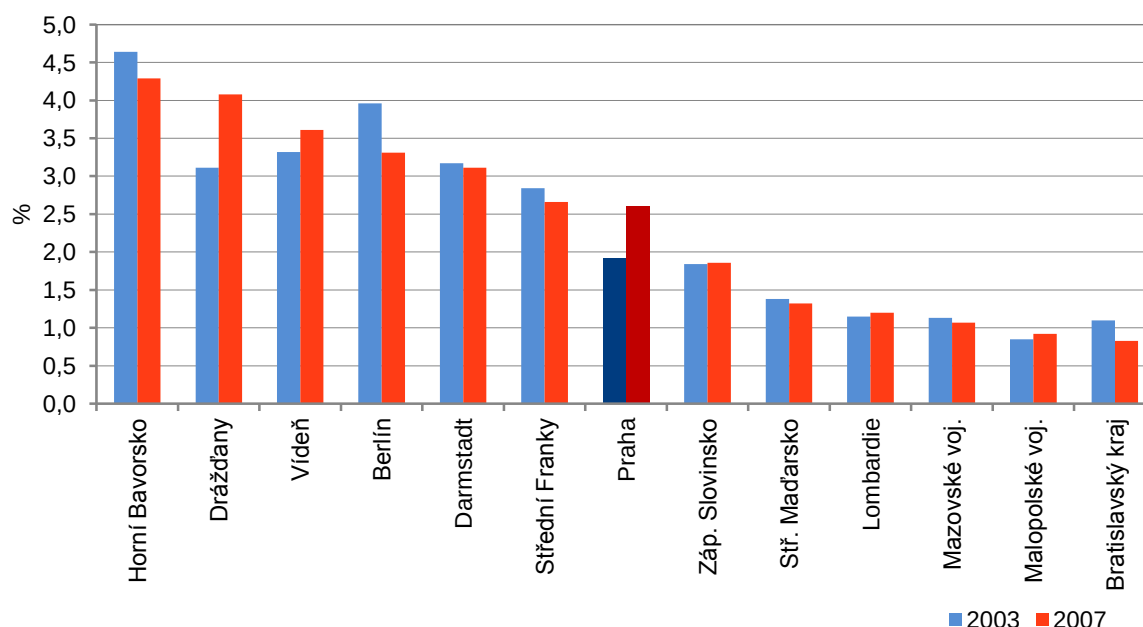
Podíl výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP (v %)

Ukazatel vypovídá o významu výzkumu a vývoje v ekonomických aktivitách regionu. Jak dále doloží následující ukazatel, podstatnou měrou se na výsledné hodnotě podílí soukromý sektor, tj. ukazatel odráží nejen skutečnost, do jaké míry investuje do výzkumu a vývoje veřejný sektor, ale také aktuální potřeby a možnosti podnikatelského sektoru.

I přes značné rozdíly v socioekonomických charakteristikách porovnávaných regionů je zřejmý rozdíl mezi regiony starých a nových členských zemí EU. Celkem 5 regionů NUTS 2 – všechny ze starých členských zemí – vykazuje vyšší hodnotu než 3 %, která byla všeobecně známým cílem Lisabonské strategie z roku 2000, i když se cíl vztahuje na národní úroveň, nikoli regionální. Naopak s výjimkou Prahy všechny sledované regiony nových členských zemí vykazují hodnotu nižší než 2 %.

Při pohledu na změnu sledované veličiny nelze jednoznačně stanovit společný jmenovatel regionů, které vykázaly nárůst, resp. pokles hodnoty. Nejvýraznější nárůst nastal u Drážďan (+0,97 procentního bodu), Prahy (+0,68 p. b.) a Vídně (+0,29 p. b.), největší pokles u Berlína (-0,65 p. b.) a Horního Bavorska (-0,35 p. b.). V šesti regionech zůstala hodnota stabilní, tj. změna je menší než 0,1 procentního bodu.

Podíl výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP v letech 2003 a 2007

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Údaje za Vídeň jsou z let 2002 a 2007. Regiony jsou seřazeny podle hodnot z roku 2007. Správní hranice NUTS 2 Drážďany nejsou totožné se správními hranicemi města Drážďany. Města Berlín, Praha a Vídeň jsou zároveň regiony NUTS 2.

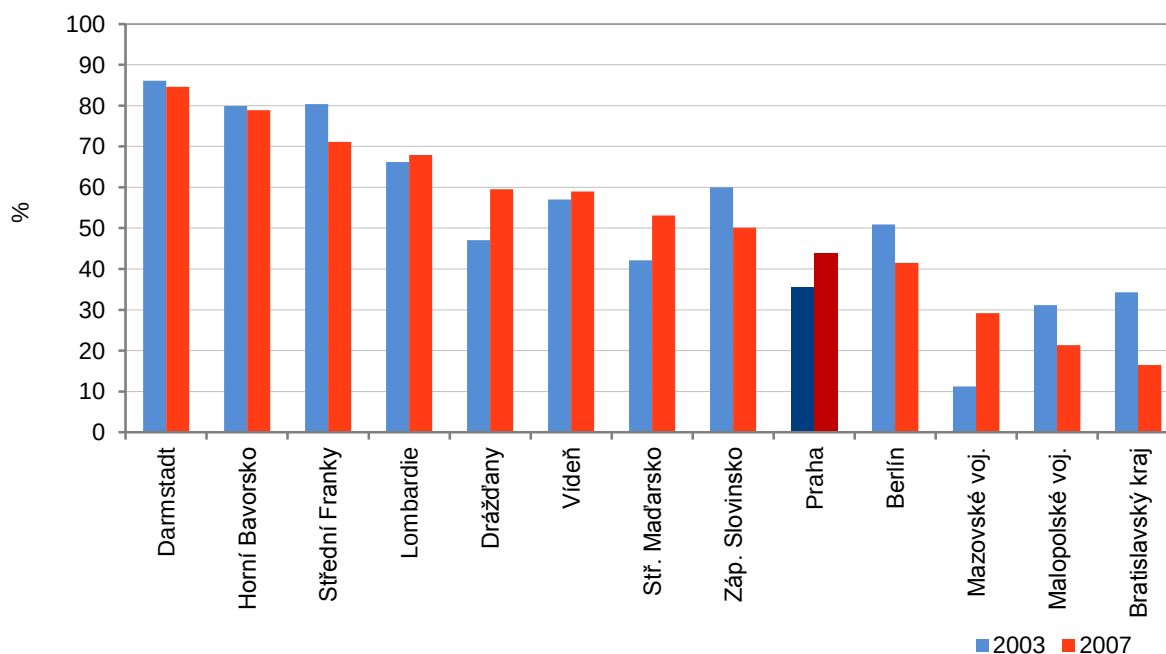
Podíl soukromých výdajů na výzkum a vývoj na celkových výdajích (v %)

Podíl výdajů na výzkum a vývoj podnikatelského sektoru je ovlivněn mj. koncentrací výzkumných institucí financovaných z veřejných rozpočtů, univerzit a (ne)přítomností velkých korporací s vlastními výzkumnými kapacitami.

Uvedené faktory stojí v pozadí zjištěných hodnot a do značné míry vysvětlují vysoké hodnoty regionů Darmstadt, Horní Bavorsko a Střední Franky, které přesáhly 70 %. Středních hodnot cca od 1/3 do 2/3 dosáhlo sedm regionů, velmi nízkých hodnot pak zbývající tři regiony. Také v tomto případě se navzájem liší regiony starých a nových členských zemí EU.

Zajímavý je rovněž pohled na změny ukazatele mezi roky 2003 a 2007. Šest regionů vykázalo nárůst podílu, sedm pokles. Největší nárůst nastal v Mazovském vojvodství (+18 procentních bodů), Drážďanech (+12,5 p. b.) a Středním Maďarsku (+10,9 p. b.). Největší pokles byl naopak v Bratislavském kraji (-17,8 p. b.), v dalších čtyřech regionech došlo k poklesu o téměř 10 p. b.

Podíl soukromých výdajů na výzkum a vývoj na celkových výdajích v letech 2003 a 2007

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Údaje za Vídeň jsou z let 2002 a 2007. Vlastní výpočet z dat Eurostatu. Regiony jsou seřazeny podle hodnot z roku 2007. Správní hranice NUTS 2 Drážďany nejsou totožné se správními hranicemi města Drážďany. Města Berlín, Praha a Vídeň jsou zároveň regiony NUTS 2.

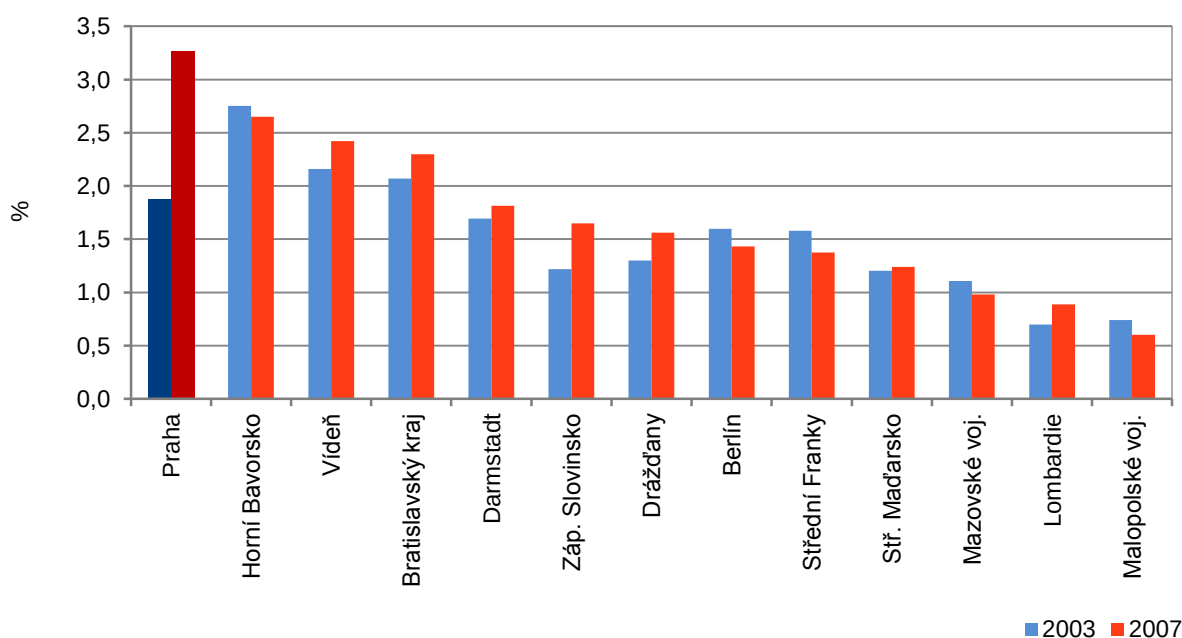
Podíl zaměstnanců výzkumu a vývoje na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (v %)

Ukazatel vypovídá o zaměření lidských zdrojů v regionální ekonomice. Zahrnuje jak výzkumníky, tak technické aj. pracovníky. Pokrývá všechna odvětví, tj. průmysl i služby. Za zjištěnými hodnotami je nutno hledat jak socioekonomické parametry a strukturu regionální ekonomiky z hlediska poměru průmyslu a služeb, tak doznívání postsocialistických transformačních změn nebo tradici odvětví s důrazem na výzkum a vývoj. Roli hraje také případná vysoká koncentrace výzkumných institucí, jako je tomu například v Praze.

Nejvyšší zjištěné hodnoty přesahující 2 % bylo dosaženo ve čtyřech regionech včetně Prahy. Naopak tři regiony vykázaly v roce 2007 hodnotu nižší než 1 %.

Mezi sledovanými roky vykázalo osm regionů nárůst podílu a pět pokles, ovšem v sedmi regionech byla absolutní hodnota změny nižší než 0,2 procentního bodu.

Podíl zaměstnanců výzkumu a vývoje na ekonomicky aktivním obyvatelstvu v letech 2003 a 2007

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka:

Údaje za Vídeň jsou z let 2002 a 2007. Vlastní výpočet z dat Eurostatu. Regiony jsou seřazeny podle hodnot z roku 2007. Správní hranice NUTS 2 Drážďany nejsou totožné se správními hranicemi města Drážďany. Města Berlín, Praha a Vídeň jsou zároveň regiony NUTS 2.

CESTOVNÍ RUCH

Kapitola prezentuje dostupné informace o hlavních segmentech cestovního ruchu a popisuje potenciál města v této oblasti.

Disponibilní ubytovací kapacity jsou popsány dvěma ukazateli – „počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních“ a „počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních na 1 tisíc obyvatel“. Atraktivitu města charakterizují „počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování“ a „počet přenocování cizinců“. Význam kongresové turistiky je popsán „počtem kongresů podle ICCA“. Přehled těchto charakteristik dává představu o významu a rozsahu cestovního ruchu ve sledovaném městě.

Data o cestovním ruchu jsou ve většině měst sledována ve statistických ročenkách, jejich porovnatelnost však není zcela zaručena, což je způsobeno rozdílnou klasifikací ubytovacích zařízení a rozdíly v územním pojetí, kdy některé statistiky zahrnují i blízké okolí města. Přes tyto rozdíly získané údaje vypovídají o tom, do jaké míry cestovní ruch přispívá k prosperitě daného města.

Z dostupných zdrojů byly shromážděny údaje za období 2001–2009. Z důvodu porovnatelnosti byl preferován u každého ukazatele jeden zdroj, pokud byl dostupný. Čerpali jsme tedy především z databáze Eurostatu, TourMIS a ICCA. Tyto hlavní zdroje jsou doplněny oficiálními městskými a národními statistikami.

Pozice Prahy v porovnání s vybranými městy je velmi dobrá, i když je třeba zdůraznit, že řada měst dlouhodobě konkurujících Praze není do této studie zařazena (např. Amsterdam, Brusel a další západoevropská města). Praha v porovnání s 12 městy disponuje nejvyšším počtem lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel, je čtvrtá v počtu příjezdů hostů do ubytovacích zařízení a má nejvyšší počet přenocování cizinců. V počtu pořádaných akcí podle ICCA se ve sledovaných letech umísťovala na 3. až 4. místě.

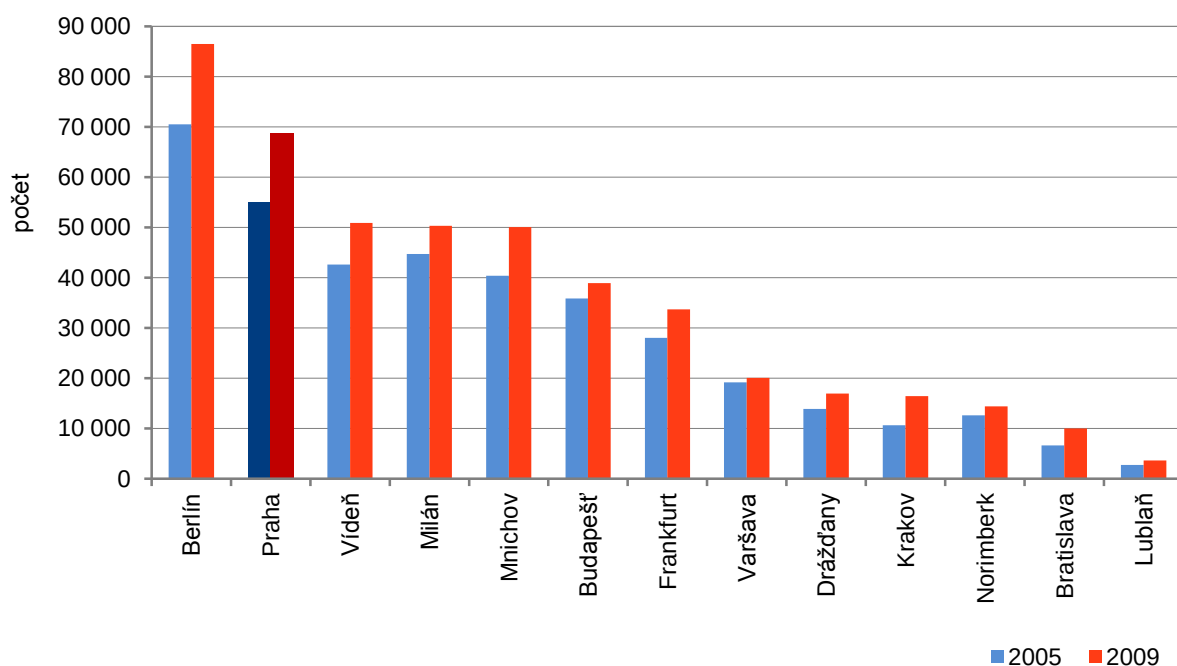
Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních

Města disponují rozdílnou ubytovací kapacitou, která ve většině případů vznikala po desetiletí a v současné době odpovídá poptávce. Rozvoj cestovního ruchu a s ním související nárůst ubytovacích kapacit byl ve většině měst nastartován v šedesátých letech 20. století, ve městech bývalého východního bloku později, až v 90. letech.

Města lze, podle údajů z roku 2009, rozdělit do čtyř skupin. Lůžkovou kapacitou do 20 tisíc lůžek disponují Drážďany, Krakov, Bratislava, Norimberk a Lublaň, i když rozdíly v kapacitě jsou značné – od 3,6 tisíc do 17 tisíc lůžek. Kapacitou mezi 20 a 40 tisíci lůžek disponuje Budapešť, Frankfurt a Varšava. Kapacitu kolem 50 tisíc lůžek nabízejí Vídeň, Milán a Mnichov. Hranici 60 tisíc lůžek překračují v roce 2009 ze sledovaných měst pouze Berlín a Praha.

Mezi roky 2005 a 2009 Praha navýšila svou lůžkovou kapacitu o téměř 11 tisíc lůžek a pokračovaly změny v její struktuře ve prospěch kvalitnějšího ubytování. V roce 2009 disponovala Praha téměř 69 tisíci lůžky v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních.

Počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních v letech 2005 a 2009

Zdroje dat: Comune di Milano, Eurostat, Statistický úřad Republiky Slovensko, Štatistický úrad SR

Poznámka:

Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2009.

Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních na 1 tis. obyvatel

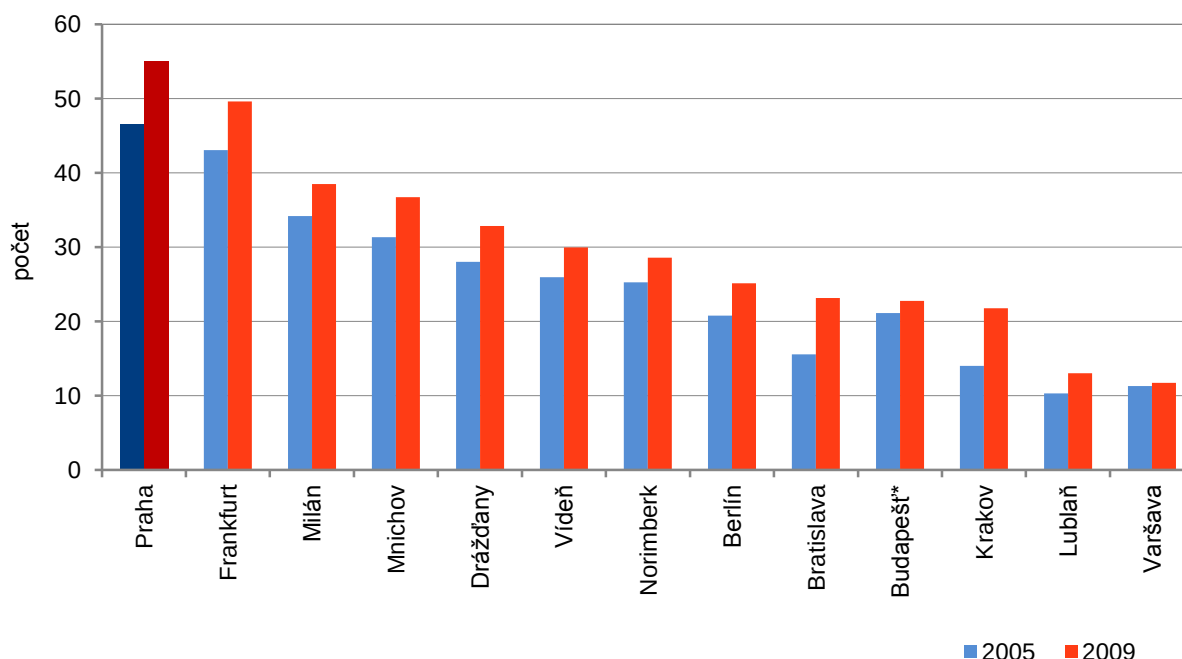
Kapacita ubytovacích zařízení, tj. počet lůžek, kterými město disponuje, dává přehled o celkových možnostech cestovního ruchu. Počet lůžek na 1 tisíc obyvatel je ukazatel popisující intenzitu cestovního ruchu a vypovídá o jeho udržitelnosti v turistické destinaci. Města s vysokým podílem sektoru cestovního ruchu dosahují v přepočtu na tisíc obyvatel vysokých hodnot, naproti tomu ve velkých městech zaměřených na jiná odvětví, např. průmysl, je počet lůžek na tisíc obyvatel podstatně nižší.

Města můžeme rozdělit do tří skupin – disponující kapacitou do 25 lůžek na tisíc obyvatel, 25 až 50 lůžky na tisíc obyvatel a města s kapacitou vyšší než 50 lůžek na tisíc obyvatel.

Ve sledované skupině měst Praha dominuje kapacitou 55 lůžek na tisíc obyvatel. To dokládá význam cestovního ruchu v Praze. Druhým městem s velkým potenciálem je Frankfurt, který je jedním z největších center letecké dopravy v Evropě a tomu odpovídá jeho ubytovací kapacita. Město s největším počtem kongresů – Vídeň – disponuje pouze 30 lůžky na 1 000 obyvatel.

K městům s nejnižší ubytovací kapacitou patří Lublaň a Varšava. Zatímco u Lublaně je tato poměrně nízká hodnota dána pravděpodobně tím, že jde o menší, dosud ne tak intenzivně vyhledávanou destinaci, kapacita Varšavy neodráží potřeby hlavního města, hotely jsou drahé a je možné očekávat výstavbu dalších kapacit.

Počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních na 1 tis. obyvatel v letech 2005 a 2009

Zdroje dat: Comune di Milano, Eurostat, Statistčni urad Republike Slovenije, Štatistický úrad SR
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Hodnoty jsou vypočteny z kapacity ubytovacích zařízení a počtu obyvatel. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009.

Počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování

Počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování je nejčastěji využívaným ukazatelem pro sledování atraktivity a úspěšnosti turistické destinace.

Podle hodnoty ukazatele je možné města rozdělit do tří skupin. Mezi města, v nichž se počet příjezdů pohybuje pod hranicí 2 miliony osob za rok, patří Drážďany, Norimberk, Bratislava, Lublaň a Krakov. Jde také o města s nejmenší lůžkovou kapacitou (do 20 tisíc lůžek). Druhou skupinou jsou města s počtem příjezdů mezi 2 a 3,5 miliony osob za rok – Frankfurt, Budapešť a Varšava. Ve čtyřech městech se počet příjezdů pohybuje mezi 3,5 až 5 miliony osob za rok – Mnichov, Vídeň, Praha a Milán. Berlín dominuje s počtem návštěvníků nad 8 miliony za rok.

Pokud hodnotíme vývoj návštěvnosti za posledních 5 let, nejvyšší nárůst nad 20 % zaznamenala 3 města – Varšava (29 %), Berlín (28 %) a Mnichov (21 %). Jediným městem, ve kterém došlo k poklesu návštěvnosti, je Budapešť. V Praze byla v roce 2009 návštěvnost oproti roku 2005 vyšší o 6 %.

Ukazatel počtu příjezdů je významný, spolu s údaji o celkovém počtu dní strávených ve městě udává skutečnou návštěvnickou intenzitu a rozsah „zatížení“ provozu města dočasně přítomnými osobami. Délku pobytu ovlivňují důvody návštěvy (zda jde o služební nebo turistickou cestu, cestu v rámci incentív turistiky apod.). V Praze se průměrný počet dní na osobu pohybuje kolem 3,7 (počet přenocování 2,7).

Vývoj počtu příjezdů návštěvníků v letech 2004–2009

město	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Berlín	6 159 967	6 464 522	7 070 239	7 585 283	7 895 150	8 262 957
Bratislava	581 892	636 298	686 201	725 834	759 813	702 207
Budapešť	2 338 182	2 577 371	2 417 352	2 512 529	2 551 558	2 288 701
Drážďany	1 235 326	1 346 787	1 592 002	1 498 609	1 501 200	1 529 153
Frankfurt	2 529 418	2 668 519	3 010 225	3 283 173	3 353 240	3 169 483
Krakov	56 660	65 188	73 553	94 406	84 860	72 814
Lublaň	264 660	313 493	350 570	372 187	367 553	355 489
Milán	4 935 750	3 207 946	3 233 696	3 309 938	–	3 611 318
Mnichov	3 744 400	4 122 156	4 371 322	4 707 717	4 830 393	4 983 632
Norimberk	1 022 693	1 072 980	–	1 187 067	1 251 740	1 182 955
Praha	3 863 989	4 108 565	4 142 538	4 485 372	4 587 483	4 346 079
Varšava	1 480 700	1 633 100	1 762 500	1 896 420	2 022 164	2 110 795
Vídeň	3 898 220	4 088 415	4 377 449	4 636 302	4 997 026	4 756 442

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Instytut Turystyki, Milano Statistica, TourMIS

Poznámka:

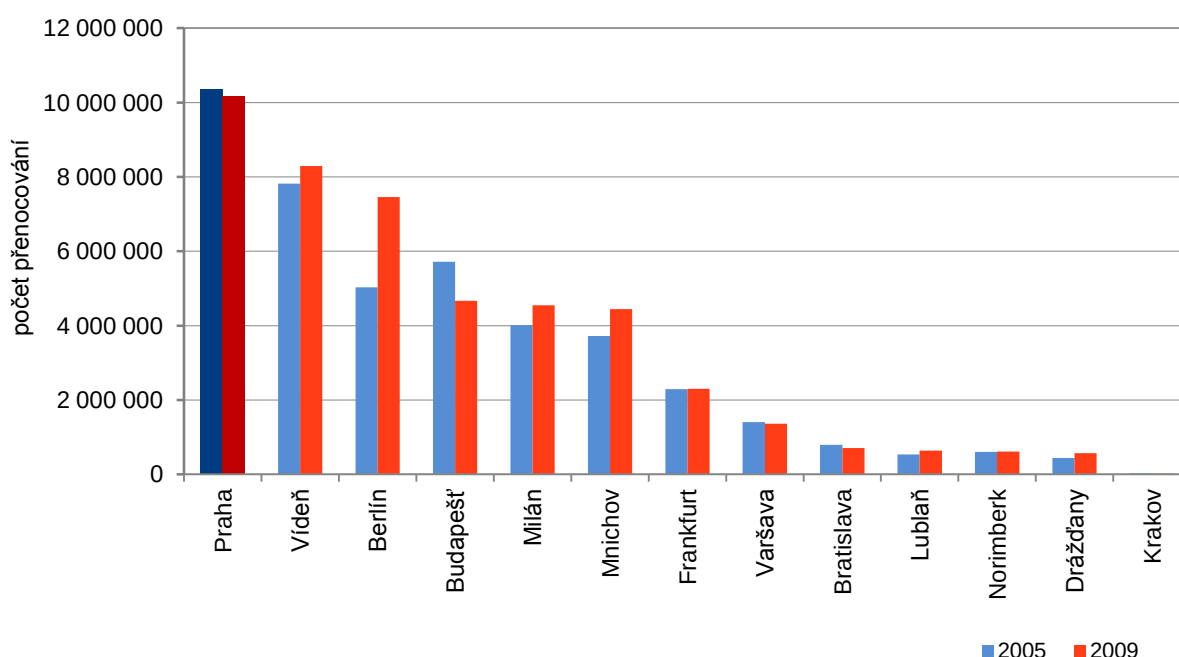
Metodika výpočtu ukazatele se u různých zdrojů může lišit podle toho, která ubytovací zařízení jsou započítána (např. zda je zahrnuto ubytování v soukromí). Chybějící údaje v tabulce se nepodařilo získat. Milán dříve uváděl data ve statistice TourMIS, v posledních letech však data chybí, a proto byl využit zdroj Milano Statistica.

Počet přenocování cizinců

Počet přenocování cizinců dokresluje předchozí ukazatel – počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování. Celkový počet přenocování v turistické destinaci je dán počtem příjezdů návštěvníků a průměrného počtu přenocování na osobu. Počet přenocování cizinců je údaj, ze kterého je možné vyčíst, jakou roli hrají zahraniční návštěvníci v daném městě.

Rozdíly mezi městy jsou velké, od méně než 100 tisíc přenocováními zahraničních návštěvníků v Krakově po více než 10 milionů přenocování v Praze. Mimořádnou pozici Prahy jako výjimečně atraktivního turistického cíle může potvrdit skutečnost, že města na dalších dvou místech – Vídeň a především Berlín – jsou počtem obyvatel výrazně větší. Mezi roky 2005 a 2009 se počet přenocování cizinců výrazně zvýšil v Berlíně, Drážďanech a Mnichově. Nejvíce poklesl v Krakově a v Budapešti. V Praze po dvou úspěšných letech 2007 a 2008 došlo v roce 2009 ke snížení počtu přenocování, rok 2010 je obratem k vyššímu počtu přenocování.

Počet přenocování cizinců v roce 2005 a 2009

Zdroje dat: Institut Turistiky, TourMIS

Poznámka:

U Vídně je využit údaj za Greater area city (vídeňská aglomerace). Krakov má velmi nízké hodnoty, které v grafu nejsou téměř zřetelné. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009.

Počet kongresů podle ICCA

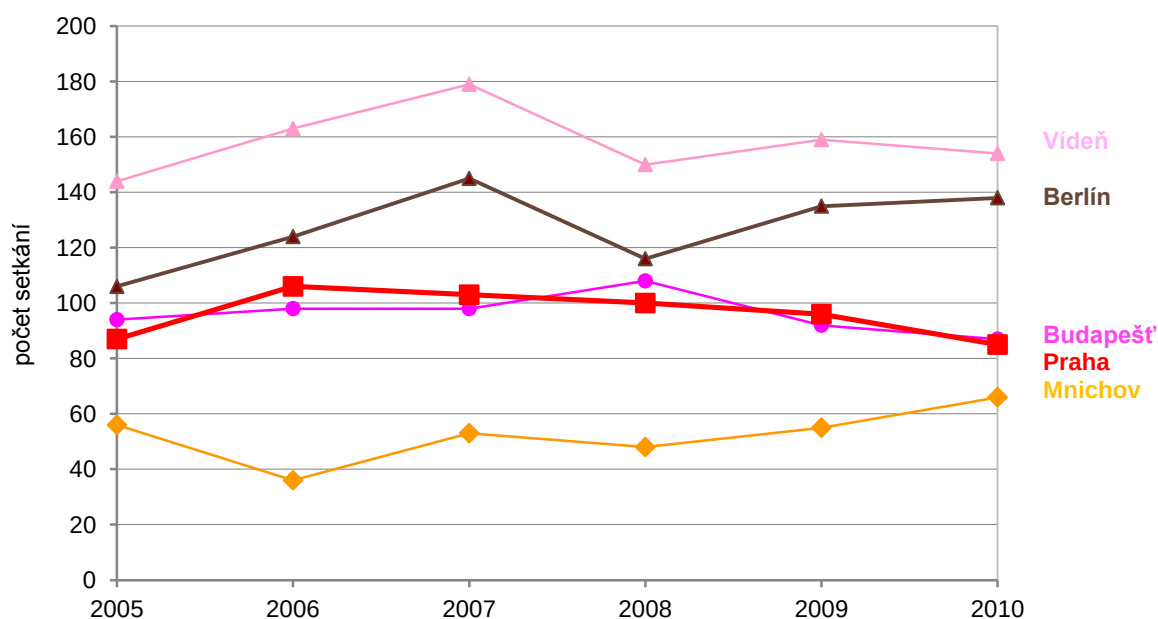
Kongresy patří k nejatraktivnějším oblastem cestovního ruchu. Pořádání kongresů je plánováno s velkým předstihem (běžně i několika let). Hotely mají v době konání velkého kongresu vytížené kapacity. Do města se sjíždí bonitní klientela, účastníci jsou doprovázeni dalšími osobami, jejichž denní útrata převyšuje útratu běžného návštěvníka. Problémem měst ale je a do budoucna zůstane kongres nebo jiné mezinárodní setkání pro sebe získat.

Počet kongresů a mezinárodních setkání je sledován podle různých hledisek, nejčastěji je uváděn počet účastníků nebo počet akcí. International Congress and Convention Association (ICCA) má pro monitorování velmi přísná kritéria. Zaručit úplnou kontinuitu dat ICCA není možné, protože pravidelný přístup k její statistice mají pouze členové asociace. Věříme však, že výsledky budou i nadále poskytovány nečlenům a sdělovány odborné veřejnosti. Proto jsme pro porovnání vybrali právě tento zdroj.

Podle počtu pořádaných akcí můžeme města rozdělit do 3 skupin. Do 20 akcí za rok se pořádalo v Bratislavě, Frankfurtu a Norimberku. Do střední skupiny s 20 až 40 akcemi za rok se řadí Varšava, Milán, Krakov, Lublaň a Drážďany. Vývoj počtu kongresů v nejsilnější skupině 5 měst znázorňuje následující graf. Z této nejsilnější skupiny se pouze Mnichov v roce 2006 propadl pod 40 akcí. Nejúspěšnější je dlouhodobě Vídeň, ve které se pořádá v průměru 158 akcí za rok.

V segmentu MICE (Meetings, Incentive, Congress, Events) je mezi městy velká konkurence. Městům střeoevropského regionu konkurují velká západoevropská města s výbornou dostupností. Praha se na poli kongresové turistiky řadí k městům, v nichž je v posledních pěti letech ročně pořádáno 70 až 100 kongresů (v roce 2006 dokonce 110). Velkými konkurenty, kromě třímilionového Berlína, jsou především Vídeň a Budapešť.

Počet kongresů podle ICCA ve vybraných městech v letech 2005–2010

Zdroj dat: International Congress and Convention Association

Poznámka:

V grafu jsou zahrnuta jen ta města, kde se v roce 2005 konalo více než 50 kongresů.

KANCELÁŘSKÝ TRH

Analýze jsme podrobili jednotlivé charakteristiky kancelářských trhů sledovaných evropských měst. Důvodem mimo jiné je, že dostatečně kvalitní a kapacitně vyhovující nabídka kancelářských prostor vytváří základní předpoklady pro působení a případnou expanzi firem podnikajících zejména v progresivních ekonomických odvětvích. Většina poptávky po moderních kancelářských plochách vychází od firem operujících v sektoru (pokročilých) výrobních služeb, jakými jsou například služby v oblasti informačních a komunikačních technologií, poradenství v oblasti pokročilého řízení a financí, technické poradenství, inženýrské činnosti, služby v oblasti reklamy a komunikace, služby v oblasti lidských zdrojů aj. Právě tato skupina tzv. strategických služeb se stala nosným prvkem terciární sféry, která je pilířem všech vyspělých ekonomik. Rozvinutý a fungující kancelářský trh tak může nepřímo pozitivně ovlivňovat ekonomiku města, potažmo celého regionu.

Předmětem porovnání je kancelářský trh ve dvanácti městech. Pro nedostupnost relevantních dat o tamním kancelářském trhu nebyla zařazena Lublaň. Důvodem je, že v hlavním městě Slovinska nemají své zastoupení renomované mezinárodní realitně-poradenské společnosti, které provádějí mimo jiné průzkum trhu s kancelářskými nemovitostmi. Bohužel se nám nepodařilo identifikovat ani žádnou slovinskou realitní společnost, která by v potřebném rozsahu monitorovala trh s kancelářskými nemovitostmi v Lublani. V případě většiny indikátorů je však, s ohledem na nedostatek relevantních statistických dat, počet porovnávaných měst nižší než dvanáct. Problémy byly zjištěny především v případě Norimberku, pro který je k dispozici pouhý zlomek námi požadovaných údajů. Zhoršená dostupnost statistických dat byla identifikována také v případě Krakova a Drážďan.

Prezentováno je pět (resp. 7) ukazatelů – celkový objem kancelářských ploch (v m²), objem nové nabídky kancelářských ploch (v m²), objem realizované poptávky (v m²), míra neobsazenosti kancelářských ploch (v %) a nejvyšší dosahované nájemné (v EUR/m²). Ukazatele celkového objemu kancelářských ploch a objemu nové nabídky kancelářských ploch jsou pro objektivnější porovnání přepočítány na počet ve městě žijících obyvatel (celkový objem kancelářských ploch na 1 obyvatele, nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel).

Analýza potvrdila značné disproporce v hodnotách výše uvedených ukazatelů, které se nezřídka projevovaly mezi skupinou měst ze zemí Visegrádské čtyřky a skupinou ostatních měst (tzn. německá města, Vídeň, Milán). V tomto ohledu byly největší rozdíly zaznamenány v objemu nabídky moderních kancelářských ploch.

Pražský kancelářský trh vykazuje v rámci porovnávaných měst spíše průměrné nebo mírně podprůměrné hodnoty sledovaných ukazatelů.

Použité údaje jsme převzali z veřejně dostupných analýz zaměřených na trh s komerčními realitami ve vybraných evropských městech, které vypracovávají mezinárodní realitně-poradenské společnosti jako například CB Richard Ellis, DTZ, Jones Lang LaSalle, Knight Frank a další. V případě německých regionálních měst (Norimberk, Drážďany), kde výše vyjmenované mezinárodní společnosti kancelářský trh nemonitorují, jsme vycházeli z jiných alternativních informačních zdrojů (Dr. Lübke GmbH, Stadt Nürnberg). Tyto subjekty však nepublikují data v plném rozsahu porovnatelná se sledovanými indikátory.

Objem kancelářských ploch (v m²)

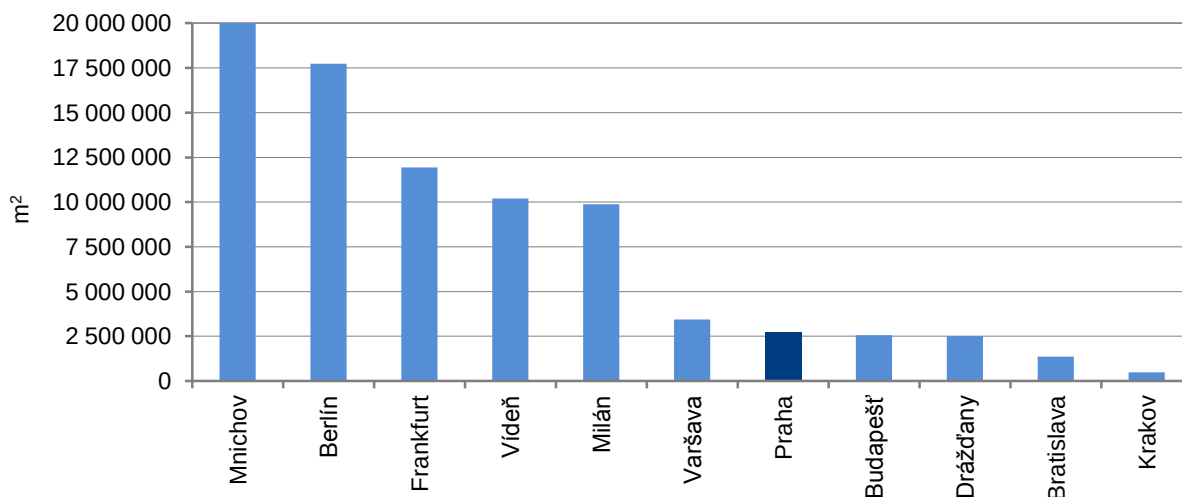
Disproporce v nabídce moderních kancelářských ploch jsou v kontextu námi analyzovaných měst obrovské, což je již na první pohled zřejmé z níže uvedeného grafu.

Ve městech bývalého „Západu“ (Frankfurt, Milán, Mnichov, Norimberk, Vídeň, část Berlína) se vzhledem k odlišnému politickému a ekonomickému vývoji etablovaly trhy s moderními kancelářskými prostory o mnoho let dříve než ve městech z postsocialistických zemí, kde první rozsáhlejší administrativní objekty evropského standardu určené pro komerční účely byly realizovány až v 90. letech a ve větší míře až po roce 2000. V důsledku toho ale i dalších faktorů (např. mimořádný význam německé ekonomiky) je nabídka v těchto „západních“ městech několikanásobně vyšší než v ostatních vybraných městech postsocialistických zemí. Jako nejvýraznější příklad můžeme uvést Mnichov, který podle údajů mezinárodní společnosti CB Richard Ellis disponoval na konci roku 2010 více než 20 miliony m² moderních kanceláří, což představuje o 7 milionů m² větší kapacitu moderních kancelářských ploch, než nabízí postsocialistická města (Bratislava, Budapešť, Drážďany, Krakov, Praha a Varšava) dohromady!

Druhou nejvyšší nabídku moderních kancelářských ploch – po vedoucím Mnichovu – jsme v roce 2010 registrovali v Berlíně (17,7 mil. m²). Následují Frankfurt (11,9 mil. m²), Vídeň (10,2 mil. m²) a Milán (9,9 mil. m²). Ostatní města disponují již řádově nižší nabídkou moderních kanceláří.

Praha na konci roku 2010 vykazovala 2,7 milionů m² kanceláří a umístila se tak za Varšavou, na jejímž území bylo ve stejném období evidováno 3,4 milionů m² moderních kancelářských ploch. Naopak Budapešť, která je populačně silnějším městem než Praha, nabízí nepatrně méně moderních kancelářských ploch (2,6 mil. m²). Nejnižší objem moderních kancelářských ploch evidujeme v Krakově (pouze 481 tis. m² na konci roku 2010), kde první významné administrativní objekty začaly vznikat teprve nedávno.

Objem kancelářských ploch v m² v roce 2010

Zdroje dat: CB Richard Ellis, Dr. Lübke GmbH, DTZ, Jones Lang LaSalle

Poznámka:

Údaje za Lublaň a Norimberk se nepodařilo získat, údaj vztahující se ke Krakovu je platný k 30. 6. 2011. Porovnávány jsou pouze kancelářské plochy třídy A a B, které jsou určeny ke komerčním účelům. Kancelářské objekty vlastněné nebo užívané orgány státní správy nejsou započítány.

Objem kancelářských ploch na 1 obyvatele (v m²)

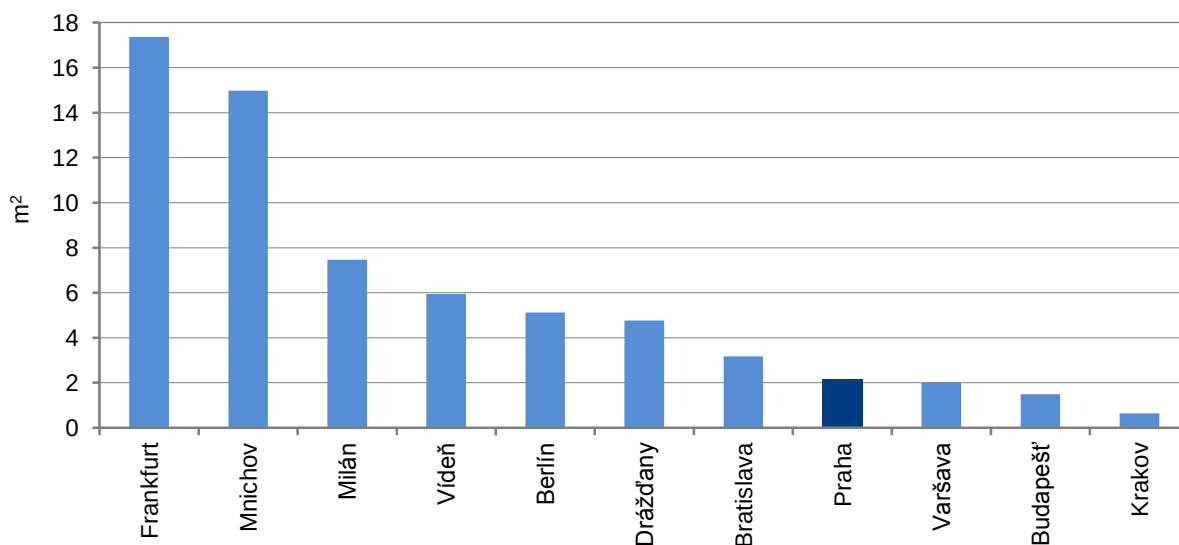
Absolutní údaje o objemech kancelářských ploch mohou být do jisté míry ovlivňovány populační velikostí sídla. Z tohoto důvodu analýza také porovná, kolik m² kancelářské plochy připadá na jednoho obyvatele žijícího v daném městě.

Není příliš překvapivé, že Frankfurt a Mnichov si udržují přední pozice i v tomto ohledu. Ve Frankfurtu připadá přibližně 17 m² moderních kancelářských ploch na jednoho obyvatele a v Mnichově 15 m². Potvrzuje se tak mimořádný význam těchto dvou měst jako administrativních center celoevropského významu. Ostatní města již nedosahují ani hodnoty 10 m² na jednoho obyvatele. Nejvíce se této hranici přibližují Milán (7,5 m² na obyvatele) a Vídeň (6 m² na obyvatele).

V Praze na konci roku 2010 připadaly na jednoho obyvatele 2,2 m² moderních kancelářských ploch. V porovnání s výše uvedenými městy tedy jde o velmi nízkou hodnotu. Ve srovnatelných městech ve Varšavě nebo v Budapešti jsou však objemy moderních kancelářských ploch v přepočtu na obyvatele ještě nižší. Ve Varšavě připadají na jednoho obyvatele rovné 2 m² moderních kanceláří, v Budapešti pouze 1,5 m². Naopak v Bratislavě, která má výrazně méně obyvatel, připadá na obyvatele 3,2 m² moderních kanceláří.

Ve všech sledovaných městech se v letech 2001–2010 celkový objem kancelářských ploch připadající na jednoho obyvatele zvýšil a předpokládáme, že tento trend bude (s rozdílnou intenzitou a určitými výkyvy) zachován i v dalším období.

Objem kancelářských ploch na 1 obyvatele v m² v roce 2010

Zdroje dat: CB Richard Ellis, Dr. Lübke GmbH, DTZ, Jones Lang LaSalle
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje za Lublaň a Norimberk se nepodařilo získat, údaj vztahující se k objemu kancelářských ploch v Krakově je platný k 30. 6. 2011. Porovnávány jsou pouze kancelářské plochy třídy A a B, které jsou určeny ke komerčním účelům. Kancelářské objekty vlastněné nebo užívané orgány státní správy nejsou započítány.

Nová nabídka kancelářských ploch (v m²)

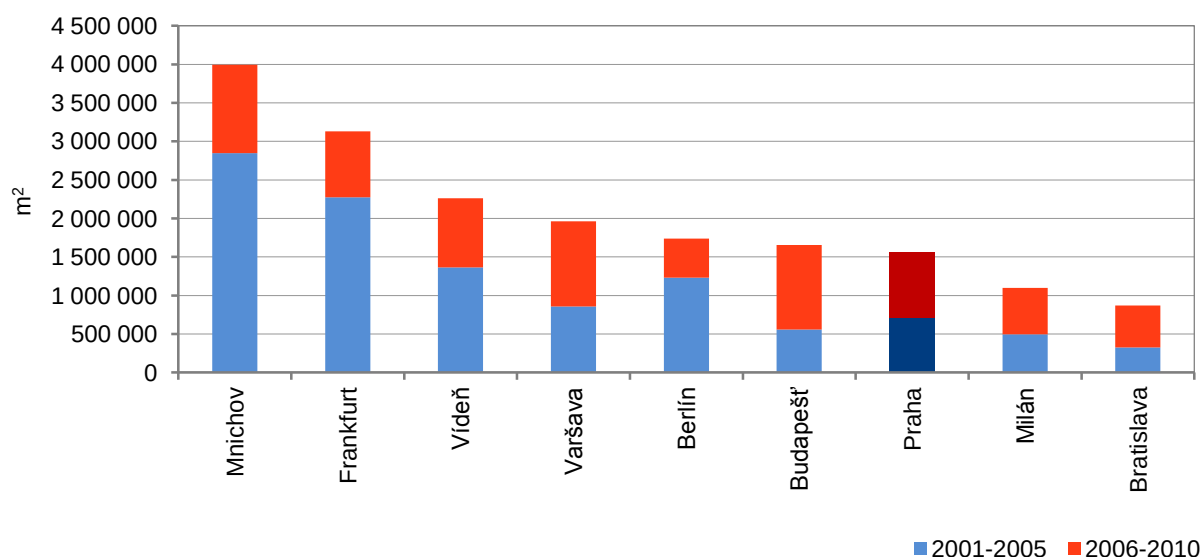
V desetiletém období 2001–2010 bylo v analyzovaných devíti městech (viz poznámka) celkem dokončeno více než 18 milionů m² kancelářských ploch, přičemž 58 % z tohoto objemu bylo dokončeno v období 2001–2005 a 42 % v období 2006–2010.

V rozmezí let 2001–2005 byl zaznamenán obrovský stavební boom kanceláří v německých městech a také ve Vídni. V tomto pětiletém období bylo v Mnichově dokončeno neuvěřitelných 2,8 milionů m² (tj. více než činí aktuální velikost pražského trhu s moderními kancelářskými prostory), ve Frankfurtu 2,3 milionů m², ve Vídni 1,4 milionů m² a v Berlíně 1,2 milionů m² kancelářských ploch. Naopak objemy výstavby administrativních kapacit ve městech ze zemí bývalého východního bloku nebyly v období 2001–2005 tak enormní (v Praze 711 tisíc m²).

V období 2006–2010 se v porovnání s obdobím 2001–2005 objemy nově dokončených kancelářských ploch ve významných německých městech dramaticky snížily (ve Frankfurtu o 63 %, v Mnichově o 60 % a v Berlíně o 59 %). O něco mírnější pokles výstavby byl evidován ve Vídni (o 34 %). Naopak v postsocialistických městech výstavba administrativních objektů v období 2006–2010 akcelerovala a změnil se trend – kancelářské trhy postsocialistických měst (především ve Varšavě a Budapešti) se rozrůstaly o nové prostory více než města německy hovořících zemí. V daném období bylo sice nejvíce nových kancelářských ploch dokončeno v Mnichově (1,15 milionu m²), za ním však se zanedbatelným odstupem následovaly Varšava (1,11 milionu m²) a Budapešť (1,10 milionu m²). V Praze bylo v letech 2006–2010 na trh dodáno 847 tisíc m² nových kancelářských ploch a oproti jiným postsocialistickým městům zde byla distribuce nových ploch v rámci obou pětiletých období vyváženější.

V Praze bylo v období 2001–2010 nově uvedeno na trh celkem 1,56 milionů m² kancelářských ploch, ročně tedy v průměru 156 tisíc m². Pro srovnání: ve Vídni bylo v období 2001–2010 uvedeno na trh celkem 2,26 milionů m² administrativních ploch, ve Varšavě 1,96 milionů m², v Berlíně 1,74 milionů m², v Budapešti 1,66 milionů m² a v Bratislavě 868 tisíc m².

Nová nabídka kancelářských ploch v m² v letech 2001–2010

Zdroje dat: CB Richard Ellis, DTZ, J&T Real Estate
propočet – STR URM

Poznámka:

Údaje za Drážďany, Krakov, Norimberk a Lublaň se nepodařilo získat. Hodnoty za pětiletá období jsou součtem dat za příslušné roky.

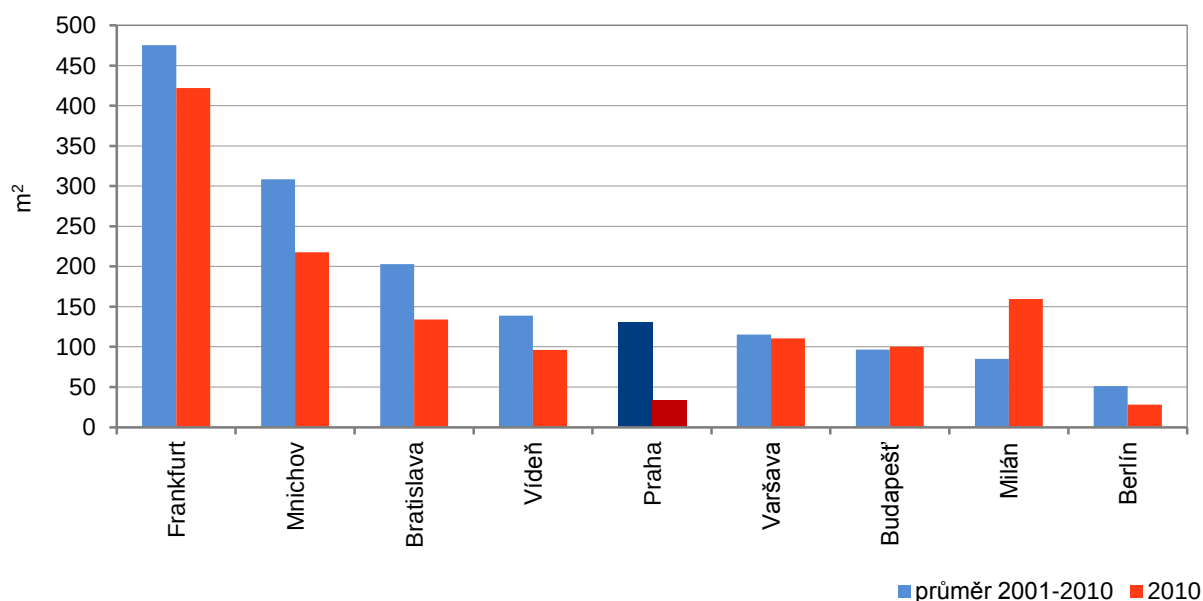
Nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel (v m²)

Porovnáme, jak se ve sledovaných městech zvýšila v období 2001–2010 nabídka nových kancelářských ploch (respektive jak dynamický byl rozvoj kancelářského trhu) při zohlednění populační velikosti sídel. Pro účely této komparace jsme jako měrnou jednotku stanovili počet m² ročně dokončených kancelářských ploch připadající na 1 tisíc obyvatel.

Německá města Frankfurt a Mnichov si opět udržela dominantní postavení v objemu nově dokončených kancelářských kapacit i v relativním vyjádření. V období 2001–2010 připadalo ve Frankfurtu ročně v průměru 476 m² dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel, v Mnichově 309 m². Poněkud překvapivým zjištěním je třetí místo Bratislavy, kde v období 2001–2010 připadalo 203 m² nově dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel. V případě Bratislavy je lichotivé umístění do značné míry způsobeno nízkým počet obyvatel (433 tisíc). V Praze připadalo v období 2001–2010 průměrně 130 m² nově dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel. Podobnou hodnotu vykazuje Vídeň, kde bylo ve stejném období ročně dokončeno v průměru 139 m² kanceláří na 1 tisíc obyvatel.

V porovnání údajů jenom za rok 2010 dochází k některým změnám v pořadí sledovaných měst. První dvě místa obsadí stejná města: Frankfurt (422 m² nově dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel) a Mnichov (218 m²), třetí místo zaujímá Milán (159 m²). V Praze bylo v roce 2010 dokončeno pouze 33 m² nových kanceláří v přepočtu na 1 tisíc obyvatel a hlavní město ČR tak obsadilo v rámci devíti hodnocených měst předposlední pozici.

Nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel v m² v letech 2001–2010 a v roce 2010

Zdroje dat: CB Richard Ellis, DTZ, J&T Real Estate
přepočet na obyvatele a výpočet průměru – STR URM

Poznámka:

Údaje za Drážďany, Krakov, Norimberk a Lublaň se nepodařilo získat. Hodnoty ve sloupci „průměr 2001–2010“ jsou aritmetickým průměrem ročních hodnot nově dokončené nabídky kancelářských ploch za období 2001–2010, který je přepočten na 1 000 obyvatel žijících ve městě na konci daného roku. Města jsou seřazena podle průměrných hodnot za období 2001–2010.

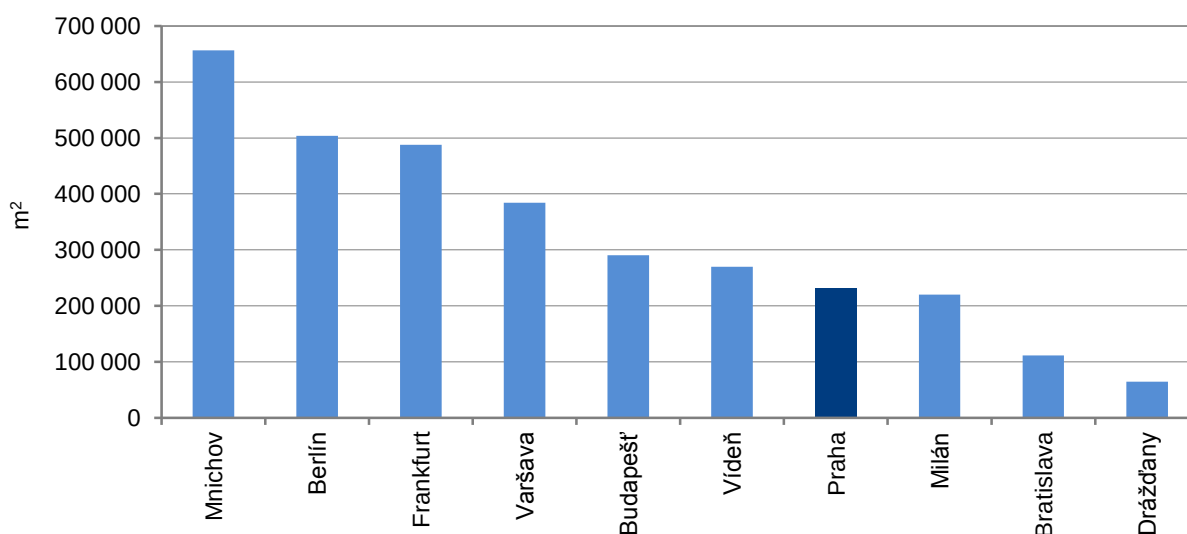
Objem realizované poptávky (v m²)

Ukazatel objemu realizované poptávky bývá nejčastěji používán pro vyjádření nájemní aktivity na kancelářském trhu. Představuje celkové množství kancelářských ploch (v m²), které bylo v daném období pronajato. Nicméně realizovaná poptávka může vykazovat odlišnou strukturu, protože jsou do ní započítány pronájmy, renegociace (tj. předjednání a následné prodloužení nájemní smlouvy), předpronájmy (tj. uzavření nájemní smlouvy před začátkem výstavby) a podpronájmy (tj. prostory nabízené k pronájmu současným nájemcem). Pro většinu měst v období celosvětové hospodářské recese bylo typické, že se zvyšoval podíl renegociací na celkovém objemu realizované poptávky. Například v Praze tvořily renegociace v roce 2010 více než 40 % z celkového objemu realizované poptávky.

V rámci sledovaných měst vykázala největší objem realizované poptávky německá města Mnichov, Berlín a Frankfurt, která zároveň disponují největší nabídkou kancelářských ploch. V období 2005–2010 činil v Mnichově průměrný roční objem pronájmů 656 tisíc m², v Berlíně 504 tisíc m² a ve Frankfurtu 488 tisíc m². S poměrně velkým odstupem následuje Varšava, kde ve sledovaném období bylo ročně pronajato 384 tisíc m². V ostatních městech průměrné roční hodnoty realizované poptávky již nepřesahují 300 tisíc m².

V Praze bylo v období 2005–2010 ročně pronajato v průměru 231 tisíc m², což je srovnatelné s Vídní (270 tisíc m²) a Milánem (220 tisíc m²), tedy s městy, které disponují nepoměrně vyšší nabídkou kancelářských ploch, nicméně aktivita na kancelářském trhu je zde v posledních šesti letech podobná jako v Praze.

Průměrná hodnota ročně realizované poptávky v m² v letech 2005–2010

Zdroje dat: CB Richard Ellis, Dr. Lübke GmbH, DTZ, J&T Real Estate, Knight Frank
propočet – STR URM

Poznámka:

Údaje za Norimberk, Krakov a Lublaň se nepodařilo získat. Údaje jsou aritmetickým průměrem ročních hodnot realizované poptávky (tzn. celkových objemů pronájmů v m²) za období 2005–2010. Podle našeho názoru je vhodnější porovnávat průměr za pětileté období než hodnoty za jednotlivé roky, protože tak jsou eliminovány značné výkyvy, ke kterým dochází v objemu realizované poptávky mezi jednotlivými roky.

Míra neobsazenosti kancelářských ploch (v m²)

Míra neobsazenosti, která vyjadřuje poměr volných kancelářských ploch k jejich celkovému objemu, poukazuje na větší rozdíl mezi aktuálně nabízeným a poptávaným množstvím kancelářských kapacit.

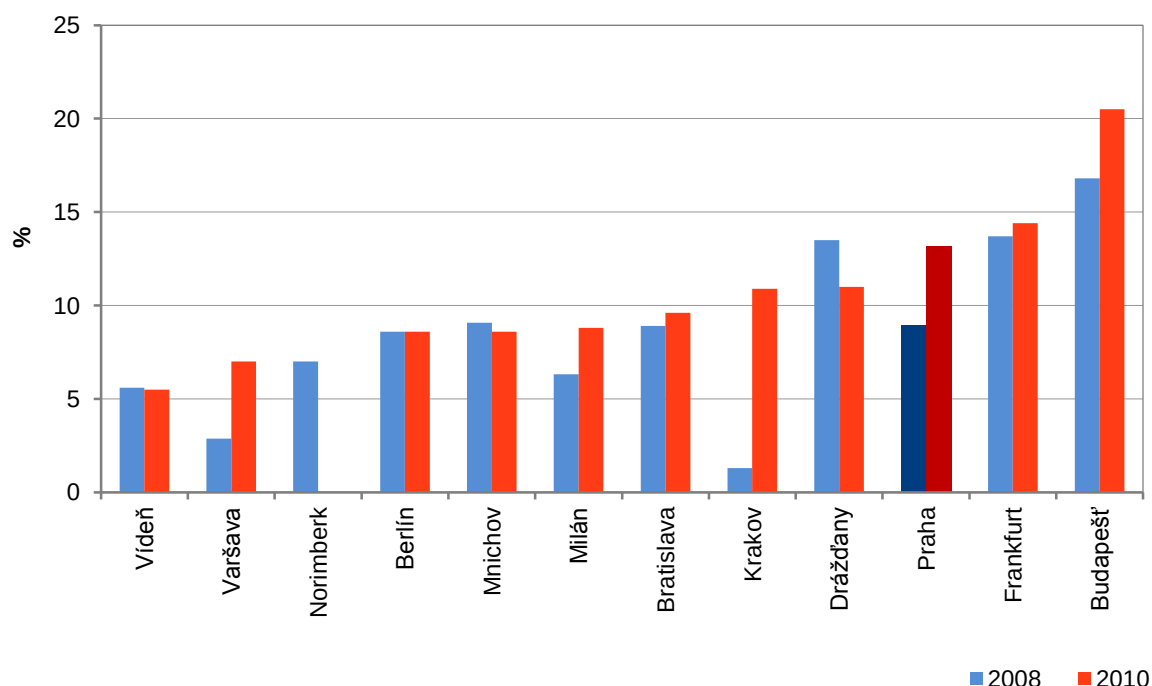
Z níže uvedeného grafu je patrné, že mezi lety 2008 a 2010 došlo ve většině sledovaných měst k nárůstu míry neobsazenosti kancelářských ploch (výjimkami jsou Vídeň, Mnichov a Drážďany). Tento nepříznivý vývoj lze jednoznačně přičíst celosvětové ekonomické recesi, jejíž důsledky se zřejmě nejintenzivněji projevily během roku 2009 a v roce 2010 již došlo v řadě měst k určité stabilizaci situace.

V Praze, kde se míra neobsazenosti kanceláří zvýšila z 8,96 % v roce 2008 na 13,15 % v roce 2010, byla v kontextu tohoto mezinárodního porovnání míra neobsazenosti kancelářských ploch nadprůměrná (z celkového počtu 12 resp. 11 sledovaných měst byla pražská míra neobsazenosti třetí nejvyšší).

V rámci porovnávaných měst vykázala nejvyšší míru neobsazenosti kancelářských ploch Budapešť, kde na konci roku 2010 dosáhla velmi vysoké hodnoty 20,5 % (16,8 % v roce 2008). Nejstrmější nárůst míry neobsazenosti kancelářských ploch jsme zaznamenali v Krakově (ze 1,3 % v roce 2008 na 10,9 % v roce 2010), což však bylo do značné míry způsobeno skutečností, že v roce 2008 byla nabídka na tamějším mladém a dynamicky se rozvíjejícím trhu velmi omezená.

Nejnižší míru neobsazenosti kancelářských ploch v roce 2010 vykazovala Vídeň (5,5 %) a Varšava (7 %).

Míra neobsazenosti kancelářských ploch v % v letech 2008 a 2010

Zdroje dat: CB Richard Ellis, Dr. Lübke GmbH, DTZ, Jones Lang LaSalle, J&T Real Estate, Knight Frank, Stadt Nürnberg

Poznámka:

Údaje jsou platné ke konci let 2008 a 2010, pouze v případě Norimberku je údaj o míře neobsazenosti platný k 30. 6. 2008 a za r. 2010 není údaj k dispozici. Údaje za Lublaň se nepodařilo získat. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2010 (s výjimkou Norimberku).

Nejvyšší dosahované měsíční nájemné (v EUR/m²)

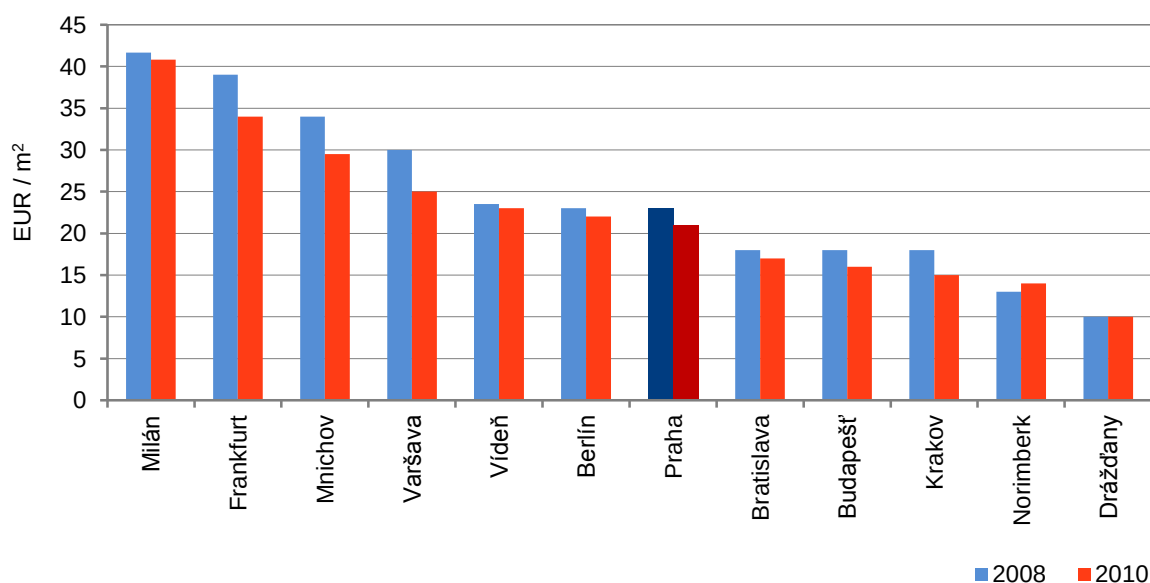
Vývoj úrovně nejvyššího dosahovaného nájemného je stejně jako vývoj míry neobsazenosti kancelářských ploch jedním z nejčastěji sledovaných ukazatelů, který vypovídá o celkové situaci na trhu s kancelářskými nemovitostmi, především pak o aktuálním vztahu mezi nabídkou a poptávkou.

Na základě získaných údajů lze konstatovat, že rozdíly v úrovni nejvyššího dosahovaného měsíčního nájemného (dále jen „nájemné“) jsou mezi jednotlivými městy poměrně značné. Nejvyšších hodnot dosáhlo nájemné v roce 2010 v Miláně (41 EUR/m²), ve Frankfurtu (34 EUR/m²) a v Mnichově (30 EUR/m²). Všechna tato města jsou významnými komerčními centry celoevropského významu. Na opačném konci pořadí se umístila německá regionální centra Norimberk (14 EUR/m²) a Drážďany (10 EUR/m²), kde je nájemné nízké.

V Praze je úroveň nájemného dlouhodobě poměrně stabilní a od roku 2001 pravidelně osciluje okolo 20 EUR/m². Svého maxima (23 EUR/m²) dosáhla v roce 2008, v roce 2009 měsíční nájemné kleslo přibližně na 21 EUR/m² a na této úrovni se pohybovalo i na konci roku 2010. Obdobných hodnot dosahuje nájemné ve Vídni (23 EUR/m²) a Berlíně (22 EUR/m²). V porovnání se sledovanými městy je hodnota nájemného v Praze průměrná.

Všechna sledovaná města zaznamenala mezi lety 2008 a 2010 pokles nájemného, což lze jednoznačně přičítat dopadům celosvětové ekonomické recese. Jediné dvě výjimky představovala regionální německá města Drážďany, kde se nájemné nezměnilo (10 EUR/m²), a Norimberk, kde se daném období nájemné dokonce mírně zvýšilo (ze 13 EUR/m² na 14 EUR/m²). K nejvyššímu propadu nájemného došlo mezi lety 2008 a 2010 ve Varšavě (z 30 EUR/m² v roce 2008 na 25 EUR/m² v roce 2010) a také ve Frankfurtu (z 39 EUR/m² v roce 2008 na 34 EUR/m² v roce 2010).

Nejvyšší dosahované nájemné v EUR/m² v letech 2008 a 2010

Zdroje dat: CB Richard Ellis, Dr. Lübke GmbH, DTZ, Jones Lang LaSalle, J&T Real Estate, Knight Frank, Stadt Nürnberg

Poznámka:

Údaje jsou platné ke konci let 2008 a 2010, pouze v případě Norimberku je starší údaj o nejvyšším dosahovaném nájemném platný k 30. 6. 2008 a v případě Krakova je novější údaj platný k 30. 6. 2011. Údaje Lublaně se nepodařilo získat. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2010.

INFORMAČNÍ SPOLEČNOST

Téma informační společnosti je významným aspektem pro porovnávání regionů z hlediska životní úrovně obyvatel. Jde zejména o vybavenost domácností informačními a komunikačními technologiemi – ICT (například ukazatel vybavenosti domácností internetem, osobním počítačem, přístupem k vysokorychlostnímu internetu) a také informační gramotnost jednotlivých obyvatel vyjádřenou nejčastěji procentuální úrovní užívání osobního počítače nebo internetu jednotlivci, využívání internetu jednotlivci k nákupům nebo používání mobilních telefonů. Mezi další ukazatele sledované v této oblasti patří údaje o pracovnících v IT oboru, úroveň vybavenosti ICT v různých oblastech jako např. ve veřejné správě, ve zdravotnictví, ve školství a podobně.

Pro porovnávání jsme vybrali tři ukazatele: vybavenost domácností internetem, vybavenost vysokorychlostním internetem (broadband) a úroveň používání internetu jednotlivci.

Většina měst tyto údaje ve svých ročenkách bohužel neuvádí, proto byla data převzata z Eurostatu, kde jsou však sledovaná na úrovni regionů NUTS 2 a NUTS 1. V tomto případě už tedy nejde o porovnání měst. Ze sledovaného souboru měst pouze 3 města odpovídají zároveň vymezení regionu NUTS 2, a to Berlín, Praha a Vídeň, v ostatních případech jsou součástí většího územního celku Milán – Lombardie, Bratislava – Bratislavský kraj, Budapešť – Střední Maďarsko jako NUTS 2 nebo NUTS 1 v případě Frankfurtu – Hesensko, Drážďan – Sasko, Mnichova a Norimberka – Bavorsko, Varšavy – Region Centralny, Krakova – Region Poludniowy a Lublaně – Slovinsko).

Eurostat ukazatele „informační společnosti“ sleduje zejména od roku 2006, úplné statistiky se však objevují až v posledních letech. Města, resp. regiony jsou proto porovnávány za roky 2008–2010. Jelikož jde o relativně nové fenomény s vysokou mírou progresivity a vývoj diferenciací sledovaných ukazatelů mezi regiony (resp. jejich další nivelizace) ještě zdaleka není u konce, lze hodnocený vývoj v těchto letech považovat za relevantní.

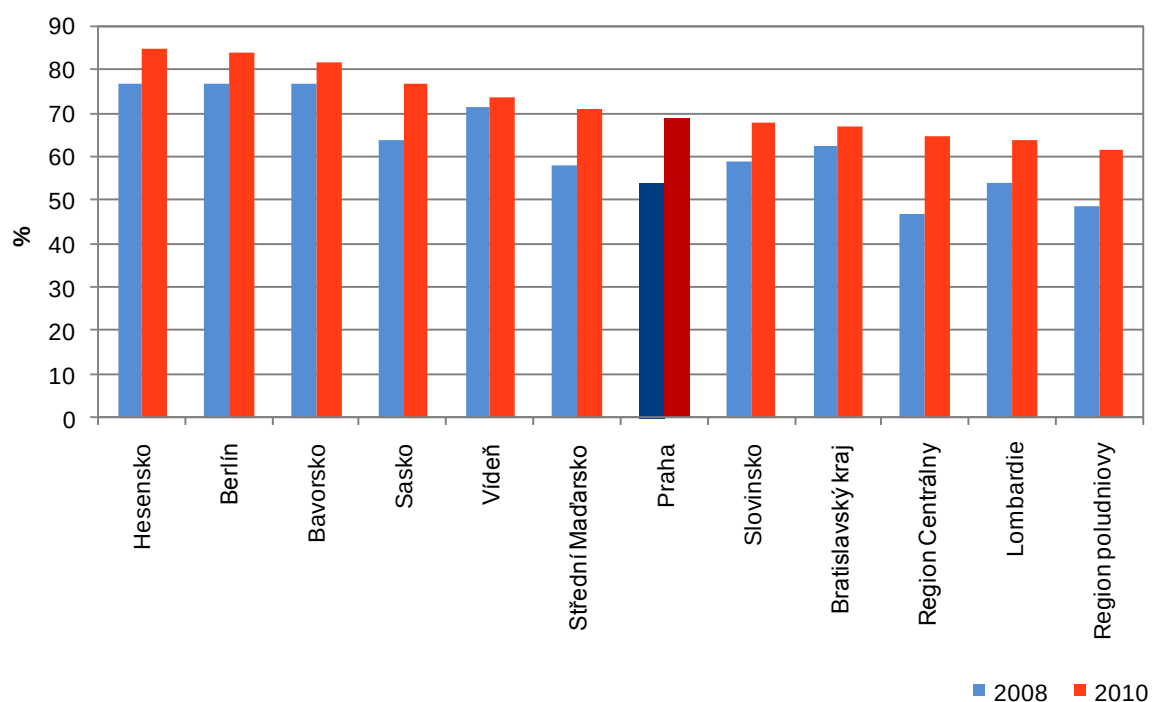
V rámci porovnávání měst se objevilo několik pravidelností (západovýchodní gradient, vývoj po tzv. S-křivce v různých fázích dle progresivity a kvalitativní úrovně jevu). Ve sledovaných indikátorech se shodně vytvořily 2 skupiny měst s podobnými charakteristikami: německá města (se specifikem Drážďan) a Vídeň a města z postsocialistických zemí. Odlišné postavení vykazuje Milán.

Vybavenost domácností internetem

Míra vybavenosti domácností internetem představuje základní ukazatel úrovně internetizace společnosti. Je statisticky sledována od počátku 21. století, nicméně ucelenější databáze je dostupná až v posledních letech. Hodnoty zmíněného ukazatele zpočátku rychle narůstaly a představují klasickou S-křivku, kdy v nejvyspělejších regionech či městech se dynamika růstu již zpomaluje a hodnoty dosahují přes 80 %. To se týká především německých regionů, zatímco regiony z postsocialistických zemí vykazovaly nejprve hodnoty nižší, ale naopak s vysokou dynamikou růstu (kromě Bratislavského kraje). Výjimku představuje Lombardie. Postupně dochází ke snižování rozdílů mezi regiony, nicméně pořadí je stabilní, kdy se projevuje západovýchodní gradient

V porovnávání regionů se Praha řadí k průměru, avšak s pozitivní tendencí vývoje – v rámci postsocialistických zemí roste s regionem Centrálnym (Varšava) nejrychleji.

Podíl domácností s přístupem k internetu v letech 2008 a 2010

Zdroj dat: Eurostat

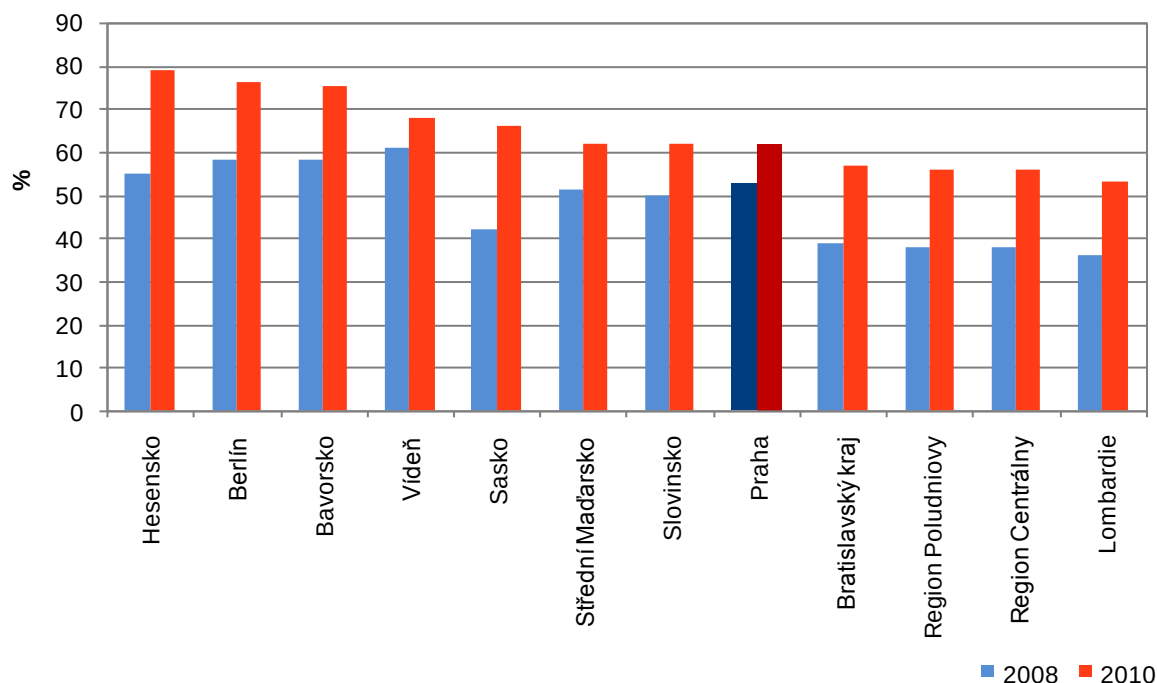
Poznámka: Regiony jsou seřazeny podle hodnot roku 2010.

Vybavenost domácností vysokorychlostním internetem

Podíl domácností s přístupem k vysokorychlostnímu (tj. širokopásmovému) internetu představuje progresivnější ukazatel životní úrovně obyvatel a vyjadřuje určitou vyšší kvalitu života. Jelikož jde o relativně nový fenomén, vykazují všechny regiony nižší hodnoty a současně vyšší míru nárůstu než u indikátoru předchozího. Nacházejí se tedy v ranější fázi S-křivky, kdy sledujeme vyšší diferenciaci a počínající nivelizaci hodnot (kterou však posiluje výrazný růst Sasko). Nicméně pořadí regionů je velmi podobné. Německé regiony obsadily čelní pozice, navíc s vyšší dynamikou růstu (nejprogresivnější je Sasko rostoucí z nižších hodnot) a doplňuje je Vídeň s nižší dynamikou. Regiony z postsocialistických zemí znovu jako celek společně Lombardií zaostávají. Zde však neplatí skutečnost jejich výrazně vyšší dynamiky růstu (například Hesensko či Berlín rostou rychleji než Střední Maďarsko, Praha či Slovinsko).

Prahu postihl ústup ze své pozice lídra skupiny regionů z postsocialistických zemí vlivem relativně nižšího růstu, kdy ji dohnaly Slovinsko a Střední Maďarsko, nicméně v rámci této skupiny se stále umísťuje na předních pozicích.

Podíl domácností s přístupem k vysokorychlostnímu internetu v letech 2008 a 2010

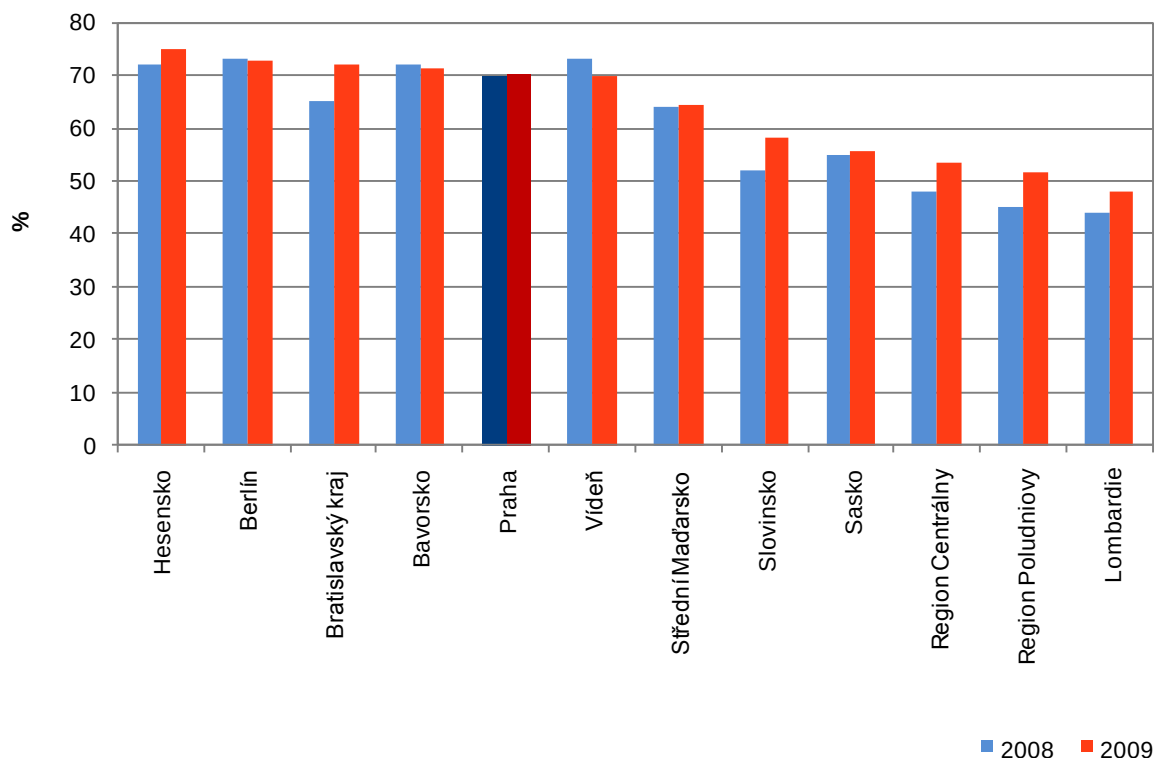
Zdroj dat: Eurostat

Poznámka: Regiony jsou seřazeny podle hodnot roku 2010.

Podíl obyvatel používajících internet

Podíl jednotlivců, kteří aktivně a pravidelně používají internet, vyjadřuje ukazatel stupně vývoje informační společnosti, který není vázaný na místo bydliště. Čelní pozice obsadily německé regiony a Vídeň, doplněné Prahou a vlivem vyšší dynamiky růstu i Bratislavským krajem. Ostatní regiony z postsocialistických zemí již výrazněji ztrácí, a to výjimečně i včetně Saska, které postrádá tradiční nárůst hodnot (podobně jako Střední Maďarsko). Tyto regiony však vykazují rychlejší růst, což přispívá opět ke snižování rozdílů v rámci celé skupiny. Na posledním místě se umístila Lombardie. Překvapivým jevem je výraznější pokles hodnot u Vídně.

Podíl jednotlivců pravidelně používající internet v letech 2008 a 2009

Zdroj dat: Eurostat

Poznámka: Regiony jsou seřazeny podle hodnot roku 2010.

OBYVATELSTVO

Tematická oblast obyvatelstvo představuje sledovaná města prostřednictvím běžných údajů o obyvatelstvu. Z dostupných dat byly vybrány jako nejsdělnější údaje o počtu obyvatel a jeho celkovém i přirozeném přírůstku a přírůstku migrací, o počtu cizinců pobývajících v jednotlivých městech a jejich podílu na obyvatelstvu a o stáří a stárnutí obyvatelstva.

Ačkoli jsou demografická data obecně dobře dostupná, ne vždy se podařilo získat všechny údaje za celé sledované období 2001 až 2010 za všechna města. Presentované výstupy jsou založeny na datech, která byla vybrána s ohledem na co největší vzájemnou konzistenci. I zde je však možné narazit na drobné problémy spojené s rozdílnou terminologií, statistickou tradicí či jiným vymezením jednotlivých pojmů (například „cizinec“). Přes všechny možné drobné nekonzistence je obraz o obyvatelstvu, který dostupné údaje poskytují, relativně ucelený.

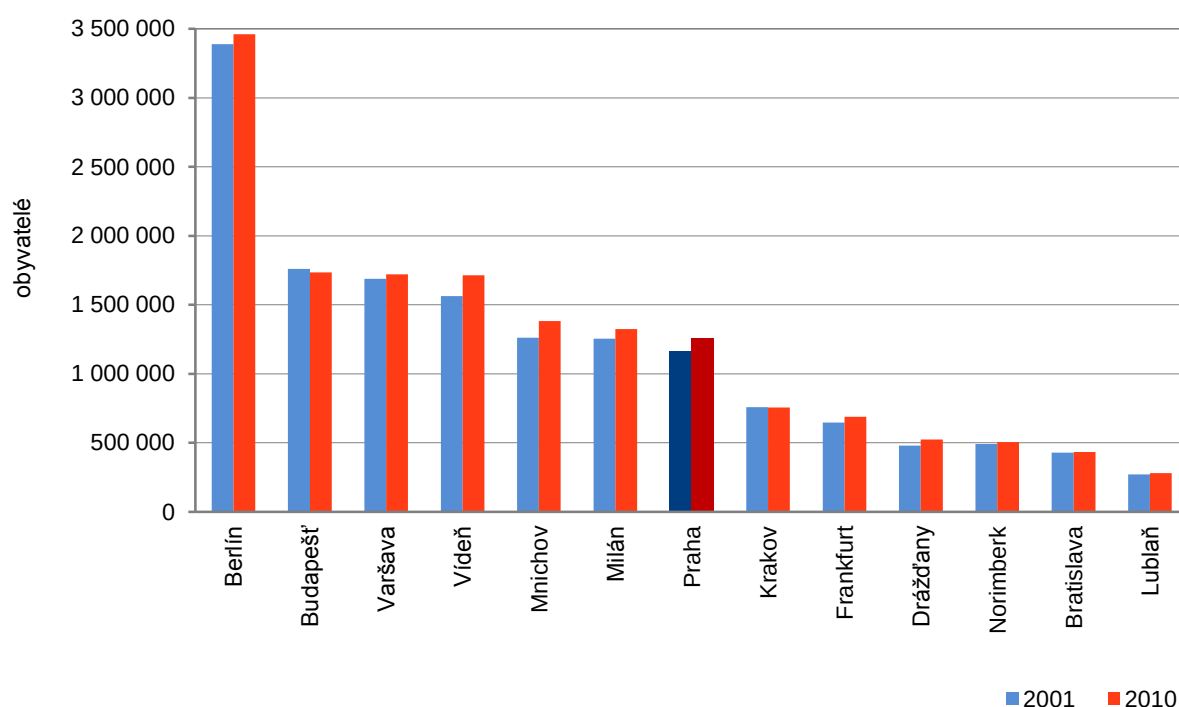
Obyvatelstvo všech měst s výjimkou Milána postupně mírně stárne. Ve všech městech kromě Budapešti neustále přibývá obyvatel, a to jak v posledních letech prostřednictvím přirozené změny obyvatelstva, tak zejména díky imigraci. Praha se obecně ukazuje jako dynamický region, ze všech sledovaných měst jeden z nejatraktivnějších pro migraci.

Počet obyvatel a celkový přírůstek obyvatelstva

Nejlidnatějším ze sledovaných měst je Berlín, který jediný má nad tři miliony obyvatel. Nejméně obyvatel má Lublaň následovaná Bratislavou. Praha se nachází přesně uprostřed vzorku sledovaných měst. Představuje nejméně lidnaté město s počtem obyvatel nad jeden milion.

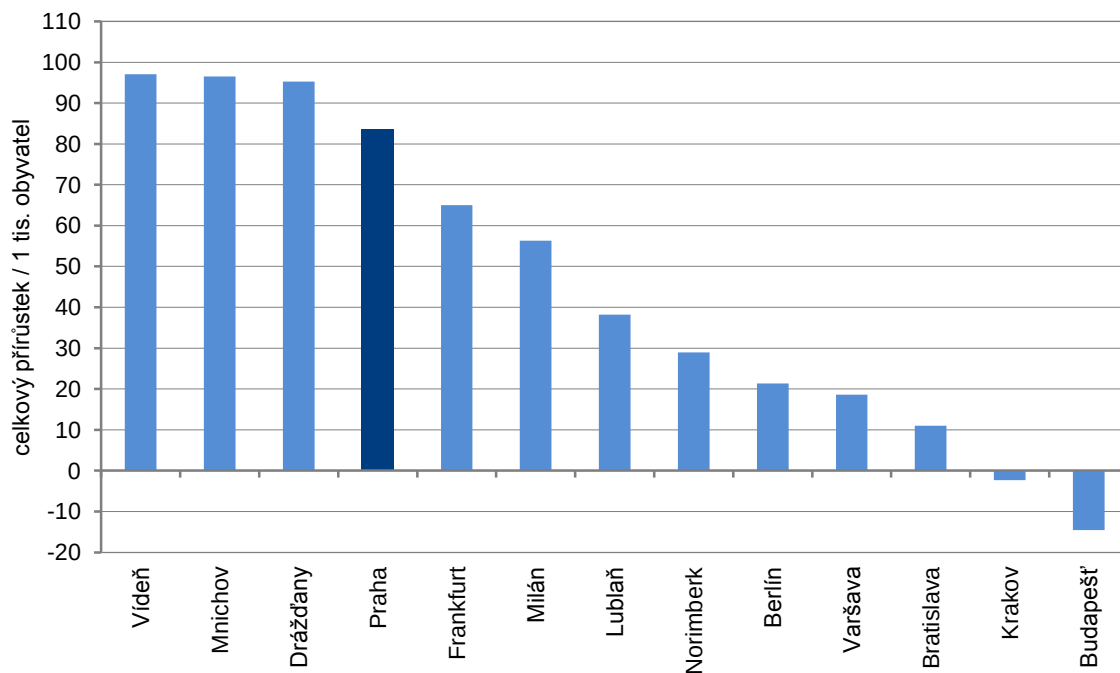
Zajímavějším údajem než samotný počet obyvatel je jeho změna. Největší průměrný celkový přírůstek obyvatel za období 2001 až 2010 ze sledovaných měst vykazuje Vídeň následovaná Mnichovem a Prahou. Obyvatel pouze nepatrně přibýlo v Bratislavě, zatímco v Krakově jich mírně ubylo. Z pohledu sledovaného období se s výrazným úbytkem obyvatel potýká jen Budapešť. Situace v Budapešti statisticky vyplývá z výrazných celkových úbytků v letech 2002 až 2005, které byly v posledních letech vystřídány mírnými přírůstky. Obecně lze říci, že roky 2005/6 až 2010 vedly ve sledovaných městech až na výjimky k nárůstu počtu obyvatel nebo alespoň ke snížení úbytku. Praha s ohledem na celkový přírůstek dlouhodobě roste, nejen co se týká počtu obyvatel. I meziroční celkový přírůstek se za celé období neustále zvyšuje. Nicméně dva poslední roky znamenají v případě Prahy zpomalení růstu.

Počet obyvatel v letech 2001 a 2010

Následující graf ukazuje celkový přírůstek za sledované období přepočtený na počet obyvatel. Relativně nejvíce lidí přibýlo v Mnichově, Vídni, Drážďanech a Praze. Pouze v Krakově a zejména v Budapešti jich ubylo. Praha se tak jednoznačně řadí mezi nejvýrazněji rostoucí města.

Celkový přírůstek na 1 tis. obyvatel za období 2001–2010

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istat, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Stadt Frankfurt am Main, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
propoččet – STR URM

Poznámka:

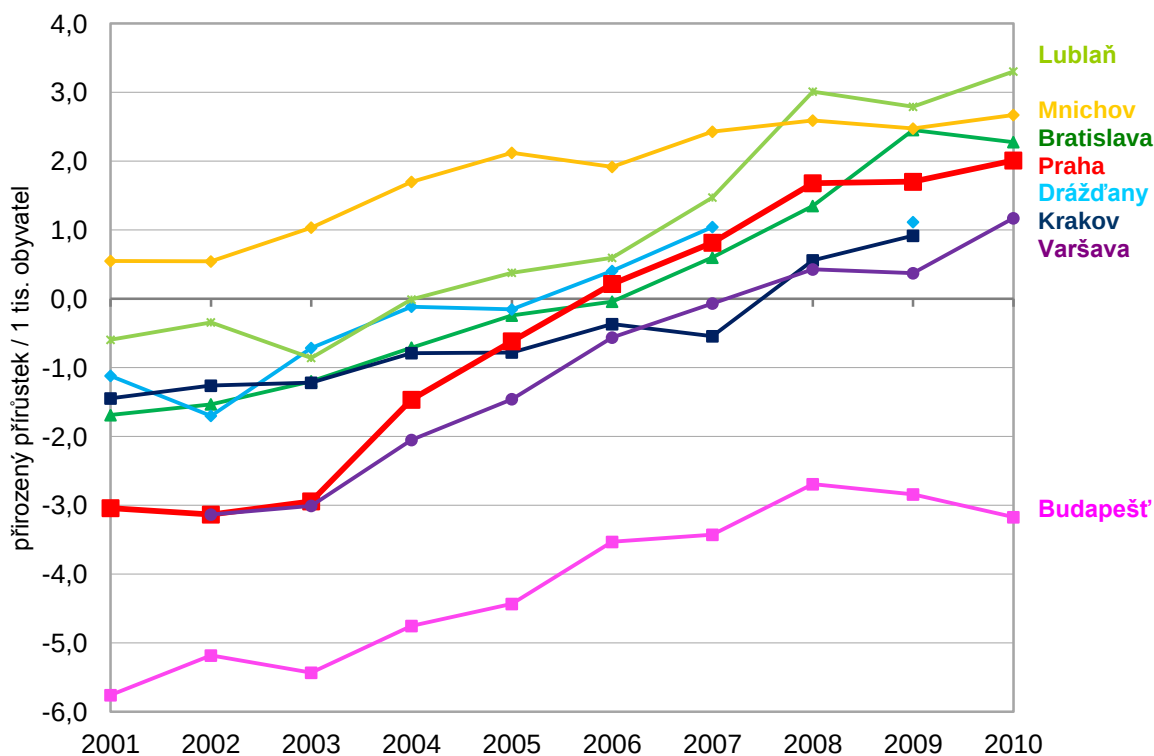
Hodnoty jsou platné k 31. 12. daného roku. Celkový přírůstek byl vypočítán z údajů o počtu obyvatel.

Přirozený přírůstek obyvatelstva a jeho přepočet na 1 tis. obyvatel

Celkový přírůstek obyvatelstva sestává z přirozeného přírůstu nebo úbytku obyvatelstva a migračního salda. Přirozený přírůstek (úbytek) je rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých v daném období a populaci. Udává se buď v absolutní hodnotě, nebo relativizovaný přepočtem na 1 tisíc obyvatel.

V roce 2002 nevykazoval ze sledovaných měst přirozený úbytek pouze Mnichov a Frankfurt. Do roku 2008 se však situace výrazně změnila a úbytek vykazoval pouze Milán a Budapešť, u které však můžeme dlouhodobě pozorovat jeho trvalé snižování. Ostatní města se postupně přehoupala do kladných čísel a stávající trend narůstajícího přirozeného přírůstu, tedy i kladné přirozené měny obyvatelstva, se zdá být stabilní, a to i s ohledem na údaje za rok 2010. Nejrychleji roste relativní přírůstek v Lublani a následně ve východních středoevropských městech, v Krakově, Praze, Bratislavě a Budapešti, kde ale i přes kladný nárůst stále jde o úbytek. Nárůst v Praze znamená, že od roku 2006 se počet obyvatel zvyšuje i díky přirozené měně obyvatelstva. Růst přirozeného přírůstu je v případě Prahy možné stejně jako v celé republice přičíst na vrub silné generaci narozené v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století, která má nyní děti (a to v případě generace let sedmdesátých s ohledem na socioekonomické změny a změny genderových rolí devadesátých let opožděně). Je možné předpokládat, že trend růstu přirozeného přírůstu s nástupem slabších ročníků postupně odezní. Změna počtu obyvatel tak bude ještě více odvislá od migračního salda, které i přes přirozený přírůstek stojí za hlavními změnami v počtu obyvatel nejen v Praze, ale také v ostatních městech a jež je zodpovědné například za výše zmíněný výrazný odliv obyvatel z Mnichova v roce 2009.

Přirozený přírůstek na 1 tis. obyvatel v letech 2001–2010, výběr měst

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istat, KSH, Stadt Frankfurt am Main, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

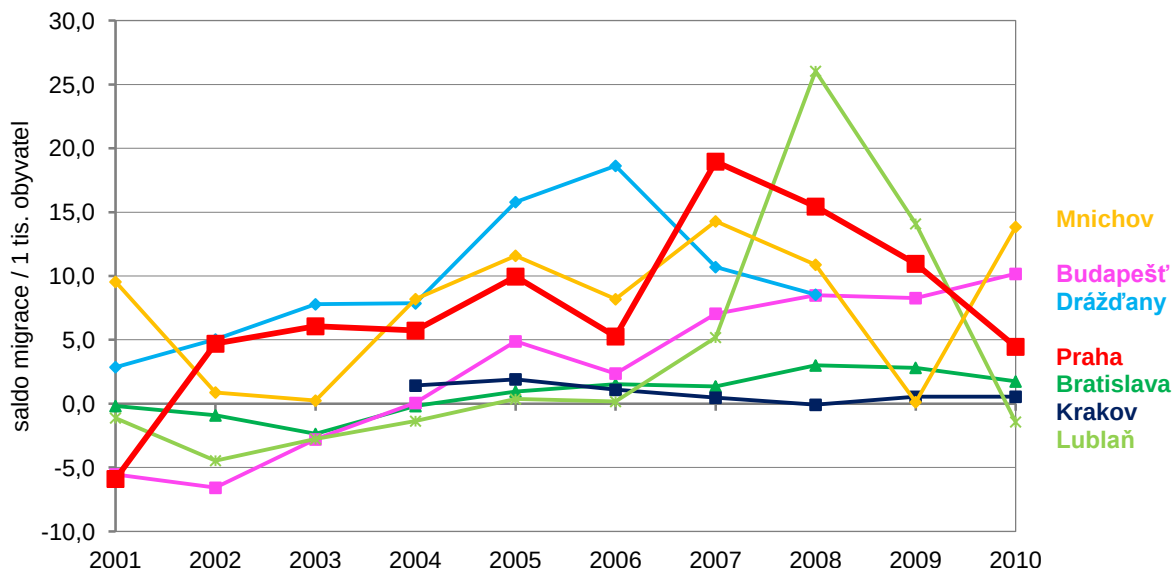
Saldo migrace a jeho přepočet na 1 tis. obyvatel

Saldo migrace představuje vedle přirozeného přírůstu (úbytku) druhý komponent celkového přírůstu obyvatelstva. Vyjadřuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých v daném období a ve vymezené oblasti. Stejně jako přirozený přírůstek se udává v absolutních hodnotách nebo relativizované přepočtem na 1 tisíc obyvatel.

Migrace, tedy i migrační saldo, je výrazně ovlivňována politickými i socioekonomickými změnami. Migrační saldo jako ukazatel pak nutně obsahuje značné výkyvy zapříčiněné kombinací nejrůznějších faktorů. Obecně lze říci, že v případě většiny sledovaných měst (výjimku tvoří Milán s extrémně rozkolísanými hodnotami) jsou migrační toky kladné a lze je z větší míry připsat ekonomicky motivované pracovní migraci. Migrační saldo dlouhodobě narůstá, ovšem s výrazným poklesem více méně napříč sledovanými městy okolo roku 2005. Následný opětovný růst migračního salda zbrzdila v mnoha případech krize v roce 2009. Za ekonomického růstu let 2007 a 2008 má ze všech sledovaných měst nejvyšší kladné migrační saldo Praha, která předstihla i Mnichov (druhý v roce 2007 a třetí v roce 2008) a Berlín. Dostupná čísla za roky 2009 a 2010 ukazují výrazně rozkolísanou situaci s velkými změnami v mnoha evropských městech. Zatímco v Praze došlo k výraznému poklesu, v Mnichově migrační saldo kleslo v roce 2009 téměř k nule, aby v roce následujícím opět vystřelilo strmě vzhůru na více než 19 tisíc. Tuto skutečnost je možné přičíst ekonomické krizi a faktu, že na Mnichov dolehla zpočátku podstatně silněji než na Prahu. Výrazný nárůst migračního salda je možné také pozorovat v Budapešti a ve Vídni. Naopak v Lublani se saldo migrace z extrémních hodnot roku 2008 postupně propadlo až do záporných hodnot v roce 2010.

V přepočtu na tisíc obyvatel čelila k roku 2010 odlivu pouze Lublaň. Relativní migrační toky směřují v poslední době především do Mnichova a Milána, kde v roce 2010 na každý 1 tisíc přibýlo 14 obyvatel. Na druhé místo v roce 2010 vystoupala Budapešť (10) těsně následovaná Vídní (8). Praha v posledních letech stále patří mezi migračně atraktivní města, ovšem trend poklesu migračního salda z let 2008 a 2009 se v roce 2010 ještě zintenzivnil.

Saldo migrace na 1 tis. obyvatel v letech 2001–2010, výběr měst

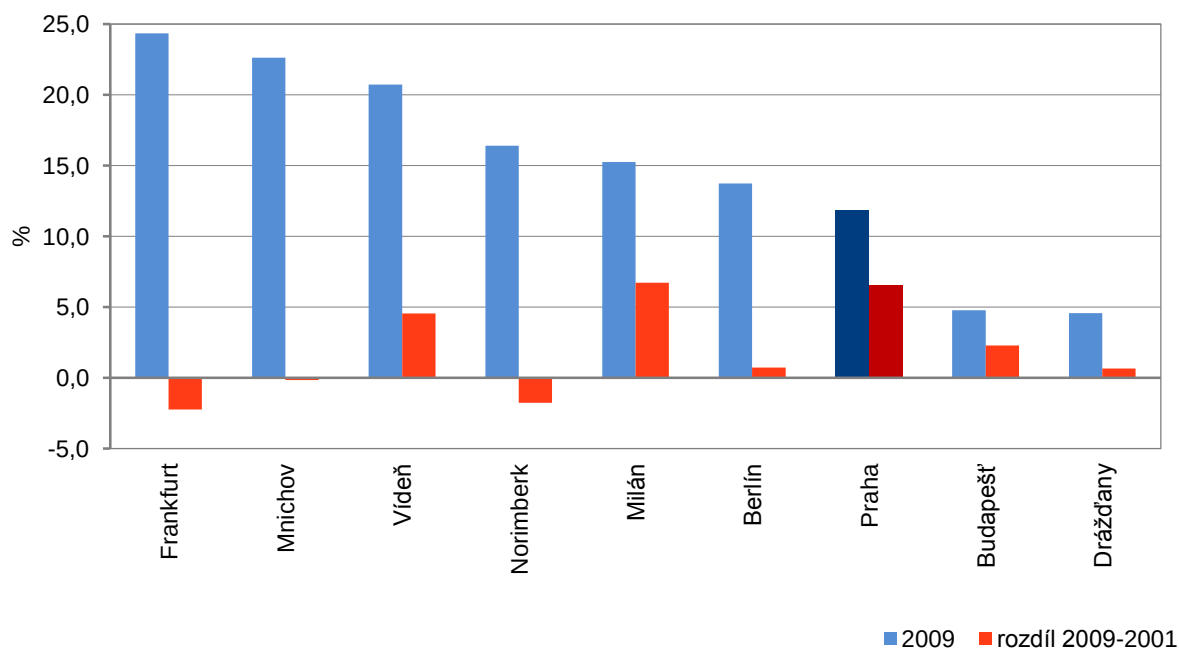
Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Istat, KSH, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, Urząd Miasta Krakowa
přepočet na obyvatele – STR URM

Počet cizinců a jejich podíl na obyvatelstvu (v %)

Cizinci tvoří ve všech sledovaných městech nezanedbatelnou menšinu. Obecně se pojmem cizinec myslí cizí státní příslušník dlouhodobě či trvale pobývajících na daném území. V České republice se mezi cizince započítávají cizinci s trvalým, přechodným, dlouhodobým pobytem a vízy nad 90 dní a od roku 2004 rovněž cizinci s aktuálně platným azylem. Ve statistikách se z pochopitelných důvodů neobjeví poměrně početná skupina neregulérních přistěhovalců, jejichž počet se v celé Evropské unii odhaduje na 5 až 8 milionů a kteří se koncentrují zejména ve velkých městech. V České republice se odhaduje počet neregulérně pobývajících cizinců na cca 300 tisíc a lze předpokládat, že největší část z nich pobývá v Praze.

Počty cizinců i jejich podíl na obyvatelstvu napříč sledovanými městy výrazně kolísají. Nejméně cizinců v přepočtu na obyvatele žije v Budapešti a Drážďanech (5 %), nejvíce v Mnichově (23 %) a Frankfurtu (25 %). Situace v západoněmeckých městech (Frankfurt, Mnichov, Berlín, Norimberk) je, co se týká dlouhodobého trendu, stabilizovaná a k žádným výrazným výkyvům podílu cizinců na obyvatelstvu nedochází. Výraznější nárůst podílu cizinců na obyvatelstvu zaznamenáváme ve Vídni a v menší míře v Budapešti. Praha se sice s 11 % řadí k nejhomogennějším ze sledovaných měst, ovšem v Praze ze všech sledovaných měst dlouhodobě dochází k nejprudšímu nárůstu počtu cizinců i jejich podílu na obyvatelstvu. To je dáno ekonomickou atraktivitou Prahy a jejím postavením v regionu, tedy také postupným dosahováním míry podílu cizinců na obyvatelstvu obvyklé v úspěšných západoevropských metropolích.

Podíl cizinců na obyvatelstvu v roce 2009 a jeho změna oproti roku 2001

Zdroje dat: ČSÚ, Istat, Stadt Frankfurt am Main, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder
přepočet na obyvatele a výpočet rozdílu – STR URM

Poznámka:

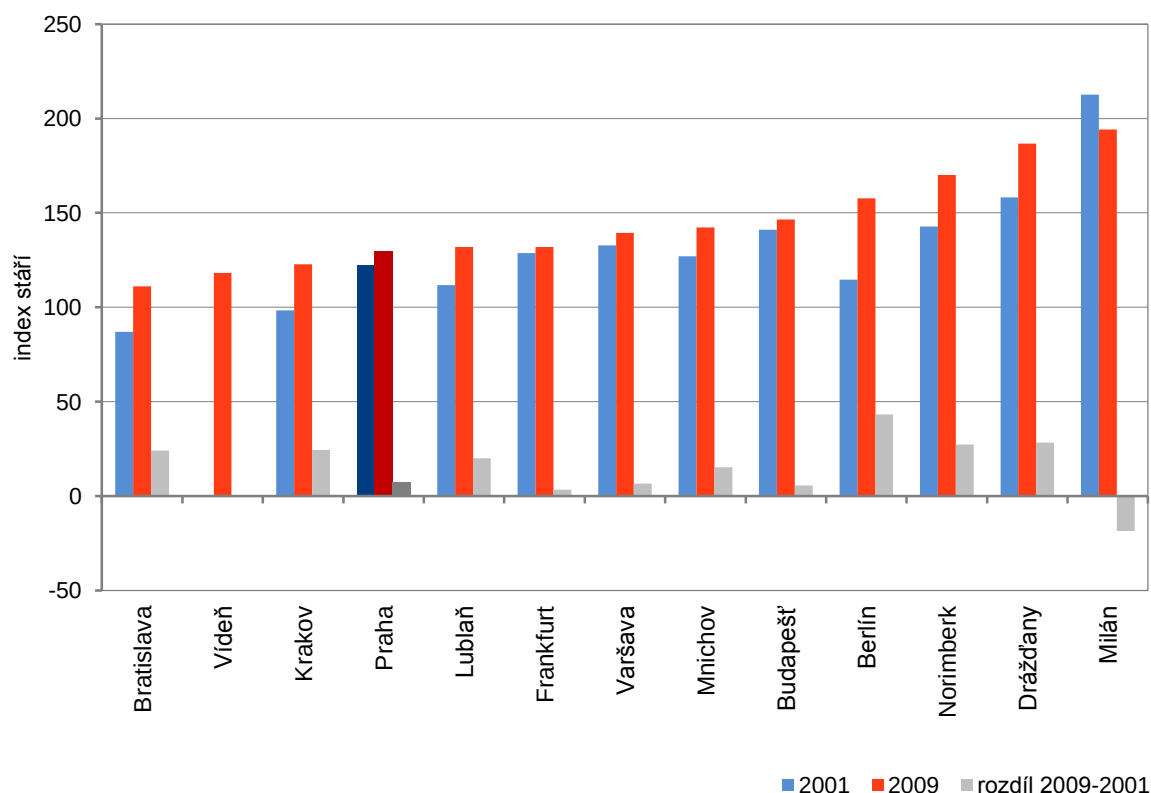
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 9 měst, údaje za Bratislavu, Krakov, Lublaň a Varšavu se nepodařilo získat. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009.

Index stáří

Index stáří uvádí, kolik je v populaci lidí starších 60 let na 100 lidí mladších 15 let. Jde tedy o základní ukazatel pro stáří a stárnutí populace.

Vybraná města (až na Milán), jak ukazuje graf, dlouhodobě stárnou. Ve všech městech se za sledované období index stáří zvýšil, nejvíce v Berlíně, Drážďanech a Norimberku, nejméně potom s výjimkou Milána ve Frankfurtu a Praze. Nejnižší je index stáří v Bratislavě, Vídni a Krakově. Na rozdíl od Krakova Bratislava – ačkoli v odlišných hodnotách – vykazuje stejnou dlouhodobou tendenci mírného a v poslední době mírně se snižujícího nárůstu indexu stáří jako Budapešť a v menší míře Praha, Varšava, ale také Frankfurt nebo Mnichov. Zajímavý je vývoj trendu v Berlíně a Norimberku, který opisuje stejnou křivku (ačkoli s hodnotami výrazně vyššími v případě Norimberku), kde po období výrazného nárůstu indexu stáří v období do roku 2006 následuje jeho zpomalení. Jen Lublaň, Milán a Drážďany vykazují v posledních letech opačný trend, tedy snižování indexu stáří, kdy zejména v případě Drážďan jde od roku 2006 o pokles výrazný. V případě Prahy a ostatních měst východu střední Evropy stejně jako v případě Lublaně se zřetelně projevuje růst přirozeného přírůstu obyvatelstva v posledních letech. V případě Prahy je možné očekávat, že populace bude pomalu stárnout, avšak s ohledem na silné ročníky, jež v současné době mají děti, spolu s kladným migračním saldem nepůjde o nijak výrazně rychlou změnu.

Index stáří v letech 2001 a 2009 a jejich rozdíl

Zdroje dat: ČSÚ, Istat, KSH, Stadt Wien, Statistik Austria, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
propoččet – STR URM

Poznámka:

Ukazatel byl vypočten z údajů o počtu obyvatel ve věku 65+ a počtu obyvatel ve věku 0–14. U Vídne se nepodařilo získat údaje o věkové struktuře za r. 2001, resp. časovou řadu 2001–2007. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2009.

ŠKOLSTVÍ

Kapitola o školství představuje jednotlivá města na základě údajů o vzdělávacím systému, a to konkrétně o počtu žáků základních škol a studentů škol vysokých. Ne všechna města však bylo možné do porovnání zahrnout, zejména z důvodů nedostupnosti některých údajů (například počtu tříd ve školách). Okruh se navíc zcela záměrně vyhýbá středoškolskému vzdělávání, které je s ohledem na radikálně odlišné systémy jednotlivých zemí (zejména systém německý) v zásadě neporovnatelné. Pro slabou dostupnost starších údajů jsou údaje za všechna města pouze za období 2005 až 2010, i tak je však možné odhalit některé trendy vývoje, které zejména v oblasti základního školství úzce souvisí s trendy demografického vývoje v posledních letech. Počet žáků základních škol až na výjimky (Mnichov, Frankfurt a v poslední době také Drážďany) ve všech městech klesá. Nicméně s ohledem na vývoj přirozeného přírůstku ve městech v posledních letech lze i do budoucna očekávat obrát v poklesu žáků nebo přinejmenším jeho výrazné zpomalení.

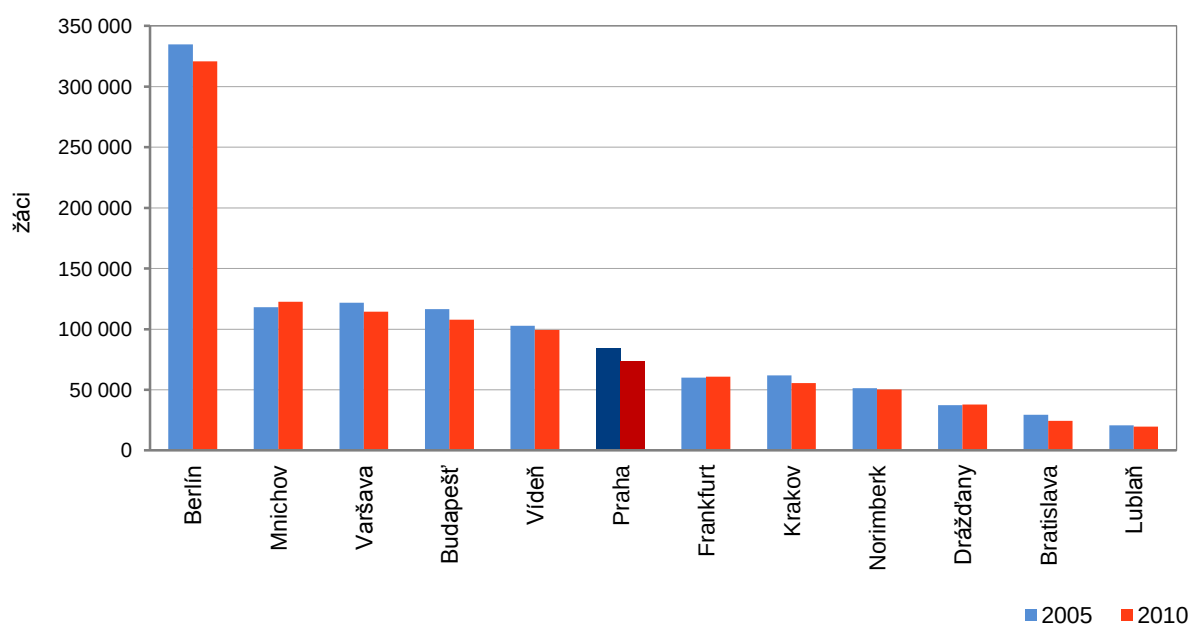
Průměrný počet žáků základních škol se ve sledovaném období ve městech nijak zásadně nemění. Samozřejmě že platí, čím menší počet žáků ve třídě, tím lépe, protože žákovi potenciálně nabízí více pedagogické pozornosti. Nicméně námi vypočtený ukazatel nebere a ani nemůže brát v potaz další faktory, které kvalitu výuky ovlivňují pozitivně i v případě většího počtu žáků ve třídě – počet vyučujících věnujících se třídě v daném čase (institut pedago-gického asistenta), tvůrčí přístup k výuce (ať již vnesený jednotlivými vyučujícími nebo institucionálně) apod.

Počet vysokoškoláků dlouhodobě roste v Praze, Bratislavě a Krakově. V ostatních, zejména německých, městech více méně kolísá. V Bratislavě, Praze, Drážďanech i Krakově za sledované období také znatelně stoupl podíl žen na počtu studujících na vysokých školách. Z podílu, který je v ostatních městech kolísavý, však nelze dělat hlubší závěry například o genderové rovnosti, protože jde o ukazatel povšechný.

Počet žáků základních škol

Počet žáků základních škol ve sledovaných městech za období 2005–2010 až na výjimky neustále mírně klesá. Výjimkami jsou Mnichov, kde lze z dostupných dat vyčíst mírný nárůst, a Frankfurt, kde je počet žáků dlouhodobě konstantní. Je zřejmé, že počet žáků základních škol lze vztáhnout k přirozenému přírůstku (úbytku) obyvatelstva. V případě Mnichova i Frankfurtu zaznamenáváme kladný přirozený přírůstek již na počátku sledovaného období, jehož důsledkem může být právě mírný růst či stabilizace počtu žáků základních škol. Vzhledem ke skutečnosti, že v průběhu sledovaného období se většina ostatních měst přehoupala do kladných čísel přírůstku nebo přinejhorším vykazuje trend poklesu úbytku, lze výhledově v řádu několika let očekávat postupné obrácení trendu směrem k růstu počtu žáků základních škol, jako je tomu v posledních třech letech například v Drážďanech. Praha s ohledem na prudké tempo růstu přirozeného přírůstku v posledních letech nebude výjimkou, což může naznačovat i mírný meziroční nárůst v roce 2010, který představuje obrácení dosud klesajícího trendu.

Počet žáků základních škol v letech 2005 a 2010

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Comune di Milano, ČSÚ, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

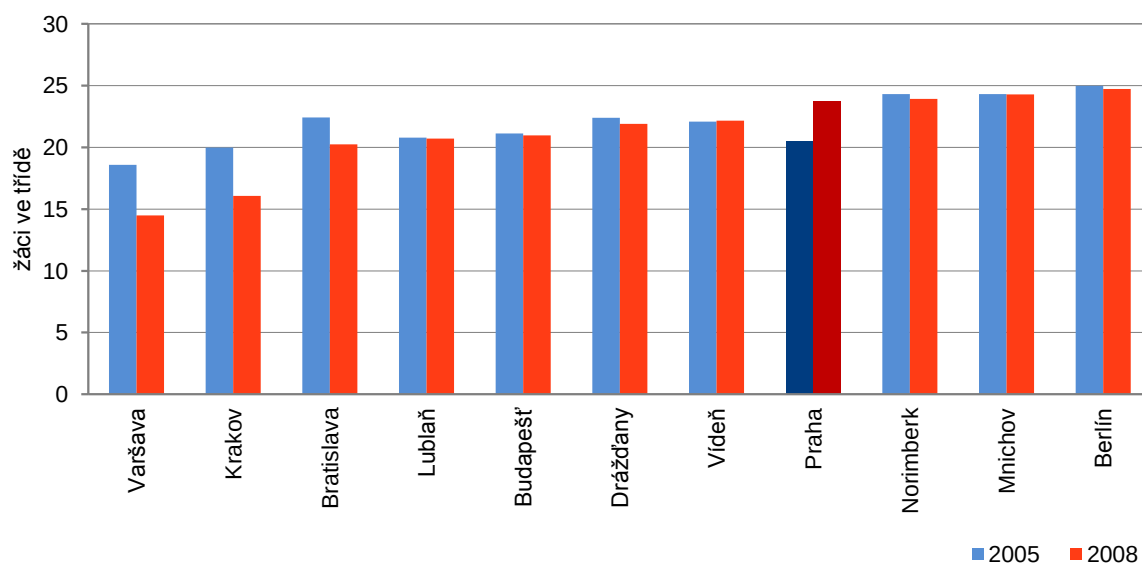
V případě dosud neuveřejněných dat za rok 2010 byly tyto nahrazeny za data z r. 2009 (Berlín, Frankfurt, Lublaň) popřípadě z r. 2008 (Varšava, Vídeň, Krakov, Bratislava).

Průměrný počet žáků základních škol ve třídě

V případě průměrného počtu žáků základních škol ve třídě jde o čistě statistický ukazatel vypočítaný z uváděných počtů žáků a tříd základních škol v daných městech. Ukazatel tedy nabízí hrubou představu o základním školství ve smyslu prostoru a péče, jaké se může žákovi ve škole dostat. Ukazatel naprosto opomíjí možnou strukturu hierarchie a kvality jednotlivých základních škol i jejich sociální zařazení – jakých možností a kvality výuky se mohou domoci žáci z různých sociálních vrstev.

Průměrný počet žáků ve třídě je v jednotlivých městech v období 2005–2008 více méně stálý, pouze v Praze došlo v roce 2008 statisticky ke skokovému zvýšení a v Bratislavě, Varšavě a Krakově dlouhodobě počet žáků ve třídě klesá. Obecně je menší počet žáků ve třídě považován za lepší, neboť jim může být z pozice učitele věnována větší pozornost a poskytnut větší prostor. Protože počet žáků souvisí ale také s obecně sdílenou představou, kolik žáků by ve třídě mělo být, aby výuka byla kvalitní, intenzivní a zároveň kolektivní, je obtížné hodnotit jednotlivá města z tohoto hlediska. V souvislosti s modernizací výuky a s odstraňováním bariér pro znevýhodněné žáky se i v českém prostředí čím dál intenzivněji hovoří o zvyšování důrazu na individualizaci výuky a s ní ruku v ruce jdoucí snížení počtu žáků popřípadě zavedení asistentů výuky. Z dlouhodobého hlediska je tedy možné v Praze očekávat postupné snižování žáků ve třídě, které vyplývá z výše uvedeného tlaku na změny a probíhá s ohledem na možnosti a objem finančních prostředků plynoucích do základního školství.

Průměrný počet žáků základních škol ve třídě v letech 2005 a 2008

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Comune di Milano, ČSÚ, Štatistický úrad SR, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Wien, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen
propočít – STR RUM

Poznámka:

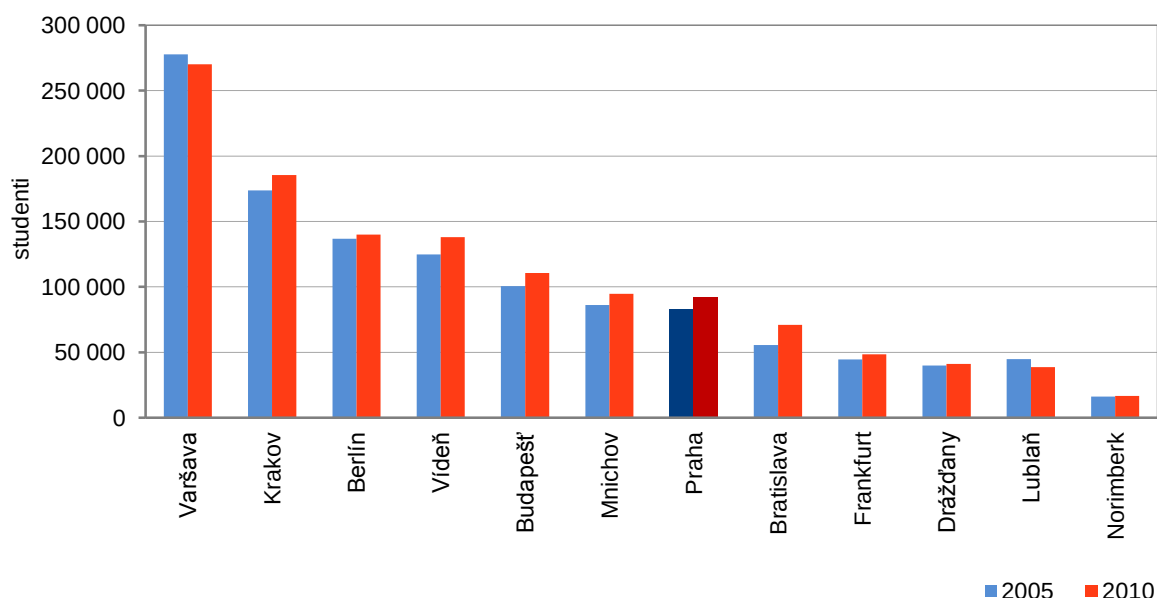
Ukazatel byl vypočten z údajů o počtech žáků a tříd základních škol. Pro výpočet starší hodnoty u Berlína byly využity údaje pro r. 2006, pro výpočet mladší hodnoty u Vídně byly využity údaje pro r. 2007. Frankfurt a Milán nebyly do hodnocení zahrnuty z důvodu absence údajů (o počtech základních tříd, resp. odlišné metodologie jejich výpočtu). Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

Studenti a studentky vysokých škol

Zajímavější než pouhé porovnání počtu studentů a studentek vysokých škol v jednotlivých městech, je sledovat trend vývoje jejich počtu. Porovnání samotného počtu komplikuje skutečnost, že jednotlivá města započítávají mezi studenty a studentky vysokých škol různé skupiny studentů. V Krakově jsou uváděny počty včetně studentů vyšších odborných škol (Wyższe szkoły zawodowe), ve Varšavě jsou započítáni i studenti poboček univerzit a dislokovaných jednotek včetně cizinců, v ostatních městech, jako je Norimberk či Drážďany, jsou započtení pouze studenti určitých škol apod. Pro Prahu jsou zveřejňovány buď počty studentů a studentek veřejných vysokých škol s výukou probíhající v Praze (vyjma doktorského studia), nebo studenti vysokých škol podle místa trvalého pobytu. Veřejně přístupná data pro jednotlivá města jsou tedy jen těžko porovnatelná.

Počet studentů a studentek roste v posledních letech nejstrměji v Krakově, který je v Polsku považován za jedno z hlavních studentských měst. V německých městech je situace více méně stabilní. Během sledovaného období studenti výrazně přibývali v Bratislavě a dlouhodobě jich výrazně přibývá i v Praze, kde kromě veřejných vysokých škol sídlí ještě řada soukromých vysokoškolských vzdělávacích institucí a reálný počet vysokoškolsky studujících bude ještě o něco vyšší.

Počet studentů vysokých škol v letech 2005 a 2010

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

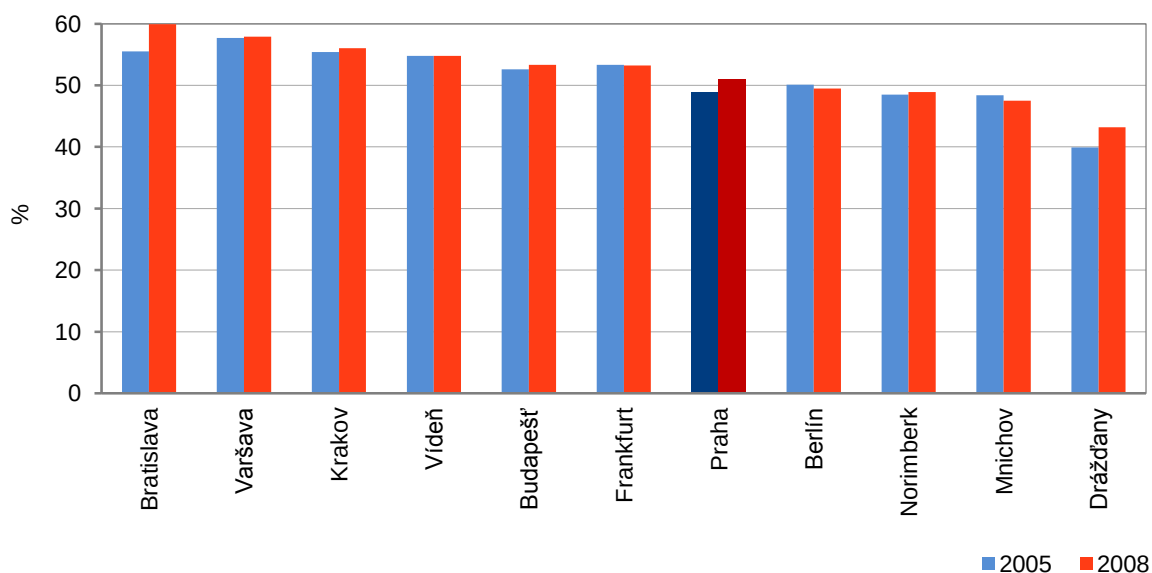
V případě dosud neuveřejněných dat za rok 2010 byly tyto nahrazeny za data z r. 2009 (Berlín, Praha, Frankfurt, Lublaň a Norimberk) popřípadě z r. 2008 (Vídeň a Bratislava). V Drážďanech jsou započítány vysoké školy Technische Universität Dresden, Dresden International University, Hochschule für Bildende Künste Dresden, Hochschule für Musik Dresden, Palucca Schulse Dresden – Hochschule für Tanz, Hochschule für Technik und Wirtschaft Dresden; Údaje Varšavy zahrnují i studenty jednotlivých VŠ poboček a dislokovaných jednotek a cizince. Ve Vídni jsou započítáni pouze studenti vídeňských univerzit. V Praze jsou započítáni pouze studenti veřejných vysokých škol s místem výuky v Praze. V Norimberku jsou sečtení studenti a studentky Die Fachhochschulen, Die Kunsthochschulen a Die Nürnberger Fakultäten der Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot z r. 2010.

Podíl žen na počtu vysokoškolsky studujících (v %)

Podíl žen na celkovém počtu studujících na vysokých školách je zajímavým ukazatelem míry genderové rovnosti společnosti, co se týká možnosti vysokoškolského studia, jde však o ukazatel povšechný, který může zastírat strukturálně hlubší nerovnosti. Nedává totiž nahlédnout na rozložení studentů a studentek napříč jednotlivými studijními programy a obory, tedy ani nepodchycuje genderové stereotypy, které nejen ovlivňují výběr studijních směrů, ale které také utvářejí a posilují genderově podmíněnou hierarchizaci vysokých škol a oborů.

Největší nárůst zastoupení žen mezi studujícími i samotné zastoupení vykazuje Bratislava (téměř 60 %), nejméně pak Drážďany (42 %). Praha představuje město s nejvyváženějším zastoupením (51 %). Pouze ze statistických údajů je těžké vyvozovat hlubší závěry. Ani vyšší podíl žen nebo jeho zvyšování ještě nemusí znamenat vyrovnávání genderových nerovností. Vystudovat vysokou školu totiž pro ženy v mnoha případech znamená jednu z mála možností, jak obecně rozšířené genderové diskriminaci (například platové) vzdorovat a alespoň částečně vyrovnat existující nerovnost generačně přenášenou školským systémem.

Podíl žen na počtu vysokoškolsky studujících v % v letech 2005 a 2008

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, KSH, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
propočet – STR URM

Poznámka:

Ukazatel byl vypočten z údajů o počtu studentek a celkovém počtu studentů vysokých škol. Nebyly dostupné relevantní údaje pro Lublaň a Milán. Pro výpočet starší hodnoty u Drážďan byly využity údaje za r. 2007 a pro výpočet hodnot u Vídně byly využity údaje za r. 2006 a 2007. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

BYDLENÍ

Bytové fondy sledovaných měst vykazují značně odlišné vlastnosti, které zásadním způsobem determinují životní standard domácností v oblasti bydlení. Rozdíly v kvantitativních i kvalitativních charakteristikách jsou v kontextu této analýzy patrné především při porovnání německých měst, Vídně a Milána s ostatními městy (Bratislava, Budapešť, Krakov, Lublaň, Praha, Varšava). Příčinu těchto rozdílů lze spatřovat zejména v odlišné hospodářské vyspělosti těchto měst, resp. zemí, v nichž se města nacházejí. S tímto tvrzením koresponduje i pozice Prahy, jejíž bytový fond zdaleka nedosahuje úrovně obvyklé v německých městech či Vídni, na druhou stranu vykazuje například lepší charakteristiky než bytové fondy polských měst.

Z důvodu existence výše nastíněných disparit v oblasti bydlení se v rámci 13 sledovaných měst pokusíme za pomoci tří (respektive pěti) ukazatelů identifikovat úroveň fyzické dostupnosti a kvality bydlení a zároveň dynamiku rozvoje bytového fondu. Konkrétně tedy budeme v rámci kapitoly bydlení sledovat ukazatel počtu bytů (v absolutním vyjádření i v relaci k počtu obyvatel), ukazatel průměrné velikosti užitné plochy připadající na jednu osobu a ukazatel počtu dokončených bytů (rovněž v absolutním i relativním vyjádření).

Zdrojem číselných údajů k výše vyjmenovaným ukazatelům byly především národní, popřípadě regionální statistické databáze nebo oficiální statistiky měst. Veškeré prezentované údaje jsou veřejně přístupné, tedy snadno ověřitelné.

Počet bytů

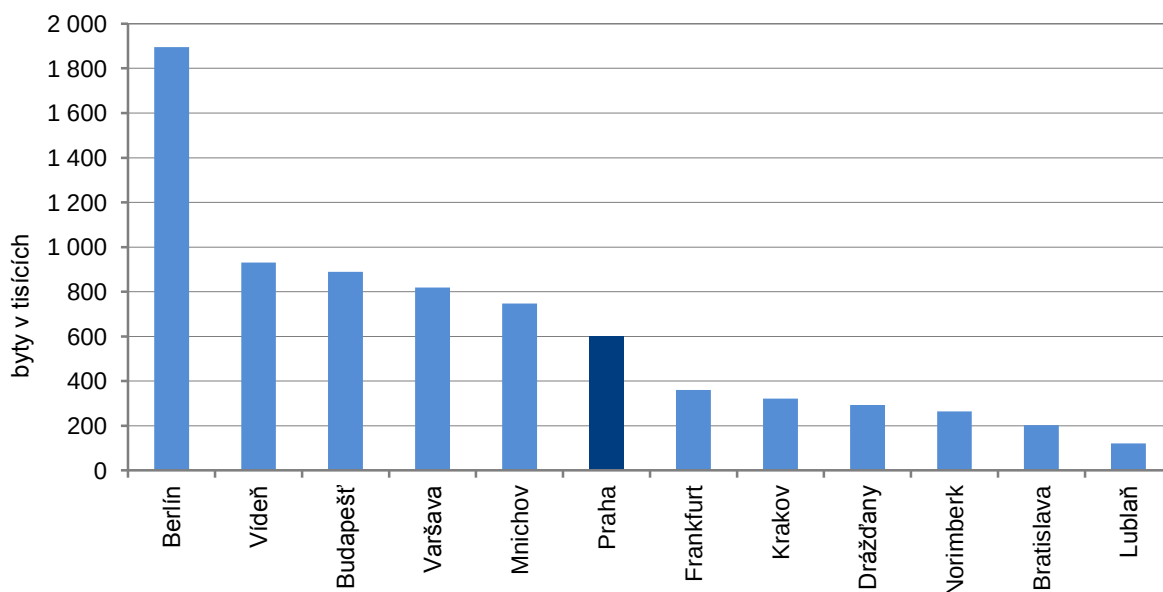
V rámci sledovaných měst evidujeme na konci roku 2009 nejvyšší počet bytů v Berlíně (1,89 mil. bytů), který je zároveň v kontextu prováděné analýzy populačně největším městem. Ostatní sledovaná města disponují skromnějšími bytovými fondy, které nedosahují jednoho milionu bytů. Nejvíce se této hranici přibližuje Vídeň (931 tis. bytů), třetím nejrozsáhlejším bytovým fondem disponuje Budapešť (890 tis. bytů).

Praha, ve které bylo na konci roku 2009 podle našeho propočtu téměř 602 tisíc bytů, patří v rámci této analýzy mezi města se středně velkým bytovým fondem. Bytový fond Prahy je šestý nejrozsáhlejší z celkového počtu 12 měst (respektive sedmý nejrozsáhlejší při započítání Milána – viz poznámka).

Celkově nejmenším počtem bytů disponuje podle očekávání Lublaň (120 tis. bytů), která je v rámci této analýzy zároveň nejmenším městem.

V období 2001–2009 (popř. 2002–2009) došlo ve sledovaných městech vesměs k nárůstu počtu bytů. Jedinou výjimku v tomto ohledu představují Drážďany, ve kterých došlo v letech 2001 až 2009 k nepatrnému zeštíhlení bytového fondu (v relativním vyjádření o 0,28 %). Ve všech ostatních městech se počty bytů navyšovaly, především v polských městech byl tento nárůst opravdu značný. V období 2002–2009 se v absolutním vyjádření rozrostl bytový fond nejvýznamnějším způsobem ve Varšavě (přibýlo více než 100 tis. bytů), v relativním vyjádření v Krakově (o 12,6 %).

Počet bytů v tis. v roce 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ (propočtení STR URM), KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

Do souboru sledovaných měst není zahrnut Milán, protože nejaktuálnější údaj o jeho celkovém počtu bytů je dostupný za r. 2001 (633 145 bytů). Jde o údaje platné ke konci r. 2009 s výjimkou Vídně – údaj je platný k 31. 12. 2007. Do počtu bytů jsou zahrnuty obydlené i neobydlené byty.

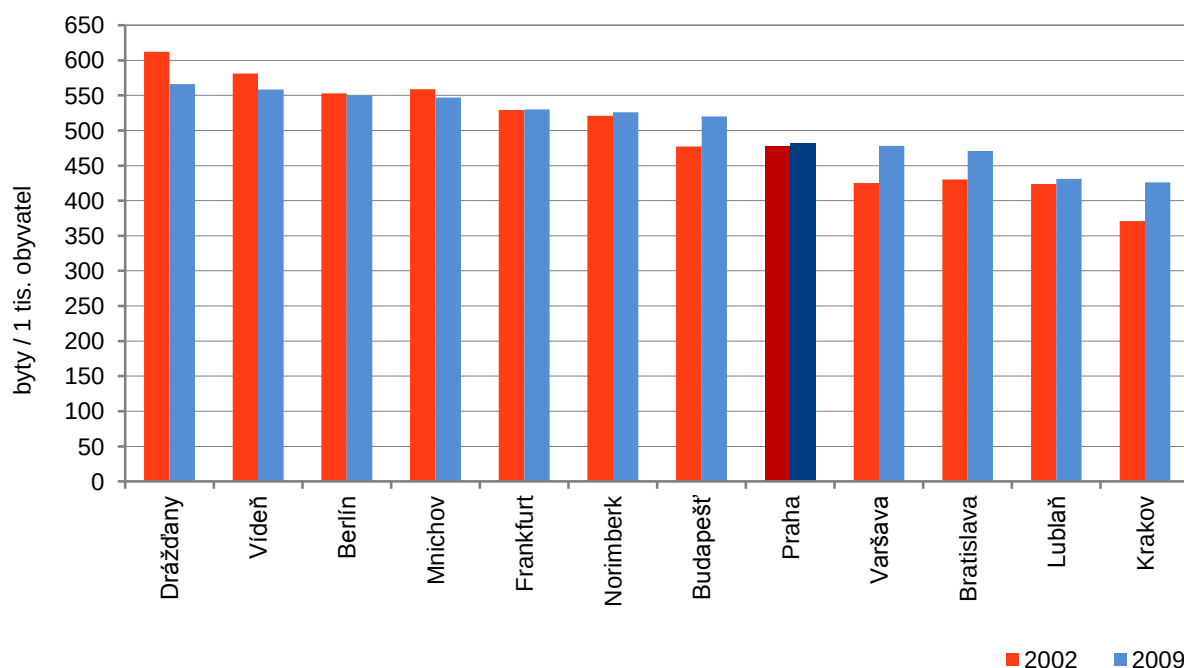
Počet bytů na 1 tis. obyvatel

Nevýhodou údajů o absolutním počtu bytů je jejich nepoužitelnost pro objektivní komparaci bytových fondů evropských měst s různou populační velikostí. Abychom mohli porovnat míru fyzické dostupnosti bydlení v kontextu různě velkých měst, vyjádříme absolutní počet bytů v relaci k počtu obyvatel žijících v daném městě. Pro tento účel se nejčastěji používá ukazatel počtu bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel.

Nejvyšší počet bytů v relaci k počtu obyvatel je v německých městech a ve Vídni. Svědčí o tom i uvedený graf, podle kterého v roce 2009 připadalo v Drážďanech na 1 tisíc obyvatel 566 bytů, ve Vídni 558 bytů (údaj z roku 2007), v Berlíně 550 bytů, v Mnichově 547 bytů, ve Frankfurtu 530 bytů a v Norimberku 526 bytů. V rámci ostatních měst je fyzická disponibilita bydlení již výrazně nižší, protože jedině v Budapešti připadá na 1 tisíc obyvatel více jak 500 bytů (520). V Praze je to 482 bytů na 1 tisíc obyvatel. Nejméně bytů v relaci k počtu obyvatel je v Krakově, pouze 426 bytů na 1 tisíc obyvatel.

Z grafu vyplývá další zajímavé zjištění. Zatímco v německých městech (s výjimkou Norimberku) a ve Vídni počet bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel mezi lety 2002 až 2009 klesal nebo stagnoval, ve všech ostatních městech se hodnota celkového počtu bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel zvýšila, což souvisí především s probíhající intenzivní bytovou výstavbou ve většině měst postsocialistických zemí. Zatímco v Praze nebo Lublani byl nárůst počtu bytů v přepočtu na tisíc obyvatel spíše mírný, v Budapešti, Bratislavě, Krakově a ve Varšavě byl tento nárůst opravdu značný, což bylo, především v případě polských měst, do jisté míry způsobeno nízkými výchozími hodnotami z roku 2002.

Celkový počet bytů na 1 tis. obyvatel v letech 2002 a 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ (propočet STR URM), KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty 12 měst v letech 2002 a 2009 s výjimkou Vídně – r. 2001 a 2007. Do celkového počtu bytů zahrnujeme obydlené i neobydlené byty. V grafu není uveden Milán, protože jediný dostupný údaj (505 bytů na 1 tis. obyvatel) je platný k r. 2001 a aktuálnější údaje nejsou k dispozici. Města jsou seřazena podle hodnot z r. 2009.

Průměrná velikost užité plochy bytu na osobu (v m²)

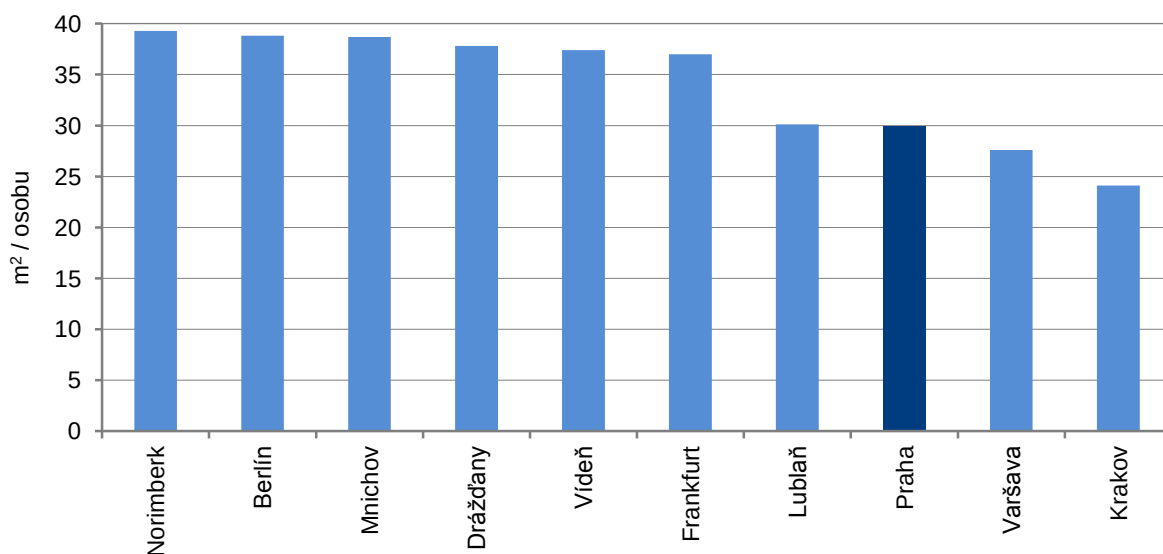
Jedním z hlavních ukazatelů používaným při posuzování kvality bytového fondu je průměrná velikost užité (popř. obytné) plochy bytu vztažená k počtu osob v bytě žijících. Z tohoto důvodu jsou sledovaná města porovnávána podle ukazatele průměrné velikosti užité plochy bytu (v m²) připadající na jednu osobu. Obecně platí, že hodnota tohoto ukazatele je ovlivněna – stejně jako ukazatel počtu bytů na 1 tisíc obyvatel – především ekonomickou vyspělostí dané země (regionu, města).

Z výstupů porovnání 10 měst (viz poznámka) vyplývá, že nejkomfortněji bydlí obyvatelé německých měst, kde v žádném z nich neklesla průměrná velikost užité plochy bytu připadající na osobu pod 37 m². V Norimberku připadá na jednu osobu dokonce 39,3 m² užité plochy, v Berlíně 38,8 m² a v Mnichově 38,7 m². Obdobného komfortu bydlení dosahují také ve Vídni, kde na osobu připadá průměrně 37,4 m² užité plochy bytu.

V Praze připadá na osobu výrazně méně užité plochy bytu než v německých městech či v rakouské metropoli, což úzce souvisí s výše prezentovanou rozdílnou úrovní ve fyzické dostupnosti bydlení, kterou jsme vyjádřili počtem bytů na tisíc obyvatel. V roce 2009 připadalo na jednu osobu v průměru rovných 30 m². Pozitivním zjištěním je, že se velikost užité plochy postupně zvyšuje (v roce 2005 byla průměrná hodnota 28,1 m² na osobu).

V rámci 10 sledovaných měst obsadil poslední pozici Krakov, kde se jeden obyvatel musí spokojit v průměru s 24,1 m² užité plochy bytu.

Průměrná velikost užité plochy bytu připadající na 1 osobu v m² v roce 2009

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerischen Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ, Stadt Frankfurt am Main, Statistični urad Republike Slovenije, Statistischen Landesamtes des Freistaates Sachsen, Statistik Austria, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

Pro nedostupnost relevantních údajů nejsou zahrnuta města Budapešť, Bratislava a Milán. Užitná plocha zahrnuje všechny místnosti náležící k bytu (popř. k domu), tzn. nejen místnosti primárně určené k obývacím účelům. Do užité plochy jsou zpravidla započítávány i sklepní kóje nebo sklepy, komory, balkóny aj. Definice užité plochy se mohou v rámci jednotlivých zemí (resp. měst) mírně odlišovat, nicméně ne do takové míry, aby bylo zcela znemožněno korektní porovnání jednotlivých údajů.

Počet dokončených bytů

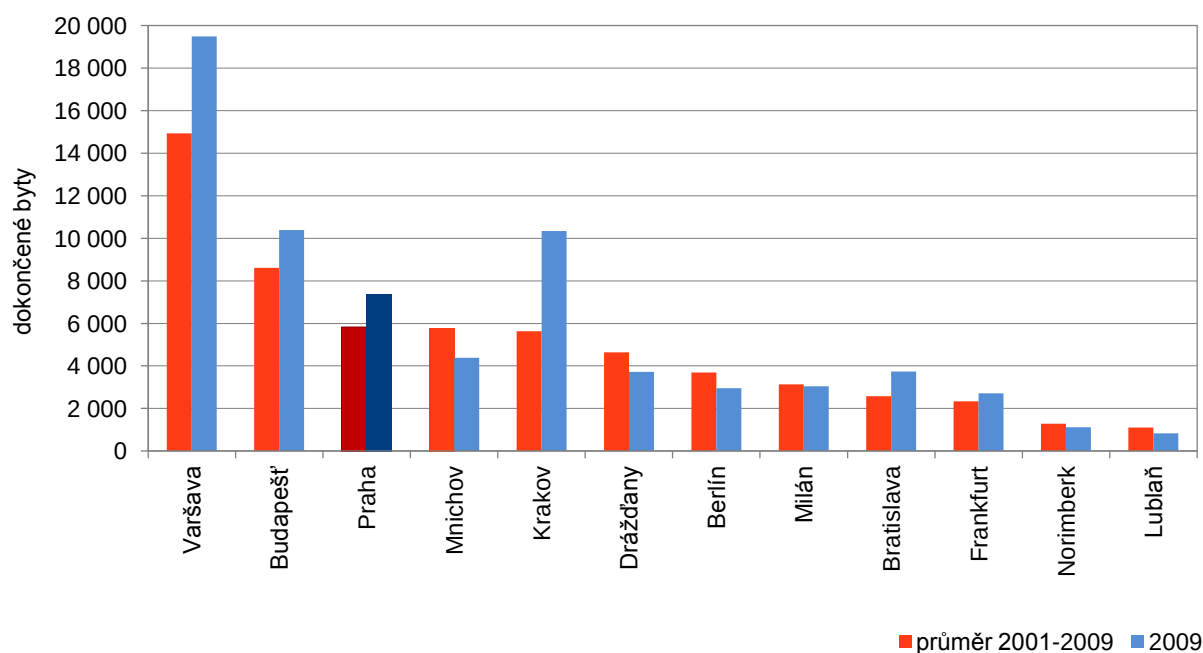
Rychle se měnící intenzita bytové výstavby závisí především na síle poptávky po novém bydlení v daném městě, která je ovlivňována zejména ekonomickými a demografickými faktory, sekundárně také dopravní obslužností nebo kvalitou životního prostředí. Velmi významnou roli sehrávají také kvantitativní a kvalitativní aspekty stávajícího bytového fondu.

Z uvedeného grafu je zřejmé, že v kontextu sledovaných měst dosahuje bytová výstavba velmi rozdílné intenzity. Nejsilnější rozvoj bytové výstavby zaznamenává Varšava, kde bylo v období 2001–2009 ročně dokončováno v průměru téměř 15 tisíc nových bytů a v posledním roce 2009 bylo dokončeno dokonce 19,5 tisíc bytů! Tyto enormní objemy bytové výstavby ve Varšavě, které jsou například v Praze prakticky nemyslitelné, jsou především reakcí na donedávna přetrvávající deficit v počtu bytů, ale zároveň poukazují na vysoký investorský zájem o hlavní město Polska (což se potvrzuje například i v segmentu administrativních budov). V ostatních sledovaných městech již průměrné roční objemy bytové výstavby nedosahují úrovně 10 tisíc dokončených bytů. Nejvíce se této hranici přibližuje Budapešť, kde bylo v období 2001–2009 ročně dokončováno v průměru 8,6 tisíc bytů (10,4 tis. bytů v roce 2009).

Významné objemy dokončených bytů zaznamenáváme i v Praze, kde v období 2001–2009 bylo ročně dokončeno v průměru 5,8 tisíc bytů. V rámci hodnocených měst se Praha umístila na třetí pozici.

V souvislosti s doznívající celosvětovou ekonomickou recesí lze ve většině sledovaných měst – počínaje rokem 2010, event. 2011 – očekávat přechodné snížení objemu dokončených bytů, protože v řadě měst došlo od roku 2009 ke znatelnému poklesu zahajované výstavby.

Počet dokončených bytů, průměr za období 2001–2009 a rok 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie
výpočet průměru – STR URM

Poznámka:

Vídeň od r. 2003 nezveřejňuje data o objemech bytové výstavby, proto není v grafu zahrnuta. Města jsou seřazena podle průměrných hodnot za období 2001–2009.

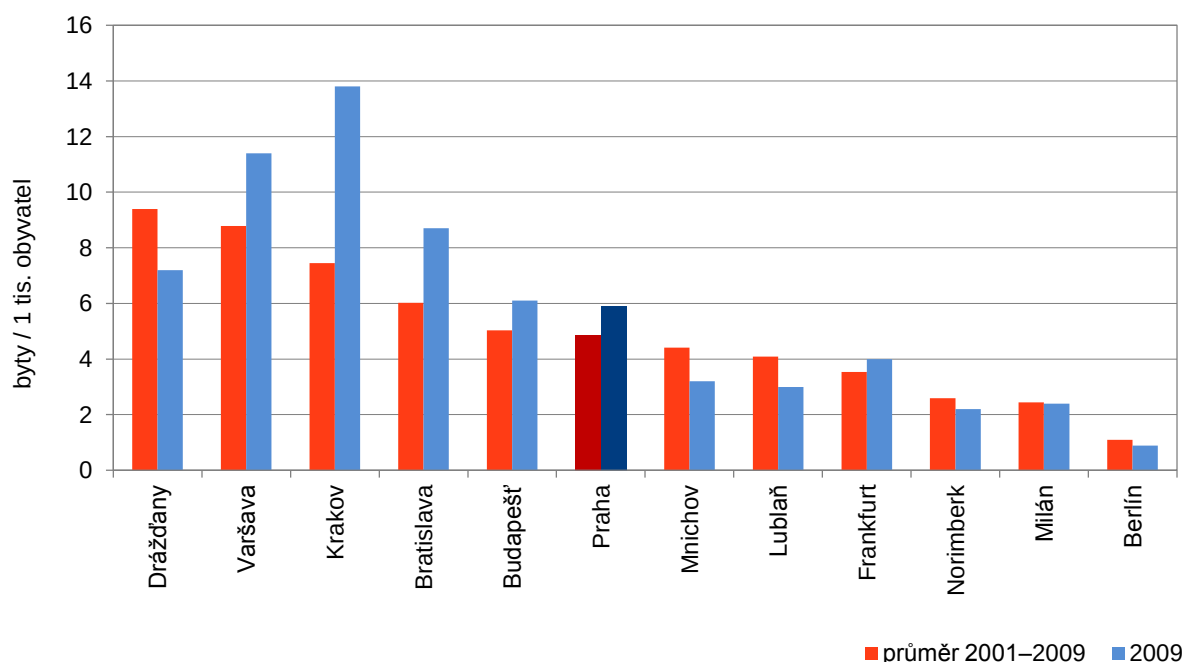
Počet dokončených bytů na 1 tis. obyvatel

Při porovnání počtu dokončených bytů k počtu obyvatel města zjistíme, že v období 2001–2009 byla bytová výstavba relativně nejintenzivnější v Drážďanech, kde bylo ročně dokončeno v průměru 9,4 bytů na 1 tisíc obyvatel. Druhé místo zaujímá Varšava s hodnotou 8,8 ročně dokončených bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel a třetí místo náleží Krakovu s hodnotou 7,4 ročně dokončených bytů na 1 tisíc obyvatel. K tomuto pořadí musíme zároveň doplnit, že zatímco v Drážďanech přispěla k této vysoké hodnotě především intenzivní bytová výstavba v období 2001–2004, naopak v polských městech výstavba probíhala intenzivněji v období 2005–2009.

V Praze bylo v období 2001–2009 ročně dokončeno v průměru 4,9 bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel. Praha tak zaujala šestou pozici v rámci 12 sledovaných měst (viz poznámka). Podobných objemů bytové výstavby v relaci k počtu obyvatel ve stejném období dosáhla Budapešť (v průměru 5,0 ročně dokončených bytů na 1 tisíc obyvatel) a v Mnichově (4,4).

Zdaleka nejméně bytů v relaci k počtu obyvatel je dokončováno v Berlíně, kde v období 2001–2009 byl ročně v průměru dokončen pouze 1,1 bytu na 1 tisíc obyvatel. Ačkoli je Berlín velkoměsto s téměř 3,5 miliony obyvatel, absolutní počet dokončených bytů v letech 2005–2009 zde byl nižší než například v Bratislavě, která má pouze 433 tisíc obyvatel. Musíme však zdůraznit, že v Berlíně probíhala velmi masivní bytová výstavba v průběhu 90. let a i vzhledem k tomu není v současné době po novém bydlení v německém hlavním městě dostatečná poptávka.

Počet dokončených bytů na 1 tis. obyvatel, průměr za období 2001–2009 a rok 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSU, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistischen Landesamtes des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele, výpočet průměru – STR URM

Poznámka:

Vídeň od r. 2003 nezveřejňuje data o objemech bytové výstavby, proto není v grafu zahrnuta. V červeném sloupci jsou uvedeny aritmetické průměry ročních hodnot dokončených bytů v období 2001–2009, které jsou přepočteny na 1 tis. obyvatel města. Města jsou v grafu seřazena podle průměrných hodnot za období 2001–2009.

ZELEŇ

Prezentované ukazatele ploch zeleně spadají do okruhu funkčního využití území města. Patří k významným parametrům, vyjadřujícím kvalitu životního prostředí a obecně kvalitu života ve městě.

Vzhledem k velmi rozdílným geomorfologickým, kulturně-historickým podmínkám utváření jednotlivých sledovaných měst i vzhledem k rozdílně definovanému administrativně-správnímu vymezení některých z nich (Bratislava, Milán), bylo by velmi obtížné pokoušet se o kvalitativní porovnávání. To navíc ztěžuje fakt, že jednotlivá města používají odlišné metodiky vykazování využití území podle jednotlivých funkcí, některá je v dostupných městských statistikách neuvádějí vůbec. Zdrojem dat proto byl Urban Audit.

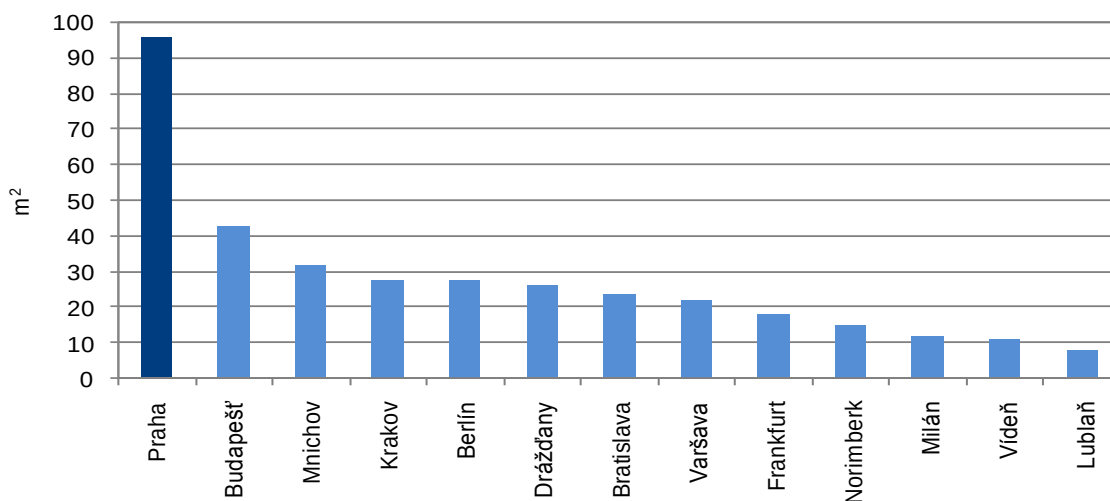
Veřejně přístupné zelené plochy na 1 obyvatele (v m²)

Základním zdrojem dat je databáze Urban Audit, údaje z roku 2004. Pokud nebyla hodnota ukazatele dostupná, byl využit mladší, případně starší údaj. Lze předpokládat, že podíl veřejných zelených ploch se v horizontu několika let výrazně nemění, proto za Prahu uvádíme údaj za rok 2010. Statistické ročenky jednotlivých měst příslušný ukazatel nesledují, případně používají rozdílnou strukturu funkčního využití území, což znemožňuje racionální porovnání dat.

Podle metodiky Urban Audit jsou do veřejně přístupných zelených ploch zahrnuty veřejné parky a zahrady, otevřená sportoviště a soukromé volně přístupné zemědělské a parkové plochy. Vzhledem k rozdílným historickým, kulturním, administrativně-správním a zejména geomorfologickým podmínkám vývoje jednotlivých měst je lze jen obtížně kvalitativně porovnávat. Většina však vykazuje hodnoty kolem 20 až 40 m² veřejně přístupných zelených ploch na obyvatele. Výrazně vybočuje Praha s 96 m² veřejné zeleně na obyvatele. To je dáno především velkorysým rozšířením hranic města v roce 1974, kdy se rozloha města zvětšila o 2/3, a to převážně o plochy volné krajiny, včetně ploch hospodářských lesů a ploch dnes nazývaných přírodními parky (lesoparky). Ty také představují zhruba 4/5 Prahou vykazovaných veřejně přístupných ploch. Lze předpokládat, že ostatní města obdobné plochy nemají nebo nezapočítávají.

Druhým výrazně se odlišujícím městem je Lublaň s minimem mezi porovnávanými městy – 7,8 m² na obyvatele. Vzhledem k tomu, že zároveň vykazuje výrazně nejvyšší podíl zelených ploch z celkové výměry (75,5 %), lze vyvodit numerickou chybu v údajích nebo nesoulad v použité metodice.

Veřejně přístupné zelené plochy v m² na 1 obyvatele v roce 2004

Zdroje dat: Urban Audit, URM

Poznámka:

Údaj za Prahu poskytl URM a vztahuje se k roku 2010. Údaje za Budapešť, Milán a Vídeň se vztahují k roku 2001, za Bratislavu k roku 2008.

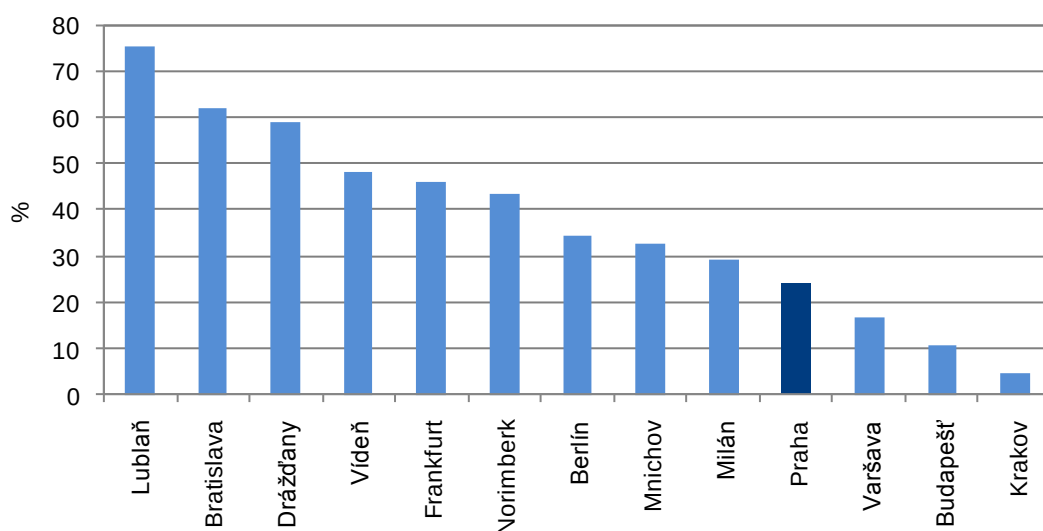
Podíl zelených ploch na celkové ploše (v %)

Základním zdrojem dat u podílu zelených ploch na celkové ploše je rovněž databáze Urban Audit, kde nejvíce údajů je dostupných za rok 2004 (viz poznámka). Podle zvolené metodiky jsou do zelených ploch zahrnuty všechny zelené plochy na území města s výjimkou zemědělských produkčních ploch (především orné půdy).

Vzhledem k rozdílným historickým, kulturním, administrativně-správním a zejména geomorfologickým podmínkám vývoje jednotlivých měst je lze jen obtížně kvalitativně porovnávat. Rozptýl hodnot za jednotlivá města tvoří na grafu prakticky rovnoměrnou křivku bez relevantních souvislostí s velikostí, počtem obyvatel, geografickou polohou nebo politickým vývojem v rozmezí od 4,6 do 75,5 %. Extrémní hodnotu vykazuje Lublaň (viz komentář k předchozímu ukazateli). Opačný extrém u Krakova (4,6 %) bude zřejmě opět souviset s nesouladem použité metodiky.

Praha vykazuje relativně nižší hodnotu (24,2 %). K tomu je třeba připomenout, že téměř 2/5 celkové výměry města zaujímají zemědělské – produkční plochy (zejména orná půda), které se do zelených ploch nezapočítávají. Praha by tak vykazovala zcela odlišný údaj, kdyby se do celkové plochy orná půda nezapočítávala. To jen ukazuje na značnou podmíněnost relevantnosti srovnání založených ne vždy na kompatibilních metodikách.

Podíl zelených ploch na celkové ploše v % v roce 2004

Zdroje dat: Urban Audit, URM

Poznámka:

Údaj za Prahu poskytl URM a vztahuje se k roku 2010. Údaje za Milán a Vídeň se vztahují k roku 2001, za Budapešť k roku 1996.

OVZDUŠÍ

Tematická oblast ovzduší se soustřeďuje na porovnání ročních koncentrací tří znečišťujících látek – oxidu dusičitého (NO_2), suspendovaných částic PM_{10} a přízemního ozonu (O_3) – ve 13 sledovaných evropských městech. Tyto polutanty jsou v současné době jedny z nejdůležitějších sledovaných znečišťujících látek ve venkovním ovzduší měst. Jejich vyšší koncentrace mají negativní vliv na zdraví obyvatel i na živé složky (rostliny, živočichy) životního prostředí.

Při výběru ukazatelů znečištění ovzduší, jejichž hodnoty mohly být teoreticky mezi sledovanými městy porovnávány, hrála důležitou roli dostupnost dat. Údaje o koncentracích polutantů, kterými jsou např. těkavé organické látky, benzen, suspendované částice $\text{PM}_{2,5}$, polycyklické aromatické uhlovodíky atd. nejsou u většiny měst dostupné. Rozhodli jsme se neprovádět ani porovnání hodnot ještě před několika lety asi nejznámější znečišťující látky oxidu siřičitého. Díky investicím do odsíření energetických a teplárenských zařízení a přechodem na vytápění ušlechtilými palivy se i ve sledovaných městech bývalého východního bloku výrazně snížilo znečištění ovzduší oxidem siřičitým a jeho koncentrace zdaleka nedosahují limitních hodnot.

Data o znečištění ovzduší oxidem dusičitým a suspendovanými částicemi PM_{10} byla poměrně dobře zjištělná z městských statistických ročenek, ve většině německých měst potom z publikací Agentury pro životní prostředí (Umweltbundesamt). Průměrné roční koncentrace přízemního ozonu udává jen několik městských statistik, většina hodnot byla vyhledána v evropské databázi kvality ovzduší Airbase, kterou spravuje Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency).

V provedeném porovnání měst jsou prezentovány údaje za období 2001–2009 (údaje za r. 2010 nebyly v době zpracování tohoto dokumentu pro řadu měst ještě dostupné). Průměrné roční koncentrace znečišťujících látek byly vypočítány jako nevážený průměr z údajů o ročních koncentracích zjištěných měřicími stanicemi (dopravními i pozadovými) ve sledovaných městech. Nejde o hodnoty ze všech měřících stanic, ale pouze z těch, které byly uvedeny ve zdrojových publikacích nebo databázích.

Pro porovnání vývoje znečištění ovzduší sledovanými polutanty v čase byly vypočítány průměrné hodnoty za dvě období, a to 2001–2005 a 2006–2009. Zprůměrování hodnot (nevážený průměr) za čtyřleté resp. pětileté období částečně eliminuje výkyvy ročních imisních koncentrací, na jejichž výši mohou mít výraznější vliv klimatické faktory v daném roce (množství srážek, teplota a vlhkost vzduchu, intenzita slunečního záření atd.).

Nejvyšší koncentrace oxidu dusičitého mají v Miláně, ve kterém jsou po Krakovu také druhé nejvyšší koncentrace suspendovaných částic PM_{10} . Zatížení městského ovzduší prašným aerosolem (PM_{10}) je nejnižší u tří německých měst (Norimberk, Frankfurt, Berlín), Bratislavy a Vídně, kde hodnoty znečištění v tomto ukazateli mají klesající tendenci. Nejvyšší znečištění přízemním ozonem (O_3) vykazují Bratislava a Vídeň. Ze zjištěných údajů vyplývá, že koncentrace O_3 nekorelují s úrovní znečištění NO_2 a PM_{10} ve sledovaných městech.

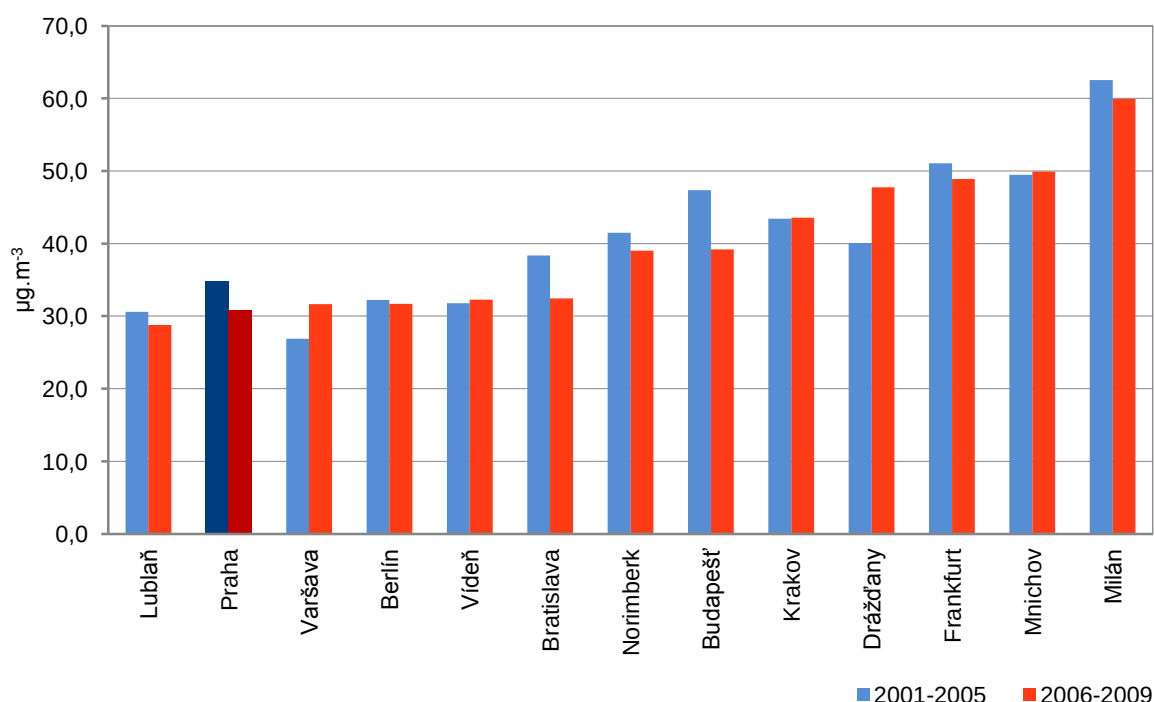
V Praze jsou po Lublani druhé nejnižší roční koncentrace NO_2 . V ostatních dvou ukazatelích znečištění ovzduší se Praha pohybuje mezi sledovanými městy kolem pomyslného středu, přičemž v porovnání s obdobím 2001–2005 jsou v letech 2006–2009 koncentrace PM_{10} nižší, koncentrace O_3 naopak mírně vyšší.

Průměrné roční koncentrace oxidu dusičitého (NO₂)

Primárním zdrojem oxidů dusíku jsou i přes využívání katalyzátorů motorová vozidla (produkující až 55 % antropogenních NO_x). Emise oxidu dusíku jsou spojeny i se spalováním ušlechtilých paliv (plyn) a biomasy. Roční imisní limit pro oxid dusičitý je v ČR 40 µg.m⁻³.

S odstupem téměř 10 µg.m⁻³ od dalších měst s vysokými ročními koncentracemi oxidu dusičitého (Mnichov, Frankfurt) jsou jeho nejvyšší průměrné koncentrace v Miláně, i když se postupně mírně snižují. Nejnižší znečištění ovzduší NO₂ vykazuje Lublaň, dalších sedm měst má v období 2006–2009 podlimitní roční koncentrace NO₂ (Praha, Varšava, Berlín, Vídeň, Bratislava, Norimberk, Budapešť). Praha je ve znečištění oxidem dusičitým v období 2006–2009 na 2. místě a jeho koncentrace se zde postupně mírně snižují.

Průměrné roční koncentrace NO₂ v µg.m⁻³ v letech 2001–2005 a 2006–2009

Zdroje dat: Comune di Milano, ČHMÚ, European Environment Agency, Központi Statisztikai Hivatal, Mestna občina Ljubljana, MHMP, Slovenský hydrometeorologický ústav, Stadt Wien, Umweltbundesamt, Urząd Miasta Krakowa
propočet – STR URM

Poznámka:

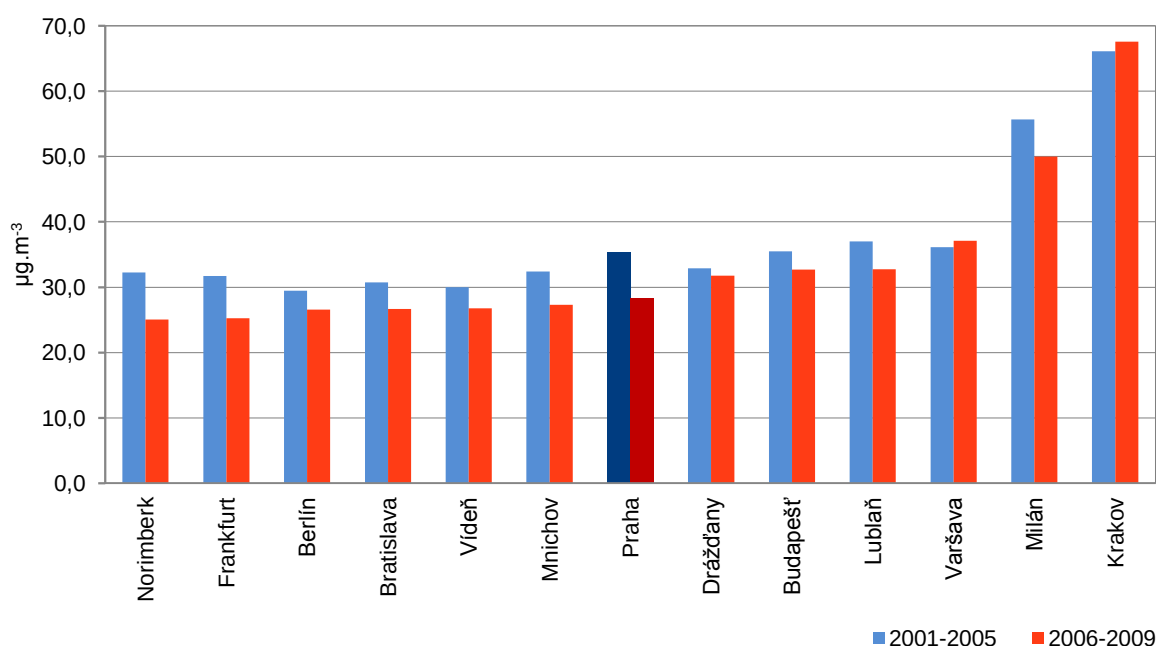
V grafu jsou uvedeny nevážené průměry ročních imisních koncentrací NO₂ v µg.m⁻³ ve sledovaných obdobích. U Milána a Lublaně nebyly k dispozici údaje za r. 2009. Města jsou seřazena podle hodnot období 2006–2009.

Průměrné roční koncentrace suspendovaných částic PM₁₀

Suspendované částice PM₁₀ jsou součástí prašného aerosolu, jehož hlavními antropogenními zdroji jsou spalovací procesy především v automobilových motorech a elektrárnách a další vysokoteplotní procesy (např. v hutích). Frekventovaná automobilová doprava ve městech způsobuje neustálé víření usazených prachových částic a je tak zdrojem tzv. sekundární prašnosti. Roční imisní limit pro suspendované částice PM₁₀ je v ČR 40 µg.m⁻³.

Nadlimitní koncentrace prachových částic PM₁₀ se vyskytují v Krakově a Miláně. Naopak nejnižší hodnoty PM₁₀ vykazují tři německá města (Norimberk, Frankfurt, Berlín), Bratislava a Vídeň. Praha je ve znečištění prachovými částicemi PM₁₀ v období 2006–2009 na 7. místě a jejich koncentrace se postupně mírně snižuje.

Průměrné roční koncentrace PM₁₀ v µg.m⁻³ v letech 2001–2005 a 2006–2009

Zdroje dat: Comune di Milano, ČHMÚ, European Environment Agency, Központi Statisztikai Hivatal, Mestna občina Ljubljana, MHMP, Slovenský hydrometeorologický ústav, Stadt Wien, Umweltbundesamt, Urząd Miasta Krakowa
propočít – STR URM

Poznámka:

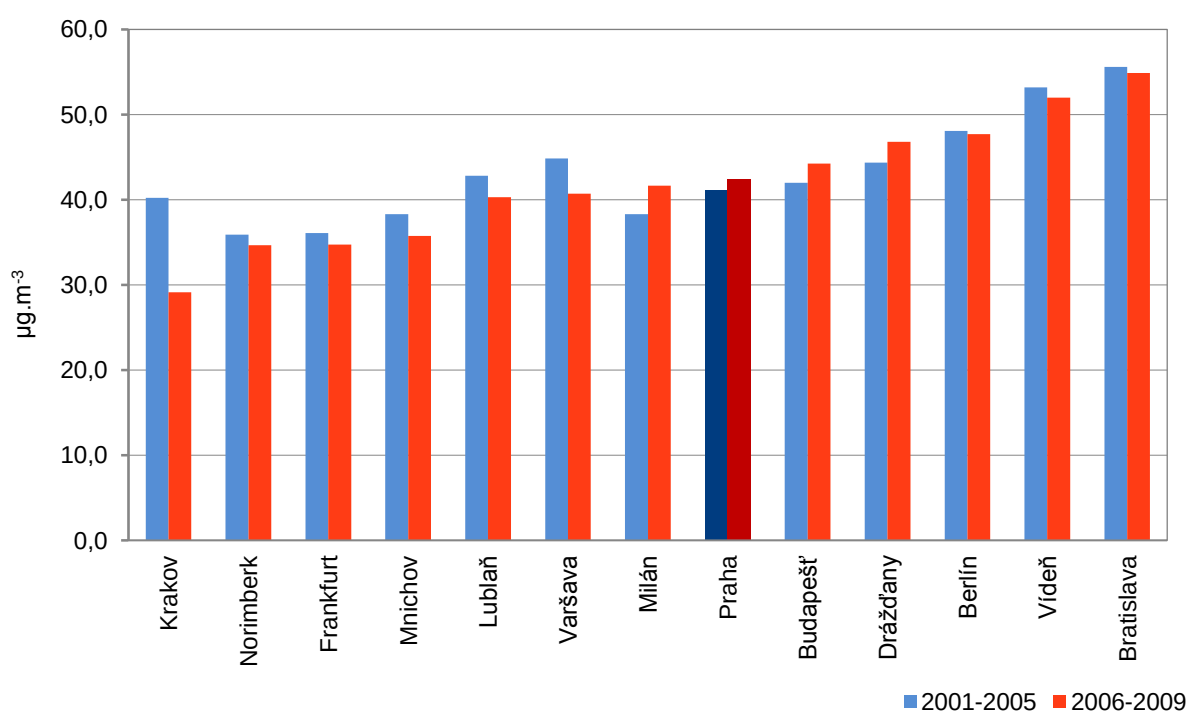
V grafu jsou uvedeny nevážené průměry ročních imisních koncentrací PM₁₀ v µg.m⁻³ ve sledovaných obdobích. Nebyly k dispozici tyto údaje: Budapešť – r. 2001 a 2002, Krakov – r. 2001, Milán a Lublaň r. 2009. Města jsou seřazena podle hodnot období 2006–2009.

Průměrné roční koncentrace ozonu (O₃)

Ozon vzniká v přízemních vrstvách atmosféry vlivem slunečního záření komplikovanými chemickými reakcemi zejména mezi oxidy dusíku, těkavými organickými látkami a dalšími složkami atmosféry. Ve městech dochází ke snižování koncentrace ozonu v nočních hodinách, kdy je rozptylován a částečně odbouráván oxidem dusnatým. Frekventovaná automobilová doprava jako velký producent oxidů dusíku tak paradoxně může přispívat ke snižování koncentrací přízemního ozonu. Roční imisní limit pro ozon není stanoven.

Nejvyšší průměrné hodnoty přízemního ozonu jsou v Bratislavě a Vídni, a to v období let 2001–2005 i 2006–2009. Nejnižší znečištění ozonem vykazuje v období 2006–2009 Krakov následovaný třemi německými městy (Norimberk, Frankfurt, Mnichov), která mají roční koncentrace ozonu na přibližně stejné úrovni. Praha je ve znečištění ozonem v období 2006–2009 na 8. místě a ke snížení jeho průměrných koncentrací ve sledovaném období nedocházelo.

Průměrné roční koncentrace O₃ v µg.m⁻³ v letech 2001–2005 a 2006–2009

Zdroje dat: ČHMÚ, European Environment Agency, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Slovenský hydrometeorologický ústav, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München
propočet – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny nevážené průměry ročních imisních koncentrací O₃ ve sledovaných obdobích. Nebyly k dispozici tyto údaje: Budapešť – r. 2001 a 2002, Krakov – r. 2004. Města jsou seřazena podle hodnot období 2006–2009.

DOPRAVA

Veřejná hromadná doprava

Tato tematická oblast je v první řadě zaměřena na údaje charakterizující infrastrukturu pro ekologicky nejvýhodnější, stavebně a investičně nejnáročnější kolejovou veřejnou hromadnou dopravu. Dostupné a relativně objektivní údaje jsou délky jednotlivých sítí – metra a tramvají. Do analýzy byly zařazeny pouze údaje vyjadřující provozní délku tratí, ale řada zdrojů v jednotlivých městech zveřejňuje pouze údaje o délkách linek. Ty vypovídají především o provozu jednotlivých systémů dopravy a jeho organizaci, méně pak o stavu a rozsahu infrastruktury a navíc jsou obtížně porovnatelné souběhy jednotlivých linek a jejich rozsah provozu. Pro města, kde mají velký dopravní význam systémy typu S-Bahn, městské železnice, byly podle možností zjišťovány také údaje o délkách těchto systémů.

V tomto porovnání nejvíce vynikají německá města (a to i města bývalého východního Německa), Vídeň a na špičce stojí italský Milán. Praha patří mezi nejlepší z porovnávaných měst postsocialistických zemí. Polská města a Bratislava se nacházejí na konci pomyslného pořadí, které uzavírá slovinská Lublaň – ta kolejovou veřejnou hromadnou dopravu vůbec neprovozuje.

Více než na charakteristiky provozu hromadné dopravy v jednotlivých městech byla pozornost dále zaměřena na úspěšnost a oblíbenost městské hromadné dopravy u cestujících měřenou počtem přepravených osob. Tento ukazatel zahrnuje také městskou autobusovou dopravu. Problém ale činí odlišné tarifní podmínky dopravních systémů v jednotlivých městech a s nimi související způsob započítávání cestujících při cestách s přestupy.

I přes předpokládané nepřesnosti v kompatibilitě údajů se potvrzuje skutečnost, že v zemích východního bloku byla během komunistické éry podporována tradice využívání veřejné hromadné dopravy, kterou se do značné míry podařilo udržet až do současnosti. Potěšitelný je výsledek Prahy, zejména pak 1. místo v počtu přepravených osob městskou hromadnou dopravou na 1 obyvatele. Naopak špatný výsledek Lublani v tomto ukazateli je určitou výjimkou z předchozího tvrzení, ale jeví se jako logický důsledek úrovně veřejné dopravy v Lublani, která je stále založena na přepravě autobusy.

Lze tedy konstatovat, že ve městech „visegrádské čtyřky“ obyvatelé městskou veřejnou dopravu využívají více, a to i přes relativně menší hustotu sítě kolejové dopravy v porovnání s německými městy a Vídní. To je výhodné z hlediska efektivnosti provozu, ale na druhou stranu tato skutečnost naznačuje některé horší parametry komfortu cestování. Na tomto porovnání je dobré si připomenout, že prodlužování sítě veřejné dopravy však samo o sobě bez uživatelsky přívětivého provozu a bez motivující cenové politiky nemusí vést k vyšší úspěšnosti a oblíbě u cestujících.

Délka sítě metra (v km) a její přepočet na 1 mil. obyvatel

Bezkonkurenčně nejdelší síť metra využívá největší z porovnávaných měst Berlín. V délce sítě metra stále dominují velká města bývalých „západních“ zemí – Mnichov, Vídeň, Milán a Frankfurt. Přitom je vhodné dodat, že síť metra v Miláně a Frankfurtu přesahuje výrazně hranice těchto měst. Všechna uvedená města disponovala v roce 2009 delší sítí metra než Praha. Na druhou stranu velká hlavní města dalších postsocialistických zemí – Budapešť a Varšava – se řadí délkou sítě metra až za Prahu, přestože jsou lidnatější.

Za zmínku stojí také zjištění, že Praha patří mezi města, ve kterých došlo ve sledovaném období k relativně dynamickému rozvoji sítě metra – přírůstek délky tratí byl více než 9 km, což představuje nárůst o 19 %. Srovnatelného přírůstku dosáhly Vídeň, Mnichov, Milán a Norimberk. Nejvíce se prodloužila síť metra ve Varšavě (o cca 60 %), kde je nutné dohánět zaostávání z předchozích let – ze 14 km byla prodloužena na stále ještě relativně nízkých 23 km. Naopak stagnaci rozvoje sítě metra lze vysledovat v Budapešti a v podstatě také v Berlíně. Zatímco v případě Berlína je to dáno především dosažením dobré úrovně uspokojení potřeb dopravní obslužnosti, v případě Budapešti jsou příčiny hlavně v ekonomické a finanční oblasti.

Města postsocialistických zemí, která nedosáhla 1 milionu obyvatel (Drážďany a Krakov) nebo ani 500 tisíc obyvatel (Bratislava a Lublaň), metro vůbec nemají.

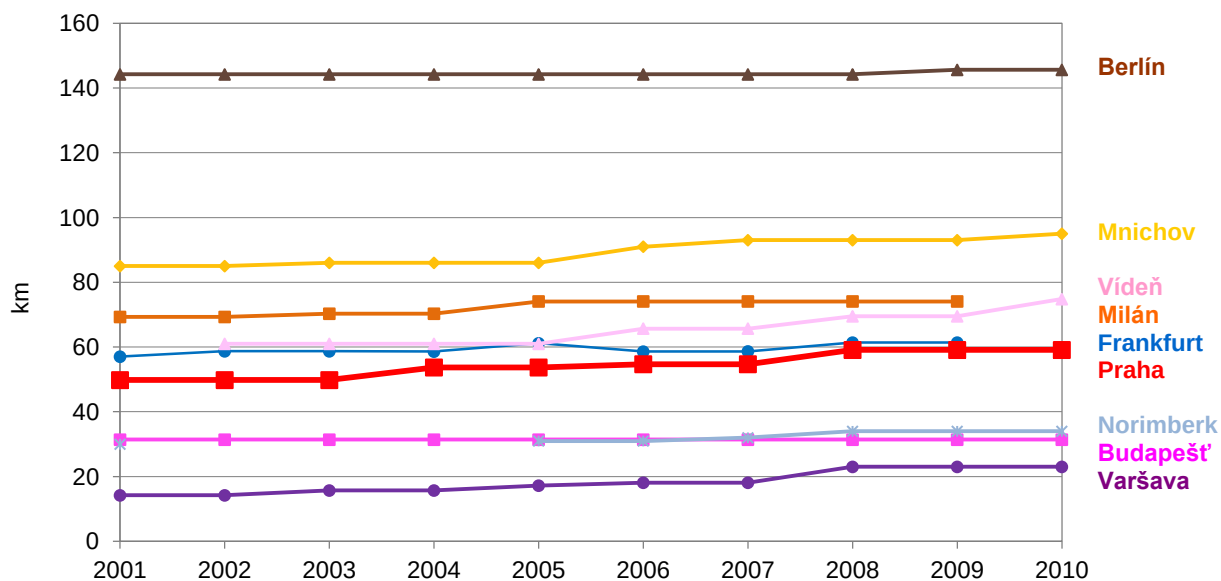
Naopak Frankfurt a Norimberk, která jsou v kategorii měst mezi 500 tisíc až 1 milionem obyvatel, disponují relativně rozsáhlou sítí metra. Při přepočtu délky sítě metra na počet obyvatel jsou tak obě města mezi porovnávanými na špičce. Z tohoto pohledu vycházejí lépe než Praha ještě Mnichov a Milán. Zde je ale třeba znovu připomenout, že podstatná část sítě metra v Miláně a Frankfurtu se nachází v zázemí těchto měst, kde metro přímo obsluhuje další, do přepočtu nezahrnuté, obyvatele.

Dobré postavení města z hlediska délky sítě metra na obyvatele ale nemusí mít jen kladné stránky, vezmeme-li v úvahu, že poměrně drahý provoz metra je dotovaný z městských rozpočtů. Také je třeba dát toto hledisko do souvislosti s existencí jiných druhů kolejové veřejné dopravy a počtem přepravených osob.

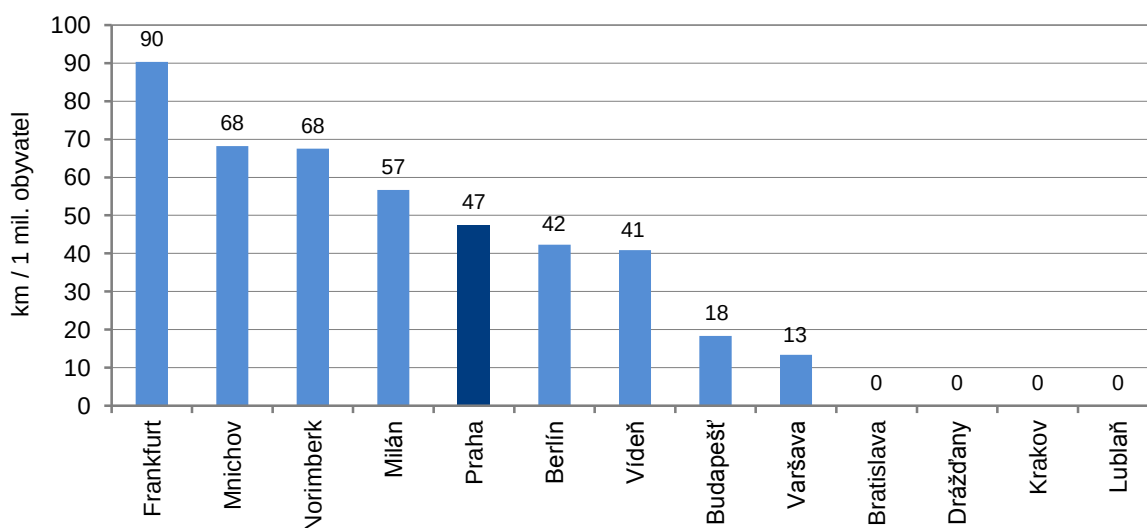
Délka sítě metra v km v letech 2001–2010

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Berlín	144	144	144	144	144	144	144	144	146	146
Bratislava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budapešť	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
Drážďany	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frankfurt	57	59	59	59	61	59	59	61	61	–
Krakov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lublaň	0	0	0	0	0	0	0	0	0	–
Milán	69	69	70	70	74	74	74	74	74	–
Mnichov	85	85	86	86	86	91	93	93	93	95
Norimberk	30	–	–	–	31	31	32	34	34	34
Praha	50	50	50	54	54	55	55	59	59	59
Varšava	14	14	16	16	17	18	18	23	23	23
Vídeň	–	61	61	61	61	66	66	70	70	75

Délka sítě metra v km v letech 2001–2010

Délka sítě metra v km na 1 mil. obyvatel v roce 2009

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ATM S. P. A., BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, Hlavné mesto Bratislava, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Metro Warszawskie Sp. z o. o., MPK S. A., Statistische Amt der Landeshauptstadt München, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Warszawie, VAG, VGF mbH, Wiener Linien GmbH
přepočet na obyvatele a údajů za Berlín za roky 2008, 2009, 2010, údajů za Budapešť za roky 2009, 2010 – STR URM

Poznámka:

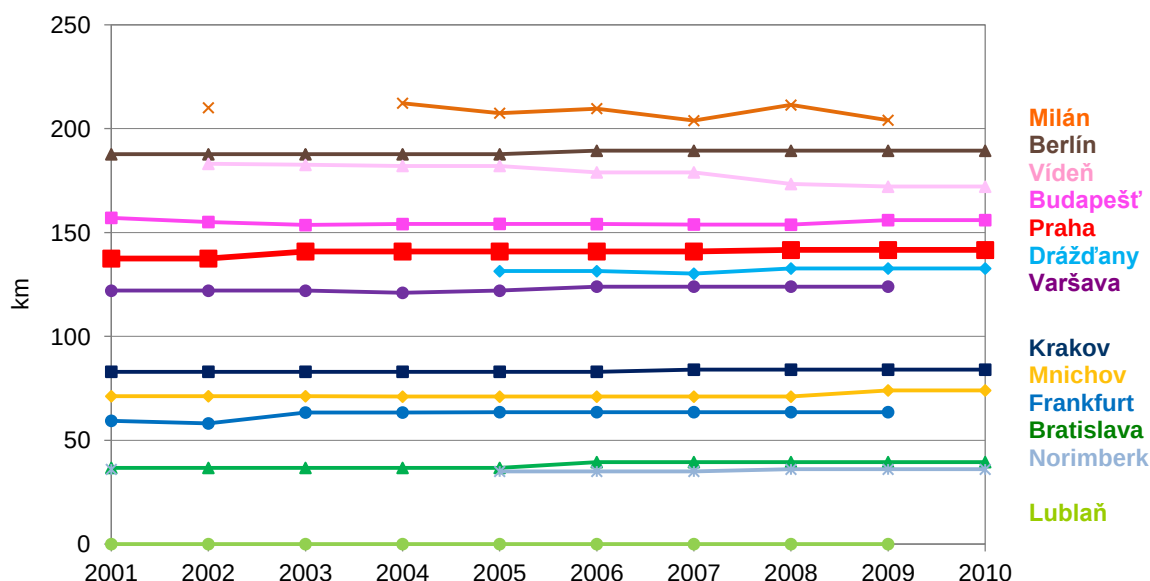
Pro Norimberk se nepodařilo získat údaj za r. 2001 a ve spojnicovém grafu je uveden údaj za r. 2000. Bratislava, Drážďany, Krakov a Lublaň nemají metro. Údaje Budapešti vyjadřují provozní délku metra včetně MFAV – metra z r. 1896. Údaje Frankfurtu jsou včetně metra mimo území města, stejně jako u Milána, kde tratě mimo území města tvoří více než 30 % celkové délky sítě.

Délka sítě tramvajových tratí (v km)

První desetiletí 21. století nebylo pro tramvajovou dopravu ve středoevropských městech obdobím rozkvětu, jak vyplývá ze zjištěných údajů. V Praze byla síť tramvajových tratí prodloužena zhruba o 4 km. Malého přírůstku v rozpětí 1 až 3 km se podařilo dosáhnout také například v Bratislavě, Drážďanech a Krakově, kde je tramvajová doprava páteřním systémem veřejné hromadné dopravy, také v Berlíně a Varšavě (zhruba 2 km), v Mnichově (zhruba 3 km) a v roce 2003 ve Frankfurtu (zhruba 5 km). V Norimberku zůstal původní rozsah sítě tramvajových tratí zachován. V Budapešti, Miláně a především ve Vídni došlo ve sledovaném období dokonce ke zkrácení délky sítě, ale přesto tato tři města mají společně s Berlínem ze všech porovnávaných měst nejdelší síť tramvajových tratí. Praha je hned za nimi, zaujímá 5. místo.

Lublaň nemá k dispozici kolejovou městskou hromadnou dopravu.

Délka sítě tramvajových tratí v km v letech 2001–2010

Délka sítě tramvajových tratí v km v roce 2009

Berlín	Bratislava	Budapešť	Drážďany	Frankfurt	Krakov	Lublaň	Milán	Mnichov	Norimberk	Praha	Varšava	Vídeň
189	40	156	133	64	84	0	204	74	36	142	124	172

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, Główny Urząd Statystyczny, Krakow - info, Mestna občina Ljubljana, MPK S. A., Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, Tramwaje Warszawskie Sp. z o. o., ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Krakowie, VAG, VGF mbH, Wiener Linien GmbH
přepočet údajů za Berlín za roky 2008, 2009, 2010, údajů za Budapešť za roky 2009, 2010, údajů za Varšavu za roky 2008, 2009 – STR URM

Poznámka:

Pro Norimberk se nepodařilo získat údaj za r. 2001 a je uveden údaj za r. 2000. Údaje Budapešti se týkají provozní délky tramvaje a ozubnicové dráhy. Údaje Milána jsou včetně tramvajových tratí mimo území města, které tvoří zhruba jednu osminu celkové délky sítě. Lublaň nemá tramvaje.

Délka sítě kolejové veřejné dopravy (v km) a její přepočet na 1 km² a 1 mil. obyvatel

K předchozím dvěma ukazatelům doplňujeme porovnání délky sítě kolejové městské hromadné dopravy (metra a tramvají) jako celku a její hustoty (vyjádřené přepočtem na rozlohu a počet obyvatel).

Pro objektivnější pohled na délku sítě kolejové veřejné dopravy v jednotlivých městech je přiložena tabulka s dostupnými údaji délek sítě systémů příměstské železnice (S-Bahn, HÉV apod.). Snahou bylo získat údaje především z těch měst, kde je tento druh dopravy klíčovou součástí městského dopravního systému.

Délkou sítě metra a tramvají ve vztahu k rozloze mezi porovnávanými městy výrazně vyniká Milán a nic na tom nemění ani skutečnost, že nezanedbatelná část sítě se nachází v zázemí města. K tomu je třeba vzít v úvahu i relativně rozsáhlý systém regionální železnice a fakt, že Milán zaujímá 2. pozici i při přepočtu délky sítě metra a tramvají na počet obyvatel.

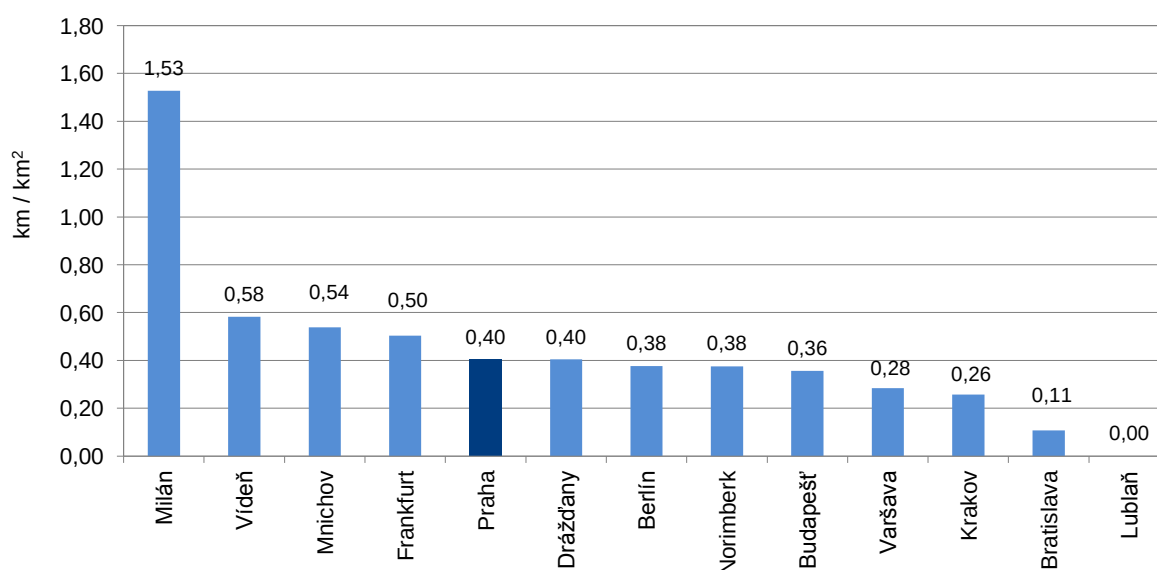
Délkou sítě ve vztahu k počtu obyvatel jsou na 1. místě Drážďany, přestože nemají metro, výsledek zajišťuje pouze síť tramvajových tratí.

Relativizací údajů se dojde logicky k podstatně horšímu (mírně podprůměrnému) výsledku největšího porovnávaného města – Berlína, kde je ovšem navíc v provozu rozsáhlý systém S-Bahn. Praha se pohybuje v mírném nadprůměru, zhruba na úrovni Vídně a Mnichova, přičemž lépe je na tom při přepočtu délek sítí na obyvatele, kde zaujímá 4. místo. Mnichov má špičkovou síť metra (2. místo za mnohem větším Berlínem) a S-Bahn (1. místo), mírně horší celkové postavení z hlediska délky sítě kolejové dopravy je způsobeno relativně krátkou sítí tramvajových tratí.

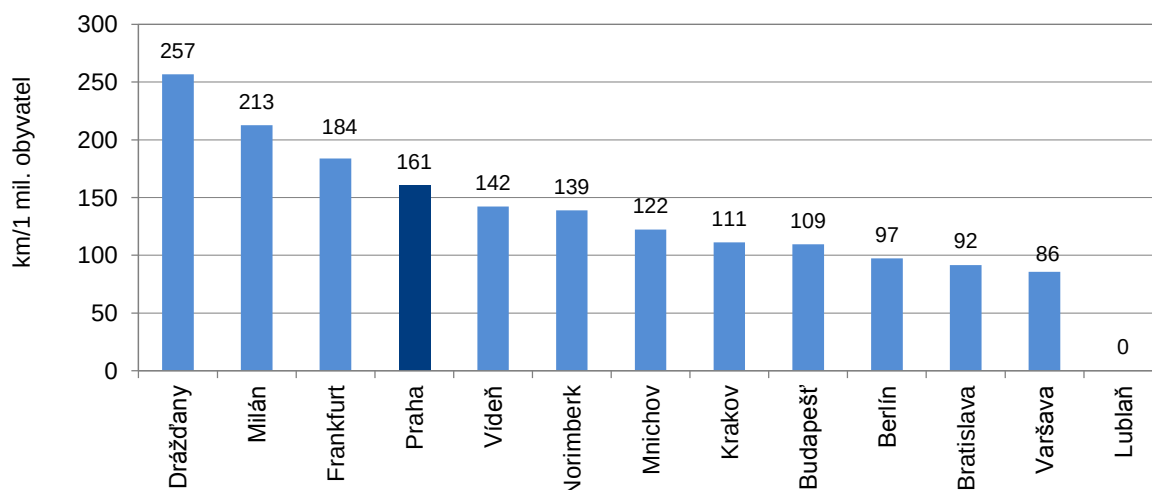
I po relativizaci údajů zůstaly zachovány podprůměrné výsledky Budapešti a Varšavy, ale také v případě Budapešti je třeba vzít v úvahu existenci železničního systému (HÉV). Síť tramvajových tratí v Budapešti je 4. nejdelší z porovnávaných měst, a tak postavení Budapešti v tomto hodnocení nejvíce sráží relativně krátká síť metra, což platí i pro Varšavu. Relativizace údajů nepomohla k lepším než podprůměrným výsledkům menším městům – Krakovu a Bratislavě.

Lublaň nemá k dispozici kolejovou městskou hromadnou dopravu.

Délka sítě metra a tramvají v km na 1 km² v roce 2009

Délka sítě metra a tramvají v km na 1 mil. obyvatel v roce 2009

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ATM S. P. A., BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, Główny Urząd Statystyczny, Hlavné mesto Bratislava, Krakow - info, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Metro Warszawskie Sp. z o. o., MPK S. A., Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, Tramwaje Warszawskie Sp. z o.o., ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie, VAG, VGF mbH, Wiener Linien GmbH
přepočet na rozlohu a obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje Budapešti zahrnují také MFAV (metro z r. 1896) a ozubnicovou dráhu. Údaje Frankfurtu zahrnují také tratě metra mimo území města, údaje Milána zahrnují také tratě metra a tramvají mimo území města. Lublaň nemá metro ani tramvaje.

Délka sítě příměstské železnice (S-Bahn, HÉV apod.) ve vybraných městech v km

město	km	rok
Berlín	332	2009
Budapešť	103	2009
Drážďany	101	2009
Frankfurt	297	2010
Milán	465	2009
Mnichov	442	2010
Vídeň	382	2009

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, BKV Zrt., Comune di Milano, DB – S-Bahn München, MVV, RMV, Schnellbahn Wien, VVO

Poznámka:

V Budapešti jde o systém HÉV. Síť vídeňské S-Bahn na území města měří 106 km.

Počet přepravených osob MHD a jeho přepočet na 1 obyvatele

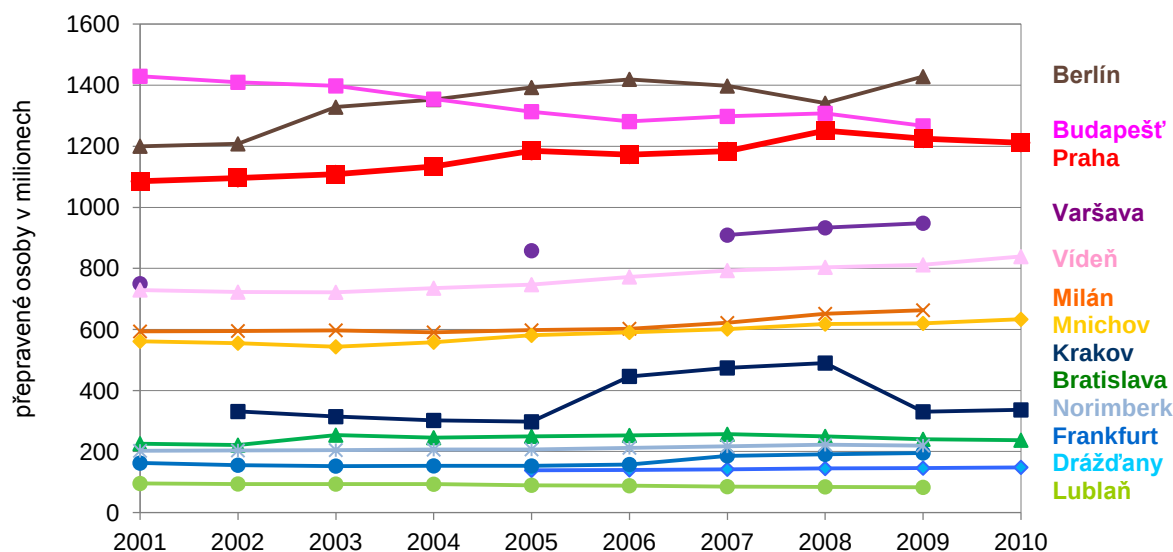
Nejlepší výsledky z hlediska počtu přepravených osob MHD dosahují hlavní města post-socialistických zemí – Berlín (pouze částečně postsocialistické město a největší z porovnávaných měst), Budapešť, Praha a Varšava. Následují města se špičkovým rozsahem sítě kolejové veřejné hromadné dopravy – Vídeň, Milán a Mnichov. V Budapešti a Lublani došlo v období 2001 až 2009 k poklesu počtu cestujících, ke kterému v případě Budapešti může přispívat také stagnace v rozvoji sítě kolejové dopravy a v případě Lublani stále chybějící kolejová doprava. Lublaň se podle výsledků nachází až na konci pořadí. Překvapivé zjištění je, že tam také najdeme Drážďany s nejdelší sítí městské kolejové veřejné hromadné dopravy přepočítané na obyvatele a dvě další německá města s rozsáhlou sítí kolejové veřejné hromadné dopravy – Frankfurt a Norimberk.

Absolutní údaje byly ještě přepočítány na 1 obyvatele, aby byl vyloučen vliv rozdílné velikosti měst na jejich postavení. Ale ani tento přepočet nepomohl Lublani a menším německým městům zlepšit postavení mezi ostatními městy. Relativizace údajů výrazně zhoršila postavení Berlína, mírně také Mnichova a rakouské Vídně, na druhou stranu významně zlepšila pořadí dalšího postsocialistického hlavního města Bratislavy, která doplnila na špičce Varšavu, Budapešť a Prahu. Praha se dostala po přepočtu na 1. místo s tak výrazným náskokem, že ani předpokládané nepřesnosti v kompatibilitě údajů nemohou zpochybnit její vynikající výsledek. Zvláště když do údaje za Prahu nejsou zahrnuti jiní dopravci než Dopravní podnik hl. m. Prahy, tj. nebyla zahrnuta železniční doprava a část autobusové dopravy v rámci Pražské integrované dopravy. Železniční doprava byla naopak započtena v případě Berlína (S-Bahn), Budapešti (HÉV), Norimberku, za Mnichov byl dostupný pouze údaj za celý dopravní svaz MVV. V případě Milána linky MHD přesahují výrazně do zázemí města, kde přímo obsluhují další obyvatele do přepočtu nezahrnuté. Výborný výsledek Prahy ale trochu kazí nepříznivá klesající tendence počtu přepravených osob MHD v letech 2008 až 2010.

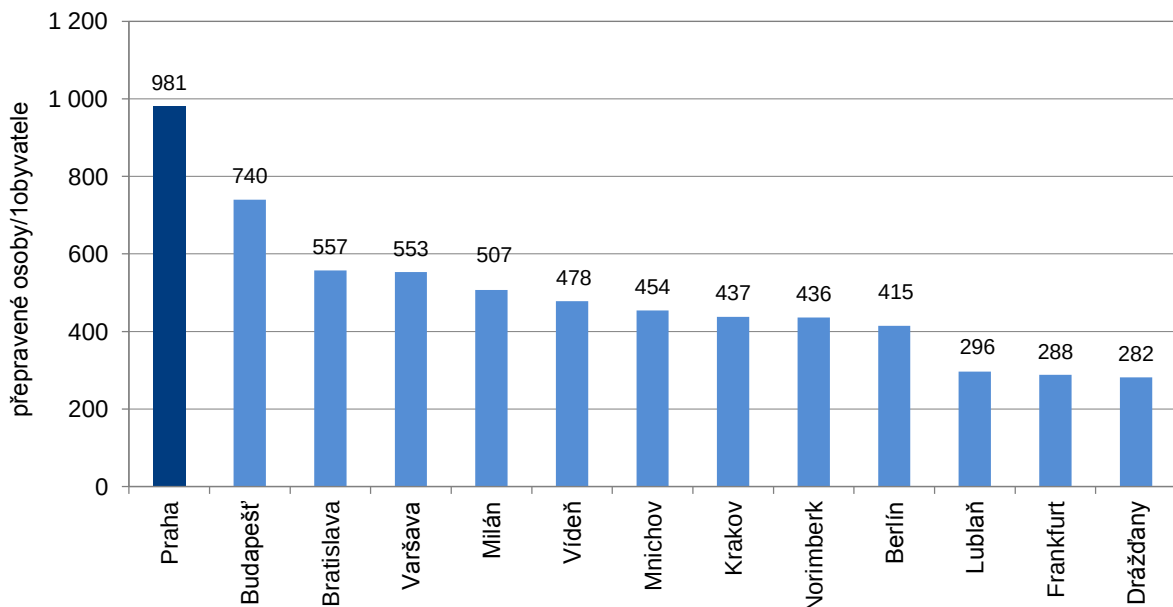
Počet přepravených osob MHD v mil. v letech 2001–2010

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Berlín	1200	1208	1328	1353	1393	1420	1398	1341	1428	–
Bratislava	226	221	254	245	250	253	257	250	240	237
Budapešť	1429	1410	1398	1355	1314	1281	1298	1308	1267	–
Drážďany	–	–	–	–	139	140	142	145	146	148
Frankfurt	162	155	152	153	153	158	186	191	196	–
Krakov	–	331	314	302	298	446	474	490	330	336
Lublaň	95	94	94	93	90	88	85	84	83	–
Milán	594	595	597	591	597	602	621	651	663	–
Mnichov	561	555	543	558	581	590	601	618	620	633
Norimberk	202	204	205	206	207	212	217	222	220	–
Praha	1085	1096	1108	1134	1185	1173	1184	1252	1225	1212
Varšava	750	–	–	–	858	–	909	933	948	–
Vídeň	729	722	722	735	747	772	793	804	812	839

Počet přepravených osob MHD v mil. v letech 2001–2010

Počet přepravených osob MHD na 1 obyvatele v roce 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ATM S. P. A., BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Štatistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Warszawie, Urząd Miasta Krakowa, VGF mbH, Wiener Linien GmbH
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje Drážďan jsou pouze za DVB (nezahrnují S-Bahn). Údaje Frankfurtu jsou pouze za VGF (celý rozsáhlý regionální dopravní svaz RMV s S-Bahn a autobusy v r. 2001 přepravil 622 mil. osob a 660 mil. osob v r. 2009). Údaje Krakova jsou pouze za MPK; od r. 2009 byly zjišťovány podle nové metodiky MPK. Údaje Prahy jsou pouze za DP HMP (systém PID – všichni dopravci vč. železnice – přepravil v r. 2008 na území Prahy 1 329 mil. osob a celkově na území Prahy i v okolním regionu 1 388 mil. osob). Údaje Varšavy jsou přibližné hodnoty za MHD na území města a bez železnice; údaj za r. 2001 se nepodařilo získat, v tabulce je proto uveden údaj za r. 2000.

Automobilová doprava a bezpečnost silničního provozu

Pro charakteristiku stavu automobilové dopravy v jednotlivých městech jsme jako ukazatel vybrali počet registrovaných motorových vozidel a z něj odvozený stupeň motorizace. Záměrně jsme nepoužili příbuzný ukazatel zahrnující pouze osobní vozidla, protože kategorizace vozidel se v jednotlivých zemích liší. Kromě údaje o velikosti vozového parku by bylo vhodné sledovat také vlastnosti automobilového provozu, překážkou je ale nedostupnost vhodných a porovnatelných dat.

Shromážděné údaje přesto dostatečně potvrzují, že ve většině měst postsocialistických zemí včetně Prahy pokračuje rozmach automobilové dopravy, který působí již téměř 20 let velké problémy.

Bezpečnost silničního provozu charakterizuje počet usmrcených osob při dopravních nehodách. Přestože metodika sledování tohoto ukazatele není pro všechna města dokonale srovnatelná, umožnil vyhnout se ještě výraznějším metodickým odchylkám u jiných potenciálních ukazatelů, například v evidenci počtu dopravních nehod v jednotlivých zemích.

Pozitivní údaje byly zjištěny za německá města a Vídeň, ke kterým se v posledních letech přiblížily také Praha a Bratislava. Negativní výsledky byly zjištěny v polských městech, Budapešti, Lublani a Miláně, i když trendem posledních let je u těchto měst postupné zlepšování.

Uvedené výsledky lze vysvětlit následujícím způsobem. Německá města a Vídeň, kde byly pro zvládnutí automobilismu již před rokem 1989 budovány kapacitní hlavní komunikační sítě a přijímána další opatření, nyní v období relativní stagnace počtu automobilů zvládají automobilismus lépe než města postsocialistických zemí, kde dochází k jeho rozmachu teprve po roce 1989, zato velmi dynamickému. Zvládání automobilismu je tak ve městech postsocialistických zemí v současné době obtížnější než ve městech bývalých „západních“ zemí, infrastruktura a vhodná opatření se teprve postupně realizují a také všichni účastníci silničního provozu se postupně přizpůsobují intenzivnějšímu provozu na ulicích. Na příkladu Berlína, Drážďan a v protikladu Milána je ale zřejmé, že podstatný vliv má také mentalita občanů v jednotlivých zemích, především disciplinovanost.

Počet registrovaných motorových vozidel a stupeň motorizace

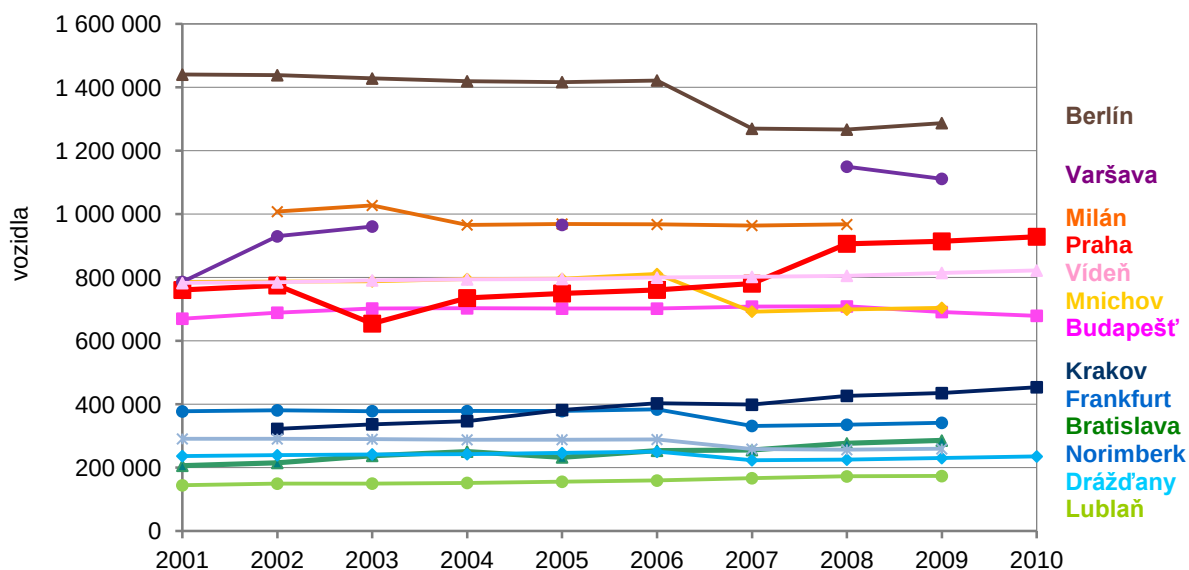
Jde o ukazatel, který je možné relativně nejlépe porovnávat, přesto jsou v jednotlivých městech a také v průběhu času značné rozdíly v metodice evidence. Například v přístupu k registrovaným motorovým vozidlům sídlících firem, čímž v německých městech došlo mezi roky 2006 a 2007 ke skokovému poklesu hodnot v evidenci. V analýze trendů bylo snahou tento skok ovlivněný metodikou zanedbat.

Přes uvedené nepřesnosti je ve většině měst postsocialistických zemí stále základním trendem růst počtu registrovaných motorových vozidel, a to včetně „východoněmeckých“ Drážďan. V Praze ve sledovaném období činil růst zhruba 20 %, stejně jako v Lublani, v Drážďanech zhruba 10 %, ale v Bratislavě, Krakově a Varšavě dokonce zhruba 40 %. Výjimkou je Budapešť, kde po období růstu do roku 2008 byl v letech 2009 a 2010 zaznamenán pokles počtu registrovaných motorových vozidel. Podobnou změnu trendu v Lublani by mohly naznačovat údaje za roky 2008 a 2009.

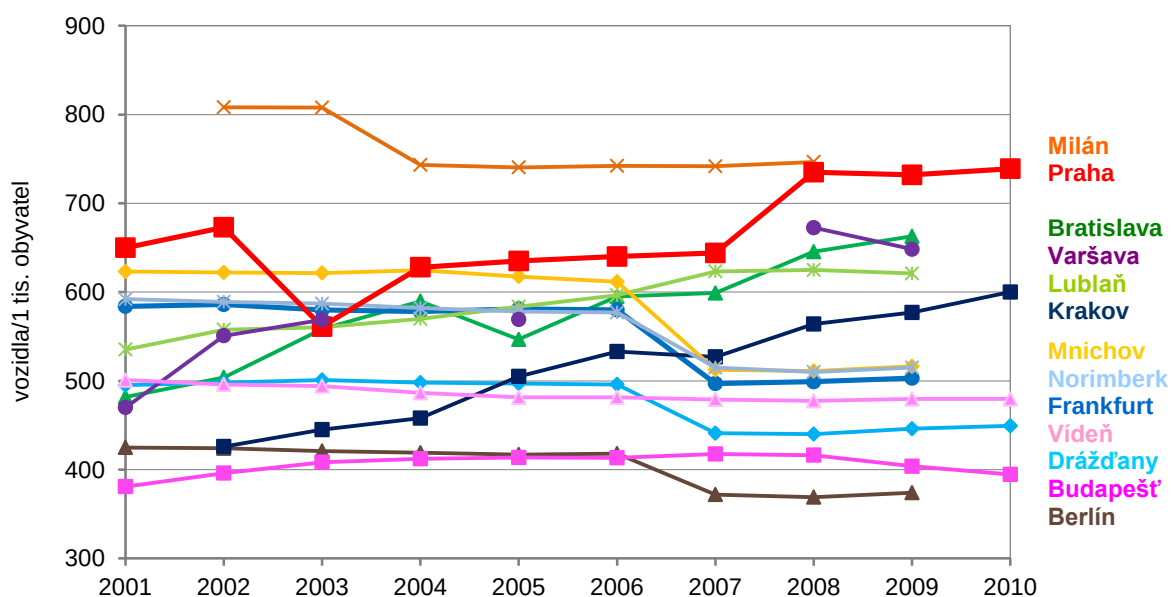
Města bývalých „západních“ zemí zaznamenávají v posledních letech stagnaci nebo jen nepatrný růst (zhruba do 3 %), částečně postsocialistický Berlín a také Milán dokonce pokles.

Ve stupni motorizace (počtu registrovaných motorových vozidel na 1 tis. obyvatel) se do čela k Milánu, za který je nejnovější dostupný údaj 747 z roku 2008, posunula Praha (739 v r. 2010), Bratislava (663 v r. 2009), Varšava (648 v r. 2009) a Lublaň (621 v r. 2009), které tak přesáhly úroveň Vídně a všech německých měst, a to i před skokovým poklesem mezi roky 2006 a 2007 ovlivněným metodikou. Na tuto úroveň se v roce 2010 propracoval také polský Krakov (600). Nejnižší stupeň motorizace z porovnávaných měst vykazují Berlín (374 v r. 2009) a Budapešť (395 v r. 2010).

Počet registrovaných motorových vozidel v letech 2001–2010

**Stupeň motorizace (počet registrovaných motorových vozidel na 1 tis. obyvatel)
v letech 2001–2010**

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Istat, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Wien, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Warszawie
případný přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje Berlína, Drážďan, Frankfurtu, Mnichova, Norimberku a Vídně jsou k 1. 1. následujícího roku. Skokový pokles hodnot Berlína, Drážďan, Frankfurtu, Mnichova a Norimberku mezi r. 2006 a 2007 byl způsoben změnou způsobu zpracování evidence. Skokový pokles hodnot Milána mezi r. 2003 a 2004 byl způsoben změnou způsobu zpracování evidence. Praha od října 2003 do března 2008 uplatňovala odlišný způsob zpracování evidence vykazující o cca 130 000 nižší hodnoty.

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách a jeho přepočet na 1 mil. obyvatel

Smutné první místo zaujímá Varšava. V absolutním počtu usmrcených osob ji následují Budapešť a Milán.

Praha se pohybuje zhruba uprostřed pořadí, a to s výrazným pozitivním poklesem zhruba na polovinu počtu v roce 2001. Přes značné výkyvy během sledovaného období lze z údajů vyčíst celkově pozitivní klesající trend ve většině sledovaných měst, snad s výjimkou Lublaně a Norimberku. U polských měst bude zajímavé, zda údaje za další roky potvrdí výrazný pozitivní pokles hodnoty nejnovějších zjištěných údajů (u Krakova za rok 2010 a u Varšavy za rok 2009).

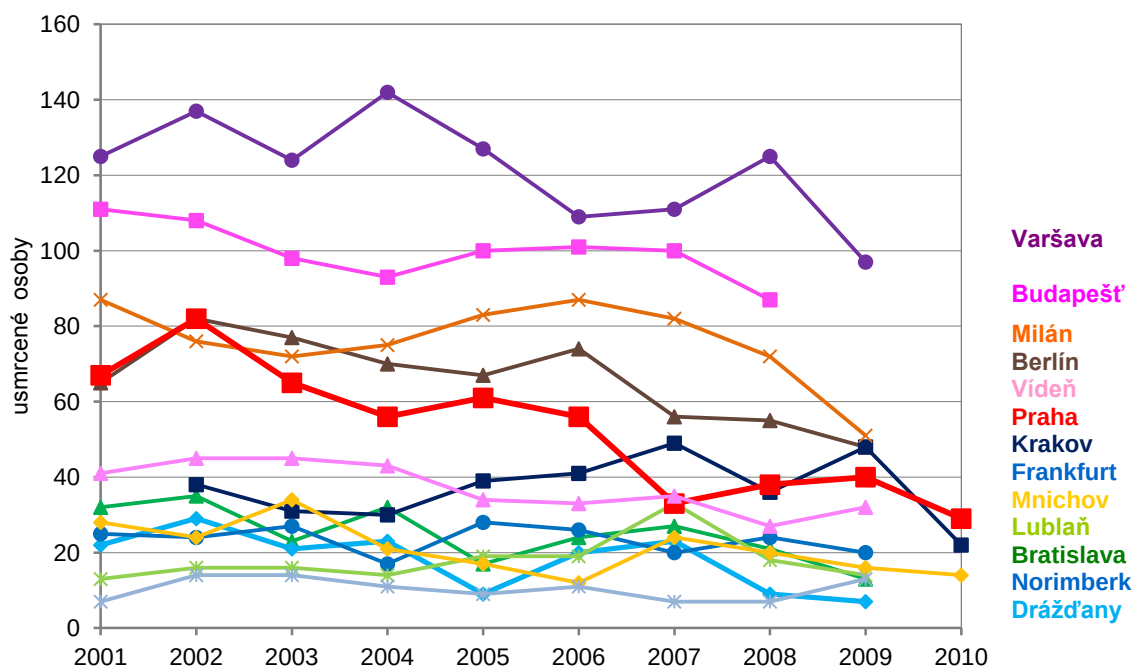
Při přepočtu ukazatele na počet obyvatel se ukazují jako nejlepší německá města a Vídeň. Za nimi následují zhruba uprostřed pořadí Praha a Bratislava, dále pak s menším odstupem Milán. Nejhorší výsledky vykazují i po relativizaci údajů Varšava a Budapešť, a to společně s Lublaní a Krakovem, který se ale výrazným zlepšením v roce 2010 pravděpodobně posune do středu pořadí.

Přestože jde v oblasti bezpečnosti silničního provozu o ukazatel, který lze nejlépe porovnávat, nepřesnosti v kompatibilitě údajů mohou být způsobeny rozdílnou dobou po nehodě, po kterou jsou úmrtí sledována. Také například rozdílná délka nebo podíl tranzitních komunikací na území měst může mít vliv na hodnoty ukazatele.

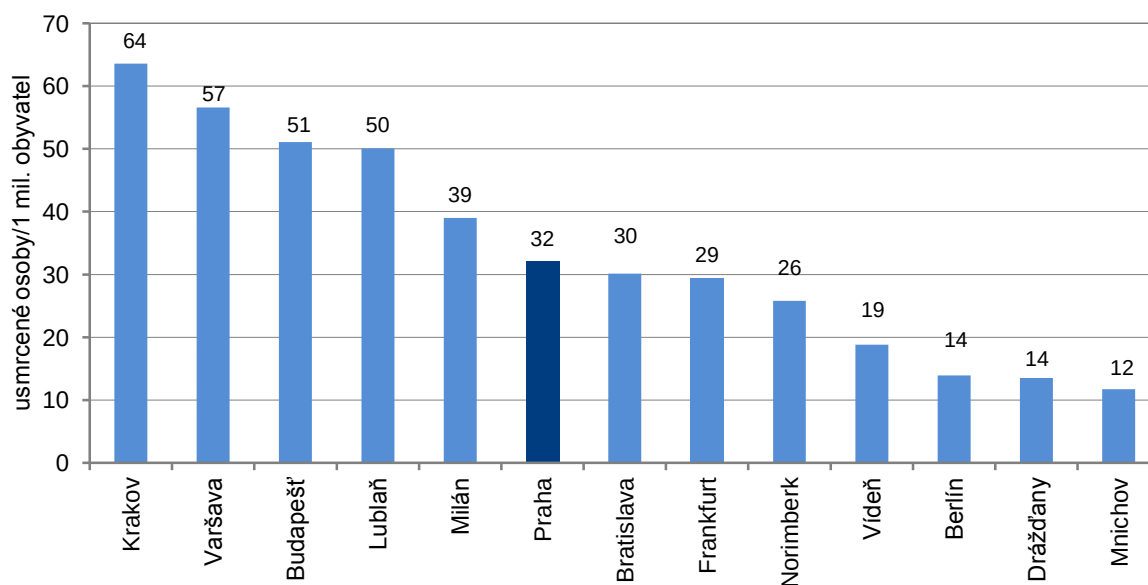
Počet usmrcených osob při dopravních nehodách v letech 2001–2010

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Berlín	65	82	77	70	67	74	56	55	48	–
Bratislava	32	35	23	32	17	24	27	21	13	–
Budapešť	111	108	98	93	100	101	100	87	–	–
Drážďany	22	29	21	23	9	20	23	9	7	–
Frankfurt	25	24	27	17	28	26	20	24	20	–
Krakov	–	38	31	30	39	41	49	36	48	22
Lublaň	13	16	16	14	19	19	33	18	14	–
Milán	87	76	72	75	83	87	82	72	51	–
Mnichov	28	24	34	21	17	12	24	20	16	14
Norimberk	7	14	14	11	9	11	7	7	13	–
Praha	67	82	65	56	61	56	33	38	40	29
Varšava	125	137	124	142	127	109	111	125	97	–
Vídeň	42	45	45	43	34	33	35	27	32	–

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách v letech 2001–2010

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách na 1 mil. obyvatel v roce 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Pro Budapešť se nepodařilo získat údaj za r. 2009 a ve sloupcovém grafu je uveden údaj za r. 2008.

Letecká doprava

Základním trendem letecké dopravy do roku 2007, u některých měst až do roku 2008, byl růst počtu přepravených cestujících. Údaje za rok 2009 všech měst pak potvrdily úbytek počtu cestujících v důsledku globální hospodářské krize. Výrazný byl meziroční úbytek cestujících 2008–2009 především v menších hlavních městech – na bratislavském letišti zhruba o 23 % a na letišti v Lublani zhruba o 14 %. Ale počet cestujících poklesl také ve Varšavě (o 12 %), Miláně (o 10 %), Praze, Vídni, Drážďanech a Krakově (ve všech čtyřech městech zhruba o 8 %). Relativně malý úbytek leteckých cestujících byl zjištěn ve Frankfurtu a Budapešti (v obou městech zhruba o 6 %), přestože započal již v roce 2007.

Údaje 9 měst za rok 2010 ukazují, že se úbytek cestujících buď podařilo zastavit (v Bratislavě, Lublani a Praze), nebo že dokonce došlo k nárůstu cestujících (v Budapešti, Drážďanech, Frankfurtu, Krakově, Mnichově, Varšavě a Vídni). U výrazného úbytku počtu cestujících v případě Milána (cca o 24 % mezi roky 2007 a 2009) je třeba upozornit na rostoucí význam letiště Di Orio Al Serio v nedalekém Bergamu, které v roce 2008 přepravilo 6,5 miliónu cestujících a v roce 2009 již 7,2 miliónu cestujících.

Dále se potvrdilo, že v letecké dopravě není ještě ani po 20 letech zcela eliminováno zaostávání měst postsocialistických zemí způsobené několika desetiletími za „železnou oponou“.

Počet cestujících využívajících nejbližší letiště a jeho přepočet na 1 obyvatele

Bezkonkurenčně nejvyšší hodnoty počtu leteckých cestujících, které ještě více vyniknou relativizací údajů, tj. přepočtem na obyvatele, dosahuje Frankfurt. Se značným odstupem následují Mnichov a Milán. Dobré postavení obou měst z tohoto hlediska neovlivní ani relativizace údajů.

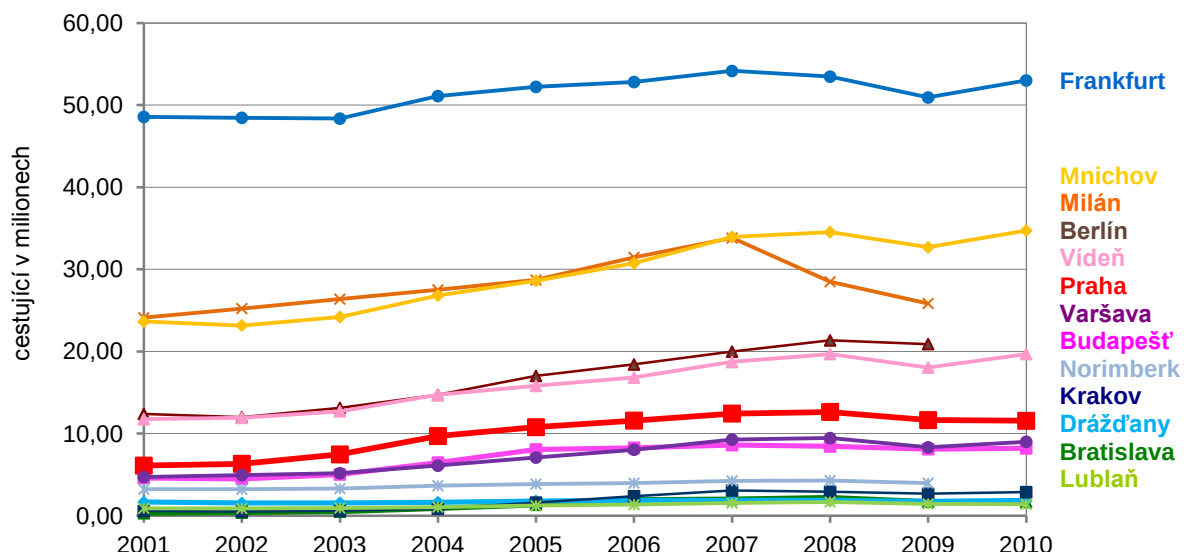
V absolutním počtu leteckých cestujících následují za uvedenými třemi městy s dalším odstupem Berlín a Vídeň, za nimi pak s dalším odstupem Praha. Projevuje se tady vliv „železné opony“, jaký měla na rozvoj letecké dopravy v bývalých „východních“ zemích. V podstatě lze pořadí za prvním a zároveň jedinečným Frankfurtem charakterizovat tak, že za milionovými městy bývalých „západních“ zemí (se slabším postavením částečně postsocialistického Berlína) s odstupem následují milionová hlavní města postsocialistických zemí (Praha, Varšava a Budapešť). V závěru pořadí jsou menší města.

Při přepočtu na počet obyvatel se na nadprůměrné pozice posunou Praha a Norimberk, přičemž konkrétně Praha je na pátém místě. Naopak Berlín, který čelí v rámci Německa konkurenci tradičně významnějších leteckých terminálů ve Frankfurtu a Mnichově, se relativizací údajů posune do středu pořadí. Mezi podprůměrnými městy – Lublaní, Varšavou, Budapeští a Bratislavou – jsou zanedbatelné rozdíly. Nejhorší postavení mezi porovnávanými městy pak zauímají města Krakov a Drážďany, která nejsou hlavními městy a zároveň se dříve nacházela ve východním bloku.

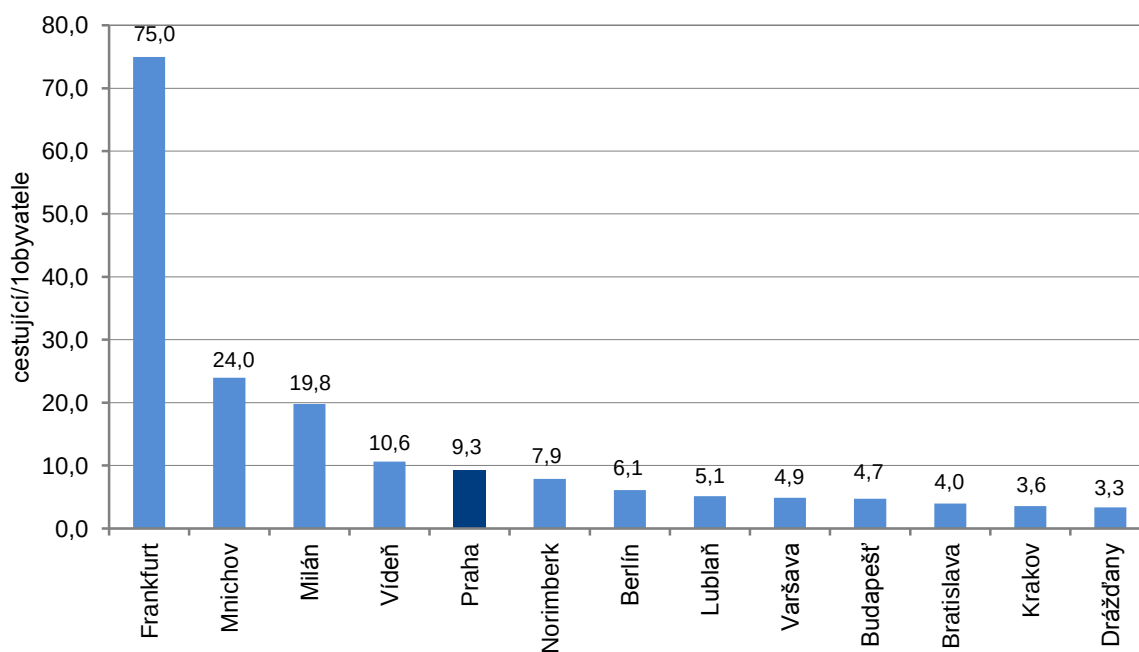
Počet cestujících využívajících nejbližší letiště v mil. v letech 2001–2010

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Berlín	12,39	11,99	13,12	14,71	17,02	18,41	19,99	21,35	20,90	–
Bratislava	0,29	0,37	0,48	0,89	1,33	1,94	2,02	2,22	1,71	1,67
Budapešť	4,59	4,48	5,02	6,46	8,06	8,27	8,60	8,43	8,10	8,20
Drážďany	1,65	1,52	1,56	1,63	1,79	1,84	1,85	1,86	1,72	1,85
Frankfurt	48,57	48,46	48,36	51,11	52,23	52,82	54,17	53,47	50,94	53,01
Krakov	0,55	0,50	0,59	0,84	1,59	2,37	3,07	2,92	2,68	2,86
Lublaň	0,89	0,87	0,93	1,05	1,22	1,33	1,52	1,67	1,43	1,39
Milán	24,11	25,22	26,38	27,50	28,71	31,47	33,81	28,49	25,85	–
Mnichov	23,65	23,16	24,19	26,81	28,62	30,76	33,96	34,53	32,68	34,72
Norimberk	3,20	3,21	3,30	3,65	3,85	3,97	4,24	4,27	3,97	–
Praha	6,10	6,31	7,46	9,70	10,78	11,58	12,44	12,63	11,64	11,56
Varšava	4,71	4,94	5,17	6,09	7,07	8,03	9,27	9,45	8,32	9,00
Vídeň	11,75	11,91	12,71	14,71	15,80	16,81	18,72	19,69	18,05	19,69

Počet cestujících využívajících nejbližší letiště v mil. v letech 2001–2010

Počet cestujících využívajících nejbližší letiště na 1 obyvatele v roce 2009

Zdroje dat: A-Z World Airports, Aerodrom Jože Pučnik Ljubljana, Airport Krakow – Balice, Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Budapest Ferihegy International, Comune di Milano, Dresden International, Eurostat, Flughafen Wien (Vienna International Airport), Frankfurt Airport, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Letisko M. R. Štefánika Airport Bratislava, a. s., Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje za Berlín zahrnují 3 letiště, od r. 2009 2 letiště. Údaje za Milán zahrnují 2 letiště.

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Technická infrastruktura prezentuje základní ukazatele z oblasti vodního hospodářství v prostředí města. Zásobování pitnou vodou je ve velkých městech zajišťováno z veřejného vodovodu, odkanalizování pomocí veřejné kanalizační sítě. Zvolené ukazatele vykazují množství upravené vody prodané za rok, denní spotřebu pitné vody na obyvatele celkem a v domácnostech. Na tyto údaje úzce navazují i údaje o množství odpadní vody, kterou je nutné vypustit do kanalizace a vyčistit. Z této oblasti byly vybrány dostupné údaje o délce veřejné kanalizace.

Statistiky většinou uvádějí podíly počtu obyvatel bydlících v domech zásobovaných vodou a odkanalizovaných na celkovém počtu obyvatel. Vzhledem k tomu, že porovnávaná evropská města jsou vybavena sítěmi pro téměř 100 % spotřebitelů vody a producentů odpadní vody, není tento ukazatel navržen. U většiny sledovaných měst se nepodařilo zjistit údaj o ztrátách upravené vody během dopravy ke spotřebitelům, který by vypovídal o kvalitě vodovodních řadů.

Nepodařilo se porovnat data z oboru energetiky, která by rovněž patřila do oblasti technické infrastruktury. Statistiky většinou neobsahují údaje o spotřebě energií (elektrické energie, plynu, tepla) v jednotlivých městech. Dodavatelé těchto komodit zásobují území celky, které zpravidla nejsou totožné s územím města.

Sledovaná města mají srovnatelnou úroveň technické infrastruktury v zásobování vodou a odkanalizování. To lze předpokládat i o technických systémech zásobování energiemi. Jak bylo uvedeno, téměř všechna zastavěná území měst jsou plně vybavena vodovodní sítí a kanalizací. Spotřeba vody (tedy i objem odpadní vody) je ve všech městech obdobná (výjimkou je pouze Milán) a postupně klesá. Z dostupných údajů není možné hodnotit kvalitu inženýrských sítí. Vzhledem ke specifikům jednotlivých měst (odlišný vývoj systému sítí, terén, sociokulturní prostředí apod.) a možným metodickým odlišnostem výpočtu, nelze provést hlubší analýzu dat.

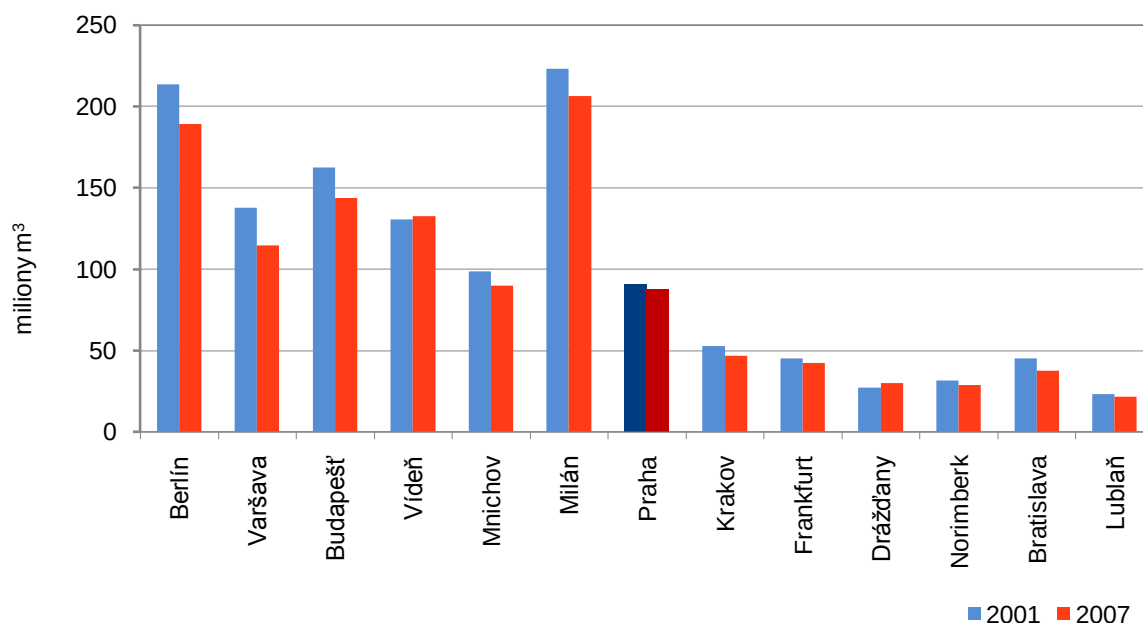
Voda pro veřejnou potřebu z vodovodu za rok (v mil. m³)

Voda pro veřejnou potřebu je získávána z podzemních nebo povrchových přírodních zdrojů. Po úpravě na pitnou vodu je rozváděna veřejnými vodovodními řadami do míst spotřeby. Ukazatel je definován jako celkové množství fakturované (tj. prodané) pitné vody ve městě v milionech m³ v daném roce. V údajích nejsou zahrnuty ztráty upravené vody během dopravy ke spotřebitelům.

Ve sledovaných městech (s výjimkou Drážďan a Vídně, kde byl zjištěn mírný nárůst spotřeby vody, který mohl být způsoben použitím různých informačních zdrojů v jednotlivých letech) dochází k poklesu prodeje upravené vody. Od roku 2001 do roku 2007 činí pokles v Bratislavě a Varšavě přes 15 %, v Berlíně, Budapešti a Krakově přes 10 %, v Lublani, Miláně a v německých městech (s výjimkou Frankfurtu) okolo 8 % a v Praze pouze 4 %. V letech 2008 a 2009 Praha následně vykazuje skokový pokles spotřeby fakturované vody. Celkově tak jde v období 2001–2009 téměř o 9% snížení. V několika dalších městech, u nichž se podařilo získat údaje za rok 2009, ke skokovému poklesu spotřeby vody nedošlo.

Podrobnější analýzu vývoje spotřeby vody v Praze a ve vybraných městech bude možné vypracovat až po získání delší řady údajů.

Spotřeba pitné vody v milionech m³ v letech 2001 a 2007

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Eurostat, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka

Města jsou seřazena sestupně podle počtu obyvatel.

Denní spotřeba fakturované vody z veřejných vodovodů na 1 obyvatele (v litrech)

Ukazatel prezentuje celkovou spotřebu vyfakturované pitné vody ve sledovaném městě za den přepočítanou na obyvatele.

Zjištěné údaje potvrzují trvale klesající trend ve spotřebě pitné vody. Například v roce 2007, kdy jsou dostupné hodnoty za všechna sledovaná města, byla nejnižší denní spotřeba zjištěna v Berlíně a Norimberku (okolo 150 l). Nejvyšší průměrnou spotřebu (více než dvojnásobnou oproti ostatním sledovaným městům) vykazuje Milán (přes 400 l).

Praha se po celé období 2001–2007 řadí k městům dosahujícím průměrnou denní spotřebu vody přes 200 litrů na obyvatele. V roce 2008 pak hodnota klesla na cca 190 litrů a v roce 2009 na cca 182 litrů na osobu za den.

Celková denní spotřeba fakturované vody z veřejných vodovodů v litrech na obyvatele v letech 2001–2009

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Berlín	172,9	171,0	176,2	166,8	163,7	166,0	157,4	-	-
Bratislava	288,0	293,3	269,4	241,8	230,6	228,4	241,6	218,4	-
Budapešť	253,2	261,6	261,5	258,4	250,1	234,3	232,0	217,8	206,1
Drážďany	156,5	-	-	156,5	-	-	162,5	-	-
Frankfurt	191,2	189,8	192,8	190,6	186,7	174,9	174,4	168,5	166,3
Krakov	190,1	183,1	178,0	174,1	168,9	169,3	169,7	174,8	170,1
Lublaň	236,4	227,9	224,4	225,2	223,6	223,3	221,4	214,8	209,6
Milán	488,0	485,3	496,6	469,0	452,3	461,9	435,3	-	-
Mnichov	214,1	-	-	208,1	-	-	182,6	-	-
Norimberk	176,3	171,9	-	169,1	174,1	167,2	157,4	156,9	-
Praha	213,6	211,2	212,9	208,9	203,0	204,5	200,8	189,8	181,6
Varšava	223,7	215,0	207,5	198,8	193,9	190,6	183,8	180,0	173,3
Vídeň	229,0	-	-	-	-	219,1	217,0	214,9	209,1

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Eurostat, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
případný přepočet na l/os./den – STR URM

Poznámka:

V tabulce jsou uvedeny dostupné údaje z let 2001–2009. Zjištěné hodnoty byly v případě potřeby přepočteny na litr, osobu a den.

Denní spotřeba vody v domácnostech na 1 obyvatele (v litrech)

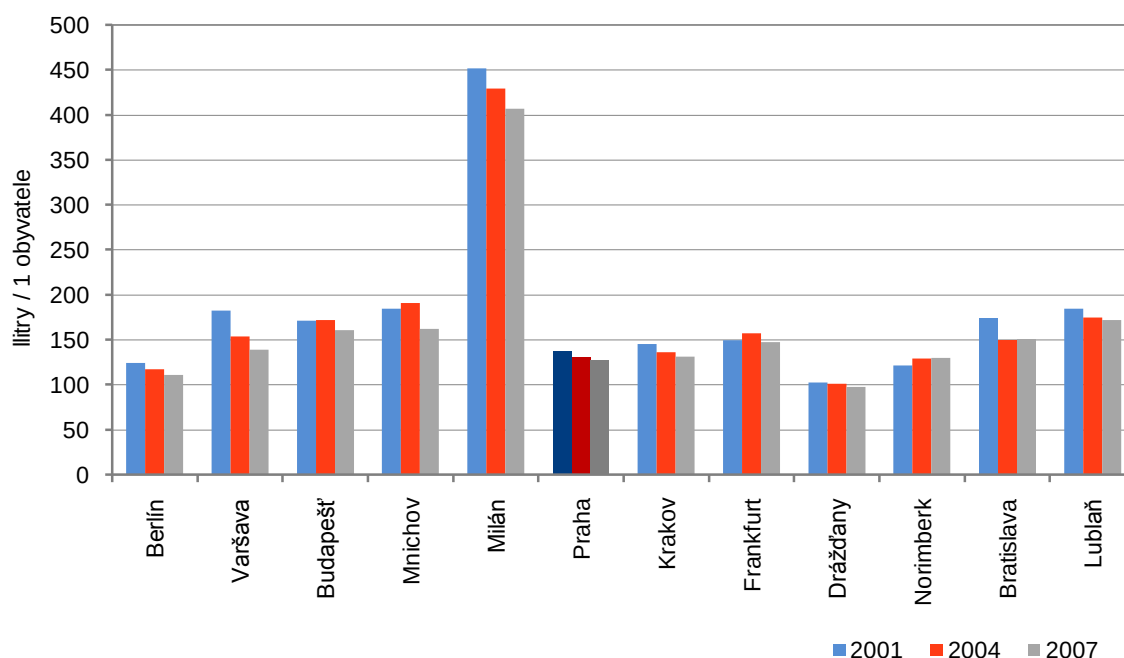
Ukazatel prezentuje denní spotřebu pitné vody z veřejných vodovodů fakturované domácnostem přepočtenou na obyvatele.

Získané hodnoty naznačují pokles spotřeby pitné vody ve všech sledovaných městech (s výjimkou Norimberku). Nejnižší hodnota byla zjištěna v roce 2007 v Drážďanech a Berlíně (okolo 100 l). Nejvyšší průměrnou spotřebu (opět více než dvojnásobnou oproti ostatním sledovaným městům) vykazuje Milán.

Údaje z let 2008 a 2009 jsou doposud neúplné, chybí zejména statistická data z německých měst. Proto byly pro grafické zobrazení vybrány údaje o denní spotřebě pitné vody v domácnostech v letech 2001, 2004 a 2007. Pro Vídeň byla naopak zjištěna spotřeba pouze v letech 2006 až 2009 (okolo 200 l), bude ji proto možno zařadit do dalšího hodnocení.

Praha se po sledované období 2001–2008 řadí k městům dosahujícím průměrnou denní spotřebu pitné vody okolo 130 litrů, v roce 2009 dosáhla hodnoty 114 litrů na obyvatele.

Denní spotřeba pitné vody v domácnostech v litrech na obyvatele v letech 2001, 2004 a 2007

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Stadt Nürnberg, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
případný přepočet na l/os./den – STR URM

Poznámka:

U Vídně se nepodařilo získat relevantní údaje z let 2001 až 2005. Zjištěné hodnoty byly v případě potřeby přepočteny na litr, osobu a den. Města jsou seřazena sestupně podle počtu obyvatel.

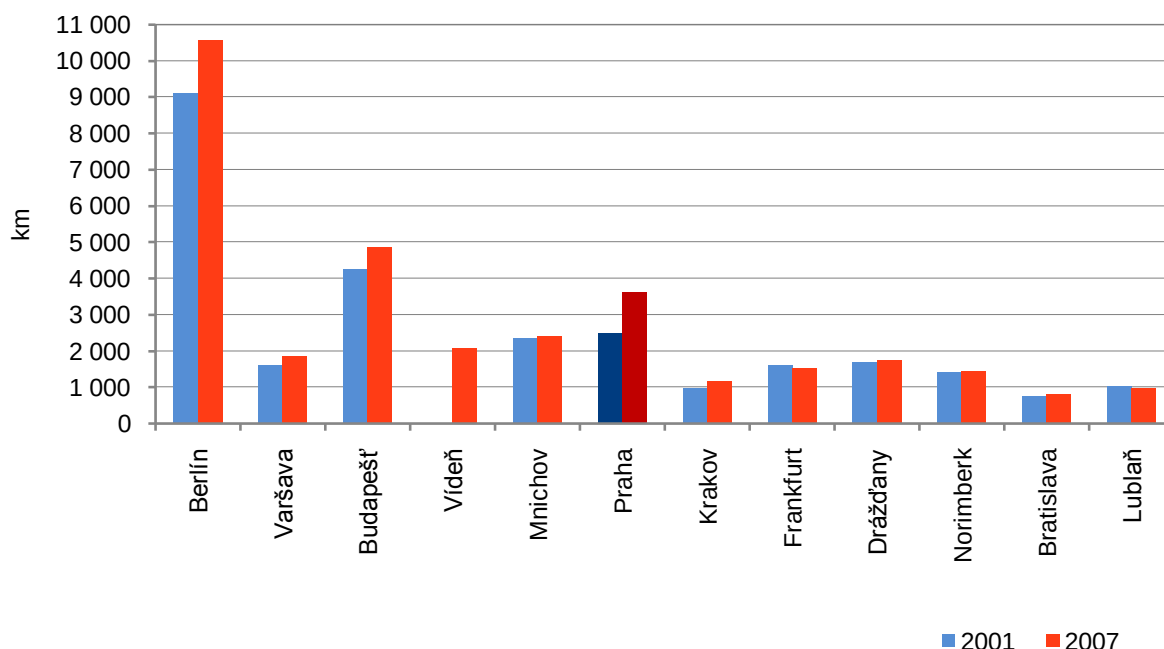
Délka veřejné kanalizační sítě (v km)

Největší přírůstek délky kanalizace v letech 2001–2007 vykazuje Berlín (1 471 km), následuje Praha s 1 128 km. V dalších sledovaných městech vzrostla délka kanalizační sítě méně. Ve Frankfurtu a Lublani je uváděn pokles délky v řádu desítek kilometrů. Pro Milán se nepodařilo údaje o délce kanalizace zjistit.

Podle doposud zjištěných údajů výstavba kanalizace ve sledovaných městech pokračuje. Pro hodnocení v letech 2008 až 2010 chybí statistická data zejména ze všech německých měst.

Výstavba nových kanalizačních řadů podmiňuje navazující výstavbu objektů a dokládá příznivý rozvoj Prahy v porovnání s dalšími sledovanými městy. Počet obyvatel porovnávaných měst, která všechna uvádějí téměř stoprocentní odkanalizování jejich bytů, není významným faktorem ovlivňujícím délku kanalizace. To je patrné z následujícího grafu, ve kterém jsou města seřazena podle počtu obyvatel.

Délka veřejné kanalizační sítě v km v letech 2001 a 2007

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

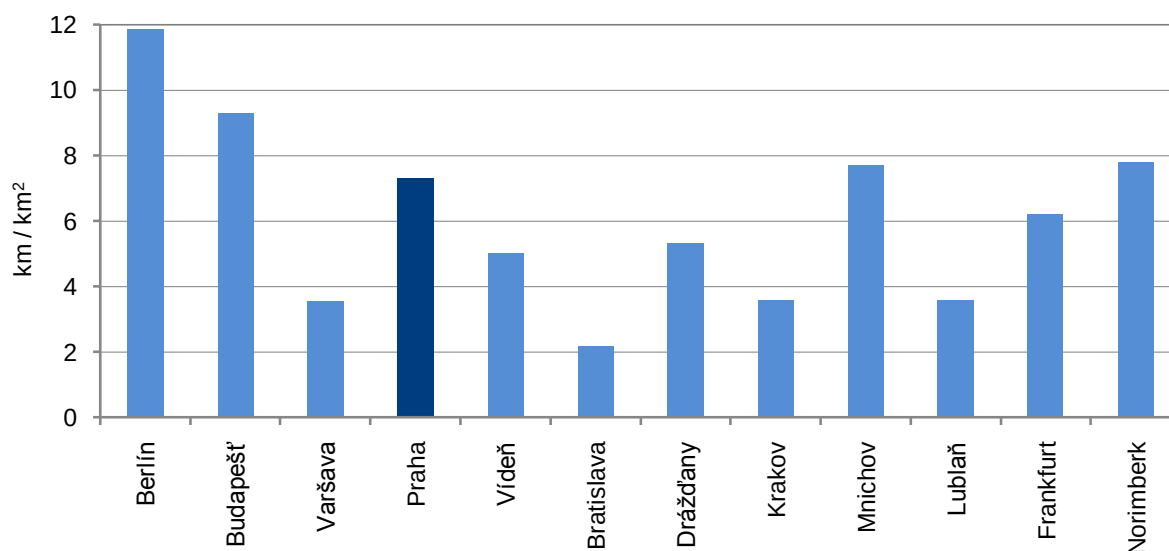
Pro Milán se nepodařilo zjistit relevantní údaje, proto není zahrnut do hodnocení. U různých zdrojů není zaručena shodná metodika získávání dat, rozdíly mohou být například v druhu započítané veřejné kanalizace (jednotná, splašková, dešťová). Města jsou seřazena sestupně podle počtu obyvatel.

Délka veřejné kanalizační sítě na 1 km² (v km)

Délka veřejné kanalizace přepočítaná na km² je závislá zejména na geomorfologii území, druhu a hustotě zástavby ve městě. Potřebná délka kanalizace tedy souvisí s hustotou uliční sítě. Vliv má i zastavěnost území činžovními, panelovými nebo rodinnými řadovými či vilovými domy, veřejnými budovami, objekty sloužícími průmyslu nebo obchodu atd. Postavení Prahy je patrné z následujícího grafu, kterým je dokumentována délka kanalizace na km² při téměř stoprocentním odkanalizování zástavby ve sledovaných městech.

Pro grafické zobrazení byl vybrán rok 2007, kde byly získány porovnatelné údaje ze všech sledovaných měst s výjimkou Milána. Města jsou seřazena sestupně podle rozlohy.

Délka veřejné kanalizační sítě v km na 1 km² v roce 2007

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na rozlohu – STR URM

Poznámka:

Pro Milán se nepodařilo získat relevantní údaje, proto není zahrnut do hodnocení. U různých zdrojů není zaručena shodná metodika a získávání dat, rozdíly mohou být například v druhu započítané veřejné kanalizace (jednotná, splašková, dešťová). Města jsou seřazena sestupně podle počtu obyvatel.

ZDRAVOTNICTVÍ

Zdravotnictví je představeno na základě relativních údajů, které i přes výrazná omezení poodkrývají téma kvality a dostupnosti zdravotní péče v jednotlivých městech. Konkrétně jde o počet lůžek v nemocnicích a počet lékařů, a to jak vztažené vzájemně, tak i na počet obyvatel. Údaje zveřejňované za jednotlivá města nejsou vždy mezi sebou plně porovnatelná, a to zejména pro odlišné systémy poskytování zdravotní péče. Proto je třeba brát načrtnutý obraz pouze jako hrubé uvedení do problematiky, nikoli jako detailní a konečnou analýzu stavu v jednotlivých městech a jejich porovnání.

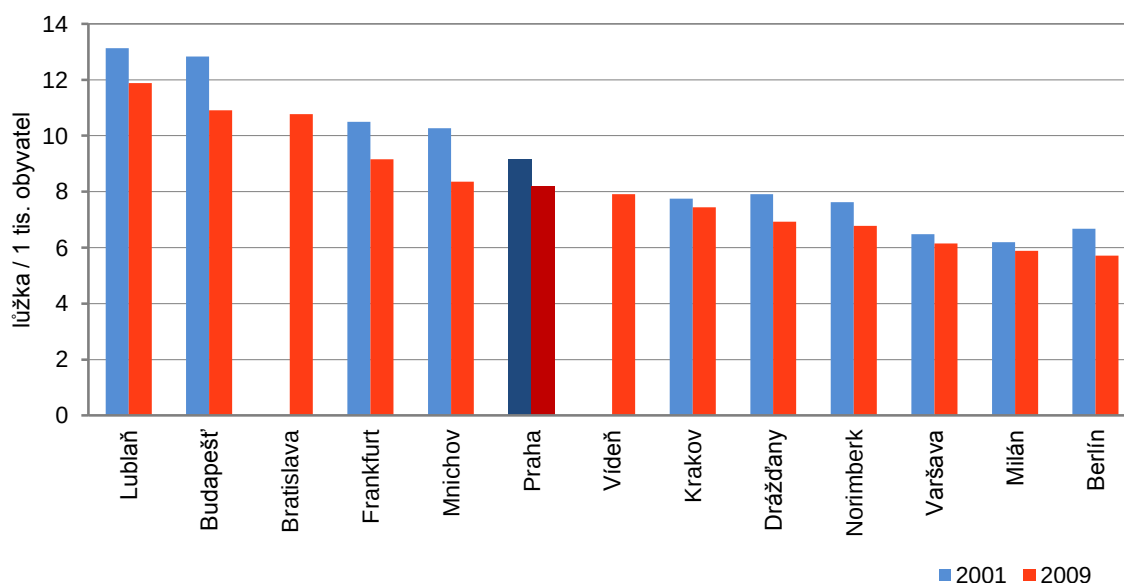
Obecně lze shrnout, že zatímco počet lůžek v nemocnicích v přepočtu na obyvatele za sledované období klesá, počet lékařů vztažených na obyvatele naopak stoupá. Z toho vyplývá, že počet lůžek v nemocnicích vztažených na jednoho lékaře taktéž klesá. Praha se s více než 8 lůžky na 1 tisíc obyvatel řadí doprostřed sledovaného souboru měst, zatímco zdejší počet lékařů v nemocnicích (33,5 na 10 tis. obyvatel) patří k nadprůměrným.

Počet lůžek v nemocnicích na 1 tis. obyvatel

Počet lůžek v nemocnicích sám o sobě ještě neodhaluje kapacitu lůžkové zdravotnické péče, ovšem v přepočtu na obyvatele je již ukazatelem, podle kterého je možné jednotlivá města porovnat. Do situace v jednotlivých městech vstupují další, vesměs regionální, faktory, které výrazně ovlivňují žádoucí kapacitu, která tak v jednotlivých městech může být velmi rozdílná. V případě Prahy jde zejména o velkou míru dostředivosti zdravotní péče, jež je v Praze poskytována nejen obyvatelům Prahy, ale ve velké míře obyvatelům Středočeského kraje a díky množství vysoce specializovaných pracovišť také obyvatelům celé republiky.

Ve všech sledovaných městech počet lůžek dlouhodobě klesá. Tento trend je možné chápat jako výsledek zefektivňování lůžkové zdravotní péče jak po stránce odborné, tak i finanční. Nejmenší pokles můžeme sledovat ve Varšavě a Krakově, kde v posledních letech počet dokonce mírně stoupl, a také v Praze. Obdobně je na tom ještě Norimberk a Drážďany, jejichž lůžková kapacita je však celkově nižší (o více než jedno lůžko) než kapacita Prahy. Největší kapacitu na obyvatele dlouhodobě vykazují Lublaň (12 lůžek), Budapešť a Bratislava (11), nejmenší pak Berlín, Milán a právě Varšava (6). Praha se s přibližně osmi lůžky na tisíc obyvatel nachází uprostřed mezi sledovanými městy.

Počet lůžek v nemocnicích na 1 tis. obyvatel v letech 2001 a 2009

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

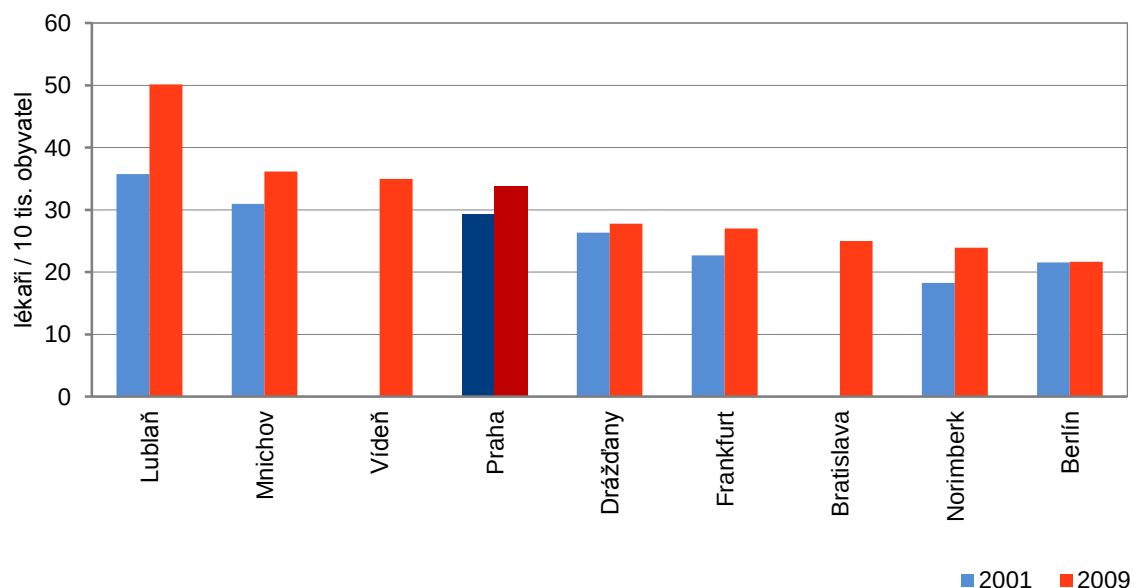
Pro Budapešť, Bratislavu, Frankfurt a Milán jsou mladší údaje za rok 2008. Nepodařilo se získat starší údaje za Bratislavu a Vídeň. U Bratislavy jsou zahrnuty tyto typy zařízení: zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti (nemocnica všeobecná alebo špecializovaná, liečebňa, hospic, dom ošetrovateľskej starostlivosti, prírodné liečebné kúpele, kúpeľná liečebňa, zariadenie biomedicínskeho výskumu). U Vídně jsou údaje za Krankenanstalten. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009.

Počet lékařů v nemocnicích na 10 tis. obyvatel

Počet lékařů v nemocnicích vztahovaný na počet obyvatel odkazuje na kapacitu nemocniční zdravotní péče a obecně pro něj platí více méně, co bylo řečeno o počtu lůžek.

Počet lékařů v nemocnicích vztahovaný na počet obyvatel postupně stoupá téměř ve všech městech, popřípadě zůstává relativně setrvalý (Berlín, Vídeň). Nejvíce nemocničních lékařů i prudký nárůst za sledované období uvádí Lublaň (50), nejméně pak udává právě Berlín (22). Praha se řadí k městům s výrazně vysokým počtem lékařů v nemocnicích (33,5). Jejich počet v Praze navíc v posledních letech narůstá a blíží se počtům ve Vídni a Mnichově.

Počet lékařů v nemocnicích na 10 tis. obyvatel v letech 2001 a 2009

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, ČSÚ, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

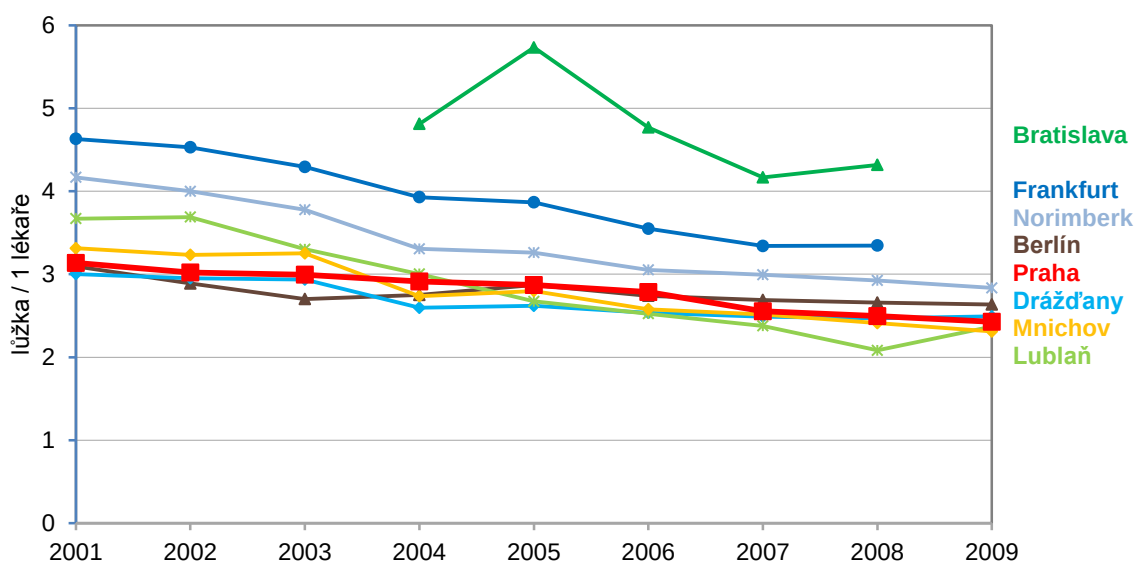
Pro Bratislavu, Frankfurt a Vídeň jsou mladší údaje za rok 2008. Nepodařilo se získat údaje za Budapešť, Krakov, Milán a Varšavu. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009.

Počet lůžek v nemocnicích na 1 lékaře

Počet lůžek v nemocnicích na jednoho lékaře zachycuje vztah mezi počtem lůžek a lékařů, a odkazuje tedy k úrovni zdravotnické péče. Obecně lze říci, že čím je počet lůžek na jednoho lékaře nižší, tím individuálnější péče se pacientovi může dostat. Ukazatel nicméně nedovoluje nahlédnout do struktury jednotlivých oddělení a nemocnic, jejich hierarchie, ani na výši cen zdravotních služeb, a tedy hodnotit jejich otevřenost různým sociálním skupinám obyvatelstva, ani vztah mezi nároky na individuálnost a kvalitu léčby a její finanční efektivitu, který je pro počet lůžek na lékaře klíčový.

Počet lůžek na jednoho lékaře ve všech městech s výjimkou Bratislavy a Lublaně postupně klesá. Největší pokles byl v posledních letech v Lublani, kde ovšem v roce 2009 došlo k výraznému nárůstu. Nejméně lůžek na jednoho lékaře v současnosti vykazuje s Lublaní Mnichov. Následují Drážďany s Prahou a Vídní. Nejvíce lůžek na jednoho lékaře vykazuje Bratislava a Frankfurt.

Vývoj počtu lůžek v nemocnicích na 1 lékaře v letech 2001–2009

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, ČSÚ, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR
propočet – STR URM

Poznámka:

Ukazatel byl vypočten z údajů o počtu lůžek a počtu lékařů. V grafu jsou uvedeny hodnoty z 8 měst, údaje za Budapešť, Krakov, Milán a Varšavu nebyly dostupné, údaje za Vídeň nebyly dostupné v dostatečném časovém rozpětí.

BEZPEČNOST

Komplexní problematika bezpečnosti je představena na základě ukazatelů mapujících trestnou činnost (uváděný počet trestných činů a míra jejich objasněnosti). Avšak s ohledem na problematiku bezpečnosti samotnou, stejně jako na konkrétní specifickou situaci každého ze sledovaných měst (velikost, postavení v Evropě s ohledem na pohyb zboží a lidí apod.) je velmi těžké jednotlivá města mezi sebou porovnat. Porovnání měst je problematické také kvůli odlišným metodikám, dostupnosti a struktuře zveřejňovaných dat. Kategorie „trestného činu“ variuje napříč jednotlivými statistikami. Proto spíše než na vlastní porovnání množství trestných činů je vhodné zaměřit se na vývoj uváděných dat a porovnávat trendy. Ty jsou v případě obou ukazatelů až na výjimky pro všechna města velmi podobné. Počet nahlášených trestných činů ve všech městech v posledních letech buď mírně klesá, nebo zůstává setrvalý. Oproti tomu zveřejňovaná objasněnost stoupá nebo kolísá více méně ve všech městech s výjimkou Prahy, kde dlouhodobě, i když v poslední době kolísavě klesá.

Je tedy zřejmé, proč byly vybrány pouze základní ukazatele, a to i s vědomím, že takto načrtnutý obrázek je velmi hrubý. Podchycuje však, čemu čelí všechna sledovaná města bez rozdílu.

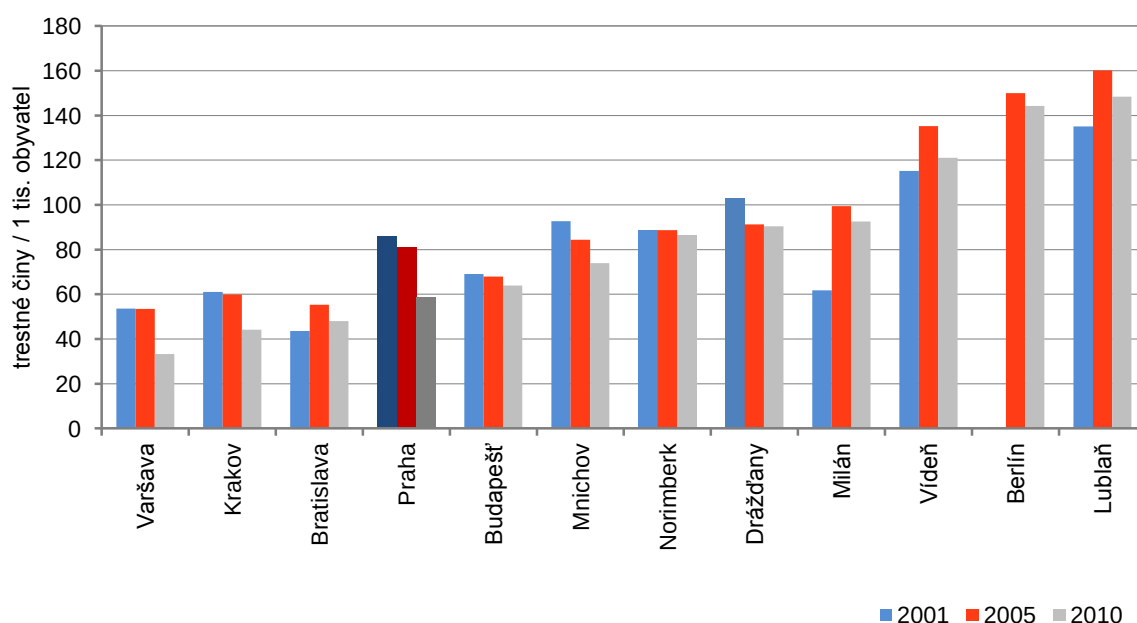
Počet ohlášených trestných činů a jeho přepočít na 1 tis. obyvatel

Uváděný počet trestných činů za sledované období 2001 až 2010 v jednotlivých městech kolísá. Ačkoli celkově je možné sledovat mírný nárůst počtu trestných činů v Lublani, Bratislavě, Frankfurtu a zejména ve Vídni a Miláně, posledních několik let (minimálně od roku 2005) vykazují všechna města více méně mírný pokles v uváděných trestných činech.

V absolutních hodnotách vykazují nejvíce trestných činů lidnatá města. Výrazně vybočuje zejména Berlín následován Vídni, Budapeští, Milánem a Mnichovem. Nejméně trestných činů uvádějí statistiky v Lublani, Bratislavě, Norimberku a Drážďanech. Co se týká Prahy, na konci 90. let 20. století klesl počet trestných činů pod hranici 100 tisíc a od té doby Praha zaznamenává kolísavý sestup. Při jakékoli interpretaci dat je však třeba vzít do úvahy, že pokles počtu trestných činů ještě nutně nemusí indikovat pokles kriminality či trestné činnosti (např. při růstu neohlášených trestných činů).

V relativních hodnotách, tedy v přepočtu na tisíc obyvatel, se pořadí jednotlivých měst s ohledem na udávaný počet trestných činů nijak zásadně nemění (viz graf).

Počet ohlášených trestných činů na 1 tis. obyvatel v letech 2001, 2005 a 2010

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bundesministerium für Innere, Comune di Milano, ČSÚ, Freistaat Sachsen, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Ministerstvo za notranje zadeve, Polizeipräsidium Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Štatistický úrad SR
přepočít na obyvatele – STR URM

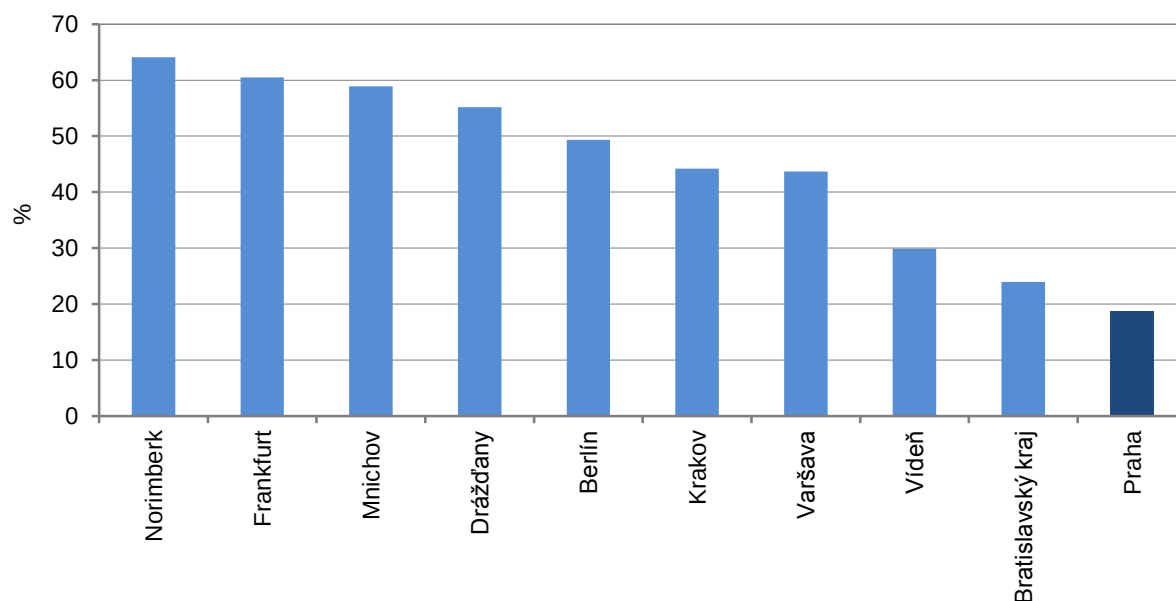
Poznámka:

V grafu jsou uvedeny údaje v letech 2001, 2005 a 2010, pokud byla dostupná, a to s následujícími výjimkami: Krakov a Varšava (2002, 2005, 2010), Berlína a Norimberku (2005, 2009) a Milána a Lublaně (2001, 2005, 2008). U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2010.

Objasněnost trestných činů

Objasněnost trestných činů je dána podílem ohlášených trestných činů k objasněným. V případě České republiky tento ukazatel porovnává spáchané činy v daném roce a objasněné činy, které ovšem nemusely být v tom samém roce spáchány. Je otázka, jak je tento ukazatel konstruován v ostatních zemích (například i s ohledem na skutečnost, že objasněnost je ukazatelem, který pomáhá budovat image bezpečnostních složek a jejich výkonnosti stejně jako bezpečnosti samotných měst). Mezi sledovanými městy dlouhodobě vykazují nejvyšší objasněnost Norimberk, Mnichov a v poslední době také Frankfurt a Drážďany. Dlouhodobě nejnižší objasněnost je ve Vídni, Bratislavě a zejména v Praze, kde za celé sledované období navíc klesá. Obecně lze říci, že ze sledovaných měst právě německá města v udávané objasněnosti trestných činů výrazně převyšují všechna ostatní.

Objasněnost trestných činů v roce 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bundesministerium für Innere, Comune di Milano, ČSÚ, Freistaat Sachsen, Główny Urząd Statystyczny, Ministerstvo vnútra SR, KSH, Ministerstvo za notranje zadeve, Polizeipräsidium Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Štatistický úrad SR
případný přepočet – STR URM

Poznámka:

Údaje za Milán a Budapešť nejsou k dispozici. Stejně, jako u počtu ohlášených trestných činů, je třeba brát v úvahu, že vztah mezi reálnou kriminalitou a udávanými statistickými výstupy o objasněnosti může být jen velmi povrchní. V případě Bratislavy byly získány pouze údaje za Bratislavský kraj. Údaje za Drážďany, Frankfurt, Mnichov a Prahu jsou dopočítány z udávaných dat o ohlášených a objasněných trestných činech.

KULTURA

V oblasti kultury bývají sledovány údaje o počtu kulturních zařízení (kin, divadel, knihoven nebo muzeí), počtu návštěvníků v jednotlivých zařízeních a další specifické ukazatele charakterizující výkony jednotlivých zařízení (počet výpůjček v knihovnách, kapacita kin apod.). Z tohoto souboru ukazatelů se nám bohužel podařilo získat hodnoty za Prahu jen některých ukazatelů. Jde o počet kin, počet návštěvníků kin, počet sedadel v kinech, počet návštěvníků divadel a počet návštěvníků muzeí. Všechny ukazatele jsou pro lepší porovnatelnost měst přepočítány na počet obyvatel daného města. Porovnávány jsou tedy zejména hodnoty relativní.

Shromážděná data poskytují základní přehled o významu kultury, jejím výkonu a významu pro město a v neposlední řadě také o míře kulturního dění v jednotlivých sledovaných městech.

Údaje o kultuře za jednotlivá města středoevropského prostoru jsou dostupná ve statistických ročenkách, na statistických úřadech nebo v jiných statistických publikacích konkrétních měst. Míra dostupnosti zmiňovaných dat je diferencována podle města a typu ukazatele. Některá města disponují daty za všechny sledované roky v rámci jednoho zdroje (německá či polská města), u jiných měst je třeba použít více zdrojů (Praha, Vídeň apod.). Problémovými městy z hlediska dostupnosti údajů za oblast kultury jsou Drážďany, Lublaň a zejména Milán.

Města jsou hodnocena na základě dat z období 2001 až 2008 resp. 2009. Jelikož aktuálnější údaje stále nejsou z většiny měst dostupné, v zájmu zachování porovnatelnosti výsledků nebyly prozatím zahrnuty. V grafech pak jsou porovnávány hodnoty pokaždé za dva roky s nejvyšším zastoupením sledovaných měst.

V rámci statistiky kin se jako problém ukázalo nejednoznačné vymezení pojmů „kino“ a „kinosál“. V některých, zejména německých, městech je počet kin uváděn jako počet kinosálů, zatímco v jiných městech (např. Lublaň, Milán a další) jde o počet kin. V pražské statistice jsou uváděna kina, kinosály zde představují počet sálů v rámci jednoho multikina.

Pozice Prahy z hlediska kulturní vybavenosti a návštěvnosti kulturních zařízení se liší podle ukazatele, přičemž nejlépe je hodnocena v počtu návštěvníků divadel. Ve sledovaném souboru měst se projevuje zejména trend nivelizace hodnot, další společné znaky pro všechny ukazatele se nevyskytují.

Počet kin a jeho přepočít na 1 mil. obyvatel

Získané údaje dokládají zřetelné asymetrické rozložení kin ve sledovaném souboru měst, typické pro sociogeografické (tj. k obyvatelstvu nevztahované) ukazatele, které se navíc dále prohlubuje. Naopak geosociální ukazatel počtu kin vztahovaný k obyvatelstvu disponuje již výrazně omezenou asymetrií hodnot, která se dále snižuje.

Sledované období je vymezeno roky 2001 a 2008, jelikož Bratislava a Budapešť stále nezveřejnila data za rok 2009. Výrazně nejvíce kin se nachází na území Berlína, což je však dáno jeho téměř dvojnásobným počtem obyvatel v porovnání s Budapeští, druhou v pořadí. S klesajícím počtem obyvatel měst se také snižuje počet kin. Přesto tato závislost není absolutní a např. Milán, Norimberk či Frankfurt předstihly lidnatější Varšavu. Během aktualizovaného období (2007–2008) sledujeme výrazný úbytek prostého počtu kin v Miláně, méně v Norimberku a Bratislavě, naopak k nárůstu došlo v Budapešti. Pořadí měst však zůstalo shodné, s výjimkou prohození pozic Prahy a Norimberku, který naši metropoli předstihl.

Ukazatel počet kin vztahovaných k velikosti populace ve sledovaných městech odstraňuje problém rozdílného počtu obyvatel v jednotlivých městech. Jde tedy o relativní počet kin, který nastiňuje v první dekádě 21. století již porovnatelné hodnoty sledovaných měst.

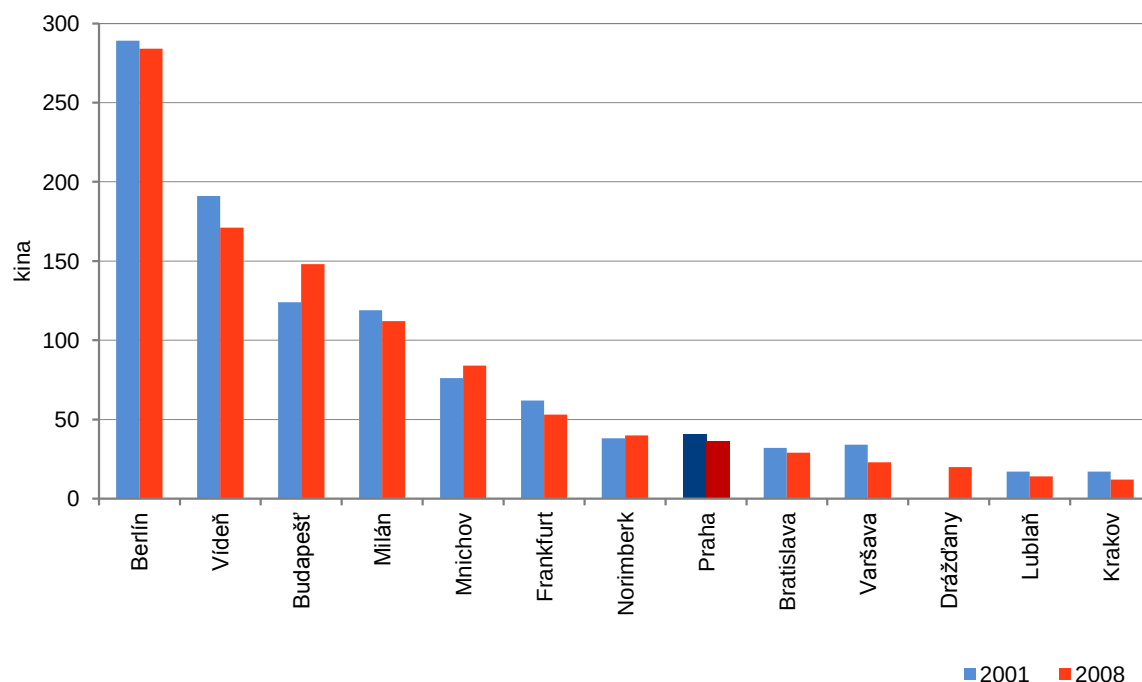
Na základě ukazatele počet kin na 1 milion obyvatel lze města rozčlenit do 4 skupin podle výše hodnot a 2 skupin podle trendů. Vedoucí postavení si i přes razantní pokles hodnot udržela Vídeň, která vykazuje nejvyšší počet kin. Následovány jsou skupinou pěti silných měst (Norimberk, Berlín, Milán, Frankfurt a Budapešť). Výrazný propad postihl kromě Vídně také Frankfurt a Milán, zřetelně si polepšil naopak Norimberk a Budapešť. Na opačném pólu skupiny měst se nacházejí obě polská města a Praha, jejichž odstup se navíc prohloubil.

Z geografických pravidelností (odlišná pozice hlavních měst, západovýchodní gradient apod.) lze vypočítat nižší vybavenost kin ve městech ze zemí bývalého východního bloku, kde až na výjimky měst Bratislava a Budapešť (způsobeno nárůstem populace) sledujeme navíc klesající tendenci ukazatele. Další jednoznačné geografické determinace se zde neprojeví a výsledné pořadí tak spíše závisí na konkrétní kulturní tradici města v oblasti kin.

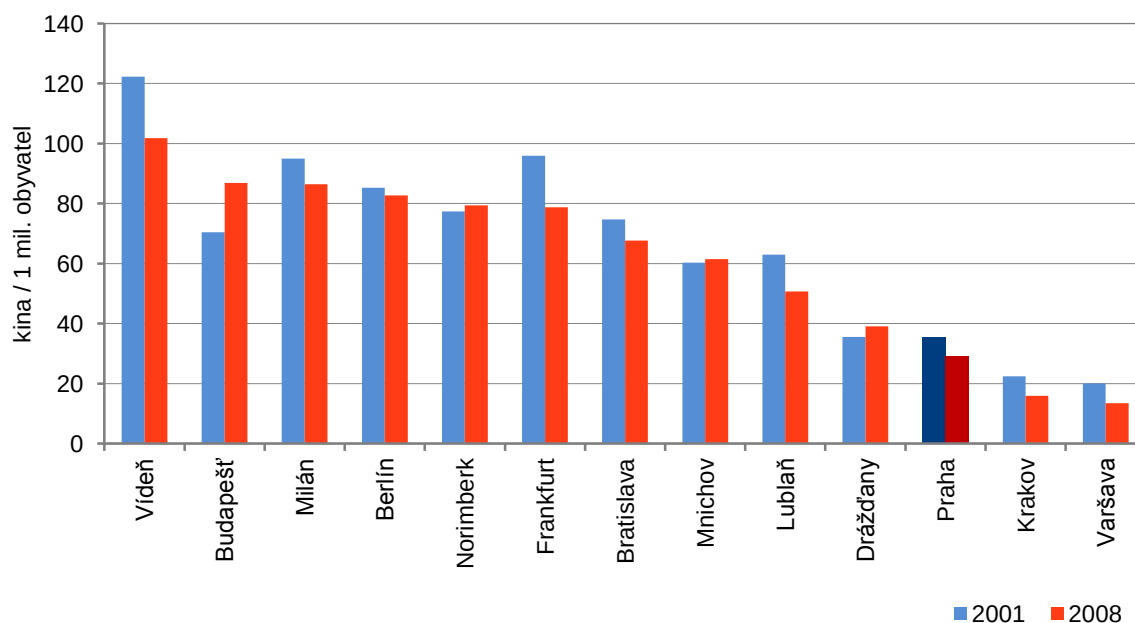
Celkové pořadí měst výrazně ovlivnily změny v rámci aktualizovaného období, tedy mezi roky 2007 a 2008. Dle dostupných statistik si zřetelně polepšila Budapešť, naopak výrazný propad zaznamenal Milán a Bratislava. Ostatní města si zachovala své hodnoty.

Za města nadprůměrně vybavená kiny v závislosti na počtu rezidentů lze tedy označit Vídeň, Milán, Norimberk, Frankfurt, Bratislava a Lublaň a naopak podprůměrně vybavená vzhledem ke své populační velikosti jsou Berlín, Praha a zejména pak obě polská města Varšava a Krakov.

Počet kin v letech 2001 a 2008

Počet kin na 1 mil. obyvatel v letech 2001 a 2008

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Stadt Wien, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Unie filmových distributoru, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočten na obyvatele – STR URM

Poznámka:

U Drážďan se nepodařilo získat starší údaje včetně r. 2001 a relativně více se projevuje problém s kompatibilitou dat, kdy různé zdroje udávají ke stejnému roku odlišné hodnoty. Města jsou v grafech seřazena podle hodnot r. 2008.

Počet návštěvníků kin na 1 obyvatele

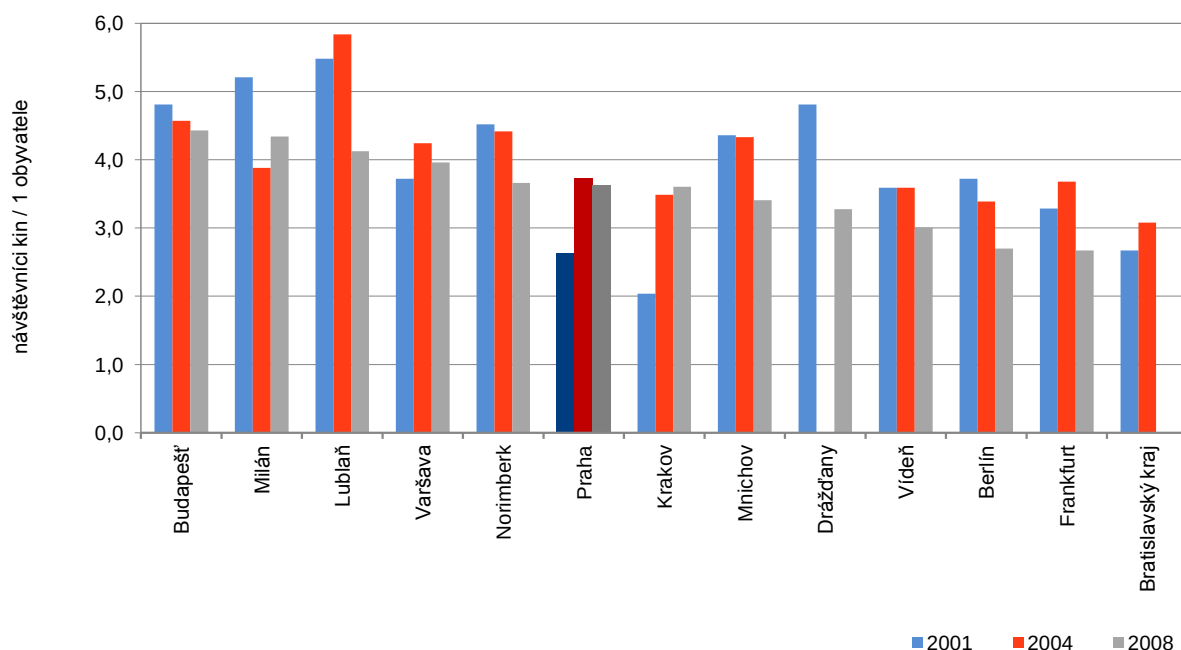
Počet návštěvníků kin přepočtený na počet obyvatel za jednotlivé roky ve sledovaných městech reprezentuje úroveň kulturního života a míru participace obyvatel na kulturním dění.

Výsledek porovnání zpočátku nebyl pro Prahu příliš lichotivý, ale vývojová perspektiva ukazuje pozitivní trend postupného nárůstu hodnot. Výrazný propad hodnot postihl města nejprve na čelních pozicích, tedy Lublaň, Milán, Drážďany a dále i všechna německá města (Mnichov, Frankfurt, Berlín a Norimberk). Naopak navýšení hodnot ukazatele zaznamenala města z konce pořadí, tedy zejména Praha a Krakov.

V pořadí měst, kdy se počáteční zvýšené rozdíly hodnot významně snížily, proběhla tato nivelizace ve dvou odlišných fázích. V první polovině sledovaného období (2001–2004) nejprve narostly hodnoty zpočátku nejslabších měst (Praha, Krakov a částečně Bratislava) a naopak klesly hodnoty vedoucích měst (Milán a Drážďany), čímž se vytvořila výrazná dominance Lublaně. Ve druhé etapě – po roce 2004 – navíc došlo k propadu hodnot všech německých měst, Vídně a zejména Lublaně. Vůdčí trojicí byly v roce 2008 Budapešť, Milán a Lublaň, k níž se připojila Varšava. Naopak výrazněji ztratila všechna německá města. Významného zvýšení hodnot pak dosáhla Praha a Krakov.

Hlavním trendem tohoto ukazatele tak je postupná nivelizace hodnot, která s největší pravděpodobností bude nadále pokračovat.

Počet návštěvníků kin na 1 obyvatele v letech 2001, 2004 a 2008

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Stadt Wien, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Unie filmových distributorů, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

U Drážďan se nepodařilo získat údaj za r. 2004. U Bratislavy byly dostupné pouze starší údaje za Bratislavský kraj. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

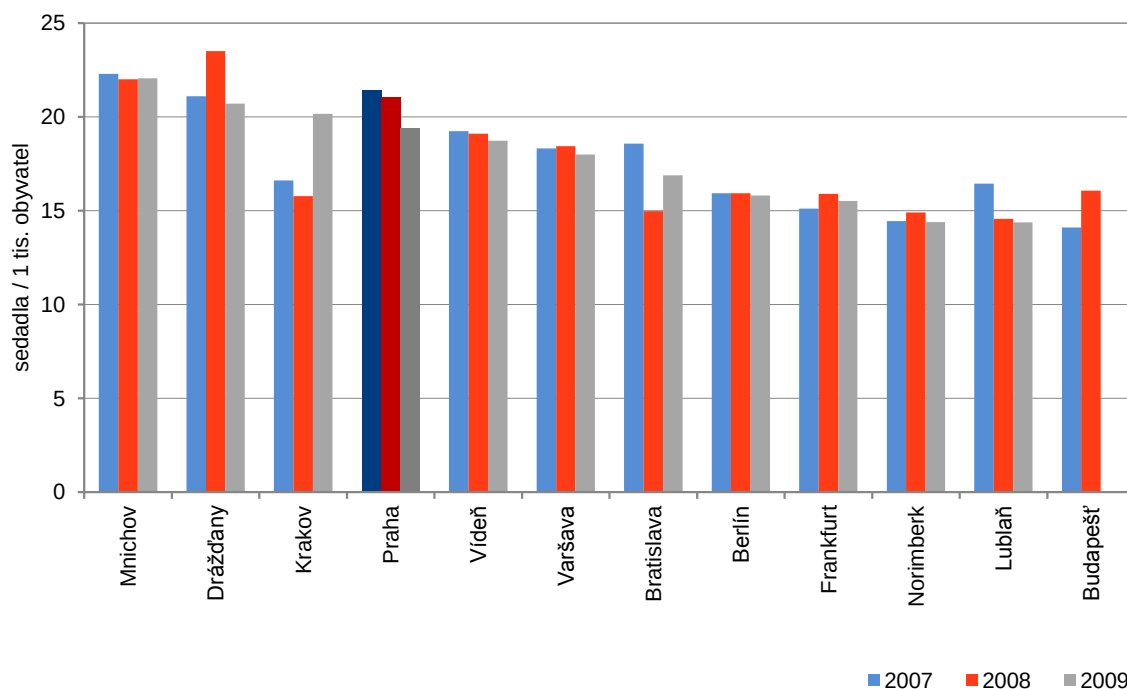
Počet sedadel v kinech na 1 tis. obyvatel

Ukazatel prezentuje kapacitu kin ve sledovaných městech vztaženou k počtu potenciálních návštěvníků, kteří ve městě bydlí.

Zatímco výrazně nejvyšší kapacitou kin v roce 2002 disponovala města Mnichov, Bratislava, s odstupem pak Praha a Vídeň, v roce 2007 byly již hodnoty daleko vyrovnanější. Velký propad (a ústup z čelní pozice) zaznamenala Bratislava, dále i Berlín a Frankfurt, což se také významně promítlo do změny jejich pozic a propadu v pořadí měst. Nárůst hodnot a posun v pořadí naopak vykazují polská města Varšava a Krakov. Stabilně se však na čele drží Mnichov a také Drážďany – zde však není možné sledovat trend od roku 2002. Ten však je již patrný v posledních 3 letech (viz graf). V tomto období sledujeme výrazný nárůst u Krakova, nevyrovnaný vývoj u Drážďan a Bratislavy a statisticky nedokončený růst u Budapešti. Obecně však pokračuje trend nivelizace hodnot u jednotlivých měst.

V předkládaném mezinárodním porovnání měst vystupuje Praha jako město se stabilně vysokou kapacitou kin, která se s ohledem na předchozí ukazatele potýká s nízkým počtem návštěvníků. Praha tedy disponuje relativně malým množstvím kin s vysokým počtem sedadel.

Počet sedadel v kinech na 1 tis. obyvatel v letech 2007, 2008 a 2009

Zdroje dat: Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Stadt Nürnberg, Landeshauptstadt München, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistisches Landesamt Berlin, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Statistik Austria, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Bundesamt Deutschland, Štatistický úrad SR, Unie filmových distributorů, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

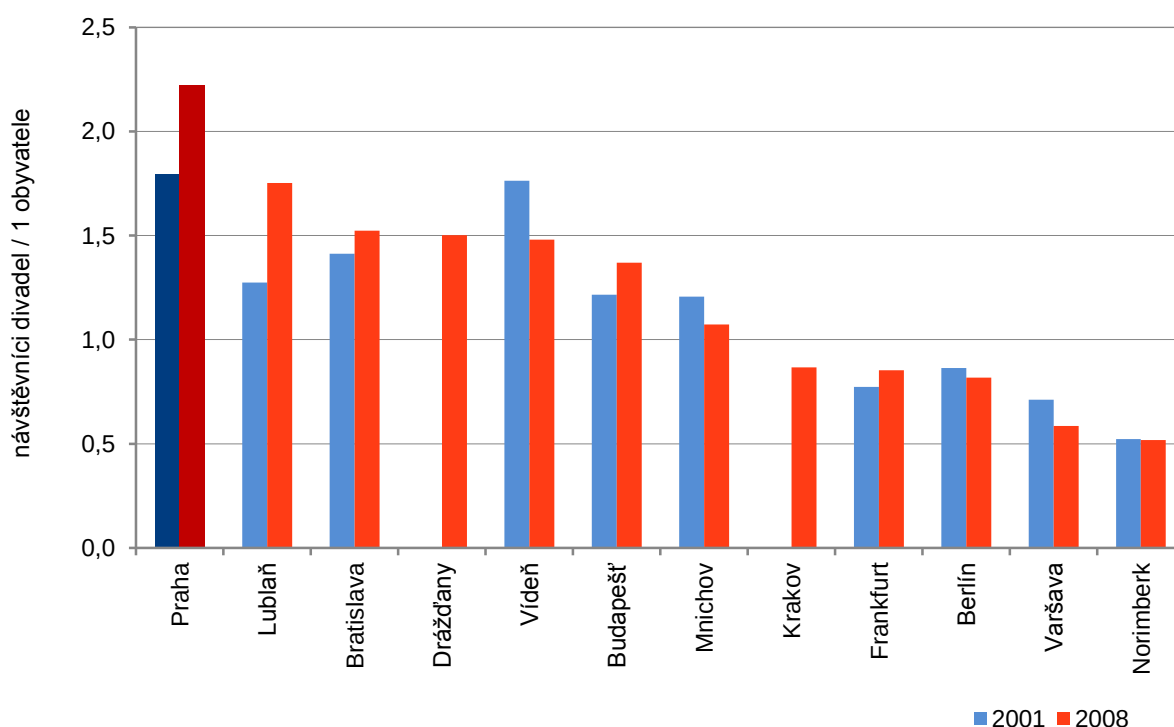
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, nepodařilo se získat údaje za Milán a údaj za Drážďany v r. 2002. U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009.

Počet návštěvníků divadel na 1 obyvatele

Získané údaje o počtu návštěvníků divadel vztahované k počtu obyvatel dokládají výbornou pozici Prahy. Navíc trend naznačuje zvyšování hodnot (nejvýraznější nárůst ze všech) pokračující i v posledních letech. Podobný vývoj, byť pozvolnější, lze spatřit v Lublani a Budapešti, v letech 2007 a 2008 i v Krakově a Bratislavě, která si výrazně polepšila v celkovém pořadí měst. Naopak největší konkurent Prahy, rakouská metropole, vykazuje klesající trend. Ve více než třetině měst jsou hodnoty ukazatele stabilní.

V rámci tohoto ukazatele se především v posledních letech prosazují geografické pravidelnosti tentokrát východozápadního gradientu, kdy přední pozice měst z východu Evropy (kromě polských měst) navíc doprovázejí nárůsty jejich hodnot. U měst západní Evropy pozorujeme trendy opačné. Prohlubující se dominance Prahy souvisí zejména se skutečností, že v české metropoli je lokalizován nadprůměrný počet divadelních institucí a zařízení v celoevropském měřítku. Tyto kulturní stánky disponují sice relativně nižší kapacitou, avšak obyvatelé a ostatní návštěvníci si do nich často najdou cestu.

Počet návštěvníků divadel na 1 obyvatele v letech 2001 a 2008

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istituto nazionale di statistica, KSH, Landeshauptstadt München, Mestna občina Ljubljana, NIPOS, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistik Austria, Statistični urad Republike Slovenije, Statistische Bundesamt Deutschland, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, údaje za Milán nebyly k dispozici. U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. U Drážďan a Krakova se nepodařilo získat údaje za r. 2001. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

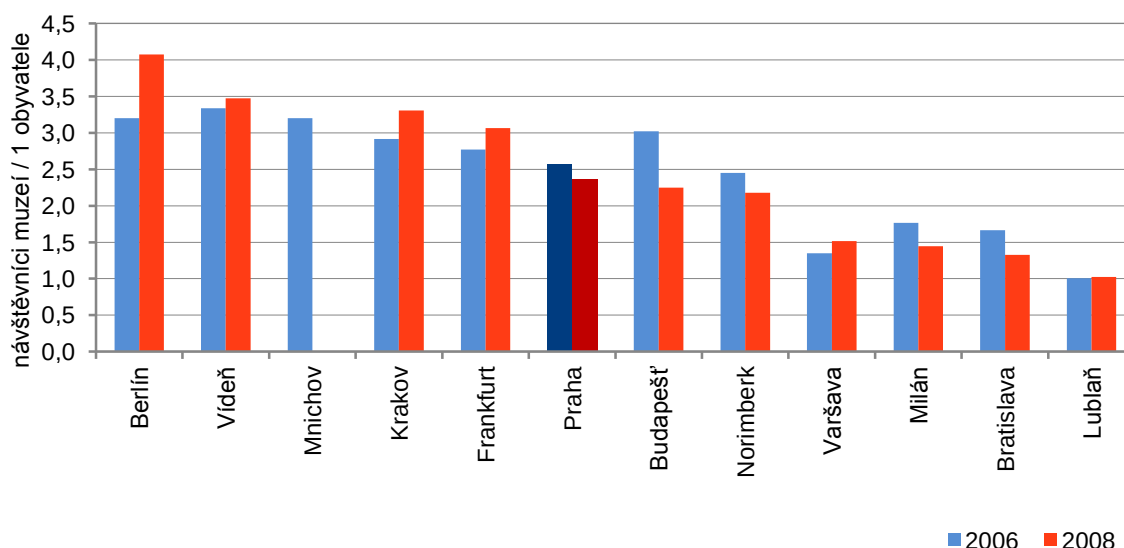
Počet návštěvníků muzeí na 1 obyvatele

Vývoj hodnot a porovnání sledovaných měst ovlivňuje dostupnost dat za jednotlivá města a prezentuje dvě rozdílné etapy, které ukázala zejména poslední aktualizace. Ta je ukončena rokem 2008, jelikož databáze za rok 2009 je nedostatečná. V prvním období porovnávání 2002–2006 získané hodnoty dokumentují vývojovou tendenci k nivelizaci rozdílů mezi sledovanými městy, kdy města z nižších pozic zaznamenala nárůst hodnot (zejména Budapešť, ale i Berlín), naopak výrazný propad hodnot postihl Vídeň, čímž rakouská metropole ztratila jednoznačnou dominanci. Čelní pozice se tak vyrovnaly. Toto zjištění je však deformováno nedostupností dat za Drážďany, ale také za Mnichov a Krakov, které v roce 2006 vykazovaly vysoké hodnoty a je škoda, že jejich vývojové trendy nelze zachytit.

Praha směřovala do skupiny měst, která již výrazněji ztrácela. Zatímco ještě v roce 2002 vykazovala Praha hned po muzeální velmoci Berlínu nejvyšší hodnoty z měst bývalého východního bloku (porovnání je deformováno absencí údajů za Krakov a Drážďany) a v souboru hlavních měst ji předstihly Berlín a Vídeň, v roce 2007 již byla pozice Prahy vlivem vzestupu Budapešti, Berlína či Krakova slabší a i v rámci skupiny států Visegrádské čtyřky byla již průměrná.

Aktualizované období porovnání 2006–2008 již prezentuje jednak změny v pořadí měst (čelních i ostatních pozic), ale také opětovnou prohlubující se diferenciaci a vytvoření tří skupin měst podle získaných hodnot. Čelní pozici dominantně ovládl Berlín vlivem výrazného nárůstu návštěvnosti muzeí, následovaný silnou čtveřicí měst Vídeň, Krakov, Frankfurt a Mnichov (jeho údaj nedostupný, podle vývojové tendence však předpokladatelný) s mírným nárůstem hodnot. Praha se řadí společně s Budapeští a Norimberkem do střední skupiny měst se zřetelným poklesem. S výrazným odstupem se pak umístila města Varšava, Milán, Bratislava a Lublaň, která již výrazně ztrácí.

Počet návštěvníků muzeí na 1 obyvatele v letech 2006 a 2008

Zdroje dat: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istituto nazionale di statistica, KSH, Landeshauptstadt München, Mestna občina Ljubljana, NIPOS, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistik Austria, Statistčni urad Republike Slovenije, Statistische Bundesamt Deutschland, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, údaje za Drážďany nebyly dostupné. U Mnichova a Krakova se nepodařilo získat údaje za r. 2002. U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2006.

VOLBY

Tematickou oblast reprezentují ukazatele procentuálního vyjádření úrovně volební účasti oprávněných voličů v jednotlivých městech v komunálních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu. Zvolené ukazatele vyjadřují úroveň participace obyvatelstva města na veřejném dění a jejich zájem o ně.

Ve sledovaném období 2001–2009 se uskutečnily dvoje volby do Evropského parlamentu a dvoje až troje komunální volby. Ve městech, ve kterých během osmiletého období proběhly volby do městských zastupitelstev již třikrát, jsou posuzovány hodnoty pouze dvou posledních voleb.

Dostupnost dat o míře volební účasti je na vysoké úrovni. Zdrojem jsou především databáze národních a městských statistických úřadů, případně přímo města. Pouze za Budapešť je nedostupný údaj volební účasti ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004. Získaná data lze považovat za důvěryhodná a porovnatelná.

Při porovnání obou sledovaných ukazatelů se ve všech měst projevuje vyšší volební účast u voleb komunálních. Druhým společným znakem je čelní pozice Milána a poslední příčky Bratislavy a Krakova. Další pravidelnosti se u ukazatelů nevyskytují. Postavení Prahy v souboru měst je podprůměrné, byť je zaznamenána zvyšující se volební účast.

Volební účast v komunálních volbách (v %)

Komunální volby se v jednotlivých městech konaly v různých letech, proto byly brány v potaz poslední dvojice volby, které se uskutečnily v obdobích 2001–2004 a 2006–2009.

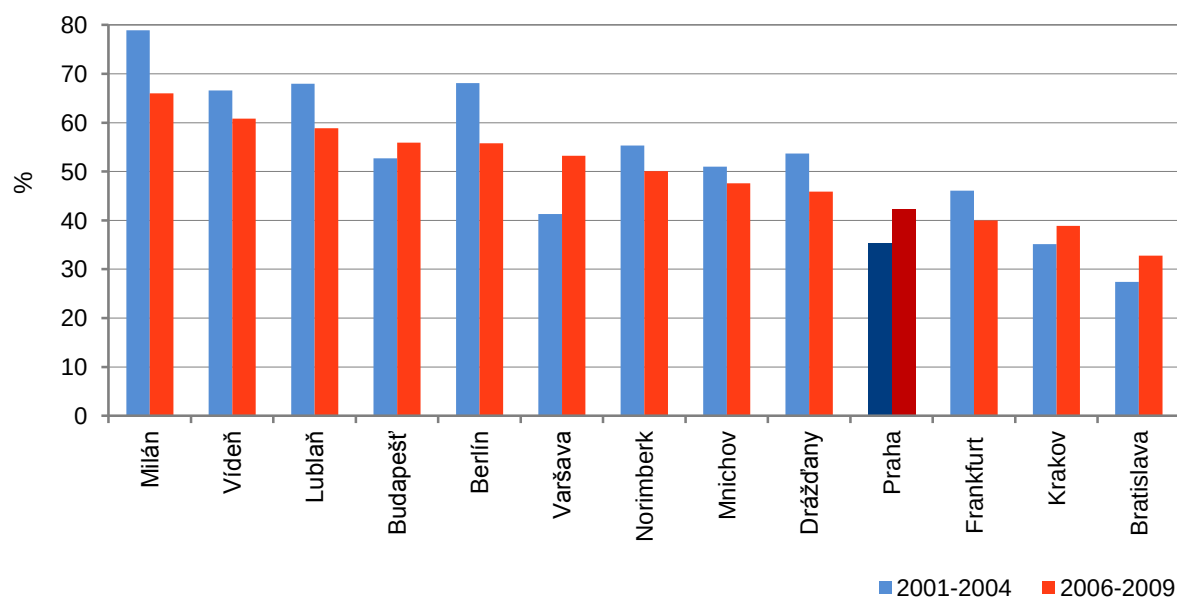
Určitou mezní hodnotou je 50% participace, kterou přesáhlo ve volbách v období 2006–2009 pouze 7 měst, zatímco v předchozích volbách 8 měst (pod tuto hranici spadly Drážďany a Mnichov, naopak překročila ji Varšava). Celkově však lze konstatovat pokles úrovně participace obyvatel v oblasti komunální politiky.

V rámci tohoto ukazatele se projevuje diferenciaci hlavních měst a regionálních center, kdy vyšší volební účast vykazují hlavní města. Výjimku zde představují Praha, Bratislava a Milán (nelze však porovnat s italským hlavním městem, které není do souboru měst zahrnuto).

Volební účast v komunálních volbách se propadla zejména ve městech na vedoucích příčkách a v německých městech (pořadí měst zůstalo podobné s výjimkou propadu Berlína), naopak si polepšila města Praha, Bratislava, Krakov a zejména Varšava. Tato města však stále obsazují poslední příčky. Zájem obyvatel o veřejné dění tedy mírně roste ve městech postsocialistických zemí, naopak v ostatních zemích výrazně opadá a dochází tak k nivelizaci hodnot sledovaného ukazatele. Nicméně vyšší participaci obyvatel pozorujeme stále v zemích bývalého „Západu“. Změnu v čele pořadí by však způsobily nedávné komunální volby ve Vídni (rok 2010), kde se volební účast vyšplhala na 67,63 %.

Praha v rámci porovnávání měst relativně zaostává v participaci obyvatel, byť je zaznamenána vzestupná tendence. Ta se potvrdila i ve volbách roku 2010, kdy volební účast dosáhla 44,43 %. Oproti parlamentním volbám, kde pražská volební účast přesahuje 70 %, je však volební účast ve volbách na komunální úrovni stále nízká.

Volební účast v komunálních volbách v % v letech 2001–2004 a 2006–2009

Zdroje dat: Comune di Milano, ČSÚ, Országos Választási Iroda, Panstwowa Komisja Wyborcza, Republika Slovenija, Stadt Wien, Štatistický úrad SR, Wikipedia

Poznámka:

Města jsou v grafu seřazena podle hodnot z let 2006–2009.

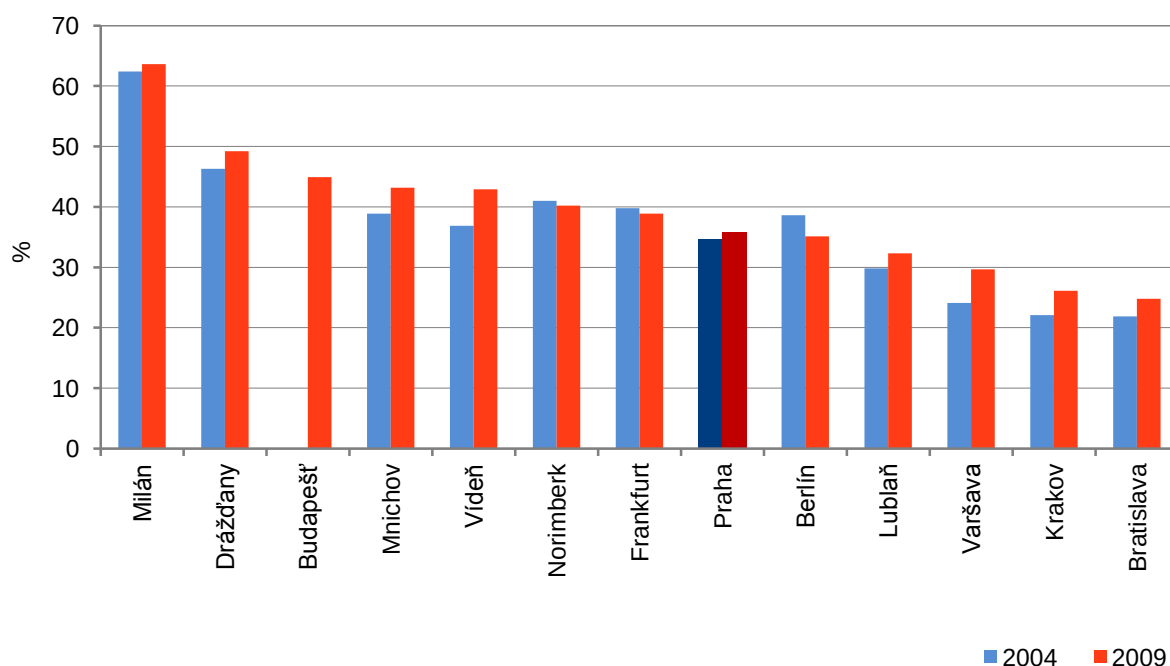
Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu (v %)

Úroveň participace obyvatel na evropském dění je nižší než na úrovni komunálních voleb. To vypovídá o nižší sounáležitosti a identifikaci voličů s Evropskou unií.

Graf dokumentuje vyšší zájem obyvatel o dění v Evropském parlamentu ve starých zemích EU, což potvrzuje tendenci, že volební účast je závislá na délce členství daného státu v EU. Nejvyšší míru volební účasti vykazuje Milán (Itálie je zakládajícím členem EU). Jedinou výjimku představuje Budapešť, u níž však není dostupný údaj za volby v roce 2004, což také znemožňuje zhodnotit vývoj tohoto ukazatele. Naopak zcela viditelným trendem, který je výraznější v nových zemích EU, je zvyšování participace.

V rámci porovnání sledovaných měst patří Praha spíše do skupiny s nižší volební účastí, přesto po Budapešti vykazuje nejvyšší volební účast za nové země EU. Volební účast Prahy však dosahuje pouze 35 %.

Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu v % v letech 2004 a 2009

Zdroje dat: Bundeswahlleiter, Štatistický úrad SR, Országos Választási Iroda, Panstwowa Komisja Wyborcza, Republika Slovenija, Comune di Milano, ČSÚ, Bundesministerium für Inneres, Stadt Wien

Poznámka:

U Budapešti se nepodařilo získat údaj za volby v r. 2004. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2009.

MEZINÁRODNÍ ŽEBŘÍČKY HODNOTÍCÍ PRAHU

Druhá část dokumentu prezentuje několik mezinárodních žebříčků měst a doplňuje tak tvrdá statistická data. Stále více společností se v posledních letech zabývá porovnáním měst z různých pohledů. Nejčastěji jde o renomované poradenské firmy, které zpracovávají studie hodnotící města pro účely svých zákazníků. S tím také souvisí omezený rozsah informací určených pro veřejnost, respektive sdělovací prostředky. Většinou jsou k dispozici pouze závěry průzkumů s naznačením metodiky a výsledné pořadí části nebo všech hodnocených měst. Ostatní údaje jsou pak většinou za poplatek.

Obecně se žebříčky zabývají atraktivními tématy, jako je cestovní ruch, kvalita života, podnikání, inovace, realitní trhy, životní prostředí nebo doprava. Do našeho dokumentu bylo zařazeno 9 žebříčků: kvalita života podle Mercer, Hot-Spots – podnikatelská atraktivita podle Roland Berger, podnikatelské očekávání a hodnocení realitních trhů podle PwC a ULI, Innovation Cities TOP 100 Index 2011, Eurotest 2010 – test veřejné dopravy, nejucpanější města podle TomTom a European Green City Index. Jde o celosvětové i evropské žebříčky sestavované pravidelně každým rokem nebo jen jednorázově.

Účelem této druhé části je představit alespoň některé mezinárodní průzkumy zahrnujících Prahu, neboť rostoucí poptávka po nich naznačuje, že mohou mít vliv na vnímání města navenek. Uvedeny jsou základní informace o žebříčku – tj. kdo ho sestavuje, jak často je sestavován, za jakým účelem, naznačení metodiky a výsledné pořadí všech hodnocených měst nebo jen dílčí části včetně Prahy se zaměřením na středoevropské metropole sledované v hlavní části dokumentu.

Kvalita života ve městech podle studie Mercer

Společnost Mercer se sídlem v New Yorku je významnou mezinárodní konzultační společností v oblasti řízení lidského kapitálu. Každoročně sestavuje celosvětový žebříček měst podle kvality života, který by měl sloužit především nadnárodním společnostem a vládám zemí pro spravedlivé ohodnocení pracovníků vyslaných za prací do zahraničí.

Žebříček za rok 2011 obsáhl 221 měst (z celkových 420 v databázi Mercer), stejně jako v předchozím roce. Zahrnuty byly jak hlavní města, tak i další významné metropole z celého světa. Pořadí měst je sestaveno podle hodnoty indexu tzv. „QoI Index“, který se vypočítává na základě přidělených bodů podle různých faktorů, přičemž města jsou porovnávána s New Yorkem, který má ve studii hodnotu indexu 100. Žebříček sestavený za rok 2011 vychází z dat shromážděných od září do listopadu 2011.

Města jsou hodnocena na základě 39 faktorů, rozdělených do 10 kategorií, jsou to: politické a sociální prostředí; ekonomické prostředí; sociokulturní prostředí; kvalita zdravotní péče; vzdělávání, technická infrastruktura a doprava; možnosti kulturního vyžití a rekreace; dostupnost zboží a služeb; úroveň bydlení; přírodní prostředí.

Nejvyšší kvalita života byla podle studie Mercer v roce 2011 ve Vídni, rakouská metropole tak obhájila nejvyšší pozici z předchozích let. V první desítce se umístilo dokonce 7 evropských měst – na druhém místě švýcarský Curych, na čtvrtém a pátém místě německá města Mnichov a Düsseldorf, sedmý skončil Frankfurt, osmá Ženeva. Devátou pozici obsadila shodně města Bern a Kodaň. Nejlepšími mimoevropskými městy jsou novozélandský Auckland (3.) a kanadský Vancouver (5.).

Výborného umístění dosáhly i další evropské metropole, které skončily do 25. příčky. Jde o Amsterdam (12.), Hamburg (16.), Berlín (17.), Luxemburg (19.), Stockholm (20.), Brusel (22.) a Norimberk (24.). Výchozí město New York se umístilo na 49. místě.

Ze studie Mercer je patrný odstup postsocialistických měst od bývalé „západní“ Evropy, ačkoliv podle hodnoty QoI Indexu není rozdíl tak výrazný. Nejlepšího umístění dosáhla Praha, která skončila na 69. pozici, což je o 1 příčku výše, než v předchozím roce, resp. o 2 příčky oproti roku 2009. Následují Budapešť (73.), Lublaň (75.) a Varšava (84.).

Na dolním konci žebříčku se umístila asijská a africká města z nestabilních zaostalých zemí. Nejnižší QoI Index má Bagdád. Na předposledním místě pak skončil středoafriický Bangui.

Pořadí prvních deseti měst a nejlepších sledovaných středoevropských měst

pořadí	město	pořadí	město
1.	Vídeň	8.	Ženeva
2.	Curych	9.	Bern
3.	Auckland	9.	Kodaň
4.	Mnichov	69.	Praha
5.	Düsseldorf	73.	Budapešť
5.	Vancouver	75.	Lublaň
7.	Frankfurt	84.	Varšava

Zdroj: oficiální tisková zpráva společnosti Mercer, <http://www.mercer.com/summary.htm?idContent=1173105>

Bližší informace jsou dostupné na webové adrese: <http://www.mercer.com>

Podnikatelská atraktivita měst podle European cities monitor

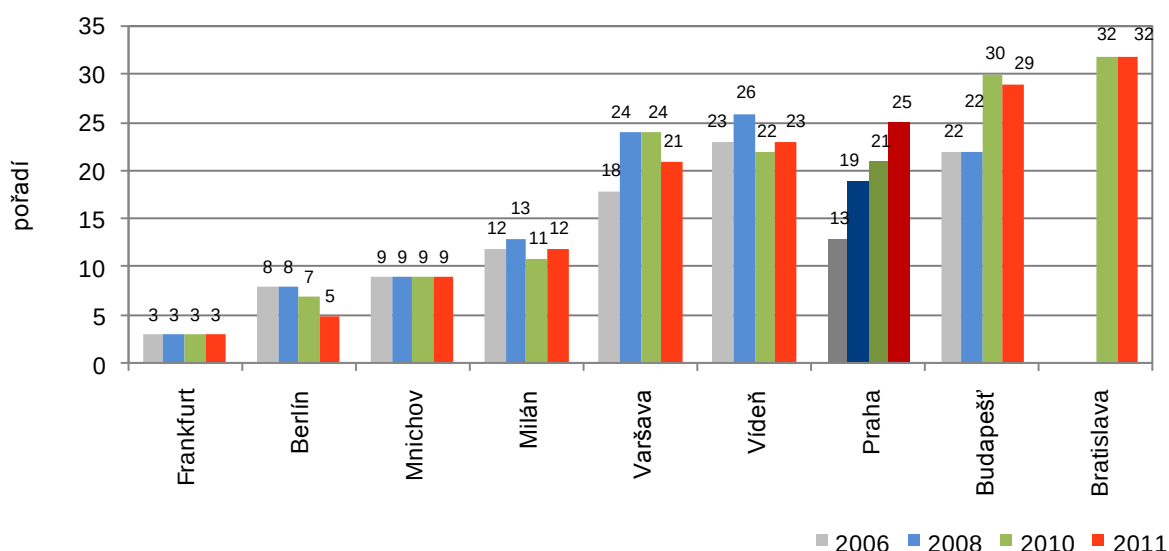
Jedna z největších světových firem v oblasti poradenství a správy nemovitostí – Cushman & Wakefield zpracovává již více než 20 let informace od 500 lokalizačních manažerů o atraktivitě prostředí pro podnikání ve velkých evropských městech (původní monitor realizovala firma Healey & Baker). Průzkum obsahuje hodnocení nejdůležitějších faktorů tvořící celý komplex podmínek pro podnikání. Jde o 12 faktorů, z nichž za nejdůležitější jsou považovány: přístup na trh a ke klientům, dostupnost kvalifikované pracovní síly a kvalita telekomunikací. Další skupinu tvoří vnější dopravní spojení včetně mezinárodního, cena kancelářských prostor, náklady na zaměstnance a dostupnost kancelářských kapacit. Mezi ostatní indikátory patří znalost jazyků, vnitroměstská doprava (veřejná i individuální), politika podpory podnikání, kvalita života pro zaměstnance a čistota životního prostředí.

Stabilně (po dobu 20 let) je na prvním místě uváděn s velkým náskokem Londýn, na druhém Paříž, za kterou je s dalším zřetelným odstupem Frankfurt. K němu se však postupně přibližuje skupina ostatních významných center evropského hospodářství, transakčních služeb, dopravy nebo politiky. Dlouhodobě příznivou pozici zauímají Amsterdam, švýcarská města (Curych a Ženeva) i Brusel, mezi roky 1990 a 2000 se výrazně zlepšila španělská města (Madrid, Barcelona), velký posun mezi nejlepší zaznamenal Berlín.

Ze skupiny sledovaných středoevropských metropolí je v monitoru zastoupeno 9 měst. Německá města zauímají silné postavení – vedle Frankfurtu je kvalita prostředí pro podnikání v současnosti již vysoce oceňována v Berlíně (15. místo v roce 1990, 5. místo v roce 2011). Skupinu úspěšných měst uzavírá Milán. Vídeň se naopak řadí k městům, ke kterým dlouhodobě patří i hlavní města postsocialistických zemí (kolem 20. až 30. místa).

Výjimkou byla Praha, jejíž dřívější pozitivní hodnocení znamenalo několik let umístění kolem 15. místa. Zhoršení hodnocení zejména podle stěžejních faktorů (přístup na trh – ke spotřebitelům a klientům, dostupnost kvalifikovaného personálu, vnější dopravní spojení i úroveň telekomunikací) v posledních letech znamená propad na 25. místo. V roce 2011 se stala nejlépe hodnoceným městem z této dílčí skupiny Varšava (nízká cena pracovní síly a kanceláří, příznivé podnikatelské klima vytvářené vládou).

Vývoj pořadí hodnocení podnikatelského prostředí vybraných měst 2006–2011

Zdroj: Cushman & Wakefield (Healey & Baker)

Počet hodnocených měst se postupně zvyšuje (v roce 1990 – 25 měst, v roce 2006 – 33 měst a v roce 2011 – 36 měst). Na pořadí zobrazené v grafu má však změna počtu zcela minimální vliv a nezkresluje zjištěné výsledky. K diskuzi může být ovlivnění výsledků

tzv. úrovní znalostí (familiarity) konkrétních měst, která závisí i na výběru respondentů. Použitá metoda propočtu by měla tento vliv respektovat.

I když zájem o umístění nových firemních kapacit ve velkých městech bývalého východního bloku je stále silný (zejména v Moskvě), nelze přehlednou určitou renesanci záměrů alokovat firmy rovněž ve městech západní Evropy.

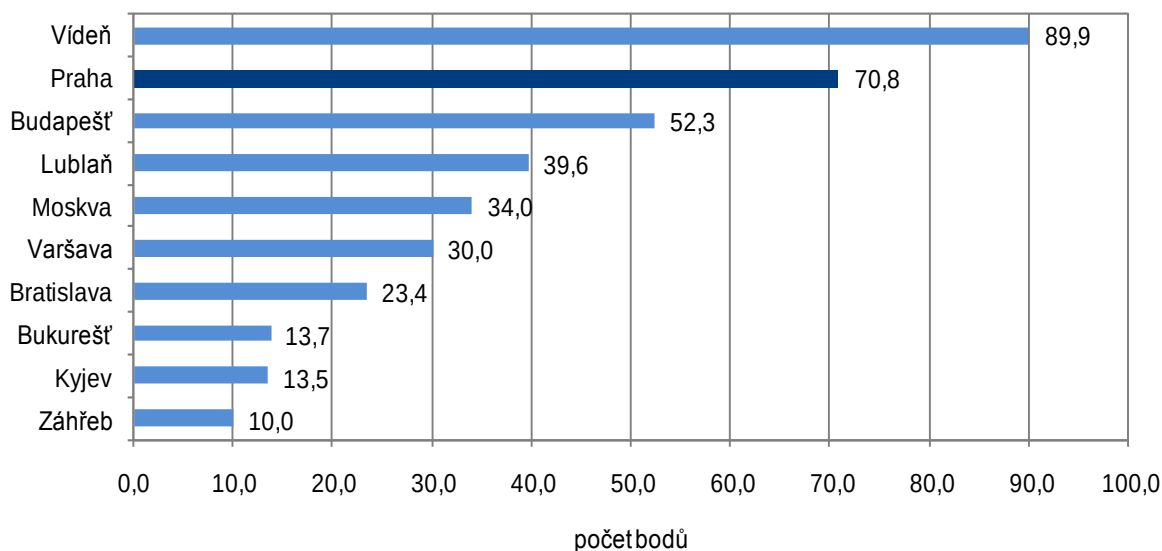
Bližší informace k European Cities Monitor jsou dostupné na webové adrese:
<http://www.cushwake.com>

„Hot Spots“ – podnikatelská atraktivita hlavních měst ve střední a východní Evropě podle Roland Berger

Zjišťováním úrovně kvality jednotlivých faktorů tvořících komplex atraktivity pro podnikání se zabývá i firma Roland Berger Strategy Consultants. Analýza „Hot Spots“ byla realizována pro hlavní města střední a východní Evropy a publikována v roce 2009, respektive s dílčí aktualizací 2010. Soubor ukazatelů, které zachycují detailnější charakteristiky lokálního prostředí, tvoří šest agregovaných aspektů: infrastruktura, inovace, životní standard, internacionalismus, kultura – turismus, vzdělání – vzdělávání.

Na prvním místě se umístila s výraznějším náskokem Vídeň, na 2. místě byla celkem zřetelně klasifikována Praha a třetí v pořadí se skončila Budapešť. Následující tabulka zachycuje celkové pořadí vybraných 10 hlavních měst.

Celková atraktivita pro podnikání podle „Hot Spots 2010“ (počet bodů)

Zdroj: Roland Berger Strategy Consultants

Převážná část umístění měst v rámci jednotlivých aspektů v zásadě odpovídá celkovému pořadí. Některé odchylky však zachycují buď příznivou, nebo naopak horší situaci, pokud jde o kvalitu individuálních aspektů atraktivity.

Hodnocení měst podle jednotlivých agregovaných aspektů atraktivity prostředí pro podnikání

město	infrastruktura		inovace		životní standard		internacionalismus		kultura, turismus		vzdělání, vzdělávání	
	pořadí	body	pořadí	body	pořadí	body	pořadí	body	pořadí	body	pořadí	body
Vídeň	1	82,1	4	50,2	1	90,8	1	100,0	2	88,8	1	100,0
Praha	2	62,1	3	53,4	2	78,4	2	36,2	1	70,7	2	64,5
Budapešť	3	45,7	2	68,2	5	53,2	6	14,7	4	48,0	3	62,2
Lublaň	4	44,4	1	70,6	3	63,6	3	23,8	9	12,8	9	26,8
Moskva	5	42,4	6	26,6	9	36,1	5	20,2	3	48,5	4	60,0
Varšava	8	27,9	5	41,4	8	48,1	7	10,5	5	27,7	5	51,1
Bratislava	6	41,1	9	19,7	4	55,0	4	23,8	6	23,1	8	30,2
Bukurešť	7	28,0	7	23,4	10	28,6	8	10,0	8	13,5	6	43,5
Kyjev	10	16,1	8	20,2	7	49,0	10	4,7	7	14,6	7	39,8
Záhřeb	9	27,6	10	17,7	6	52,5	9	8,9	10	6,7	10	20,5

Zdroj: Roland Berger Strategy Consultants

Některá hodnocení se mohou odlišovat od jiných šetření v oblasti podnikatelské atraktivity. Z velké části je to důsledek velmi rychlé změny úrovně některých faktorů v konkrétních městech, případně jsou celkové výsledky ovlivněny výběrem hodnocených (podrobnějších) charakteristik. Analýza však poskytuje základní přehled silných i slabších kvalit prostředí pro podnikání.

Bližší informace k „Hot Spots 2010“ jsou dostupné na webové adrese:
<http://www.rolandberger.cz>

Podnikatelské očekávání a spokojenost v evropských městech podle ECER

Studii „ECER-Banque Populaire Ranking 2010“, která hodnotí podnikatelské očekávání a spokojenost v evropských městech zpracovala asociace „ECER Foundation Association“ (ECER – European Cities Entrepreneurship Ranking) v roce 2010 již po třetí. Hodnoceno bylo 37 evropských měst, jejichž výběr vycházel z původního souboru využívaného pro European Cities Monitor (Cusman & Wakefield) doplněného o další vybraná velká města. V rámci studie byl proveden průzkum mezi podnikateli z oblasti obchodu, průmyslu i služeb.

Předmětem šetření bylo 5 témat: podpora a přístup k podnikatelským službám; pomoc a podmínky před vznikem podniku; pomoc a podmínky k existenci podniku po jeho založení; finanční podpora; prostředí pro podnikání (infrastruktura, podnikatelské kapacity, kvalita života...).

Většina zjišťovaných informací je součástí i jiných obdobných průzkumů. Přesto jsou do jisté míry překvapivě odlišné výsledky celkového pořadí i značná diference u jednotlivých agregovaných indikátorů charakterizujících lokální podnikatelské prostředí. Města jako Londýn (zde na 33. místě), Paříž (26.), Barcelona (29.) nebo Ženeva (35.) se v jiných průzkumech podnikatelské atraktivity řadí mezi ta nejlepší. Oproti předchozímu šetření si v průměru pohoršila města severní Evropy, naopak dobrou pozici potvrdila velká část německých měst.

Ze souboru námi sledovaných 13 středoevropských měst jich bylo v rámci tohoto žebříčku hodnoceno 8. Mezi prvními pěti se umístila hned tři sledovaná města, což svědčí o velkém konkurenčním tlaku v prostoru střední Evropy. Významný je posun Varšavy, která zaujala již

3. místo s vyrovnanými výsledky u přímých podpor pro podnikatele. Praha i v tomto průzkumu zaznamenala určitý pokles, její dosažené pořadí (27. místo) však v podstatě odpovídá výsledkům jiných šetření. Zdá se však, že zatím nejsou mezinárodně doceněny některé aktivity, které byly na území Prahy v posledních letech uskutečněny (např. rozvoj veřejné dopravy, výstavba kancelářských kapacit).

Pořadí prvních 10 měst a ostatních sledovaných středoevropských měst podle průzkumu ECER – podnikatelské očekávání a spokojenost v roce 2010

město	celkové pořadí	dílní pořadí				
		přístup ke službám	podpora před vznikem	podpora po založení	finanční podpora	prostředí k podnikání
Frankfurt	1	8	5	2	4	1
Malmö	2	11	8	1	3	2
Varšava	3	6	7	4	1	16
Hamburg	4	4	29	5	5	3
Berlín	5	2	17	20	8	4
Lisabon	6	9	4	8	16	7
Helsinky	7	16	1	7	15	9
Kolín n/Rýn.	8	20	6	10	9	10
Lyon	9	21	9	12	6	14
Stuttgart	10	14	19	11	2	20
Vídeň	14	37	27	3	7	6
Mnichov	18	3	22	18	21	24
Praha	27	12	11	35	27	34
Milán	28	30	28	21	10	35
Budapešť	36	32	37	29	35	36

Zdroj: ECER Foundation Association

Bližší informace k „ECER–Banque Populaire Ranking 2010“ jsou dostupné na webové adrese: <http://www.ecer.fr>

Realitní trhy evropských měst podle PwC a ULI

Poradenská a auditorská společnost PricewaterhouseCoopers (PwC) ve spolupráci s Urban Land Institut (ULI) každoročně publikuje studii „Emerging Trends in Real Estate Europe“ (Nové trendy na evropském trhu s nemovitostmi), v rámci které jsou hodnoceny aktuální situace i perspektivy nemovitostních trhů ve 27 evropských městech. Hodnocení vzniká na základě výsledků dotazovacího šetření, kterého se pravidelně účastní více než 600 renomovaných odborníků z finančního a realitního sektoru.

V posledním vydání studie vyhodnotili respondenti rok 2010 jako období stabilizace, které nastalo po dramatickém zhoršení situace na evropských realitních trzích v roce 2009. Dle mínění většiny respondentů se stabilizační období přeneslo i do roku 2011. Výjimku však může představovat Irsko či region jižní Evropy, kde ustálení nemovitostních trhů musí být podpořeno růstem zaměstnanosti.

V kontextu regionu střední a východní (resp. postsocialistické) Evropy, který podle většinového názoru respondentů není aktuálně v popředí zájmu investorů, byla Praha vyhodnocena jako město s relativně perspektivním nemovitostním trhem. Jednoznačným lídrem regionu je však Varšava, ve které se dopady hospodářské recese neprojevíly

na nemovitostním trhu nikterak silně, a hlavní město Polska vykazovalo setrvalý ekonomický růst doprovázený relativně vysokou investiční aktivitou. Zároveň bylo konstatováno, že Varšava i Praha v současné době těží především ze zotavování německé ekonomiky.

V rámci studie je sestavováno několik žebříčků. My se však zaměříme pouze na hodnocení realitních trhů z hlediska investičních příležitostí a také z hlediska příležitostí k nové výstavbě.

Hodnocení z hlediska investičních příležitostí

Na čele žebříčku, který porovnával evropské realitní trhy podle investičních příležitostí, se v posledních třech vydání studie „Emerging Trends in Real Estate Europe“ (2009–2011) umístil vždy Mnichov. Obecně platí, že realitní trhy německých měst jsou pro investory velmi atraktivní, což lze dokumentovat na jejich postavení v žebříčku. V roce 2011 se umístily Hamburk, Berlín i Frankfurt mezi prvními osmi nejlépe hodnocenými městy (v letech 2010 a 2009 byl Hamburk dokonce na druhé pozici za vedoucím Mnichovem). Důvody této preference německých realitních trhů lze spatřovat především v mimořádném významu německé ekonomiky, která navíc v současné době vykazuje růst.

Z níže uvedeného grafu je jasné patrný vliv globální ekonomické recese, která silně zasáhla evropský realitní trh. Graf poukazuje na vývoj hodnocení respondentů v letech 2008–2011 (z hlediska investičních příležitostí na nemovitostních trzích) v kontextu osmi měst, jež jsou předmětem našeho mezinárodního porovnání a zároveň jsou sledovány v rámci studie „Emerging Trends in Real Estate Europe“. Všechna města dosáhla nejvyššího hodnocení v roce 2008, tedy ještě předtím, než dopady hospodářské recese reálně zasáhly realitní trhy. V roce 2009 došlo ve všech osmi městech k propadu v jejich hodnocení. V případě Berlína, Frankfurtu, Varšavy, Prahy a Budapešti hodnocení kleslo i v roce 2010. Jak již bylo uvedeno výše, rok 2011 je obdobím předpokládané stabilizace, a tudíž ve všech městech došlo ve srovnání s rokem 2010 ke zlepšení hodnocení (v případě Budapešti šlo spíše o stagnaci).

Nemovitostní trhy německých měst si v rámci osmi sledovaných měst udržely své vedoucí postavení z hlediska investičních příležitostí i přes výše zmíněné turbulence v ekonomickém vývoji. Pražský nemovitostní trh bohužel ztratil podle názoru respondentů v letech 2008 až 2011 na investiční atraktivitě. Zatímco v roce 2008 se Praha umístila mezi 27 analyzovanými městy na 12. místě, v roce 2011 se propadla na 17. pozici. Praha si pohoršila i v kontextu námi sledovaných osmi měst, což je rovněž evidentní z grafu.

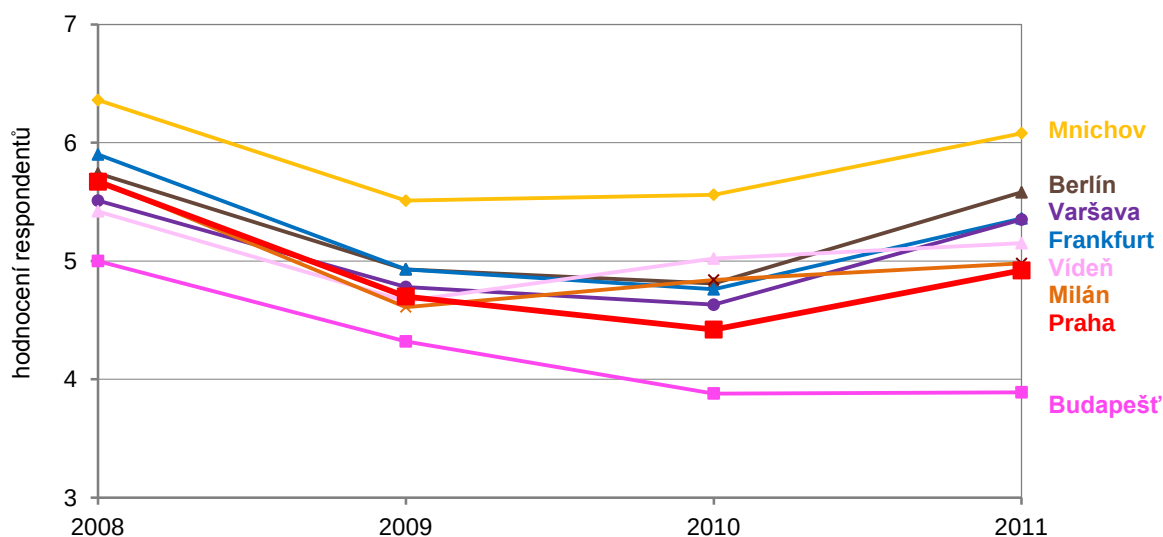
Hodnocení realitních trhů evropských měst z hlediska investičních příležitostí v letech 2008–2011

pořadí v roce 2011	město	hodnocení 2008	hodnocení 2009	hodnocení 2010	hodnocení 2011
1.	Mnichov	6,36	5,51	5,56	6,08
2.	Istanbul	6,74	5,38	4,83	6,08
3.	Londýn	5,53	5,13	5,05	5,87
4.	Paříž	6,13	4,98	5,12	5,79
5.	Stockholm	5,85	4,79	4,63	5,73
6.	Hamburk	6,39	5,41	5,20	5,69
7.	Berlín	5,74	4,93	4,81	5,58
8. – 9.	Frankfurt	5,90	4,93	4,76	5,36
8. – 9.	Helsinky	5,69	4,98	4,57	5,36
10.	Varšava	5,51	4,78	4,63	5,35
11.	Curych	5,50	5,17	4,75	5,31
12.	Moskva	6,75	5,02	3,84	5,18
13.	Vídeň	5,42	4,66	5,02	5,15
14.	Kodaň	5,29	4,37	4,33	5,12

pořadí v roce 2011	město	hodnocení 2008	hodnocení 2009	hodnocení 2010	hodnocení 2011
15.	Lyon	6,11	4,31	4,49	5,04
16.	Milán	5,68	4,61	4,84	4,98
17.	Praha	5,67	4,70	4,42	4,92
18.	Řím	5,57	4,45	4,76	4,81
19.	Edinburgh	5,21	4,71	4,35	4,72
20.	Brusel	5,53	4,70	4,40	4,69
21.	Amsterdam	5,27	4,79	4,55	4,65
22.	Madrid	5,39	3,90	3,79	4,32
23.	Barcelona	5,31	4,09	3,78	4,21
24.	Lisabon	5,26	4,47	4,43	4,04
25.	Budapešť	5,00	4,32	3,88	3,89
26.	Atény	5,02	4,42	4,38	3,32
27.	Dublin	4,74	3,65	3,49	2,85

Zdroj dat: PwC

Hodnocení realitních trhů evropských měst z hlediska investičních příležitostí v letech 2008–2011

Zdroj dat: PwC

Hodnocení z hlediska příležitostí k nové výstavbě

V rámci studie „Emerging Trends in Real Estate Europe“ je pravidelně sestavován také žebříček evropských realitních trhů podle kritéria příležitostí k nové výstavbě. Jinými slovy lze říci, že pořadí tohoto žebříčku odráží, jak velký rozvojový potenciál přisuzují respondenti sledovaným evropským realitním trhům.

Stejně jako ve výše uvedeném hodnocení realitních trhů podle investičních příležitostí, tak i v hodnocení z hlediska příležitostí k nové výstavbě se zřetelně odráží stav národních ekonomik, resp. dopady globální ekonomické recese. I v tomto případě platí, že téměř všechna města dosahovala nejvyššího hodnocení v předkrizovém roce 2008, dramatický propad nastal v letech 2009 a 2010, v roce 2011 se podle mínění respondentů perspektivy evropských realitních trhů opětovně zlepšily (avšak ve většině případů hodnocení nedosáhlo úrovně z roku 2008).

Mezi 27 hodnocenými městy se první umístil Istanbul jako město největších příležitostí k nové výstavbě. Turecká metropole obsadila první pozici v posledních třech vydáních studie (tj. 2009–2011), pouze v roce 2008 zaujal Istanbul druhé místo za Moskvou. Progresivní Istanbul zaujal přední pozice i v hodnocení podle kritéria investičních příležitostí (viz výše). Na opačném konci žebříčku se v roce 2011 umístila města Lisabon, Barcelona, Madrid, Atény a Dublin. Jejich realitní trhy byly vzhledem ke značným problémům národních ekonomik vyhodnoceny z hlediska nové výstavby jako neperspektivní.

Mezi 27 městy obsadila Praha v posledním vydání studie 11. pozici (v roce 2008 dokonce 7. pozici). Její realitní trh je tedy odborníky hodnocen jako perspektivní a z hlediska příležitostí k nové výstavbě je Praha hodnocena lépe než z hlediska (aktuálních) investičních příležitostí.

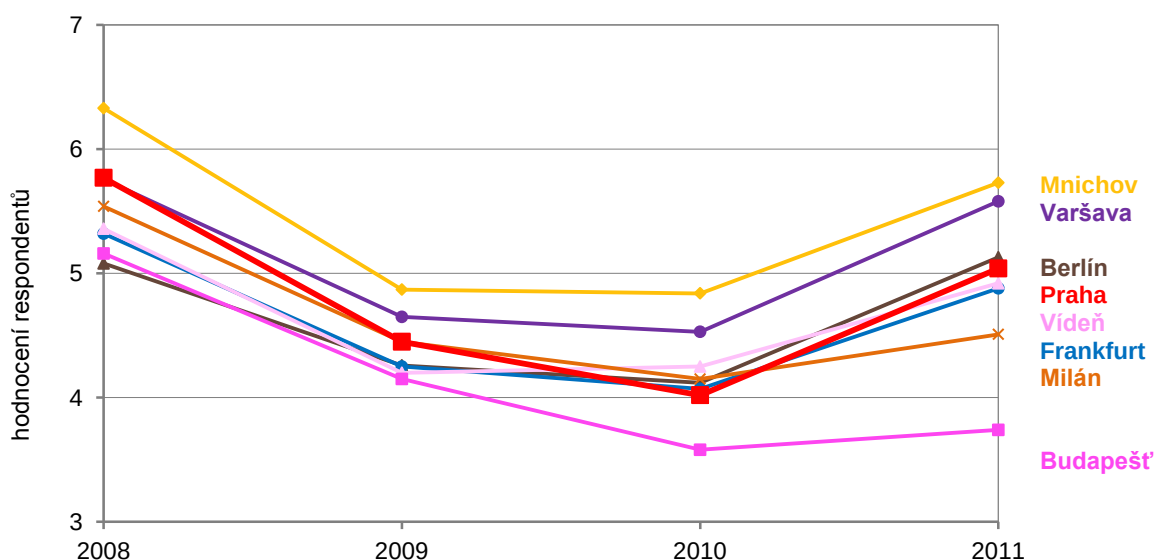
Pokud se zaměříme pouze na osm měst, jež jsou předmětem našeho mezinárodního porovnání a zároveň jsou sledovány v rámci studie PwC a ULI, lze konstatovat vedoucí postavení Mnichova a také Varšavy. Naopak budapešťský realitní trh začíná za ostatními městy výrazně zaostávat a jeho rozvojový potenciál není aktuálně hodnocen příliš dobře. Praha obsadila v roce 2011 mezi osmi městy 4. pozici. Ve výchozím roce 2008 však byla po Mnichovu vyhodnocena jako město s nejlepšími příležitostmi k nové výstavbě.

Hodnocení realitních trhů evropských měst z hlediska příležitostí k nové výstavbě v letech 2008–2011

pořadí v roce 2011	město	hodnocení 2008	hodnocení 2009	hodnocení 2010	hodnocení 2011
1.	Istanbul	7,18	5,48	5,13	6,63
2.	Londýn	5,42	3,91	4,45	5,74
3.	Mnichov	6,33	4,87	4,84	5,73
4.	Varšava	5,76	4,65	4,53	5,58
5.	Curych	5,29	4,93	4,41	5,57
6.	Stockholm	5,70	4,48	4,18	5,53
7.	Paříž	5,82	4,10	4,13	5,42
8.	Hamburk	6,13	4,71	4,53	5,30
9.	Moskva	7,22	4,81	4,20	5,20
10.	Berlín	5,08	4,26	4,12	5,13
11.	Praha	5,77	4,45	4,02	5,04
12.	Vídeň	5,36	4,20	4,25	4,92
13.	Frankfurt	5,32	4,25	4,07	4,88
14.	Helsinky	5,66	4,73	4,02	4,77
15.	Kodaň	5,32	4,22	3,59	4,70
16.	Milán	5,54	4,45	4,15	4,51
17.	Řím	5,29	4,33	4,07	4,47
18.	Lyon	5,84	3,75	3,77	4,46
19.	Amsterdam	4,94	4,29	3,79	4,27
20.	Brusel	5,48	4,19	3,60	4,18
21.	Budapešť	5,16	4,15	3,58	3,74
22.	Edinburgh	5,14	4,25	3,76	3,73
23.	Lisabon	5,38	4,29	3,80	3,64
24.	Barcelona	4,99	3,56	3,21	3,58
25.	Madrid	5,10	3,35	3,07	3,58
26.	Atény	5,12	4,30	4,10	2,97
27.	Dublin	4,74	3,32	3,11	2,45

Zdroj dat: PwC

Hodnocení realitních trhů evropských měst z hlediska příležitostí k nové výstavbě v letech 2008–2011

Zdroj dat: PwC

Bližší informace ke studii „Emerging Trends in Real Estate Europe“ jsou dostupné na webové adrese: <http://www.pwc.com>

Nejlepší inovační města podle „Innovation Cities™ Top 100 Index 2011“

Celosvětový žebříček 100 nejlepších měst globální inovační ekonomiky sestavuje od roku 2007 australská soukromá společnost 2thinknow. O umístění v roce 2011 soutěžilo 331 měst (vybraných zpracovatelem ze seznamu 1 540 měst). Zahrnuta byla města ze všech kontinentů. Města jsou rozdělena do pěti kategorií, z nichž se v žebříčku Top 100 objevují první dvě kategorie.

- 1) Nexus: Vyrovnané nadstandardní parametry napříč ekonomickými a sociálními segmenty. Nabízejí příležitost pro toho, kdo není z hlediska sektoru či oboru činnosti vyhraněný.
- 2) Hub: Dominance nebo vliv na klíčové ekonomické a sociální segmenty v rámci aktuálních trendů.

Pořadí je sestaveno na základě skóre jednotlivých měst, jež je vypočítáno ze souboru 162 indikátorů pokrývajících 31 oblastí hospodářství a společnosti², které jsou váženy a sloučeny do tří faktorů vyhodnocených na škále 0–10: a) kulturní zdroje (od umění až po sport), b) lidská infrastruktura (od mobility po start-up firmy, zdraví, finance aj.), c) propojené trhy (pozice města v globálním propojeném světě).

V žebříčku 100 nejlepších měst je prvních 33 měst řazeno do kategorie Nexus a dalších 67 do kategorie Hub. Na prvním místě se umístil americký Boston (s hodnotami faktorů 9/10/10), následovaný San Franciskem (9/10/10), Paříží (10/9/10), New Yorkem (10/9/10)

² viz <http://www.citybenchmarkingdata.com/city-performance-metrics/industry-and-community-segments>

a Vídní (10/9/9). V první desítce dále následují města Amsterdam, Mnichov, Lyon, Kodaň a Toronto. Mezi stovkou nejlepších měst je 53 evropských.

Praha se umístila na 43. místě (tj. v kategorii Hub), jako nejlépe hodnocené město střední a východní Evropy a spolu s Berlínem (14.), Budapeští (47.) a Lipskem (50.) jde o jediná post-socialistická města mezi prvními 50.

Ze souboru námi sledovaných 13 střeoevropských měst se v žebříčku dále v kategorii Nexus umístily Mnichov (7.), Frankfurt (12.) a Milán (16.) a v kategorii Hub Drážďany (58.) a Norimberk (75.). Za zmínku stojí také umístění Lince (86.) jako města ležícího blízko hranic České republiky.

K dispozici je dále pořadí měst podle kontinentů, kde jsou uvedena i další hodnocená města, která se nedostala mezi Top 100. Podrobnější údaje za jednotlivá města shromážděné zpracovatelem jsou dostupné za úplatu.

V žebříčku prezentovaném v roce 2010 se Praha umístila na 29. místě a byla ještě zařazena v kategorii Nexus, došlo tedy k poměrně významnému zhoršení její pozice.

Bližší informace k „Innovation Cities Top 100 Index 2011“ jsou dostupné na webové adrese: www.innovation-cities.com

Zdroj: 2thinknow Innovation Cities™ Program

EuroTest 2010: test veřejné dopravy v evropských městech

Analýzu provedla Mezinárodní automobilová federace (FIA, resp. ADAC a jeho 15 partnerských klubů ve 14 zemích) v několika krocích mezi 24. říjnem 2009 a 11. prosincem 2009 v rámci programu Eurotest – evropského programu na ochranu spotřebitele. Proto testování probíhalo z pohledu cestujícího, a to v následujících kategoriích:

- Cestovní doba: vč. počtu přestupů, úroveň pokroku, provozní doba (váha 35 %)
- Přeprava: docházková vzdálenost, značení navádějící na veřejnou dopravu, dostupnost a přístup, propojení s individuální automobilovou a cyklistickou dopravou (váha 15 %)
- Informace: informace před a po cestě, tj. oznámení a displeje na zastávkách a ve vozidlech, možnosti nákupu jízdenek, on-line informace (váha 25 %)
- Jízdenky/jízdné: nabídka jízdenek a cena jízdného (váha 25 %)

Praktické testy byly provedeny v jednotlivých městech podle jednotného metodického schématu. Bylo vybráno 12 zastávek s rozdílným zatížením a funkcí v dopravním systému a inspektoři mezi nimi cestovali a využívali přitom různé druhy dopravy tak, aby to zhruba odpovídalo jejich aktuálnímu využívání a aby byl vždy zastoupen alespoň jeden dopravní prostředek ovlivněný uličním provozem (např. autobus) a alespoň jeden neovlivněný (např. regionální železnice). Dále byly shromažďovány údaje například prostřednictvím systému informací pro cestující, webových stránek apod. Celkem bylo shromážděno a vyhodnoceno více než 30 000 dat. Jejich vyhodnocením byla pověřena Katedra plánování dopravy a dopravního inženýrství na univerzitě ve Stuttgartu pod vedením prof. Dr. Ing. Markuse Friedricha. Vyhodnocení dat směřovalo k celkovému výsledku (ratingu) měst jako „velmi dobrý“, „dobrý“, „vyhovující“, „špatný“, nebo „velmi špatný“.

Celkový výsledek „velmi dobrý“ získal pouze Mnichov, i když je otázkou, zda vysoké ceny jízdného kritizované v hodnocení jsou charakteristické pro optimální systém veřejné dopravy.

Naopak Praha, která skončila na 4. místě s celkovým výsledkem (ratingem) „dobrý“, sklídila pochvalu za cenovou politiku pražského Dopravního podniku, pestrout nabídku jízdenek,

instrukce na výdejních automatech v angličtině, možnost koupě jízdenky na internetu či prostřednictvím mobilního telefonu. Inspektoři v Praze kritizovali především slabé spojení na letiště Ruzyně, které zajišťuje jen autobus. Nelíbilo se jim také, že automaty na lístky jsou prakticky jen v metru, kde se navíc jen velmi vzácně vyskytují výtahy, a počet eskalátorů není dostačující.

V testu 23 vybraných evropských měst figuruje 7 měst z 13 porovnávaných středoevropských měst, včetně Prahy. Z nich kromě Mnichova na 1. místě skončila před Prahou ještě Vídeň, a to na 3. místě se stejným ratingem „dobrý“. Tento rating získal také Frankfurt na 7. místě. Praha dopadla lépe než další hlavní města postsocialistických zemí – Varšava na 16. místě a Budapešť na 21. místě získaly rating „vyhovující“ a Lublaň na předposledním 22. místě dokonce jen rating „špatný“.

Celkový výsledek (rating) „velmi špatný“ získala ze všech 23 testovaných měst jako jediná chorvatská metropole Záhřeb, ale neskončila by na posledním místě, pokud by FIA v hodnocení nevynechala Atény. Inspektorům se v řeckém hlavním městě několikrát vůbec nepodařilo nastoupit do autobusu, někdy také nástup trval tak dlouho, že jim vypršela platnost jízdenky. Atény také nebyly hodnoceny kvůli nedostupnosti informací o odjezdech a příjezdech a o cenách.

Určitě se ve výsledcích projevily jisté vlivy náhodnosti a subjektivnosti, ale rámcový náhled na veřejnou dopravu v jednotlivých 23 vybraných evropských městech výsledky testu poskytují.

Pořadí měst v EuroTestu v roce 2010

pořadí	stát	město	cestovní doba váha 35 %	převaha váha 15 %	informace váha 25 %	jízdenky/ jízdné váha 25 %	celkový výsledek (rating)
1	D	Mnichov	++	++	++	o	++
2	FIN	Helsinky	+	++	+	++	+
3	A	Vídeň	+	++	+	+	+
4	CZ	Praha	o	o	o	++	+
5	D	Hamburk	+	++	++	o	+
6	DK	Kodaň	++	+	o	++	+
7	D	Frankfurt	++	++	+	-	+
8	E	Barcelona	o	++	o	++	+
9	D	Lipsko	+	++	o	++	+
10	D	Kolín n. R.	+	++	+	o	+
11	I	Řím	o	+	--	++	+
12	CH	Bern	+	+	o	+	+
13	F	Paříž	++	-	-	o	o
14	B	Brusel	o	o	o	++	o
15	NL	Amsterdam	+	o	+	o	o
16	PL	Varšava	-	o	-	++	o
17	N	Oslo	+	o	+	--	o
18	P	Lisabon	-	o	o	++	o
19	E	Madrid	o	-	-	++	o
20	GB	Londýn	+	+	++	--	o
21	H	Budapešť	o	--	--	++	o
22	SLO	Lublaň	o	--	--	+	-
23	HR	Záhřeb	--	--	--	++	--

++ = velmi dobrý, + = dobrý, o = vyhovující, - = špatný, -- = velmi špatný

Zdroj: FIA

Bližší informace k EuroTestu 2010 jsou dostupné na webové adrese:

<http://www.eurotestmobility.com/>

Nejucpanější města v Evropě podle TomTom

Žebříček vytvořil poskytovatel satelitních navigací – firma TomTom a poprvé byl zveřejněn v roce 2010, další pak v roce 2011. Zástupci firmy nám doporučili využít zveřejněné podklady na stránkách news.motorbiker.org. Z nich v tabulce níže prezentujeme novější žebříček z roku 2011 s dílčím zahrnutím výsledků z předchozího roku. Zároveň je v tabulce uvedeno, jak se změnil podíl ucpaných úseků v jednotlivých městech mezi rokem 2010 a 2011. Původně jsme chtěli do tabulky zařadit pro srovnání také pořadí z roku 2010, ale v roce 2010 ještě v žebříčku některá města chyběla (například Toulouse, Lyon, Manchester, Curych aj.).

Pořadí je založeno na rychlosti automobilů, jakou se pohybují městskou silniční sítí. Firma TomTom každý den získává obrovské množství anonymních rychlostních dat od řidičů, kteří používají jeho zařízení. Kdekoliv řidiči mohli projet rychlostí rovnající se pouze 70 % rychlostního limitu nebo pomaleji, byl provoz definován jako ucpaný, tj. přetížený. Data jsou shromažďována unikátní technologií TomTom IQ Routes, která vypočítává nejrychlejší cestu městem během dne v jakoukoliv denní dobu. IQ Routes je integrována do všech map společnosti TomTom.

Jde tedy o časově dynamický ukazatel – zachytí i změny přetížených úseků v čase.

Určitou slabinou výsledků je skutečnost, že do přetížených úseků je zároveň řazena jízda rychlostí 70 % rychlostního limitu a zároveň stání v koloně při totální zácpě, což je velký kvalitativní rozdíl.

Do žebříčku byla zahrnuta téměř výhradně jen města s více než 500 000 obyvateli.

V žebříčku za rok 2011 figuruje od 1. do 50. místa 7 z 13 porovnávaných středoevropských měst, včetně Prahy. Z nich se ukazuje jako nejvíce přetížená Varšava (na 2. místě s 38,1 % přetížených úseků), se značným odstupem je Milán (na 14. místě s 28,2 % přetížených úseků), mezi Mnichovem na 25. místě (24,0 %) není již tak výrazný rozdíl v podílu přetížených úseků, na 26. místě je Budapešť, na 31. místě Vídeň, na 36. místě Praha (21,6 %) a na 39. místě Krakov. Pro ostatní námi porovnávaná středoevropská města neznáme výsledky za rok 2011, ale podle šetření z roku 2010 byl u 5 měst (Berlín, Norimberk, Frankfurt, Bratislava a Drážďany) zaznamenán podíl přetížených úseků pod 18 %. Lze předpokládat, že tyto příznivě nízké hodnoty byly naměřeny i v roce 2011 a města se tak umístila na lepším (tj. v tomto případě vyšším) než 50. místě.

V Praze došlo mezi rokem 2010 a 2011 ke znatelnému zlepšení, pravděpodobně v důsledku zprovoznění jižní části silničního Pražského okruhu.

Z tabulky je patrné, že kromě Prahy je dalších 22 měst v rozpětí 21 až 27 % podílu přetížených úseků a tak mezi nimi nejsou velké rozdíly (Oslo s 26,9 % je na 17. místě a Krakov s 21,2 % na 39. místě). Pořadí Prahy je značně citlivé i na malé změny podílu přetížených úseků.

Pořadí nejucpanějších měst v roce 2011 podle studie TomTom

pořadí	stát	město	podíl ucpaných úseků 2011 (v %)	délka sledované sítě 2011 (v km)	podíl ucpaných úseků 2010 (v %)	délka sledované sítě 2010 (v km)	rozdíl % ucpaných úseků 2011–2010 (v %)
1	B	Brusel	38,9	407	37,7	395	+1,2
2	PL	Varšava	38,1	498	37,5	481	+0,5
3	GB	Londýn	34,5	1990	34,7	1909	-0,2
4	PL	Vratislav	33,1	249	35,7	213	-2,6
5	F	Toulouse	33,0	347	34,8	347	-1,9
6	F	Lyon	32,6	219	32,3	219	+0,2
7	GB	Edinburgh	31,7	252	34,5	246	-2,8
8	F	Marseille	30,4	389	31,2	387	-0,8

pořadí	stát	město	podíl ucpaných úseků 2011 (v %)	délka sledované sítě 2011 (v km)	podíl ucpaných úseků 2010 (v %)	délka sledované sítě 2010 (v km)	rozdíl % ucpaných úseků 2011–2010 (v %)
9	F	Paříž	29,9	725	30,4	711	-0,5
10	GB	Manchester	29,5	855	29,4	854	+0,1
11	GB	Bradford	29,4	216	29,4	220	0,0
12	GB	Belfast	29,0	299	31,8	294	-2,8
13	GB	Oxford	29,0	208	28,7	208	+0,3
14	I	Milán	28,2	431	29,4	418	-1,2
15	GB	Birmingham	27,5	949	28,5	921	-1,0
16	CH	Curych	27,4	229	27,0	225	+0,4
17	N	Oslo	26,9	274	26,4	269	+0,5
18	I	Řím	26,8	995	28,0	998	-1,2
19	GB	Aberdeen	26,3	228	26,7	228	-0,4
20	I	Neapol	26,2	265	26,1	259	+0,1
21	NL	Amsterdam	26,0	376	27,7	362	-1,7
22	NL	Rotterdam	25,3	445	28,8	434	-3,5
23	E	Barcelona	25,0	213	26,3	211	-1,3
24	IRL	Dublin	24,2	578	33,9	583	-9,7
25	D	Mnichov	24,0	653	22,4	655	+1,6
26	H	Budapešť	23,7	763	26,2	742	-2,5
27	A	Graz	23,7	209	22,3	209	+1,4
28	I	Janov	23,5	310	22,7	311	+0,8
29	GB	Nottingham	23,1	645	23,7	645	-0,6
30	F	Montpellier	22,9	213	21,7	213	+1,2
31	A	Videň	22,9	750	22,4	748	+0,5
32	D	Hamburk	22,8	970	20,6	970	+2,2
33	GB	Southampton	22,8	391	22,7	391	+0,1
34	I	Turín	22,6	326	24,2	326	-1,6
35	NL	Utrecht	21,8	318	26,2	318	-4,4
36	CZ	Praha	21,6	683	23,6	632	-2,0
37	D	Bonn	21,5	258	20,3	257	+1,2
38	D	Stuttgart	21,3	416	19,1	416	+2,2
39	PL	Krakov	21,2	233	21,2	224	0,0
40	NL	Haarlem-mermeer	20,9	250	22,1	249	-1,2
41	GB	Bolton	20,1	275	19,8	275	+0,3
42	GB	Guildford	20,1	205	20,5	205	-0,4
43	GB	Wakefield	19,6	254	20,1	254	-0,5
44	F	Nice	19,6	226	19,3	226	+0,3
45	GB	Leicester	19,5	451	19,6	451	-0,1
46	B	Antverpy	19,4	465	19,4	465	0,0
47	GB	Liverpool	19,4	483	20,3	485	-0,9
48	GB	Cambridge	19,3	428	18,0	428	+1,3
49	D	Essen	19,0	284	21,1	276	-2,1
50	D	Kolín n. R.	18,9	865	18,1	862	+0,8

Zdroj: Motorbiker

Bližší informace o studii TomTom jsou dostupné na webových adresách:
<http://www.tomtom.com> a <http://www.news.motorbiker.org>

European Green City Index: hodnocení evropských měst z hlediska vlivu na životní prostředí

Při příležitosti klimatické konference konané v prosinci 2009 v Kodani publikovala firma Siemens AG studii nazvanou European Green City Index. Výzkumný projekt realizovala společnost Economic Intelligence Unit (EIU), firma Siemens AG byla sponzorem tohoto výzkumu.

Studie porovnává třicet evropských metropolí podle jejich vlivu na životní prostředí. Města byla posuzována podle indikátorů, které byly rozděleny do kategorií: CO₂, energie, budovy, doprava, voda, odpady a využívání půdy, kvalita ovzduší a environmentální řízení. Všechny tyto kategorie měly stejnou váhu a v rámci každé z nich bylo posuzováno několik indikátorů. Celkem bylo 30 indikátorů, z toho 17 kvantitativních a 13 kvalitativních. V kategorii „CO₂“ byly např. posuzovány indikátory celkové emise CO₂, strategie redukce emisí CO₂; v kategorii „energie“ např. celková spotřeba energie, spotřeba energie z obnovitelných zdrojů; v kategorii „budovy“ např. spotřeba energie v bytových domech, standardy energetické účinnosti budov; v kategorii „doprava“ např. využívání neautomobilové dopravy, podpora ekologické dopravy; v kategorii „voda“ např. celková spotřeba vody, nakládání s odpadními vodami; v kategorii „odpady a využívání půdy“ např. produkce komunálních odpadů, strategie snižování produkce odpadů; v kategorii „kvalita ovzduší“ např. emise NO₂, emise PM₁₀, strategie zlepšování kvality ovzduší; v kategorii „environmentální řízení“ např. ekologický management, účast veřejnosti na ekologické politice měst.

Na první pozici se umístila Kodaň, na druhé Stockholm a na třetí Oslo, poslední skončil Kyjev. Praha zaujímá až 24. příčku za metropolemi sousedních států i dalších středoevropských zemí.

Ve výzkumu byla zjištěna pozitivní korelace mezi bohatstvím měst a celkovým umístěním v žebříčku – devět z deseti nejúspěšnějších měst má HDP na osobu a rok vyšší než 30 000 €. S tím souvisí i rozdíly mezi výsledky metropolí západoevropských a východoevropských zemí. Zatímco nejvyšším příčkám dominují skandinávské metropole, z měst bývalého východního bloku se v první polovině žebříčku umístil pouze Vilnius (13. pozice) a Riga (15. pozice).

Naopak se ve výsledcích studie neprojevila jako rozhodující velikost měst. Metropole s počtem obyvatel nad 3 miliony jako je Berlín, Paříž, Londýn, Madrid nebo Řím se umístily v první polovině žebříčku.

Pořadí evropských měst podle hodnot Green City Index

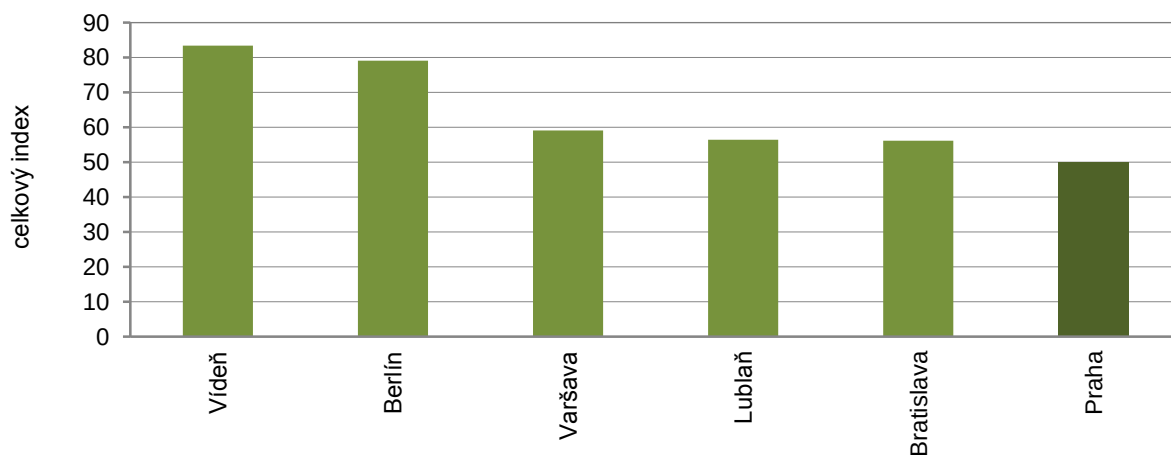
pořadí	město	Green City Index (max. 100 bodů)
1	Kodaň	87,31
2	Stockholm	86,65
3	Oslo	83,98
4	Vídeň	83,34
5	Amsterdam	83,03
6	Curych	82,31
7	Helsinky	79,29
8	Berlín	79,01
9	Brusel	78,01
10	Paříž	73,21
11	Londýn	71,56
12	Madrid	67,08
13	Vilnius	62,77
14	Řím	62,58
15	Riga	59,57

pořadí	město	Green City Index (max. 100 bodů)
16	Varšava	59,04
17	Budapešť	57,55
18	Lisabon	57,25
19	Lublaň	56,39
20	Bratislava	56,09
21	Dublin	53,98
22	Atény	53,09
23	Tallinn	52,98
24	Praha	49,78
25	Istanbul	45,20
26	Záhřeb	42,36
27	Bělehrad	40,03
28	Bukurešť	39,14
29	Sofie	36,85
30	Kyjev	32,33

Zdroj: Siemens

Praha dosáhla v celkovém hodnocení ze 100 možných pouze 49,78 bodů. Nejlépe si vedla v kategorii „voda“, naopak nejhůře v kategorii „environmentální řízení“. V jednotlivých kategoriích se umístila takto: CO₂ – 25. místo, energie – 24. místo, budovy – 26. místo, doprava – 26. místo, voda – 10. místo, odpady a využívání půdy – 14. místo, kvalita ovzduší – 20. místo, environmentální řízení – 27. místo.

Green City Index sledovaných středoevropských měst

Výše uvedený graf porovnává hodnoty Green City Index v kontextu šesti evropských měst, které jsou předmětem publikace Porovnání Prahy se středoevropskými městy a zároveň byly sledovány v rámci studie European Green City Index. Nejvyšší hodnoty indexu dosáhla Vídeň, následují Berlín, Varšava, Lublaň a Bratislava. Praha je mezi těmito vybranými městy poslední.

Bližší informace k European Green City Index jsou dostupné na webové adrese:
<http://www.siemens.com/>

POUŽITÉ ZKRATKY

ATM S. P. A.	Azienda Trasporti Milanesi S. P. A.
BKV Zrt.	Budapesti Közlekedési Zrt.
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČSÚ	Český statistický úřad
DB	Deutsche Bahn
DP HMP	Dopravní podnik hlavního města Prahy, a. s.
DPB	Dopravný podnik Bratislava, a. s.
DVB AG	Dresdener Verkehrsbetriebe AG
ECER	European Cities Entrepreneurship Ranking
EIU	Economic Intelligence Unit
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HÉV	systém příměstské železnice Budapešti (Helyiérdekű Vasút)
ICCA	International Congress and Convention Association
ICT	informační a komunikační technologie
Istat	Istituto nazionale di statistica
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
MHD	městská hromadná doprava
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MPK S. A.	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S. A.
MVV	Münchner Verkehrs und Tarifverbund
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NUTS	územní statistická jednotka EU (La Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques)
PID	Pražská integrovaná doprava
PPS	společná měnová jednotka – standard kupní síly (Purchasing Power Standard)
PVK	Pražské vodovody a kanalizace, a. s.
PwC	PricewaterhouseCoopers
RMV	Rhein-Main-Verkehrsverbund
STR URM	Odbor strategické koncepce Útvaru rozvoje hl. m. Prahy
TourMIS	Marketing Information System for tourism managers
TSK HMP	Technická správa komunikací hlavního města Prahy
ÚDI	Ústav dopravního inženýrství hlavního města Prahy
ULI	Urban Land Institut
VAG	Verkehrs Aktiengesellschaft (Nürnberg)
VGF mbH	Verkehrsgesellschaft Frankfurt am Main mbH
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VVO	Verkehrs Verbund Oberelbe

Útvar rozvoje hl. m. Prahy, Odbor strategické koncepce
Vyšehradská 57/2077
128 00 Praha 2

Leden 2012

Zpracovatelé:

Ing. Eva Berdichová – Cestovní ruch
Petr Gibas, MSc. – Obyvatelstvo, Školství, Zdravotnictví, Bezpečnost
Mgr. Tomáš Hlavička – Informační společnost, Kultura, Volby
Ing. Jiří Jaroš – Doprava
Ing. Jiří Mejstřík – Ekonomika
Mgr. Michal Němec – Kancelářský trh, Bydlení
Ing. Jakub Pechlát – Hospodaření, Výzkum a vývoj
Ing. Tomáš Sehnal – Ovzduší
Ing. arch. Petr Věrtelář – Zeleň
Ing. Jiřina Žipková – Technická infrastruktura

Mezinárodní žebříčky měst: Ing. Markéta Borovská, Ing. Jiří Jaroš, Ing. Jiří Mejstřík,
Mgr. Michal Němec, Ing. Jakub Pechlát, Ing. Tomáš Sehnal

Koordinátor: Ing. Markéta Borovská

Vedoucí Odboru strategické koncepce URM: PhDr. Milan Turba

Jazyková korektura: PhDr. Nataša Macháčová

Grafické úpravy: Annamaria Veselá